

Bilten 102

godina x • ožujak 2005. tromjesečno izvješće

HRVATSKA NARODNA BANKA

Hrvatska narodna banka

BILTEN

IZDAVAČ Hrvatska narodna banka
Direkcija za izdavačku djelatnost
Trg hrvatskih velikana 3, 10002 Zagreb
Telefon centrale: 4564-555
Telefon: 4922-070, 4922-077
Telefaks: 4873-623

WEB ADRESA <http://www.hnb.hr>

UREDNIŠTVO BILTENA HNB-a

GLAVNI UREDNIK mr. sc. Ljubinko Jankov
ČLANOVI UREDNIŠTVA mr. sc. Igor Jemrić
Vanja Jelić
Ružica Vuger

UREDNIŠTVO TROMJESEČNOG IZVJEŠĆA HNB-a

GLAVNI UREDNIK dr. sc. Boris Vujčić
ČLANOVI UREDNIŠTVA mr. sc. Ljubinko Jankov
dr. sc. Evan Kraft
Vanja Jelić

UREDNIČA mr. sc. Romana Sinković

GRAFIČKI UREDNICI Gordana Bauk
Božidar Bengez
Slavko Križnjak

LEKTORICE Marija Grigić
Dragica Platužić

SURADNICA Ines Merkl

TISAK Kratis d.o.o., Zagreb

Podaci se objavljuju prema kalendaru objavljivanja podataka. Kalendar se objavljuje na web-stranicama Međunarodnoga monetarnog fonda (<http://dsbb.imf.org>).

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.

Sve eventualno potrebne korekcije bit će unesene u web-verziju.

Tiskano u 650 primjeraka

ISSN 1331–6036

Hrvatska narodna banka

BILTEN

Zagreb, 2005.

Osnovne informacije o Hrvatskoj

Ekonomski indikatori

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.
Površina (u km ²)	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538
Broj stanovnika (u mil.)	4,494	4,572	4,501	4,554	4,381	4,437	4,443	4,442
BDP (u mil. HRK, tekuće cijene)	107.981	123.811	137.604	141.579	152.519	165.639	179.390	193.067
BDP (u mil. EUR, tekuće cijene) ^a	15.869	17.790	19.281	18.679	19.976	22.177	24.220	25.526
BDP po stanovniku (u EUR)	3.531	3.891	4.284	4.102	4.560	4.998	5.451	5.747
BDP – godišnja stopa rasta (u %, stalne cijene)	5,9	6,8	2,5	-0,9	2,9	4,4	5,2	4,3
Prosječna godišnja stopa inflacije ^b	3,5	3,6	5,7	4,0	4,6	3,8	1,7	1,8
Tekući račun platne bilance (u mil. EUR) ^c	-755	-2.192	-1.305	-1.309	-487	-789	-2.098	-1.757
Tekući račun platne bilance (u % BDP-a)	-4,8	-12,3	-6,8	-7,0	-2,4	-3,6	-8,7	-6,9
Izvoz robe i usluga (u % BDP-a) ^c	38,7	40,3	39,8	40,9	47,1	48,7	45,9	51,9
Uvoz robe i usluga (u % BDP-a) ^c	48,0	56,8	49,1	49,3	52,3	54,6	57,0	59,5
Inozemni dug (u mil. EUR, na kraju razdoblja) ^d	4.284	6.761	8.254	9.937	11.865	12.828	15.055	19.811
Inozemni dug (u % BDP-a)	27,0	38,0	42,8	53,2	59,4	57,8	62,2	77,6
Inozemni dug (u % izvoza robe i usluga)	69,8	94,4	107,5	130,0	126,1	118,8	135,3	149,5
Otplaćeni inozemni dug (u % izvoza robe i usluga) ^{d,e}	9,0	9,8	12,3	20,7	23,2	24,3	27,4	19,9
Bruto međunarodne pričuve (u mil. EUR, na kraju razdoblja)	1.868	2.304	2.400	3.013	3.783	5.334	5.651	6.554
Bruto međunarodne pričuve (u mjesecima uvoza robe i usluga, na kraju razdoblja)	2,9	2,7	3,0	3,9	4,3	5,3	4,9	5,2
Nacionalna valuta: hrvatska kuna (HRK)								
Devizni tečaj za 31. prosinac (HRK : 1 EUR)	6,8636	6,9472	7,3291	7,6790	7,5983	7,3700	7,4423	7,6469
Devizni tečaj za 31. prosinac (HRK : 1 USD)	5,5396	6,3031	6,2475	7,6477	8,1553	8,3560	7,1457	6,1185
Prosječni devizni tečaj (HRK : 1 EUR)	6,8047	6,9597	7,1366	7,5796	7,6350	7,4690	7,4068	7,5634
Prosječni devizni tečaj (HRK : 1 USD)	5,4338	6,1571	6,3623	7,1124	8,2768	8,3391	7,8637	6,7014
Manjak proračuna konsolidirane središnje države (u % BDP-a) ^f	-6,5	-7,1	-5,4	-5,0	-4,9
Stopa nezaposlenosti (prema definiciji ILO-a, stanovništvo starije od 15 god.) ^g	10,0	9,9	11,4	13,6	16,1	15,8	14,8	14,3
Stopa zaposlenosti (prema definiciji ILO-a, stanovništvo starije od 15 god.) ^g	50,6	49,3	47,0	44,8	42,6	41,8	43,3	43,1

^a Izveden iz kunske vrijednosti uz pomoć prosječnoga godišnjega deviznog tečaja HRK/1 EUR.

^b Stopa inflacije mjerena je od 1994. do 1998. indeksom cijena na malo, a od 1999. nadalje mjeri se indeksom potrošačkih cijena.

^c Preliminarni podaci

^d Pokazatelji inozemne zaduženosti u 2002. i 2003. godini izvedeni su na bruto načelu, dok pokazatelji do 2001. ne obuhvaćaju: nepodmirene dospjele i obračunate nedospjele kamate, hibridne i podređene instrumente, repo poslove banaka i HNB-a, depozite međunarodnih financijskih institucija u HNB-u te jednostrane učinke sekundarnog tržišta obveznica.

^e Uključuje otplatu glavnice po dugoročnom dugu, bez otplate glavnice s osnove trgovinskih kredita i izravnih ulaganja, i ukupnu otplatu kamata, bez otplate kamata s osnove izravnih ulaganja.

^f Na gotovinskom načelu

^g Stope zaposlenosti i nezaposlenosti za 1996. godinu odnose se na studeni, a za 1997. godinu na lipanj.

Izvori: DZS; MF; HNB

Sadržaj

Uvod / 3

Potražnja / 4

- Inozemna potražnja / 6
- Domaća potražnja / 7
 - Osobna potrošnja / 7
 - Investicijska potrošnja / 9
 - Državna potrošnja / 9

Proizvodnja / 10

- Industrija / 11
- Trgovina / 12
- Građevinarstvo / 13
- Turizam / 13
- Prijevoz i veze / 14

Tržište rada / 14

- Nezaposlenost i zapošljavanje / 15
- Plaće i troškovi rada / 17

Cijene / 18

Tečaj / 22

Monetarna politika i instrumenti / 23

- Monetarno okružje / 23
- Korištenje instrumenata monetarne politike / 24
- Primarni novac i međunarodne pričuve / 26
- Monetarna kretanja / 27
 - Novčana masa / 28
 - Ukupna likvidna sredstva / 28
 - Plasmani / 29
 - Inozemna aktiva i pasiva / 30
 - Plasmani središnjoj državi / 30

Tržište novca / 31

- Kamatne stope na tržištu novca / 31
- Kamatne stope na tržištu kratkoročnih vrijednosnih papira / 32
- Kamatne stope poslovnih banaka / 32
- Okvir 1. Utjecaj kamatnih stopa na novčanom tržištu na pasivne kamatne stope poslovnih banaka / 33

Tržište kapitala / 35

- Tržište vlasničkih vrijednosnih papira / 35
- Tržište dužničkih vrijednosnih papira / 36

Međunarodne transakcije / 38

- Račun tekućih transakcija / 38
- Robna razmjena / 39
- Račun kapitalnih i financijskih transakcija / 41
- Inozemni dug / 43
- Okvir 2. Izmjene u obuhvatu instrumenata i metodologiji praćenja inozemnoga duga te njihovi učinci na stanje inozemnog duga Republike Hrvatske / 44

Likvidnost u međunarodnim plaćanjima / 47

Državne financije / 48

- Obilježja proračuna u 2004. / 48
- Ostvarenje proračuna / 48
 - Proračunski prihodi / 48
 - Proračunski rashodi, saldo proračuna i financiranje manjka / 50
- Državni dug / 50
 - Unutarnji dug središnje države / 51
 - Inozemni dug središnje države / 52

Statistički pregled

A. Monetarni i kreditni agregati

- Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati / 56

B. Monetarne institucije

- Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija / 57
- Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija po veličini bilančne aktive / 58

C. Hrvatska narodna banka

- Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke / 59

D. Banke

- Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka / 60
- Tablica D2: Inozemna aktiva banaka / 61
- Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države / 63
- Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora / 63
- Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima / 64
- Tablica D6: Depozitni novac kod banaka / 64
- Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka / 65
- Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka / 65
- Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca / 66
- Tablica D10: Inozemna pasiva banaka / 66
- Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka / 67
- Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka / 67
- Slika D1: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima / 68
- Slika D2: Distribucija depozita kod banaka po institucionalnim sektorima / 68

E. Stambene štedionice

- Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica / 69

F. Instrumenti monetarne politike i likvidnost

- Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke / 70
- Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke / 71
- Tablica F3: Obvezne pričuve banaka / 72
- Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka / 73

G. Financijska tržišta

- Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule / 74
- Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima / 75
- Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule / 76
- Tablica G4 a i b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite / 77
- Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja / 78

H. Gospodarski odnosi s inozemstvom

- Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica / 80
- Tablica H2: Platna bilanca – roba i usluge / 81
- Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi / 82
- Tablica H4: Platna bilanca – izravna i portfeljna ulaganja / 83
- Tablica H5: Platna bilanca – ostala ulaganja / 84
- Tablica H6: Platna bilanca – svodna tablica / 85
- Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka / 86
- Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost / 87
- Tablica H9: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke / 89
- Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja / 89
- Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune / 90

- Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima / 91
- Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor / 93
- Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima / 94
- Tablica H15: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica / 96
- Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja / 97
- Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja / 97
- Tablica H18: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja / 98

I. Državne financije – izabrani podaci

- Tablica I1: Ukupni prihodi i rashodi konsolidirane središnje države / 99
- Tablica I2: Operacije državnog proračuna / 100
- Tablica I3: Dug središnje države / 101

J. Nefinancijske statistike – izabrani podaci

- Tablica J1: Indeksi cijena na malo i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima / 102
- Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena / 103
- Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće / 103

Popis banaka i stambanih štedionica / 105

Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke / 107

Kratice i znakovi / 108

Tromjesečno izvješće

Uvod

Podaci o bruto domaćem proizvodu za prva tri tromjesečja 2004. pokazuju da je riječ o blagom usporavanju gospodarskog rasta s godišnje stope od 4,2% u prvom tromjesečju na 3,6% u trećem tromjesečju. Budući da mjesečni podaci raspoloživi u trenutku pisanja ovog izvješća nisu bili jednoznačni, mogli bi biti signal kontinuiranog usporavanja stope rasta BDP-a, ali i stagnacije te stope. Pokazatelji raspoložena potrošača i prometa u prodaji na malo pokazuju nešto slabiji rast potrošnje u četvrtom tromjesečju nego u trećem tromjesečju 2004., dok se rast industrijske proizvodnje, kako se čini, donekle ubrzao. Pokazatelji kretanja investicija kao što su uvoz kapitalnih dobara, broj izdanih građevnih dozvola i kapitalni rashodi države upućuju na slabljenje investicijske aktivnosti u zadnjem tromjesečju prošle godine. Sve u svemu, jasno je da će stopa gospodarskog rasta u 2004. godini biti niža od stope zabilježene u 2003. godini.

Prvi put u više od dvije godine promijenili su se izvori rasta; od sredine 2002. godine glavni pokretači rasta bili su osobna potrošnja i investicije u fiksni kapital, dok u trećem tromjesečju 2004. investicije u fiksni kapital zbog svršetka tekućega investicijskog ciklusa u izgradnji autocesta gotovo da i nisu pridonijele rastu, za razliku od neto izvoza robe i usluga, koji je u ukupnom porastu BDP-a sudjelovao sa 1,8%. Prerano je reći da li će rast inozemne potražnje nastaviti nadomještati rast potrošnje, međutim, važno je istaknuti da su za pozitivan doprinos inozemne potražnje u trećem tromjesečju zaslužni i neto izvoz robe i neto izvoz usluga. Posebice je snažan u trećem tromjesečju bio rast izvoza industrijskih proizvoda.

Stopa gospodarskog rasta zabilježena u Hrvatskoj u trećem tromjesečju prošle godine bila je među najnižima u skupini tranzicijskih zemalja Srednje i Istočne Europe. Hrvatska stopa rasta od 3,6% otprilike je jednaka stopi rasta od 3,6% zabilježenoj u Češkoj i stopi rasta od 3,7% u Mađarskoj, ali značajno zaostaje za visokim stopama rasta u Estoniji (6,1%) i Litvi (9,1%). S druge strane, sve tranzicijske zemlje, uključujući Hrvatsku, ostvarile su mnogo brži rast od rasta u eurozoni gdje je u trećem tromjesečju na godišnjoj razini zabilježen rast od samo 1,7%.

Zaposlenost je, čini se, lagano rasla tijekom 2004. godine. Broj osiguranika HZMO-a porastao je u četvrtom tromjesečju, na godišnjoj razini, za 1,1%. Čini se da je ovaj pokazatelj pouzdaniji od preliminarne procjene zaposlenosti koju obavlja DZS, čije je vrijednosti u prošlosti uvijek bilo potrebno značajno revidirati naviše. Usprkos navedenom rastu zaposlenosti, u četvrtom tromjesečju porasla je registrirana nezaposlenost, što je u skladu s uobičajenim sezonskim kretanjima. Na kraju prosinca 2004. registrirana nezaposlenost dostigla je 18,7% što je podjednako razini s kraja prosinca 2003. godine.

Tijekom četvrtog tromjesečja prošle godine usporen je rast plaća. Rast prosječne realne bruto plaće u tom je tromjesečju, na godišnjoj razini, iznosio 3,7% odnosno 1,1 postotni bod manje nego u drugom i trećem tromjesečju. Prosječna realna neto plaća rasla je sporije, po stopi od 3,1%, zbog djelovanja porezne progresije.

Inflacija je lagano rasla kako se bližio kraj 2004., pa je inflacija mjerena rastom godišnje stope potrošačkih cijena porasla s prosječnih 1,8% u 2003. godini na 2,1% u 2004. godini. Usporedimo li rezultate sa samog kraja obje godine, ostvareni rast stope još je veći: sa 1,7% u prosincu 2003. na 2,7% u prosincu 2004. godine. Pa ipak, i taj je porast samo za 0,3 postotna boda viši od prosjeka eurozone za prosinac 2004. godine, koji iznosi 2,4%. Dapače, stopa inflacije odmah se u siječnju 2005. snizila na 2,0%.

Blagi porast inflacije u 2004. godini može se pripisati administrativno reguliranim cijenama, čija je stopa porasla sa 0,7% u prosincu 2003. godine na oko 5,5% u prosincu 2004. godine. Tome su najviše pridonijele cijene naftnih derivata, prirodnog plina i vode za kućanstva, a došlo je i do porasta cijena duhanskih proizvoda zbog povećanja trošarina u kolovozu.

Kretanje cijena automobila i poljoprivrednih proizvoda spriječilo je višu inflaciju. Cijene automobila pale su u prosincu 2004. godine, u odnosu prema istom mjesecu prethodne godine, za 4,0% zbog nastojanja ovlaštenih prodavača automobila da održe razinu prodaje odobravajući razne popuste. U istom su mjesecu pale, na godišnjoj razini, i cijene poljoprivrednih proizvoda za 2,2%.

Inflatorni pritisci na svjetskim tržištima tijekom 2004. uočljivi su ne samo u povećanju cijena nafte za 30,4% već i u povećanju cijena željezne rude (40,6%), šećera (30,7%) i aluminijske (24,3%). Učinak tih uvezenih inflatornih pritisaka djelomice je smanjen aprecijacijom kune prema dolaru, koja je tijekom 2004. godine iznosila 7,9% (31. prosinca 2003. u odnosu na 31. prosinca 2004.). Očekuje se da će tijekom ove godine cijena nafte dosegnuti svoju najvišu razinu te da će zatim padati. Međutim, inflatorni pritisci na cijene drugih sirovina mogli bi se nastaviti s ubrzavanjem gospodarskog oporavka u svijetu. Daljnja aprecijacija kune prema dolaru čini se izglednom, ali vjerojatno neće biti dovoljna da u potpunosti neutralizira takve uvezene inflatorne pritiske.

Drugi izvori inflacije ostali su pod kontrolom. Rast plaća usporio se u četvrtom tromjesečju, ali su se aprecijacijski pritisci nastavili jednako snagom. Prosječni dnevni tečaj kune prema euru ojačao je tijekom 2004. za 0,9%, dok je realni efektivni tečaj kune deflacioniran potrošačkim cijenama aprecirao 4,0%, a deflacioniran cijenama pri proizvođačima 4,1%.

Kako je razina inflacije bila umjerena, monetarna politika usredotočila se na problem vanjske neravnoteže. Stroža monetarna politika uspjela je smanjiti stopu rasta plasmana banaka sa 30,2% u 2002. godini na 15,8% u 2003. i 13,8% u 2004. godini. Stopa rasta kredita stanovništvu nastavila je padati tijekom 2004. godine, smanjivši se sa 27,7% zabilježenih 2003. godine na 18,7% u 2004., dok je stopa rasta kredita odobrenih poduzećima blago porasla sa 5,1% u 2003. na 8,0% u 2004. Međutim, spomenuti rezultati tek su djelomično usporedivi jer su banke tijekom 2003. godine poticale poduzeća na lizing i na direktno zaduživanje kod svojih banaka majki u inozemstvu.

Budući da je sporiji rast kreditiranja pogodovao poboljšanju stanja na tekućem računu platne bilance i, posebice, usporavanju rasta uvoza, u prvi plan došlo je pitanje inozemnog duga. Tijekom 2004. godine središnja je banka pokušala

obeshrabriti inozemno zaduživanje banaka uvevši u srpnju 24%-tnu graničnu obveznu pričuvu na porast inozemnog zaduživanja banaka u odnosu na stanje u lipnju 2004. Ta je stopa u veljači 2005. godine povišena na 30% u namjeri da se bankama smanji isplativost zaduživanja u inozemstvu na osnovi kojeg bi se odobravali krediti u Hrvatskoj.

K tome, središnja je banka nastavila svoja nastojanja da pomogne Ministarstvu financija u namjeri da strane izvore financiranja proračunskog manjka zamijeni domaćima. Tako je u veljači ove godine središnja banka smanjila dotadašnju obvezu banaka da minimalno 35% svojih likvidnih deviznih sredstava drže na računima za pokriće svojih deviznih obveza, i to na 32%. Tom mjerom je bankama oslobođeno dovoljno deviza da mogu kreditirati državu kako bi podmirila svoje obveze po osnovi izdanih euroobveznica koje dospijevaju u ožujku ove godine u vrijednosti od 500 mil. EUR.

Iako ovaj potez direktno utječe na zamjenu inozemnog unutarnjim dugom, potrebno je naglasiti da to smanjenje minimalno potrebnih deviznih potraživanja sa 35% na 32% čini inozemno zaduživanje banaka nešto jeftinijim. To otvara mogućnost da banke financiraju kreditiranje države i privatnog sektora većim zaduživanjem u inozemstvu. Stoga, spomenuto smanjenje, iako je korisna jednokratna mjera, nije zamjena za fiskalnu prilagodbu kojoj je cilj smanjivanje potreba za zaduživanjem države te smanjivanje kamatnih stopa na domaćem financijskom tržištu i ubužam agregatne potražnje.

Restriktivna monetarna politika rezultirala je sporijim rastom monetarnih agregata nego tijekom prijašnjih godina. U 2004. godini M1 je porastao samo 2,0% u usporedbi s rastom od 9,8% ostvarenim u 2003. Najširi monetarni agregat, M4, porastao je tijekom 2004. godine 8,5%, a u sklopu M4 rast kunkskih depozita s valutnom klauzulom bio je posebno brz. Kunkski depoziti stanovništva s valutnom klauzulom porasli su tijekom prošle godine čak za 104,4%. Devizni depoziti, koji još uvijek čine veliku većinu depozita, porasli su za 7,5%, odnosno za 8,5% promatrano prema stalnom tečaju.

Iako je rast depozita tijekom 2004. bio solidan, nije bio dovoljan da se njime u potpunosti financira ostvareni porast plasmana banaka. Banke su taj nedostatak nadoknadile uglavnom zaduživanjem u inozemstvu. Ako se stopa rasta štednje ne poveća ili se ne smanji potražnja za kreditima, nedostatak izvora financiranja će se nastaviti i ubuduće.

Deficit robne razmjene nastavio se smanjivati tijekom četvrtog tromjesečja 2004., i spustio se na 1,7 mlrd. EUR što je 8,2% manje od deficita ostvarenog u istom razdoblju 2003. godine. Nastavljeno smanjenje rasta uvoza zajedno s dobrim izvozom u segmentima brodogradnje, naftnih derivata te električnih strojeva, aparata i uređaja pridonijelo je poboljšanju vanjskotrgovinske bilance. Tijekom 2004. ukupan robni izvoz povećan je za 21,6%, izraženo u američkim dolarima, prema stalnom tečaju. Ako isključimo brodove, naftu i naftne derivate, izvoz je porastao za 15,2%, odnosno 7,8 postotnih bodova više nego prethodne godine. Ukupni robni uvoz porastao je 8,6%, što je 6,7 postotnih bodova manje nego prethodne godine, najvećim djelom zbog usporavanja uvoza kapitalne opreme te smanjenja uvoza automobila. Prihodi od turizma u 2004. godini dosegli su 5,7 mlrd. EUR,

što je približno jednako ostvarenju iz prethodne godine. Smanjenje neto odljeva s osnove vlasničkih ulaganja na račun dohodaka te smanjenje deficita u robnoj razmjeni najviše su pridonijeli godišnjem smanjenju deficita na tekućem računu platne bilance.

Na kraju 2004. inozemni dug Republike Hrvatske iznosio je 22,7 mlrd. EUR, što je povećanje od 2,9 mlrd. EUR ili 14,5%. Iako je to znatno usporavanje u odnosu na prošlogodišnji rast od 31,6%, potrebno je uložiti još mnogo napora da bi se smanjio udio inozemnog duga u BDP-u. U ovom izdanju Biltena podaci o inozemnom dugu prvi put su objavljeni u skladu s novim vodičem *External Debt Statistics – Guide for Compilers and Users*, koji su Svjetska banka i Međunarodni monetarni fond objavili krajem 2003. Ti standardi koje prihvaća sve veći broj zemalja diljem svijeta, zahtijevaju kompiliranje statistika o stanju duga na obračunskom načelu. Obračunate nedospjele i nepodmirene dospjele kamate tijekom izvještajnog razdoblja sad se zbrajaju s ukupnim stanjem duga. Promjene metodologije, uz proširenje obuhvata dužničkih instrumenata, dovele su do povećanja ukupne razine duga Republike Hrvatske (vidi Okvir 2.).

Prema dostupnim podacima o ostvarenju proračuna u 2004. godini konsolidirana opća država ostvarila je manje prihode od planiranih. Porezni su prihodi u nekoliko kategorija, uključujući PDV, doprinose za mirovinsko osiguranje i nekoliko vrsta trošarina, ostvareni u manjim iznosima od onih planiranih Rebalansom proračuna iz srpnja 2004. godine. Također, dodjela koncesije trećem mobilnom operateru, koja je planirana za 2004., realizirana je tek u veljači 2005. godine. Rast ukupnih prihoda konsolidirane središnje države u 2004. iznosio je samo 3,8% u usporedbi s porastom od 8,5% ostvarenim u 2003. godini, dok je smanjenje prihoda od poreza bilo nešto blaže: 5,5% u 2004. prema 6,6% ostvarenih u 2003. godini.

Proračunski manjak konsolidirane središnje države je gotovo u cijelosti bio financiran zaduživanjem. Iako je riječ i o inozemnom i o domaćem zaduživanju, zaduživanje na domaćem tržištu imalo je veću ulogu nego tijekom 2003. godine. Država je pritom na domaćem tržištu prikupila gotovo 2,5 mlrd. kuna izdavanjem trezorskih zapisa i 1,25 mlrd. EUR u kunkskoj protuvrijednosti izdavanjem državnih obveznica. Jedan dio tog iznosa iskorišten je za kupnju 25,5 mlrd. JPY od HNB-a, čime su otplaćene glavnica i kamate samurajske obveznice dospjele u prosincu 2004. Jedina inozemna emisija državne obveznice bila je vrijedna 500 mil. EUR. Kapitalni prihodi i prihodi od privatizacije dosegli su u 2004. godini 600 mil. kuna, što je tek jedna trećina planiranog iznosa.

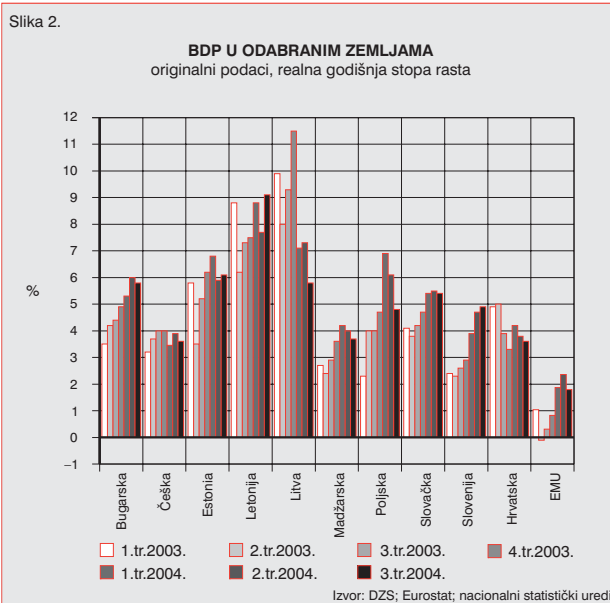
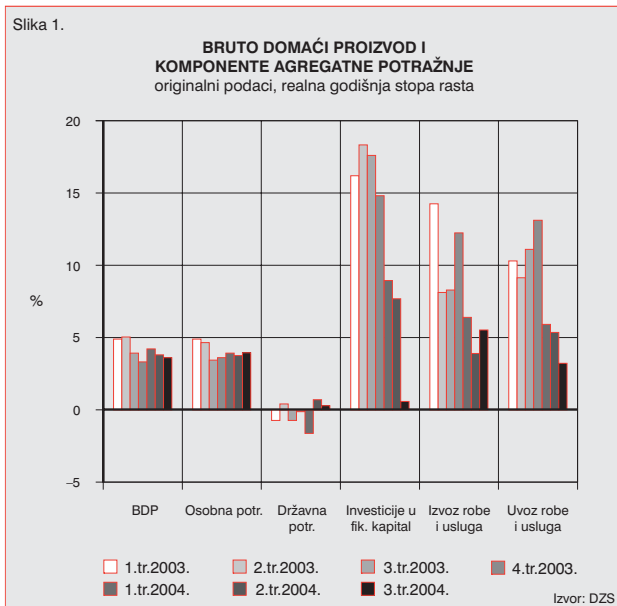
Potražnja

Prema procjeni tromjesečnog obračuna bruto domaćeg proizvoda (BDP) raspoloživoj za prva tri tromjesečja 2004. godine, u tome je razdoblju primjetno usporavanje realnog rasta ukupne gospodarske aktivnosti. Stopa rasta realnog BDP-a smanjila se sa 4,2% u prvom tromjesečju na 3,8% u drugom te, naposljetku, na 3,6% u trećem tromjesečju, tako da je BDP u stalnim cijenama u prvih devet mjeseci prošle

godine bio za 3,9% veći nego u istom razdoblju 2003. godine. Nakon snažnijeg rasta implicitnog deflatora BDP-a u drugom tromjesečju 2004. godine, zbog porasta deflatora zaliha i državne potrošnje, u trećem je tromjesečju 2004. taj porast bio usporen. Usporavanje rasta deflatora BDP-a u trećem tromjesečju smanjilo je i stopu rasta BDP-a u prvih devet mjeseci 2004., gotovo do razine ostvarene u 2003. godini, odnosno na 3,3%. Uz navedenu dinamiku realne gospodarske aktivnosti i deflatora BDP-a, nominalni BDP ostvaren u prvih devet mjeseci 2004. godine premašio je 155 mlrd. kuna, što je porast od 7,3% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Realni rast BDP-a u trećem tromjesečju 2004. godine bio je primarno generiran dinamičnim rastom osobne potrošnje i jačanjem neto inozemne potražnje. Tako se struktura izvora rasta realnog BDP-a na početku drugog polugodišta 2004. godine bitno razlikovala u odnosu na prvo polugodište te godine kada su investicije u fiksni kapital, uz osobnu potrošnju, značajno pridonosile ukupnom rastu. Doprinos investicija u fiksni kapital realnom rastu BDP-a u trećem tromjesečju 2004. godine iznosilo je samo 0,1 postotni bod (što je bilo jednako doprinosu državne potrošnje u tome razdoblju), a njegovo je smanjenje uzrokovano svršetkom investicijskog ciklusa u cestogradnji, odnosno snažnim usporavanjem državnih investicija u infrastrukturu.

Indikatori ekonomske aktivnosti dostupni na mjesečnoj razini daju miješane signale, koji upućuju na stagnaciju ili mogući nastavak usporavanja gospodarskog rasta u posljednjem tromjesečju 2004. godine. Nakon stabiliziranja rasta industrijske proizvodnje početkom drugog tromjesečja 2004., doduše na nešto nižim stopama, potkraj te godine primjetno je ponovno ubravanje gospodarskog rasta potpomognuto inozemnom potražnjom. S druge strane, realni promet u trgovini na malo je, prema desezoniranim podacima, usporio svoj rast u četvrtom tromjesečju 2004. godine, pa tako ni osobna potrošnja ne bi trebala doprinosti rastu BDP-a u istoj mjeri kao u trećem tromjesečju. Optimizam je kod potrošača, prema posljednjim rezultatima HNB-ove ankete pouzdanja potrošača (provedene početkom siječnja

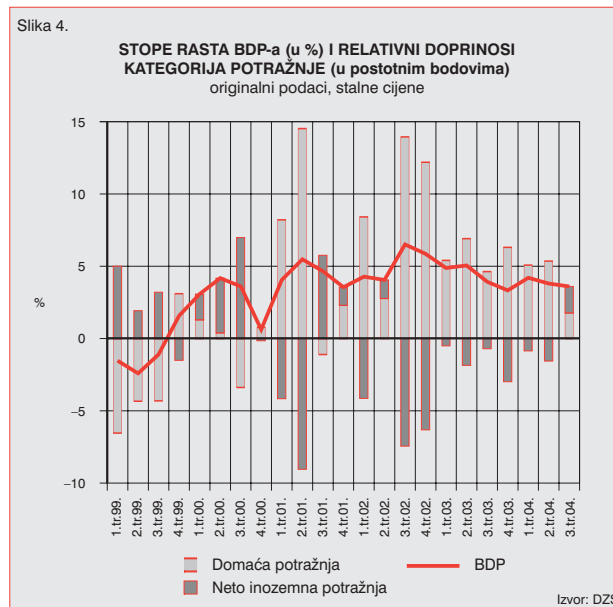

2005. godine), ponešto splasnulo, tako da se ni početkom ove godine ne može očekivati ubravanje rasta osobne potrošnje. Najveći je rizik za usporavanje rasta ekonomske aktivnosti potkraj 2004. godine ipak mogućnost pada investicija zbog svršetka investicijskog ciklusa u cestogradnji, što se može primijetiti u snažnoj kontrakciji građevinarstva tijekom druge polovice 2004. godine.

U zemljama iz okružja, koje su i najznačajniji hrvatski vanjskotrgovinski partneri, nakon ubravanja rasta gospodarske aktivnosti prisutnog od sredine 2003. godine, u trećem tromjesečju 2004. godine zabilježeno je njegovo blago usporavanje¹. Godišnja stopa realnog rasta BDP-a u zemljama Europske unije (svih 25 zemalja članica) smanjena je sa 2,5% u drugom na 2,1% u trećem tromjesečju, a u EMU sa 2,4% u drugom na 1,7% u trećem tromjesečju. Među zemljama odabranim za usporedbu (Slika 2.) godišnji rast realnog BDP-a u trećem tromjesečju prethodne godine približno jednak rastu ostvarenom u Hrvatskoj (3,6%) zabilježen je u Češkoj (3,6%) i Mađarskoj (3,7%), dok je u ostalim odabranim zemljama uglavnom rastao po višim stopama. Dinamičnim se rastom u tom razdoblju posebno izdvajaju Estonija (6,1%) i Letonija (9,1%), u kojima je, uz Sloveniju (4,9%), ubrzan i rast BDP-a u odnosu na drugo tromjesečje. U trećem je tromjesečju gospodarski rast u Bugarskoj i Litvi rastao po godišnjim stopama od 5,8%, dok su Poljska i Slovačka nešto zaostajale za njima rastom BDP-a po stopama od 4,8%, odnosno 5,4%.

Prema tzv. brzim procjenama tromjesečnog BDP-a, nastavak usporavanja rasta gospodarske aktivnosti u zemljama Europske unije može se očekivati i u posljednjem tromjesečju 2004. godine. Tromjesečna stopa realnog rasta eurozone u posljednjem se tromjesečju 2004. godine, prema tim procjenama, spustila na 0,2% (uz godišnju stopu rasta od 1,6%) zbog očekivanih negativnih tromjesečnih stopa promjene BDP-a u Njemačkoj i Italiji, dvije velike članice eurozone, dok se procijenjena tromjesečna stopa rasta svih 25 ze-

¹ Podaci o gospodarskim kretanjima u inozemstvu podložni su revizijama, pa se realne promjene prikazane u tromjesečnim izvješćima u Biltenu HNB-a ne moraju uvijek poklapati.

malja EU i u posljednjem tromjesečju 2004. zadržala na 0,3% (uz smanjenje godišnje stope rasta sa 2,1% u trećem tromjesečju na 1,8% u četvrtom tromjesečju). I Europska je komisija blago korigirala naniže kratkoročne prognoze rasta, pa tako u prvom polugodištu ove godine očekuje tromjesečne stope realnog rasta u intervalu od 0,2% do 0,6%.

Usporavanje rasta gospodarske aktivnosti u eurozoni, koje može oslabiti inozemnu potražnju, vjerojatno će biti samo privremene naravi. Na to upućuju i posljednji pokazatelji dostupni na mjesečnoj razini, agregatni ekonomski pokazatelji bazirani na kvalitativnim istraživanjima (ankete pouzdanja poduzeća i potrošača) koje objavljuje Europska komisija. Prema podacima Europske komisije, tendencija rasta indeksa ekonomskog raspoloženja, prisutna od sredine 2003. godine, zaustavljena je između studenoga 2004. godine i siječnja 2005. godine, ali je istodobno optimizam potrošača nastavio stabilno rasti.

Inozemna potražnja

Prema tromjesečnoj procjeni BDP-a doprinosi neto inozemne potražnje rastu realnog BDP-a u trećem tromjesečju 2004. godine bio je prvi put od drugog tromjesečja 2002. godine pozitivan te je iznosio 1,8 postotnih bodova. Taj pozitivni doprinos realnom rastu rezultat je ubrzanja godišnje stope rasta ukupnog izvoza robe i usluga na 5,5%, što je za 1,6 postotnih bodova više nego u drugom tromjesečju, praćenog nastavkom usporavanja rasta ukupnog uvoza, koji je u trećem tromjesečju 2004. godine bio za 3,2% veći nego u istom razdoblju godinu prije. Ta su pozitivna kretanja u vanjskotrgovinskoj razmjeni proizišla isključivo iz dinamičnijeg rasta robnog izvoza i smanjivanja neravnoteže u robnoj razmjeni tijekom trećeg tromjesečja, dok je neto izvoz usluga u tome razdoblju bio blago smanjen u usporedbi s istim tromjesečjem 2003. godine. Pokrivenost robnog uvoza izvozom u trećem tromjesečju 2004. godine tako dosegla 50,0%, a takva je razina robne neravnoteže posljednji put bila zabilježena krajem 2001. godine.

Razmjena robe i usluga praćena prema obračunu BDP-a

u nacionalnim računima te prema platnoj bilanci kretala se tijekom 2004. godine usporedo (originalni nominalni podaci), uz tek manja odstupanja u odnosu na razlike koje su se između ta dva izvora podataka o razmjeni ustalile tijekom 2003. godine. Uvoz robe i usluga je, prema platnoj bilanci, tijekom prve polovice 2004. godine nastavio rasti nešto snažnije nego prema nacionalnim računima, blago povećavajući razliku koja je među njima postojala, a zatim su se u trećem tromjesečju stope rasta ukupnog uvoza prema ta dva izvora izjednačile. Što se tiče izvoza, dinamika se njegova rasta prema oba izvora u prvom polugodištu 2004. godine poklapala, a u trećem tromjesečju, u kojem su, kao što je već postalo uobičajeno, prisutna najznačajnija odstupanja između ta dva izvora, ukupan izvoz rastao nešto brže prema obračunu BDP-a u nacionalnim računima nego prema podacima iz platne bilance. Kako je 2003. godine platna bilanca u trećem tromjesečju zabilježila znatno snažniji porast ukupnog izvoza od nacionalnih računa zbog više procjene sezonskih prihoda od turizma, dinamika prihoda od turizma zabilježena u trećem tromjesečju 2004. godine smanjila je razliku između nominalnih razina ukupnog izvoza prema ta dva izvora. Tako se u trećem tromjesečju prošle godine poklopila uvozna dinamika, ali su se stope rasta izvoza prema navedenim izvorima razišle podjednako razlici koja je postojala između stopa rasta uvoza tijekom prvog polugodišta 2004., što može biti povezano s nedavnim izmjenama u statističkom praćenju turističke potrošnje i reviziji podataka u platnoj bilanci, koje se obično objavljuju s većom učestalošću od revizija BDP-a.² Zbog manje zastupljenosti turističke potrošnje u strukturi ukupnog izvoza koncem godine, ni razilaženje između njegove razine prema obračunu BDP-a i prema platnoj bilanci u četvrtom tromjesečju 2004. godine vjerojatno neće biti značajno, iako bi razlika u dinamici mogla ostati podjednaka.

Prema preliminarnim podacima iz platne bilance rast izvoza i uvoza robe blago je usporen potkraj 2004. godine. No, robni izvoz i nadalje je nominalno rastao po visokim go-

² Vidi Bilten br. 99.

dišnjim stopama (iznad 15,0%), dok je rast uvoza u posljednjem tromjesečju, zbog prijašnjih niskih stopa, zabilježio najniže godišnje stope od početka 2000. godine. Podaci DZS-a o robnoj razmjeni za razdoblje od listopada do prosinca 2004. godine upućuju na promjenu dinamike razmjene proizvoda pojedinih industrijskih grupacija u promatranom razdoblju (izvoz i uvoz energije i intermedijarnih proizvoda, koji je značajno porastao u trećem tromjesečju, u četvrtom se tromjesečju usporio).

Kretanja na računu usluga bila su u prvih devet mjeseci 2004., kao i prethodnih godina, određena dinamikom prihoda od turizma. Ukupan izvoz usluga bio je nešto manji od ostvarenja u drugom tromjesečju 2004. godine, zbog podbajanja prihoda od turizma u lipnju, dok je promatrano prema nominalnim podacima iz platne bilance u trećem tromjesečju zabilježio godišnji porast od 1,0%. Nasuprot tome, u posljednjem tromjesečju 2004. godine, iako turistički manje značajnom, zabilježeno je ubrzanje rasta tih prihoda. Međutim, rast prihoda od turizma nije odredio ukupna kretanja na računu usluga u tom razdoblju, već su ona zabilježila snažan nominalni pad prouzročen smanjenjem prihoda od prijevoza robe i putnika te ostalih usluga.

Domaća potražnja

U trećem tromjesečju 2004. godine nastavila se tendencija usporavanja doprinosa domaće potražnje realnom rastu, koja je prisutna od sredine 2002. godine. Rast osobne potrošnje, koji je najznačajnija komponenta domaće potražnje jer na nju otpada otprilike dvije trećine ukupnog BDP-a, ubrzavao se, sudeći prema desezoniranim podacima, uz njezin rastući doprinos ukupnom rastu u 2004. godini. U ostalim, udjelom manjim kategorijama agregatne potražnje, u istom je razdoblju zabilježeno usporavanje rasta, što se pogotovo odnosi na investicije u fiksni kapital, čiji se rast u trećem tromjesečju 2004. godine najznačajnije usporio od 2000. godine, smanjivši njihov doprinos rastu BDP-a za više od 2,0 postotna boda. Doprinos državne potrošnje realnom rastu stabilizirao se sredinom 2004. godine (drugo i treće tromje-

sečje) na niskoj pozitivnoj razini od 0,1 postotnog boda, što je bilo dovoljno da nadomjesti njezin negativan doprinos s početka prošle godine i bude neutralan na razini prvih devet mjeseci.

Mjesečni indikatori ekonomske aktivnosti, raspoloživi za razdoblje do prosinca 2004. godine, odnosno do siječnja ove godine, naznačuju mogućnost nastavka usporavanja rasta domaće potražnje prema kraju 2004. godine, a za pojedine njezine kategorije, poput osobne potrošnje, i početkom ove godine.

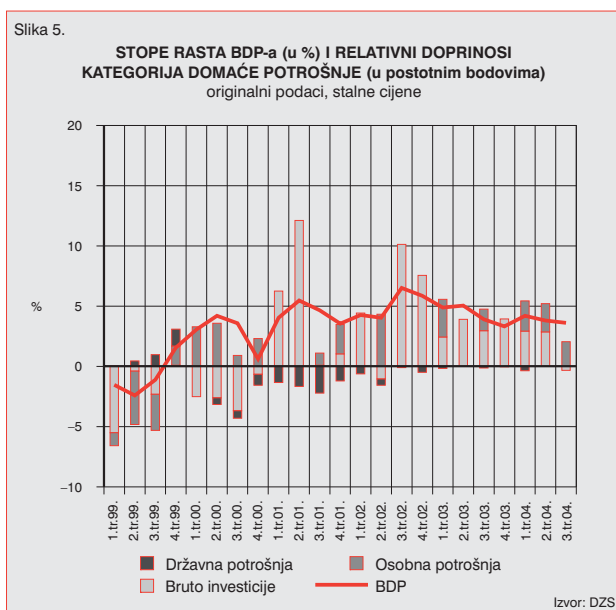
Osobna potrošnja

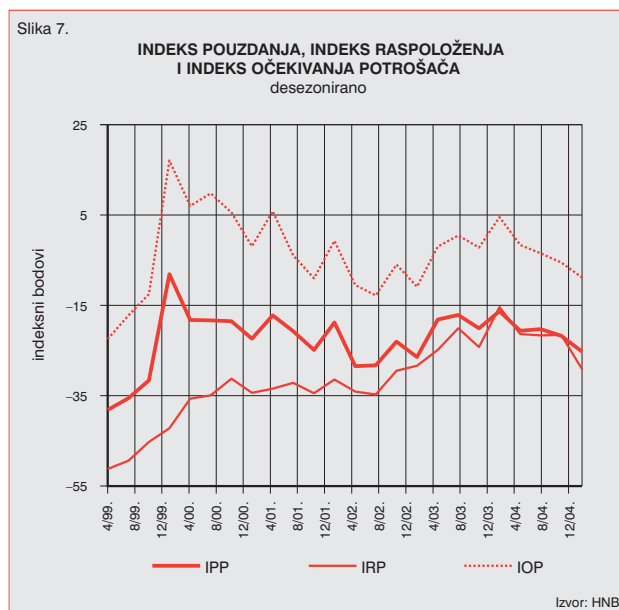
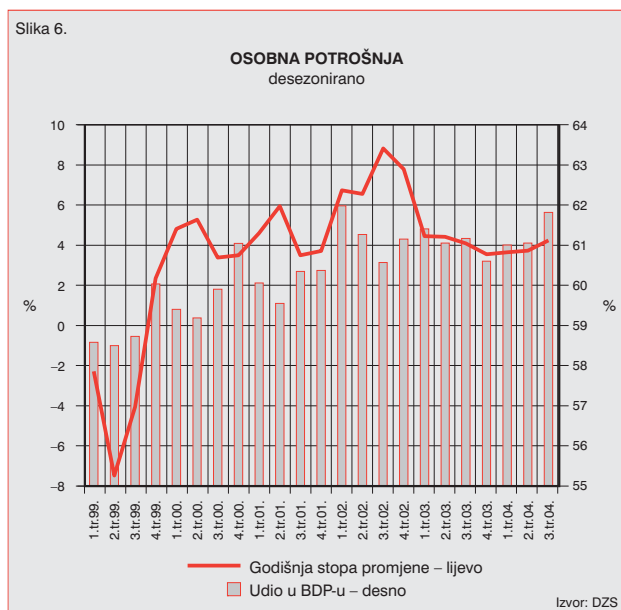
Originalni podaci pokazuju da je osobna potrošnja u prvih devet mjeseci 2004. godine rasla po stabilnim, visokim godišnjim stopama, koje su ipak bile u skladu s rastom realnih dohodaka, pa su stoga značile blago usporavanje u odnosu na njezinu dinamiku iz 2003. godine. Tako je nakon rasta po godišnjoj stopi od 3,9% u prvom tromjesečju 2004. godine osobna potrošnja u drugom tromjesečju blago usporila rast na 3,8%, a zatim je u trećem tromjesečju ponovno rasla po stopi od 3,9%. Sezonski prilagođeni podaci naznačuju posve drukčije tendencije. Prema desezoniranim podacima osobna potrošnja je u trećem tromjesečju 2004. godine ubrzala rast te je, s godišnjim rastom od 4,2%, premašila rast BDP-a u tom tromjesečju za 0,6 postotnih bodova, kao i svoj porast iz istog razdoblja 2003. godine za 0,1 postotni bod.

Raspoloživi mjesečni pokazatelji koji mogu dati naznaku kretanja osobne potrošnje navješćuju tendenciju njezine stagnacije, odnosno blago usporavanje njezina godišnjeg rasta potkraj 2004. i početkom 2005. godine. Isključi li se učinak izrazitog skoka prodaje automobila u srpnju 2004. zbog najave uvođenja trošarina na njihovu prodaju, usporavanje maloprodaje u promatranom je razdoblju bilo nešto blaže, na što upućuju podaci o godišnjem padu prodaje motornih vozila. Rast osobne potrošnje bi se početkom ove godine mogao još usporiti pod utjecajem sporijeg rasta plasmana stanovništvu te rasta cijena nafte i naftnih derivata.

Dinamika proizvodnje, zaliha i međunarodne razmjene također upućuje na slabljenje osobne potrošnje potkraj 2004. godine. Proizvodnja netrajnih proizvoda za široku potrošnju je u posljednjem tromjesečju 2004. godine zabilježila godišnji rast od 2,9%, nakon negativne stope promjene u drugom i trećem tromjesečju. Pozitivna su kretanja na mjesečnoj razini u promatranom razdoblju zabilježena i u proizvodnji trajnih proizvoda za široku potrošnju. Međutim, povećana proizvodnja je velikim dijelom plasirana na inozemna tržišta, dok je godišnji porast uvoza netrajnih proizvoda za široku potrošnju bio usporen, na što upućuju podaci o robnoj razmjeni u posljednjem tromjesečju 2004. godine. Istodobno se kod navedenih grupacija industrijskih proizvoda, posebno kod netrajnih proizvoda za široku potrošnju, uočava kumuliranje zaliha, što također potvrđuje slabljenje domaće potražnje, iako je moguće da se zalihe tih proizvoda djelomično formiraju i pod utjecajem optimističnih poslovnih očekivanja. Naznaku postojanja takvih učinaka na gospodarska kretanja daje porast tendencije pokazatelja konjunktura za industriju Privrednog vjesnika potkraj 2004. godine.

Dodatni je izvor informacija o namjerama potrošača, nji-

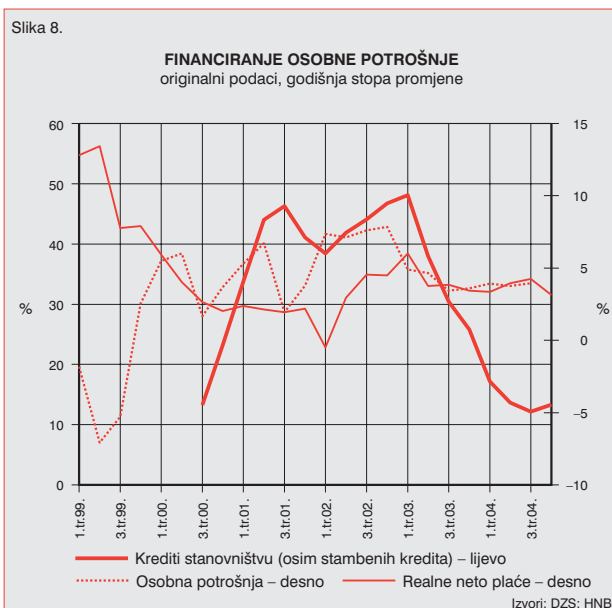

hovim očekivanjima i mogućem budućem kretanju osobne potrošnje HNB-ova anketa pouzdanja potrošača, koja je posljednji put bila provedena u prvoj polovici siječnja ove godine. Rezultati posljednjeg anketnog istraživanja upućuju na nastavak smanjenja optimizma potrošača.³ Indeks pouzdanja potrošača (IPP) je na početku 2005. malo opao nastavljajući tendenciju pogoršanja optimizma potrošača prisutnu od drugog polugodišta prethodne godine. Gotovo identična kretanja zabilježena su i kod indeksa očekivanja potrošača (IOP), što je razumljivo jer je riječ o podindeksu IPP-a. Navedena kretanja posljedica su pogoršanja očekivanja financijske situacije u kućanstvima i još intenzivnijeg pogoršanja očekivanja opće ekonomske situacije u Hrvatskoj te očekivanja više razine nezaposlenosti u idućih 12 mjeseci. Indeks raspoloživanja potrošača (IRP) je nakon blagog rasta u drugoj polovici 2004. godine također opao početkom 2005. godine zbog lošijih ocjena sadašnje financijske situacije u kućanstvima i općeg ekonomskog stanja u Hrvatskoj te lošije ocjene povoljnosti kupovine trajnih dobara za domaćinstvo. Taj je pad IRP-a u promatranom razdoblju nadmašio smanjenje IPP-a zbog nešto nižih vrijednosti ocjene općega ekonomskog stanja u Hrvatskoj. Na osnovi takvih očekivanja potrošača glede tekućih i budućih gospodarskih kretanja te njihovoj percepciji financijske situacije u vlastitom kućanstvu može se očekivati nastavak usporavanja rasta osobne potrošnje početkom 2005. godine.

Redoviti i neredoviti izvori financiranja osobne potrošnje pružaju još jedan izvor informacija o mogućoj kratkoročnoj dinamici osobne potrošnje. Nominalni plasmani banaka stanovništvu, iz kojih su isključeni stambeni krediti⁴, u četvrtom su tromjesečju 2004. godine porasli za 13,3% na godišnjoj razini, i tako se nakon godinu i pol kontinuiranog smanjivanja godišnjih stopa rasta s razina viših od 45,0%, koliko su

iznosile stope rasta tih kredita na početku 2003. godine, privremeno zaustavio trend njihova opadanja. Kretanje državnih transfera stanovništvu, u čijoj strukturi najviše sudjeluju izdaci za mirovine, u ovom trenutku nije moguće precizno pratiti zbog promjene metodologije statističkog praćenja javnih financija (prijelaz s GFS-a 1986. na GFS 2001.). Usklađivanje rasta mirovina za siječanj 2005. s rastom nominalnih bruto plaća u drugom polugodištu 2004., koje će se provesti u ožujku, pozitivno će djelovati na dinamiku osobne potrošnje. Međutim, na osnovi dinamike nominalnih bruto plaća u drugoj polovici 2004. godine može se pretpostaviti kako će se, nakon usklađivanja, mirovine u ožujku povećati za otprilike 2,2%, što je za oko 1,8 postotnih bodova niže od posljednjeg usklađivanja realiziranog u rujnu prošle godine. Kretanja na tržištu rada potkraj 2004. godine također upućuju na sporiji rast dohodaka stanovništva. Prosječne isplaćene realne neto plaće su u posljednjem tromjesečju 2004. godine zabilježile najnižu godišnju stopu rasta (3,1%) od sredine 2002. godine i time zaustavile ubrzanje njihova

³ Riječ je o sezonski prilagođenim podacima IPP-a, IRP-a te IOP-a. Originalni podaci pokazuju rast IPP-a i IOP-a za prvo tromjesečje 2005. godine, što se uočava i u kretanju pokazatelja povjerenja potrošača (PPP) zasnovanog na potrošačkom testu Privrednog vjesnika.

⁴ Stambeni krediti su namijenjeni kupovini ili adaptaciji stana ili kuće, a u okviru nacionalnih računa (SNA-ESA koncepti) taj se oblik potrošnje tretira kao investicijska potrošnja, a ne kao osobna potrošnja.

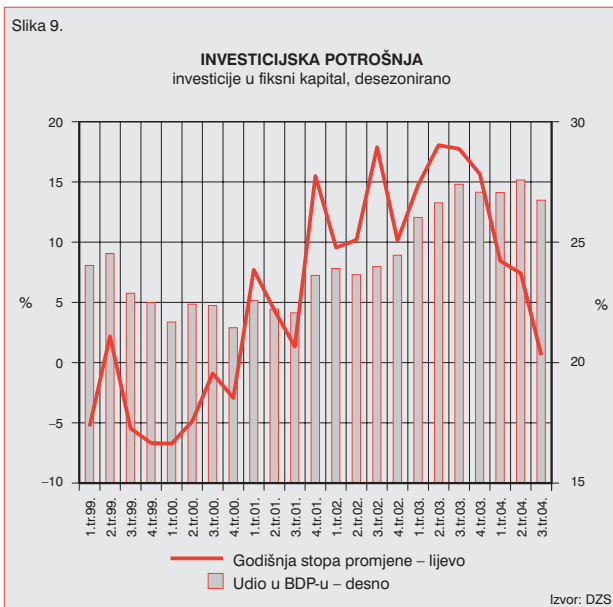
rasta iz sredine 2004. godine. U promatranom je razdoblju, prema podacima HZMO-a o broju osiguranika, koji su pouzdaniji pokazatelj dinamike zaposlenosti od privremenih podataka DZS-a, porast ukupne zaposlenosti također bio blago usporen, što će uz zaustavljanje pada i stagnaciju broja zaposlenih u insolventnim poduzećima na niskoj razini usporiti rast mase neto plaća. Sve navedeno upućuje na umjeren rast osobne potrošnje na prijelazu iz 2004. u 2005. godinu, iako bi povećanje neoporezovog djela dohotka početkom 2005. godine moglo potaknuti nešto brži rast neto plaća i djelomično ublažiti navedene učinke.

Investicijska potrošnja

Usporavanje rasta bruto investicija koje se odvijalo između posljednjeg tromjesečja 2003. godine i drugog tromjesečja 2004. godine, u trećem je tromjesečju bitno pojačano uz godišnji pad bruto investicija za 1,6%. S obzirom da manje značajna komponenta tih investicija, promjena zaliha, uključuje i statističku diskrepanciju⁵, ta je kategorija statistički neprecizna i analitički nepouzdana, pa je potrebno razdvojiti utjecaj investicija u fiksni kapital i promjenu zaliha te ih promatrati odvojeno. Investicije u fiksni kapital su, prema preliminarnim originalnim podacima DZS-a, pratile navedeno usporavanje, koje je kulminiralo u trećem tromjesečju 2004. godine smanjenjem godišnjeg realnog porasta te kategorije investicijske potrošnje na 0,5%, što je smanjenje njezine stope rasta za 7,2 postotna boda u odnosu na prethodno tromjesečje. To je ujedno najniža stopa rasta investicija u fiksni kapital na godišnjoj razini od 1999. godine, kada su one i apsolutno padale. Takva dinamika investicija u trećem tromjesečju 2004. godine rezultirala je smanjivanjem doprinosa investicija rastu ukupne realne ekonomske aktivnosti za otprilike 2,0 postotna boda i spustilo ga u promatranom razdoblju na razinu doprinosa stagnantne državne potrošnje (0,1 postotni bod) rastu BDP-a.

Primarni uzrok usporavanja investicijske aktivnosti u 2004. godini bilo je smanjivanje kapitalnih rashoda države, koji su u proteklom razdoblju sačinjavali otprilike četvrtinu ukupnih investicijskih troškova, a najveći njihov dio otpadao je na izgradnju prometne infrastrukture. Svršetak investicijskog ciklusa u cestogradnji doveo je tako do usporavanja državnih, a posredno i privatnih investicija krajem 2004. godine. Realizirani kapitalni rashodi države bez kapitalnih transfera (prema novom GFS-u) u posljednjem su tromjesečju 2004. godine bili na značajno nižoj razini nego u istom razdoblju 2003. godine, što se i očekivalo na osnovi razine kapitalnih rashoda realiziranih u prva tri tromjesečja prošle godine, koji su sačinjavali glavninu planiranih kapitalnih ulaganja za 2004. godinu.

Navedena kretanja su se u promatranom razdoblju negativno odrazila prije svega na proizvodnju i zaposlenost u građevinarstvu te rudarstvu i vađenju. Građevinarstvo je reagiralo na negativne impulse potražnje već u trećem tromjesečju 2004. godine kada su mjesečne stope promjene građevinskih radova bile negativne, a takav se trend još početkom te godine mogao uočiti i u rudarstvu i vađenju. Go-

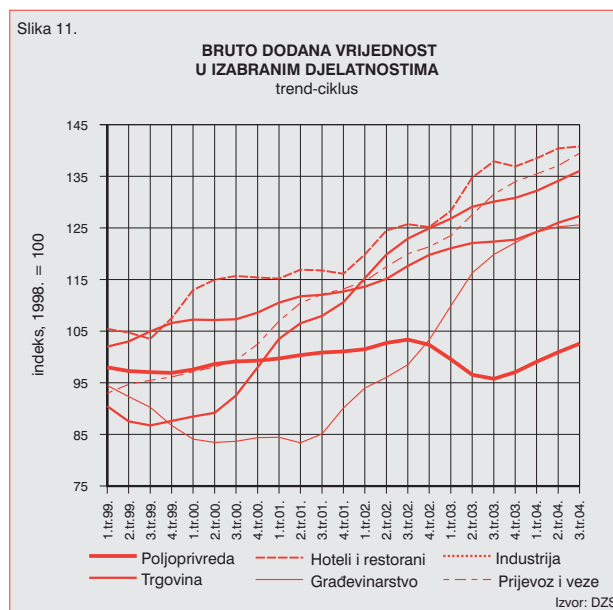
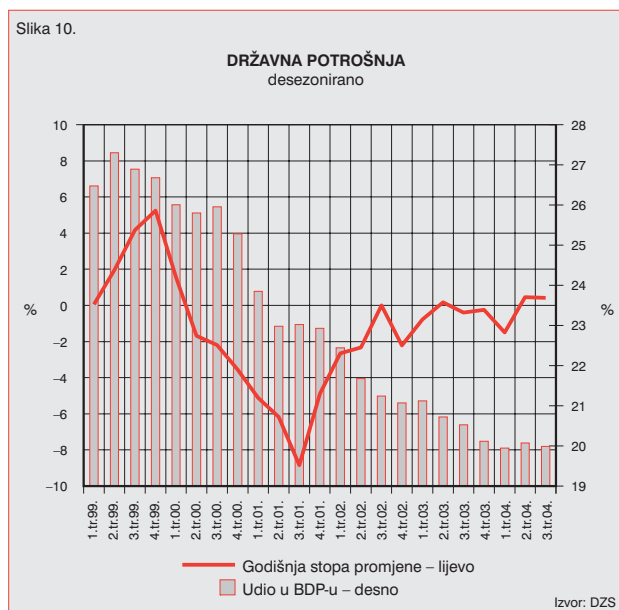
dišnja stopa rasta neto narudžbi građevinskih radova je u trećem tromjesečju 2004. godine također bila usporena, a početkom četvrtog tromjesečja neto narudžbe su padale. Na osnovi svega navedenoga teško je očekivati da će zaustavljanje državnih investicija krajem 2004. godine u značajnijoj mjeri biti nadomješteno privatnim investicijama, pa će i u posljednjem tromjesečju investicije rasti po niskoj stopi ili kontrahirati prema istom razdoblju 2003. godine. U 2005. godini se očekuje povećanje obujma radova na održavanju i popravcima cesta, no zbog neizvjesnosti glede dinamike izgradnje novih dionica cesta nije jasno koliko će i kojom dinamikom ono pozitivno djelovati na investicije.

U strukturi industrijske proizvodnje u drugoj polovici 2004. godine primjetan je trend rasta proizvodnje proizvoda iz grupacije kapitalnih i intermedijarnih proizvoda, ali je ta povećana proizvodnja u određenoj mjeri bila namijenjena inozemnom tržištu. Nadalje, prema originalnim podacima DZS-a o robnoj razmjeni, godišnje stope promjene uvoza kapitalnih proizvoda su u drugoj polovici 2004. godine bile negativne (mjesečna dinamika uvoza kapitalnih proizvoda nakon rujna 2004. godine pokazuje uzlazan trend, ali 6-mjesečni pomični prosjeci upućuju na suprotne tendencije). Istodobno je uvoz intermedijarnih proizvoda u posljednjem tromjesečju prošle godine usporio svoj rast na godišnjoj razini. Na temelju svih navedenih kretanja teško je očekivati jačanje investicijske potražnje krajem 2004. godine. To se odnosi na ulaganja i javnoga i privatnoga karaktera, iako plasmani poduzećima u posljednjem tromjesečju (prilagođeno za promjene tečaja) ubrzavaju svoj rast. Također, unatoč usporavanju rasta odobrenih stambenih kredita od sredine 2003. godine, potražnja za nekretninama je u posljednjem tromjesečju 2004. godine još bila snažna, uz godišnje stope rasta stambenih kredita na razini višoj od 25,0%, iako nedostatna da zaustavi pad građevinske aktivnosti.

Državna potrošnja

Prema obračunu BDP-a za treće tromjesečje 2004. godine, državna potrošnja je u tome razdoblju usporila svoj rast nakon njegova ubrzanja u drugom tromjesečju. Uz udio

⁵ Statistička diskrepancija proizlazi iz razlika u mjerenju BDP-a rashodnom i proizvodnom metodom, a Državni zavod za statistiku je ne prikazuje odvojeno nego zajedno s promjenama zaliha.

državne potrošnje u ukupnom BDP-u koji je oscilirao oko 20,0%, doprinos državne potrošnje formiranju BDP-a sredinom godine stabilizirao se na razini od 0,1 postotnog boda. To je bilo dovoljno da nadomjesti njezin negativan doprinos s početka 2004. godine i da u prvih devet mjeseci kumulativno bude neutralan. Originalni podaci DZS-a o zaposlenosti i plaćama u javnoj upravi upućuju na to da je ubrzanje rasta nominalne državne potrošnje u drugom tromjesečju 2004. godine bilo rezultat rasta plaća, a ne rasta broja zaposlenih u javnoj upravi, čiji je porast u drugom tromjesečju bio usporen. U posljednjem je tromjesečju 2004. godine broj zaposlenih u javnoj upravi nešto smanjen u odnosu na isto razdoblje 2003. godine, dok je rast bruto plaća usporen, što je usporilo nominalni rast državne potrošnje i može istodobno značiti njezin blago negativan doprinos realnom rastu BDP-a krajem te godine.

Podaci Ministarstva financija o ostvarenjima prihoda i rashoda konsolidirane središnje države (proširene za HAC, HC, DAB i HFP)⁶ u 2004. godini iskazani su prema novom formatu međunarodne metodologije za statistiku javnih financija (GFS 2001.), što onemogućuje praćenje godišnje dinamike finalne državne potrošnje, koja obuhvaća naknade zaposlenima u javnim službama te izdatke za korištenje dobara i usluga. Zbog toga nije moguće verificirati očekivanja dinamike državne potrošnje potkraj 2004. godine izvedena iz podataka DZS-a o kretanju zaposlenosti i plaća u javnoj upravi.

Proizvodnja

Prema proizvodnom pristupu tromjesečnom obračunu BDP-a u stalnim cijenama, bruto dodana vrijednost (BDV) usporila je svoj realni godišnji rast sa 4,6% u prvom na 4,3% u drugom tromjesečju 2004. godine, te za još 0,3 postotna boda u trećem tromjesečju. To će se usporevanje vjerojatno

odraziti i na njezin sporiji rast prema godišnjim podacima. Kumulativni realni BDV u prvih devet mjeseci prethodne godine bio je za 4,3% viši nego u istom razdoblju 2003. godine, što je bilo drugo uzastopno usporevanje godišnjeg rasta BDV-a.

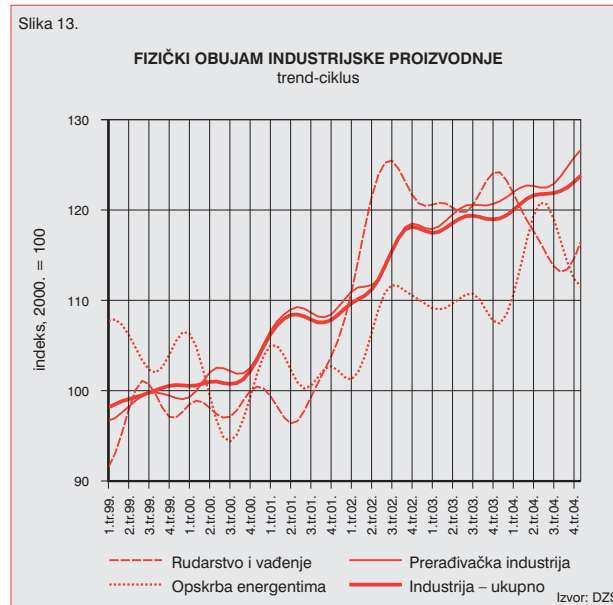
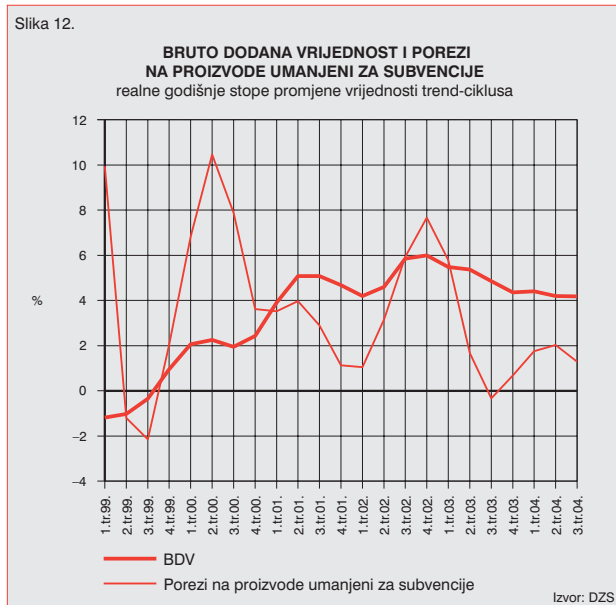
Djelatnosti industrije, trgovine i financijskog posredovanja⁷ dale su najznačajniji doprinos stvaranju dodane vrijednosti, koji je istodobno ojačao u odnosu na drugo tromjesečje. Djelatnost prijevoza također je značajno pridonijela formiranju ukupne dodane vrijednosti, ali je u njoj zabilježeno blago usporavanje rasta BDV-a u trećem tromjesečju 2004. godine. Građevinarstvo je bila specifična djelatnost u kojoj je tijekom promatranog razdoblja došlo do snažnog usporevanja rasta dodane vrijednosti zbog svršetka investicijskog ciklusa u cestogradnji i manjeg obujma građevinskih radova na prometnoj infrastrukturi.

Sporiji godišnji rast poreza na proizvode umanjnih za subvencije, indirektno deflaciranih⁸, u trećem tromjesečju 2004. godine usporio je i realni porast BDP-a za gotovo pola postotnog boda u odnosu na realni rast BDV-a. Prema podacima Ministarstva financija kategorija poreza na proizvode je na razini konsolidirane središnje države u drugoj polovici 2004. godine nastavila usporevati rast BDP-a u odnosu na prvo polugodište te je ta kategorija u posljednjem tromjesečju zabilježila najniži nominalni rast (od 2,8%) u 2004. godini (rast poreza na proizvode iznosio je 4,6% u prvom, 8,0% u drugom te 4,3% u trećem tromjesečju). Kategorija subvencija prema GFS-u 2001. nije usporediva s prošlogodišnjim podacima koji su prikazani prema starom GFS-u, pa stoga nije moguće konzistentno procijeniti promjenu subvencija u promatranom razdoblju, odnosno njima korigirati navedenu promjenu poreza. Ipak, na osnovi dinamike indirektnih poreza i subvencija u prva tri tromjesečja

⁶ Ovim se obuhvatom aproksimiraju prihodi i rashodi opće države koja se uključuje u obračun BDP-a.

⁷ Financijsko posredovanje, poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge (područja J i K prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti) korigirano za UFPIM (usluge financijskog posredovanja indirektno mjerene).

⁸ Njihov realni izraz dobiven je kao rezidual vrijednosti BDP-a i BDV-a u stalnim cijenama iz 1997. godine.

2004. može se pretpostaviti da će i u cijeloj 2004. godini realni BDP rasti sporije od BDV-a.

Industrija

Preliminarni podaci DZS-a o kretanju BDV-a u djelatnosti industrije u 2004. godini, kao i podaci o fizičkom obujmu industrijske proizvodnje u razdoblju od listopada do prosinca te godine upućuju na to da je usporavanje rasta BDV-a u industriji u drugom tromjesečju bilo samo privremeno. Tako je BDV u djelatnosti industrije u trećem tromjesečju prošle godine zabilježio realni porast od 3,8%, što je za gotovo cijeli postotni bod više nego u drugom tromjesečju, a i nešto brže od prosječnog rasta dodane vrijednosti stvorene u ostalim djelatnostima gospodarstva tijekom promatranog razdoblja. U trećem tromjesečju 2004. godine upravo je industrija dala najveći doprinos formiranju BDV-a, što će se gotovo izvjesno ponoviti i na razini čitave 2004. godine. Prethodna bi godina tako mogla biti prva od 2000. u kojoj je industrija bila najsnažniji generator rasta, dok su tijekom ranijih godina ukupnom rastu BDV-a snažnije pridonosile djelatnosti trgovine (u 2001. i 2002. godini) i građevinarstva (u 2003. godini).

Prema sezonski i kalendarski prilagođenim podacima fizički obujam industrijske proizvodnje je u posljednjem tromjesečju prošle godine bio za 3,3% viši nego u istom razdoblju 2003. godine, što je ubrzanje njegova rasta za 1,0 postotni bod u odnosu na godišnju stopu rasta iz trećeg tromjesečja. Taj je porast bio ponajprije rezultat snažnog rasta prerađivačke industrije u studenome (5,7%) i prosincu 2004. godine (6,2%). Iako je utjecaj sezone i razlike u broju radnih dana isključen kod izračuna tih stopa (u posljednjem tromjesečju 2004. bio je jedan radni dan više nego u istom razdoblju godinu ranije), moguće je da te korekcije nisu precizno izvršene zbog teško mjerljivoga, ali svakako prisutnog učinka kolektivnih godišnjih odmora i privremenog prestanka rada pojedinih poduzeća u vrijeme božićnih i novogodišnjih blagdana. Postoji dakle mogućnost da je stvarni rast proizvodnje zapravo bio i nešto snažniji, što se može pokaza-

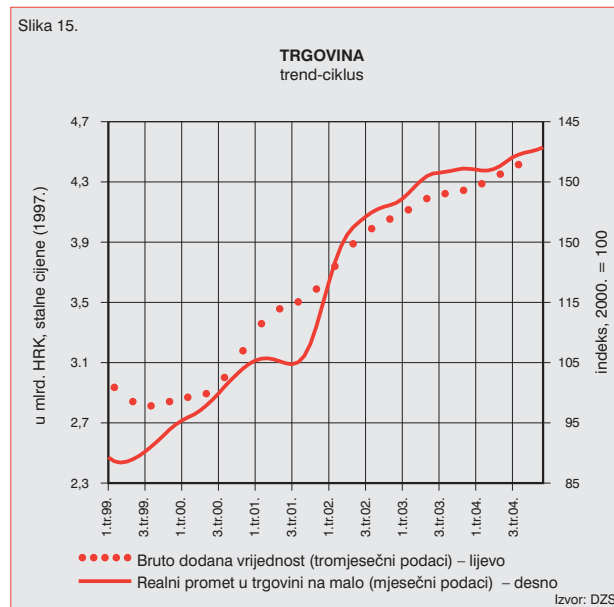
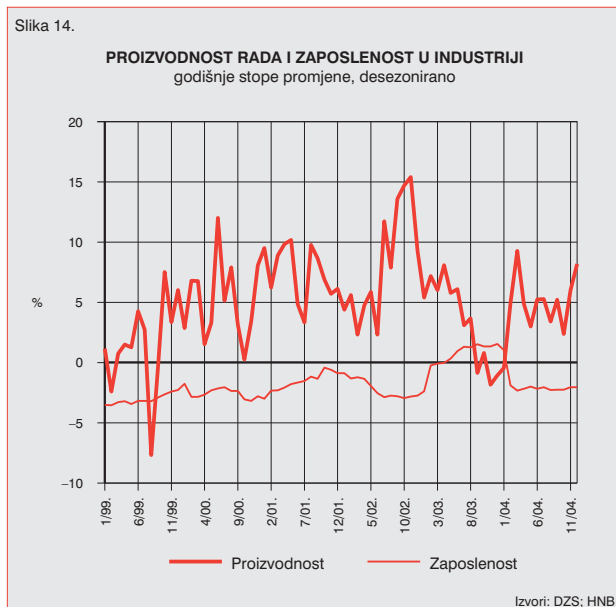
ti početkom ove godine. Navedena su kretanja, prema originalnim podacima, rezultirala porastom industrijske proizvodnje od 3,7% u cijeloj 2004. godini.

Dinamičnom rastu industrijske proizvodnje u posljednjem tromjesečju prošle godine najviše su pridonijela pozitivna kretanja u prehrambenoj, drvnjoj i kemijskoj industriji, na koje otpada otprilike 2/5 ukupne industrijske proizvodnje, te u propulzivnom odjeljku izdavačke i tiskarske djelatnosti te umnožavanja snimljenih zapisa, koji zajedno s njima čini gotovo polovicu industrijske proizvodnje. Rast industrijske proizvodnje razišao se u promatranom razdoblju s rastom domaće potrošnje, koji je u istom razdoblju slabio. Originalni podaci DZS-a o robnom izvozu potkrjepljuju tvrdnju da navedeni proizvodi u velikoj mjeri nisu bili namijenjeni domaćem, već inozemnom tržištu, što se posebice odnosi na proizvode iz grupacija netrajnih i manje značajnih trajnih proizvoda za široku potrošnju. Istodobno su se povećale i zalihe tih proizvoda, koje su u četvrtom tromjesečju 2004. godine apsorbirale preostali višak proizvodnje. Pozitivni impulsi inozemne potražnje potaknuli su rast proizvodnje i u ostalim glavnim industrijskim grupacijama, prije svega u grupaciji proizvodnje intermedijarnih proizvoda, na koje otpada otprilike trećina ukupnoga robnog izvoza.

Nasuprot tim pozitivnim tendencijama u prerađivačkoj industriji, u drugoj polovici 2004. godine jačao je negativan trend opskrbe energentima, koji zbog njezina snažnog rasta u prvoj polovici godine i visoke razine proizvodnje sredinom te godine nije istodobno doveo i do negativnih godišnjih stopa promjene potkraj prošle godine. Sporiji porast domaće proizvodnje u tome je području industrije djelomično nadomješten rastućim uvozom energije, na što upućuju preliminarni nominalni podaci o robnoj razmjeni, iako je interpretaciji tih kretanja potrebno pristupiti s oprezom zbog rasta cijena energenata, koji je u tome razdoblju utjecao na rast nominalnih veličina.⁹

Negativna godišnja stopa promjene proizvodnje u 2004.

⁹ Uporaba energije proizvedene u NE Krško, koja se tretira kao uvoz, u određenju je mjeri također mogla utjecati na ta kretanja.

godini bila je zabilježena samo u rudarstvu i vađenju (-3,2%). Klasična kontrakcija proizvodnje u rudarstvu i vađenju, započeta krajem 2003. godine, bila je potaknuta usporavanjem investicijske aktivnosti u cestogradnji i prethodila je kontrakciji građevinskih radova u drugoj polovici prethodne godine. U prosincu 2004. godine bio je zabilježen snažan mjesečni porast proizvodnje u rudarstvu i vađenju koji je koincidirao s porastom građevinskih radova u studenom, ali je teško sa sigurnošću pretpostaviti da to upućuje na preokretanje negativnih tendencija zabilježenih potkraj 2004. godine u tim segmentima gospodarstva.

Proizvodnost rada u industriji u 2004. godini je, prema desezoniranim podacima, bila za 4,8% viša nego u 2003. godini. Na takav rast proizvodnosti utjecale su negativne godišnje stope promjene broja zaposlenih u industriji te porast industrijske proizvodnje, čiji je utjecaj bio gotovo dvostruko snažniji od utjecaja smanjivanja broja zaposlenih. Utjecaj rasta industrijske proizvodnje na porast proizvodnosti rada posebno je bio izražen u posljednjem tromjesečju 2004. godine, kada je industrijska proizvodnja ubrzala svoj rast uz istodobni nastavak pada broja zaposlenih po stabilnoj stopi (prosječna godišnja stopa promjene broja zaposlenih u industriji u drugoj polovici 2004. iznosila je -2,1%), što je utjecalo na snažan rast proizvodnosti rada u tome razdoblju. Nakon DZS-ove revizije preliminarnih podataka o zaposlenosti u industriji, koja se očekuje u travnju ove godine, porast proizvodnosti rada vjerojatno će biti korigiran nadalje, što će smanjiti razliku između rasta proizvodnosti u posljednje dvije godine.

Trgovina

Bruto dodana vrijednost u djelatnosti trgovine je od kraja 2002. godine kontinuirano usporavala svoj godišnji rast, nakon izrazito snažnoga rasta zabilježenog u 2001. i početkom 2002. godine zbog širenja velikih trgovačkih lanaca u tom razdoblju. Prema procjeni obračuna BDP-a za treće tromjesečje 2004. godine, dodana vrijednost u trgovini prvi put od tada ubrzala je svoj godišnji realni rast, i to sa 3,6% u dru-

gom tromjesečju na 4,8% u trećem tromjesečju. Time je trgovina u trećem tromjesečju 2004. godine dala doprinos formiranju ukupnog BDV-a od 0,7 postotnih bodova.

Nominalni podaci DZS-a o distributivnoj trgovini za 2004. godinu upućuju na brži rast maloprodaje kao glavni uzrok takve dinamike BDV-a u trgovini, dok je u veleprodaji, nakon usporavanja njezina rasta u drugoj polovici 2003. i početkom 2004. godine, zabilježeno i apsolutno smanjivanje njezine razine u drugom i trećem tromjesečju prošle godine. Negativne tendencije u veleprodaji mogu se dovesti u vezu sa snažnim kumuliranjem zaliha u distributivnoj trgovini (maloprodaja i veleprodaja) tijekom 2002. i 2003. godine, kada su one rasle po stopama višim od 10,0%. Unatoč usporavanju rasta domaće potražnje koja u 2004. godini nije bila dostatna da pokrene dekuliranje zaliha u maloprodaji, one su rasle sporije nego u prethodnim godinama. Veleprodaja je na takvo usporavanje rasta potražnje reagirala smanjivanjem svoje opskrbe te je zasićenu trgovačku potražnju zadovoljavala iz nagomilanih zaliha koje su stoga i apsolutno padale tijekom cijele 2004. godine.

Realni promet u trgovini na malo je, prema desezoniranim podacima, nakon usporavanja rasta zabilježenog u drugom tromjesečju 2004. godine, u trećem tromjesečju ubrzao godišnju stopu rasta za 3,1 postotni bod te je ponovno usporio u posljednjem tromjesečju za 2,0 postotna boda. Takva je godišnja dinamika u maloprodaji proizišla iz vanjskih šokova i baznih učinaka te ponajviše iz kretanja u prodaji osobnih automobila. Porast prodaje automobila, koji je ubrzao rast prometa u trgovini na malo u trećem tromjesečju 2004. godine, posljedica je uvođenja trošarina na uvoz automobila. Međutim, ubravanje rasta trgovine na malo primjetno je na početku druge polovice 2004. godine čak i ako se isključi taj atipični (srpanjski) skok maloprodaje, što upućuje na određeno jačanje domaće potražnje u tom razdoblju. Nakon toga ubrzanja rasta, realni promet u trgovini na malo se krajem 2004. stabilizirao na razinama dostignutim sredinom godine. Isključujući li se iz prometa u trgovini na malo prodaja motornih vozila¹⁰, usporavanje rasta tako promatrane maloprodaje u posljednjem tromjesečju 2004. godine bilo je

nešto blaže zbog realnoga godišnjeg pada prodaje automobila tijekom druge polovice 2004. godine i pada nominalnog uvoza automobila (prilagođenog za promjene tečaja) u posljednjem tromjesečju 2004. godine.

Građevinarstvo

Građevinarstvo je u trećem tromjesečju 2004. godine bila djelatnost u kojoj je rast dodane vrijednosti najsnažnije usporen i tako je najviše utjecalo na usporavanje rasta ukupnog BDV-a i BDP-a u tom razdoblju. Kontinuirano usporavajući rast od sredine 2003. godine, kada su godišnje stope njegova realnog rasta premašivale 20,0%, BDV u djelatnosti građevinarstva bio je u trećem tromjesečju 2004. godine za 2,3% viši nego godinu ranije, što je bilo za 6,5 postotnih bodova niže od godišnje stope rasta iz prethodnog tromjesečja.

Takva je dinamika stvaranja dodane vrijednosti bila po najprije rezultat kontrakcije kapitalnih rashoda države nakon svršetka radova na izgradnji cestovne infrastrukture, koja je dovela i do usporavanja rasta investicija u fiksni kapital. Svršetak investicijskog ciklusa u cestogradnji značajno je usporio građevinsku aktivnost na početku druge polovice prošle godine, a krajem te godine može se očekivati i njezin apsolutni godišnji pad, koji će se negativno odraziti na formiranje BDP-a i BDV-a. Prema preliminarnim prognozama DZS-a rast dodane vrijednosti u građevinarstvu na razini cijele 2004. godine mogao bi iznositi oko 2,0%, što znači da se u četvrtom tromjesečju prošle godine može očekivati snažan godišnji pad dodane vrijednosti u građevinarstvu za gotovo petinu, koji će dati negativan doprinos stvaranju BDV-a.

Za sada je teško predvidjeti dinamiku građevinskih aktivnosti početkom ove godine zbog neizvjesnosti glede buduće uloge privatnih investicija u toj djelatnosti te nejasnih učinaka povećanja obujma radova na popravcima i održavanju cesta, koje je primjetno i u prva tri tromjesečja 2004. godine. Tome valja dodati i neizvjesnost oko dinamike izgradnje no-

vih dionica cesta predviđenih u razdoblju od 2005. do 2008. godine. Prethodeći pokazatelji građevinske aktivnosti, kao što su vrijednost neto narudžbi građevinskih radova (u tužemstvu) i izdane građevne dozvole, upućuju na nastavak negativnih tendencija u toj djelatnosti početkom ove godine. Narudžbe građevinskih radova tako su u drugoj polovici prošle godine usporile svoj godišnji rast, a broj izdanih građevnih dozvola za građevine, koje ne uključuju zgrade i stanove, te vrijednost građevinskih radova prema tim dozvolama krajem prethodne godine bilježe negativne tendencije. Istodobno, vrijednost izdanih građevnih dozvola za zgrade i stanove ubrzava mjesečne stope svog rasta u posljednjem tromjesečju 2004. godine, ali je teško očekivati da bi povećana izgradnja tih građevina mogla potpuno nadomjestiti slabljenje aktivnosti u cestogradnji.

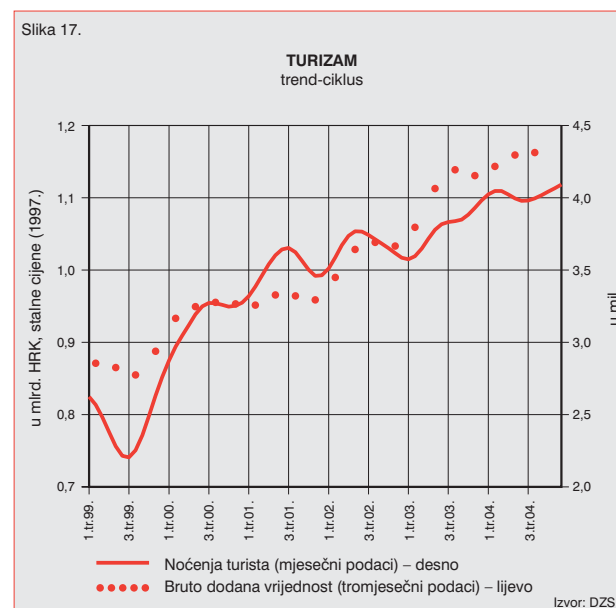
Turizam

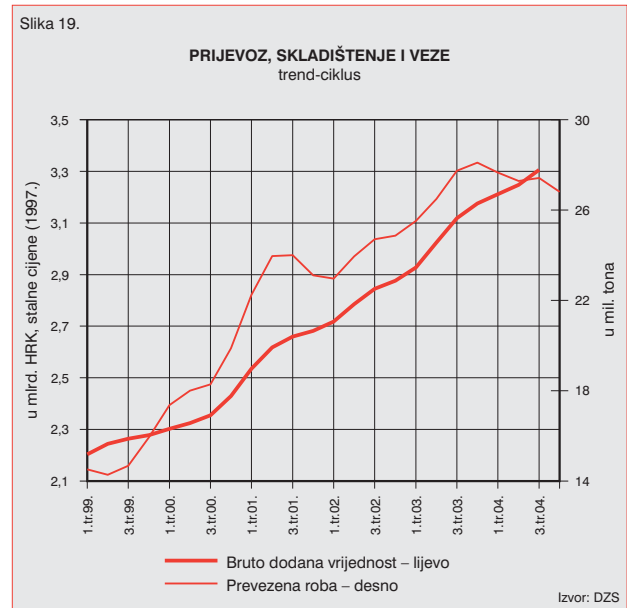
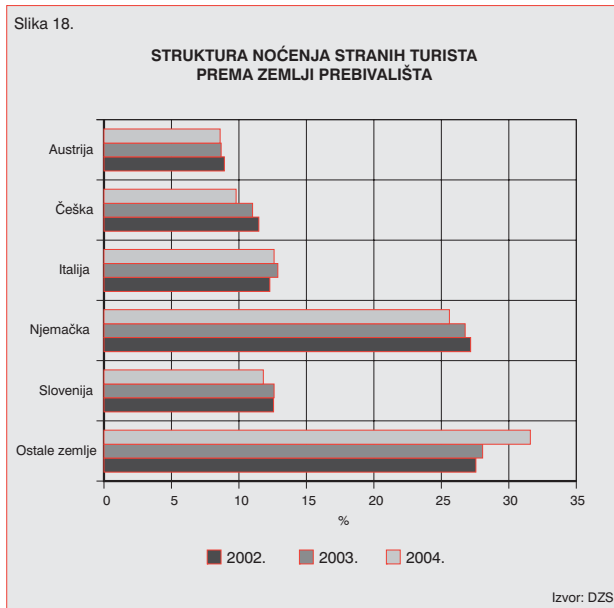
Prema tromjesečnom obračunu BDV-a dodana vrijednost u djelatnosti hotela i restorana je sredinom 2004. godine (drugo i treće tromjesečje) usporila rast, čime je njezin doprinos formiranju ukupnog BDV-a u prvih devet mjeseci te godine zadržan na razini od 0,1 postotnog boda, što je niže od doprinosa koji je ona ostvarila u 2002. i 2003. godini (0,3 postotna boda). Iako na djelatnost hotela i restorana otpada tek manji dio ukupne stvorene dodane vrijednosti u gospodarstvu (oko 3,5%), indirektni i direktni učinci toga segmenta gospodarstva na ostala realna kretanja znatno su veći od onoga vidljivoga u tom doprinosu.

Navedena kretanja bila su u skladu s usporavanjem tendencije rasta ukupnih nominalnih prihoda (odnosno smanjenjem neto prihoda) od turizma, koje u tome razdoblju bilježi i platna bilanca, te s kretanjem fizičkih pokazatelja dostupnih na mjesečnoj razini, broja noćenja i dolazaka turista. Tako je nakon dobrih ostvarenja (godišnji rast od 17,3%) u turistički manje značajnom prvom tromjesečju prethodne godine godišnji rast broja noćenja turista usporio na 0,7% u drugom (ponajviše zbog lipanjskog podbačaja), zatim nešto ubrzao na 4,8% u trećem i turistički najznačajnijem tromje-

10 Ovo se odnosi na odjeljak 50. prema NKD-u, koji obuhvaća prodaju, održavanje i popravak motornih vozila te trgovinu na malo motornim gorivima i mazivima.

sečju te ponovno usporio na 2,9% u posljednjem tromjesečju 2004. godine. Kako su dolasci turista u cijeloj prošloj godini rasli brže od broja ostvarenih noćenja, broj noćenja po dolasku u svih dvanaest mjeseci te godine (5,5 noćenja) bio je blago smanjen u odnosu na 2003. godinu, kada je ostvareno 5,6 noćenja po dolasku. Dolasci i noćenja turista čiji je dolazak u Hrvatsku bio individualan nastavili su, unatoč sporijem rastu tijekom 2004. godine, ipak rasti brže od broja dolazaka i noćenja turista koji su stizali organizirano.

U cijeloj 2004. godini najviše su noćenja ostvarili strani turisti iz Njemačke (25,6%), Italije (12,6%), Slovenije (11,8%), Češke (9,8%) i Austrije (8,6%). Struktura noćenja stranih gostiju time je bila nešto izmijenjena u odnosu na prethodne godine te se zastupljenost gostiju iz navedenih zemalja, iako i nadalje dominantnih u strukturi ukupnih noćenja, u prethodnoj godini ipak blago smanjila, što se posebno odnosi na Češku, Njemačku i Sloveniju. Na tu je promjenu strukture utjecao snažniji rast dolazaka i noćenja gostiju iz Francuske, Mađarske, Nizozemske, Rusije i Velike Britanije.

Prijevoz i veze

Dinamična djelatnost prijevoza, skladištenja i veza je tijekom prva tri tromjesečja prošle godine usporavala svoj realni rast, mjereno BDV-om te djelatnosti. To je usporavanje njezina rasta ujedno smanjilo doprinos te djelatnosti formiranju ukupnog BDV-a sa 1,1 postotnog boda u posljednjem tromjesečju 2003. godine na 0,9 u prvom, 0,7 u drugom i, na koncu na 0,6 postotnih bodova u trećem tromjesečju prethodne godine.

Prema dostupnim fizičkim pokazateljima DZS-a u djelatnosti prijevoza, skladištenja i veza za četvrto tromjesečje 2004. godine, u toj su djelatnosti bile zabilježene negativne tendencije koje bi se mogle odraziti na nastavak usporavanja rasta dodane vrijednosti u tome razdoblju, a mogu se dovesti u vezu i s kretanjima na tekućem računu platne bilance u istom razdoblju. U posljednjem tromjesečju 2004. godine je, prema desezoniranim podacima, broj prevezenih putnika

bio apsolutno smanjen u odnosu na treće tromjesečje (uz godišnju stopu promjene od -0,5%), dok je prijevoz robe nakon ubrzanja njegova rasta sredinom godine (drugo i treće tromjesečje) još snažnije pao u posljednjem tromjesečju (uz godišnju stopu promjene od -7,3%). Ta su kretanja rezultirala stagnacijom broja prevezenih putnika (0,1%) i umjerenim rastom prijevoza robe (1,6%) na razini cijele 2004. godine.

Najznačajniji, cestovni prijevoz, u kojem se ostvaruje više od polovine ukupnog prijevoza robe i putnika, u četvrtom je tromjesečju prošle godine bio za otprilike 10,0% manji nego u posljednjem tromjesečju 2003. godine, mjereno putničkim i tonskim kilometrima. Pomorski i obalni prijevoz, čiji je udio u strukturi ukupnog prijevoza robe drugi po važnosti, u tome je razdoblju također zabilježio smanjenje u odnosu na isto razdoblje 2003. godine. S druge strane, u željezničkom je prijevozu (na koji otpada otprilike trećina prevezenih putnika i koji je bio drugi po važnosti u ukupnom prijevozu putnika) u posljednjem tromjesečju 2004. godine zabilježen rast od 7,3% na godišnjoj razini, mjereno putničkim kilometrima, ali uz istodobno smanjenje za 75,0% u odnosu na treće tromjesečje, pod utjecajem sezonskih faktora.

U telekomunikacijskih je usluga u posljednjem tromjesečju prošle godine zabilježen preokret tendencija u odnosu na one iz sredine 2004. godine. Tako je nakon smanjenja količine utrošenih minuta u nepokretnoj mreži i rasta utrošenih minuta u pokretnoj mreži sredinom te godine, u četvrtom tromjesečju poraslo korištenje nepokretne mreže uz istodobno smanjenje količine utrošenih minuta u pokretnoj mreži. Međutim, obje kategorije telekomunikacijskih usluga na razini cijele 2004. godine bilježe značajan rast.

Tržište rada

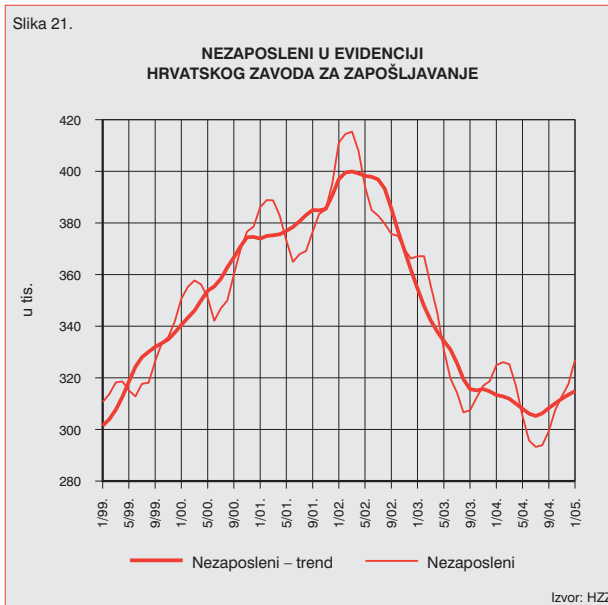
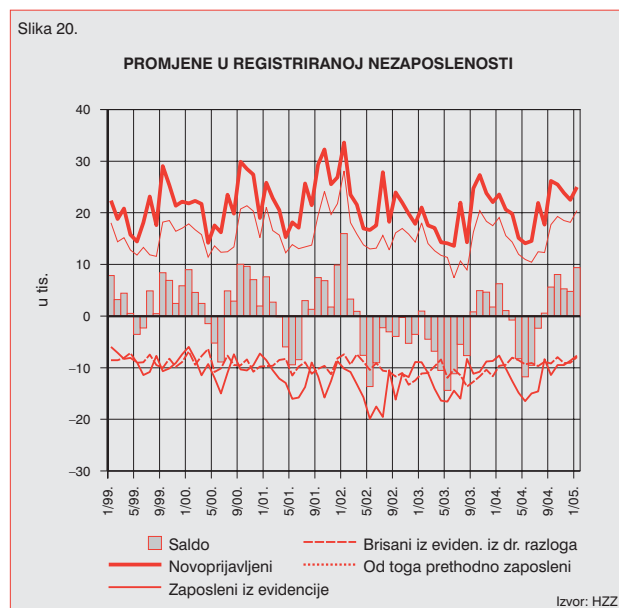
Tendencija rasta registrirane nezaposlenosti zabilježena sredinom 2004. godine, kada je započelo usporavanje javnih infrastrukturnih investicija, nastavljena je do kraja prošle godine. Iako je ukupna zaposlenost, prema privremenim admi-

nistrativnim pokazateljima, i u posljednjem tromjesečju 2004. godine iskazala negativnu godišnju stopu promjene, taj je godišnji pad zaposlenosti bio posljedica loma koji je uzrokovala privremena narav podataka od veljače 2004. godine. Ukupna zaposlenost poslije veljače 2004. godine bilježi rastuću tendenciju, iako blago usporenu u odnosu na 2003. godinu, što potkrjepljuju i podaci HZMO-a o osiguranicima. Realne plaće su u posljednjem tromjesečju 2004. godine usporile godišnje stope rasta u odnosu na sredinu te godine, a početkom 2005. godine može se očekivati nastavak sporijeg rasta bruto plaća zbog povećanja neoporezivog dijela dohotka, koji bi mogao omogućiti nastavak rasta neto plaća uz sporije povećanje ukupnih troškova rada.

Nezaposlenost i zapošljavanje

Tendencija blagog porasta priljeva nezaposlenih osoba u evidenciju HZZ-a nastavljena je i u posljednjem tromjesečju 2004. godine. Tijekom 2004. godine u evidenciji HZZ-a ukupno je bilo 245 tisuća novoprijavljenih osoba, što je za gotovo 14 tisuća osoba (5,8%) više nego u 2003. godini. Ta je razina priljeva, međutim, još bila značajno niža od njihove razine iz 2001. godine, koja je prethodila izmjenama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti s početka 2002. godine. Dok se tendencija blagog porasta priljeva u evidenciju, započeta početkom 2003. godine, protegnula i na većinu 2004. godine, izvori njezina rasta nisu bili konstantni. Nakon što su u trećem tromjesečju 2004. godine njezinu rastu najviše pridonijeli priljevi osoba s prethodnim radnim iskustvom koje ulaze u evidenciju iz neaktivnosti, u posljednjem su se tromjesečju pojačali priljevi osoba koje u evidenciju dolaze direktno iz radnog odnosa, što se može protumačiti ažurnijim evidentiranjem tih osoba. Broj novoprijavljenih osoba bez prethodnog radnog iskustva tijekom cijele je 2004. godine stagnirao jer navedena izmjena propisa nije utjecala na dinamiku njihovih priljeva.

Uz porast priljeva u evidenciju, do kraja 2004. godine nastavljena je i tendencija smanjivanja odljeva iz evidencije nezaposlenih HZZ-a. Tijekom cijele 2004. godine evidenci-

ju je ukupno napustilo blizu 247 tisuća osoba, što je za gotovo 33 tisuće osoba manje (odnosno 11,7%) nego u 2003. godini. Pri tome je opadanje zapošljavanja iz evidencije¹¹ imalo tek manji utjecaj na pad ukupnih odljeva, dok je tendencija smanjenja broja izbrisanih iz evidencije zbog drugih razloga osim zapošljavanja prouzročila otprilike 4/5 ukupnog smanjenja odljeva. Navedene su tendencije bile još izraženije u posljednjem tromjesečju 2004. godine, u kojemu je smanjenje broja osoba koje su bile brisane iz evidencije prouzročilo više od 9/10 pada odljeva u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Opisane tendencije rasta priljeva i smanjivanja odljeva iz evidencije HZZ-a već su sredinom 2003. godine značajno usporile tendenciju opadanja registrirane nezaposlenosti. U drugoj polovici 2004. godine rastuća tendencija priljeva prestigla je padajuće odljeve, što je preokrenulo tendenciju pada registrirane nezaposlenosti i dovelo do njezina prvog porasta od početka 2002. godine, kada je pod utjecajem reforme posredovanja pri zapošljavanju i snažnijeg rasta zaposlenosti ona počela opadati. Rastuća tendencija registrirane nezaposlenosti je, uz sezonske faktore ubičajene za drugu polovicu godine, značajno povećala razinu registrirane nezaposlenosti, koja je tako porasla za gotovo 4 tisuće osoba (1,2%) u trećem i za još 18 tisuća osoba (5,5%) u posljednjem tromjesečju 2004. godine. No, zbog baznih učinaka njezina smanjenja tijekom prve polovice 2004. godine, potkraj te godine njezina je razina još uvijek bila za tisuću osoba (0,3%) niža nego krajem 2003. godine.

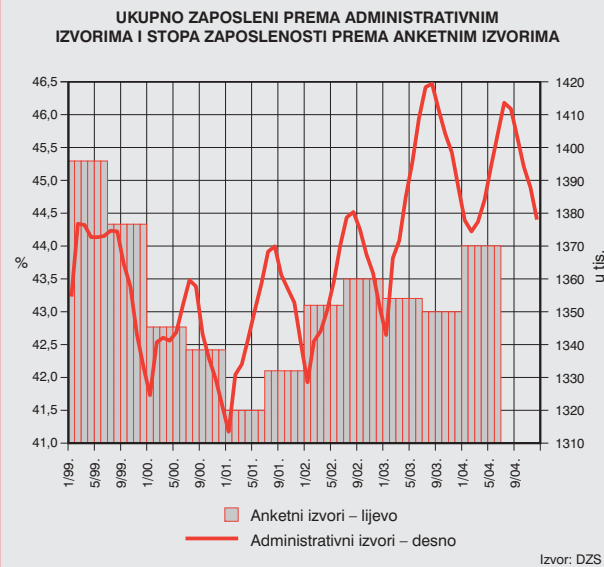
Poslije pada tijekom prve polovice 2004. godine, rastuća tendencija registrirane nezaposlenosti u drugoj je polovici te godine dovela i do tendencije blagog porasta stope registrirane nezaposlenosti, iako unutar godine ona nije značajno varirala. Stopa registrirane nezaposlenosti dosegla je potkraj 2004. godine razinu od 18,7%, što je bilo jednako njezinoj razini krajem 2003. godine, ali je prosječna stopa registrirane nezaposlenosti u 2004. godini bila za gotovo 1,0 pos-

¹¹ Zapošljavanje iz evidencije opadalo je od izmjena Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti s početka 2002., kojima je ukinuta obveza prijavljivanja slobodnih radnih mjesta HZZ-u.

totni bod manja nego u 2003. godini. Kako je tijekom druge polovice 2004. godine došlo do usporavanja rasta gospodarske aktivnosti, prije svega zbog kontrakcije građevinarstva, tendencija rasta stope registrirane nezaposlenosti na prvi bi se pogled mogla povezati s tim negativnim tendencijama u gospodarstvu. Međutim, takva bi se veza zbog nekoliko razloga mogla dovesti u sumnju. Prvo, budući da su se tendencije rasta ukupnih priljeva u evidenciju HZZ-a i smanjenja ukupnih odljeva iz evidencije stabilizirale još početkom 2003. godine te da se u posljednje dvije godine nisu značajnije mijenjale, sredina 2004. godine bila je trenutak u kojemu su se te dvije tendencije presjele. Drugo, pokazatelji zaposlenosti, posebice broj osiguranika HZMO-a, koji nije podložan naknadnim revizijama, ne upućuju na pad zaposlenosti u 2004. godini, već samo na blago usporavanje njezine tendencije potkraj godine, o čemu će više biti rečeno poslije. Konačno, godišnja kontrakcija zaposlenosti u građevinarstvu, koje je snosilo najveći dio tereta usporavanja gospodarske aktivnosti, nije tijekom druge polovice 2004. godine bila izraženija od pada zaposlenosti u nekim drugim djelatnostima. Sve rečeno ne znači nužno da tijekom druge polovice 2004. godine nije došlo do blagog porasta nezaposlenosti, a što bi bilo moguće u slučaju rasta stope participacije radne snage, no za potvrdu te teze valjalo bi pričekati anketne podatke o zaposlenosti i nezaposlenosti za drugu polovicu 2004. godine, koji će biti dostupni tek u svibnju ove godine.

Prema privremenim administrativnim podacima DZS-a zaposlenost je u posljednjem tromjesečju 2004. godine, poslije eliminiranja uobičajenih sezonskih učinaka, nastavila rasti nešto brže nego što je rasla u drugom i trećem tromjesečju, ali ipak sporije od njezina porasta tijekom 2003. godine. Godišnja stopa promjene ukupne zaposlenosti prema tim je podacima u posljednjem tromjesečju 2004. godine bila negativna te je iznosila -0,7%. Ta je negativna godišnja stopa promjene proizišla iz naknadne revizije podataka o zaposlenosti za razdoblje do siječnja 2004. godine, čime su podaci za 2003. godinu u prosjeku bili povećani za 35 tisuća osoba, odnosno za 2,6 posto prosječne zaposlenosti u tom razdoblju. Za konačne podatke o rastu zaposlenosti u 2004. godini

Slika 23.

valja pričekati travanj ove godine kada će biti objavljena revizija privremenih podataka za to razdoblje, kojom će oni gotovo sigurno biti značajno uvećani, iako je teško naslutiti točan intenzitet očekivane prilagodbe.

Podaci HZMO-a o ukupnom broju osiguranika, koji se za razliku od administrativnih pokazatelja zaposlenosti ne prikupljaju na uzorku pa stoga i nisu podložni naknadnim revizijama, upućuju na blago usporavanje godišnjeg rasta zaposlenosti potkraj 2004. godine. Prema tim je podacima godišnja stopa rasta ukupne zaposlenosti u posljednjem tromjesečju 2004. godine iznosila 1,1%, što je bilo za 0,1 postotni bod niže nego u trećem tromjesečju, dok je rast ukupne zaposlenosti u cijeloj 2004. godini iznosio 1,3%, što je za 0,4 postotna boda manje nego u 2003. godini. Dinamika rasta broja osiguranika HZMO-a prethodnih je godina bila dobro usklađena s dinamikom administrativne zaposlenosti, iako se intenzitet njihova porasta nije uvijek potpuno podudarao.

Negativna godišnja stopa promjene ukupne zaposlenosti zabilježena u posljednjem tromjesečju 2004. godine prema

Slika 22.

Slika 24.

privremenim administrativnim pokazateljima proizišla je iz nastavka stabilne tendencije snažnog opadanja broja individualnih poljoprivrednika koji su bili osiguranici HZMO-a te negativne stope promjene broja zaposlenih u pravnim osobama. Broj poljoprivrednika koji su bili individualni osiguranici HZMO-a pao je u posljednjem tromjesečju 2004. godine na 52 tisuće osoba, što je bilo za 13,0% manje (8 tisuća osoba) nego u posljednjem tromjesečju 2003. godine. Međutim, kao što je bilo objašnjeno u prethodnim izdanjima Biltena, smanjenje broja individualnih poljoprivrednika koji su plaćali doprinose za mirovinsko osiguranje ne mora nužno značiti i to da su navedene osobe prestale obavljati poljoprivrednu djelatnost, pa se zbog smanjenja njihova broja može podcijeniti ukupna zaposlenost. Broj zaposlenih u pravnim osobama u četvrtom je tromjesečju 2004. nešto smanjen u odnosu na isto razdoblje 2003. godine, ali je zbog važnosti te kategorije zaposlenosti već i njezino smanjenje od 1,0% smanjilo ukupnu zaposlenost za gotovo 11 tisuća osoba. Godišnji pad zaposlenosti u pravnim osobama bio je rezultat loma serije, koju je u veljači 2004. godine prouzročila privremena narav podataka od toga mjeseca, dok se nakon veljače bilježi tendencija njihova rasta. Godišnji porast broja zaposlenih u obrtu i slobodnim profesijama, koji se također preuzima od HZMO-a, premašio je 8 tisuća osoba (3,5%) te je ublažio godišnje smanjenje ukupne zaposlenosti. Takav godišnji porast zaposlenosti u toj kategoriji ostvaren je uz blago usporavanje tendencije njihova rasta.

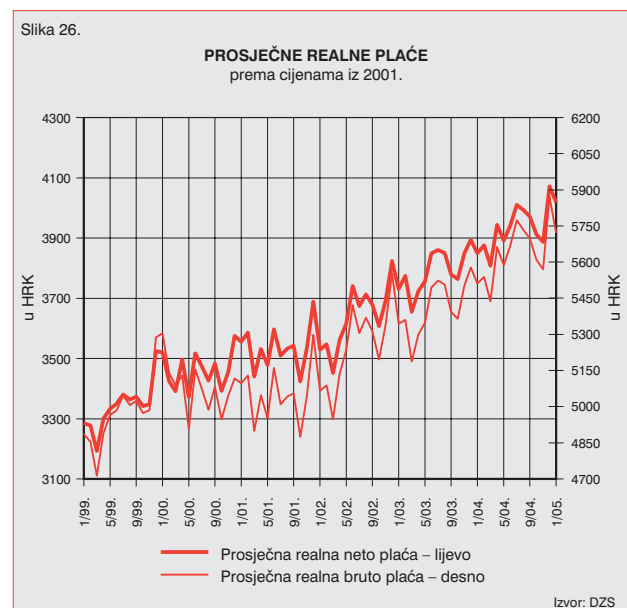
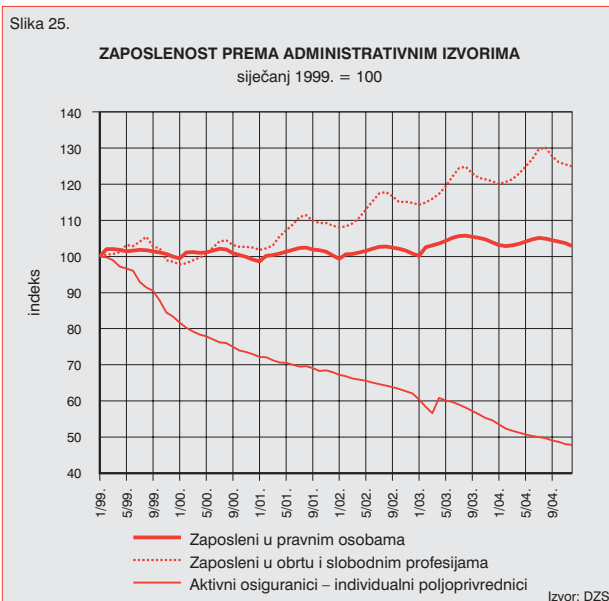
Djelatnosti u kojima je posljednjem tromjesečju 2004. zabilježeno najznačajnije smanjivanje zaposlenosti na godišnjoj razini, prema privremenim pokazateljima za pravne osobe, bile su poljoprivreda (1,1 tisuća ili 3,8%) i prerađivačka industrija (6,1 tisuća ili 2,5%). U usko definiranoj javnoj upravi također je bilo zabilježeno godišnje smanjenje zaposlenosti (2,7 tisuća ili 2,4%), ali je zaposlenost u obrazovanju i zdravstvu istodobno porasla (kumulativno za 2 tisuće ili 1,3%), tako da je u ukupnoj javnoj upravi zabilježeno tek blago smanjenje zaposlenosti. Zaposlenost u građevinarstvu značajno je smanjena (2,1 tisuća ili 2,7%), ali ta djelatnost, unatoč snažnoj kontrakciji njezine aktivnosti, nije

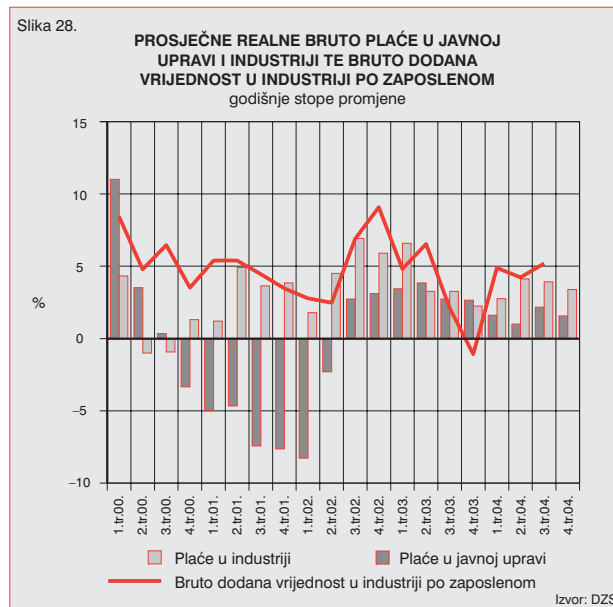
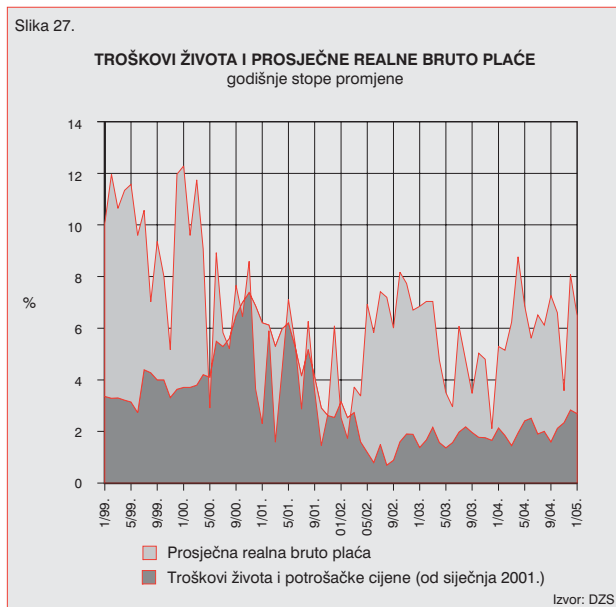
prednjačila i u padu zaposlenosti.

Porast razine registrirane nezaposlenosti nastavio je usporavati tendenciju opadanja radne snage, koja je u posljednjem tromjesečju 2004. godine bila za 0,8% (gotovo 14 tisuća osoba) manja nego u istom tromjesečju 2003. Godišnje smanjenje radne snage bilo je povezano s opisanim pristranostima privremenih pokazatelja zaposlenosti pa će se poslije njihove korekcije vjerojatno pokazati da je radna snaga stagnirala ili čak blago porasla.

Plaće i troškovi rada

Nakon nešto bržega porasta plaća sredinom 2004. godine, u posljednjem je tromjesečju taj rast ponovno usporen. Godišnja stopa rasta prosječne realne bruto plaće je u četvrtom tromjesečju 2004. godine iznosila 3,7%, što je za 1,1 postotni bod niže od njezina rasta u drugom i trećem tromjesečju, dok je prosječna neto plaća zbog djelovanja porezne progresije u posljednjem tromjesečju 2004. godine rasla po nižoj realnoj stopi, 3,1%. Niska stopa rasta plaća isplaćenih u studenome bila je glavni uzrok usporavanju godišnjeg rasta plaća, dok plaće isplaćene u ostalim mjesecima potkraj 2004. godine nisu značajno odstupale od njihove dinamike sredinom godine. Nastavi li se tendencija rasta prosječnih plaća na početku 2005. godine istom dinamikom kao u drugoj polovici 2004., godišnje stope rasta realnih bruto plaća mogle bi se usporiti na između 2,0% i 3,0% zbog iščezavanja baznog učinka skoka njihove razine s početka 2004. godine. Također, povećanje neoporezivog dijela plaće zbog povećanja osobnog odbitka i odbitaka za uzdržavane članove obitelji moglo bi omogućiti nastavak porasta neto plaća nešto snažnijom dinamikom uz smanjivanje pritisaka na rast bruto plaća. Tako je prosječna neto plaća isplaćena u siječnju 2005. godine realno rasla po godišnjoj stopi od 4,4%, što je za 0,6 postotnih bodova više od godišnje stope rasta prosječne realne bruto plaće u tome mjesecu. Ipak, povećanje neoporezivog dijela plaće neće smanjiti nenadni trošak rada u odnosu na prethodne godine, već će samo nadoknaditi porast opterećenja plaća porezima i doprinosima, do koje-

ga je u protekloj godini došlo zbog međudjelovanja rasta plaća i porezne progresije.

Na razini 2004. godine prosječna realna bruto plaća porasla je za 4,2%, što je za 1,0 postotni bod više nego u 2003. godini. No, unatoč tom ubrzanju rasta prosječne bruto plaće, prosječna realna neto plaća je zbog navedenog djelovanja porezne progresije usporila svoj rast sa 4,2% u 2003. godini na 3,7% u 2004. godini. Ako prosječna neto plaća i u 2005. godini nastavi rasti sličnom dinamikom kao i u prethodne dvije godine (za oko 4,0%), to bi moglo omogućiti usporevanje rasta troškova rada (bruto plaća) za gotovo cijeli postotni bod u odnosu na njihov porast u 2004. godini.

Rast prosječne nominalne bruto plaće isplaćene u posljednjem tromjesečju 2004. godine iznosio je 6,1%, što je bilo za 0,5 postotnih bodova niže nego u trećem tromjesečju. Kako rast nominalnih plaća nije bio usporen u jednakoj mjeri kao i rast realnih plaća, usporevanje godišnjih stopa rasta realnih plaća nije proisteklo samo iz niže stope rasta nominalnih plaća isplaćenih u studenome, već i iz utjecaja ubrzanog rasta cijena potkraj godine na realni rast plaća, koji je bio otprilike jednak utjecaju usporevanja njihova nominalnog rasta.

Usporevanje godišnjeg rasta prosječne bruto plaće bilo je rezultat sporijeg rasta plaća u nizu djelatnosti, pa tako i u javnoj upravi, kao i u industrijskim djelatnostima. Iako je usporevanje rasta plaća u te dvije široko definirane djelatnosti, koje obuhvaćaju gotovo polovicu zaposlenih, bilo nešto blaže od usporevanja rasta plaća u ostatku gospodarstva, stopa njihova rasta i nadalje je bila niža od rasta plaća u ostalim djelatnostima. Usporevanje rasta plaća u javnoj upravi potkraj prošle godine upućuje da nešto brži njihov rast sredinom te godine nije označio popuštanje politike ograničavanja mase plaća, koja je tijekom protekle četiri godine uglavnom uspijevala zadržati stopu promjene plaća u javnoj upravi ispod prosječnog rasta plaća u cijelom gospodarstvu. Godišnji rast plaća u industriji, koji se tijekom cijele godine držao za oko polovice postotnog boda ispod godišnjeg rasta ukupnog prosjeka, ujedno je tijekom prva tri tromjesečja bio niži i od rasta proizvodnosti rada u industriji. Ubrzavanje

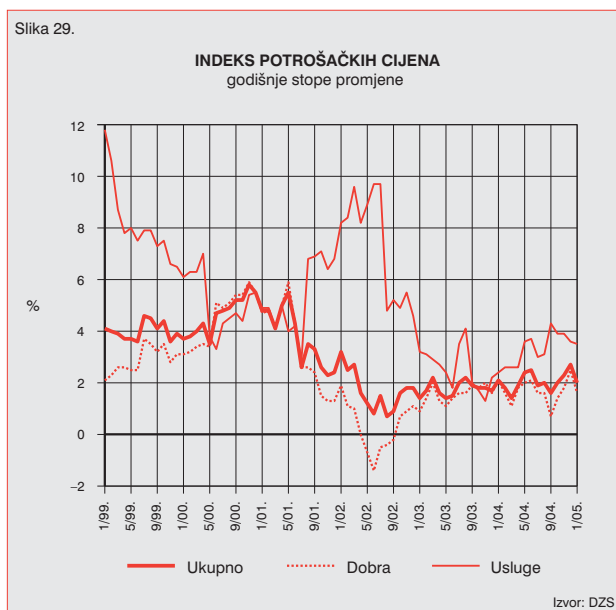
rasta fizičkog obujma industrijske proizvodnje potkraj godine, koje je bilo praćeno usporevanjem godišnje stope rasta prosječne realne bruto plaće u industriji, trebalo bi u posljednjem tromjesečju 2004. godine dodatno potisnuti inflatorne pritiske koji dolaze s tržišta rada. Dakako, revizija podataka o zaposlenosti u travnju ove godine mogla bi smanjiti i rast proizvodnosti rada u industriji u 2004. godini, ali to ne bi trebalo značajno utjecati na njezinu dinamiku, odnosno ubravanje rasta proizvodnosti rada u industriji potkraj 2004. godine.

Cijene

Tijekom 2004. godine došlo je do blagog ubrzanja inflacije potrošačkih cijena u usporedbi s onom u 2003. godini. Tako se prosječna godišnja stopa promjene indeksa potrošačkih cijena povećala za 0,3 postotna boda, sa 1,8% zabilježenih u 2003. godini na 2,1% u 2004. Godišnja stopa promjene indeksa potrošačkih cijena ostvarena na kraju razdoblja povećala se za 1,0 postotni bod, sa 1,7% u prosincu 2003. godine na 2,7% u prosincu 2004. Godišnja stopa inflacije zabilježena na kraju 2004. i nadalje se ocjenjuje niskom – ona je bila za samo 0,3 postotna boda viša u usporedbi s inflacijom od 2,4% ostvarenom u eurozoni u prosincu 2004. (mjereno kretanjem harmoniziranog indeksa potrošačkih cijena), dok je prosječna godišnja stopa inflacije u 2004. u Hrvatskoj (2,1%) bila jednaka onoj ostvarenoj u eurozoni. Ostvarivanju niske i stabilne stope inflacije u domaćem gospodarstvu pridonosi nekoliko glavnih čimbenika – relativno stabilan tečaj kune prema euru¹², koji djeluje stabilizirajuće na domaća inflacijska očekivanja i utječe na stabilnost uvoznih cijena sirovina i finalnih dobara iz eurozone, te značajna aprecijacija kune prema američkom dolaru¹³,

12 U kretanju tečaja kune prema euru tijekom 2004. bio je izražen blagi trend aprecijacije (prosječni dnevni tečaj kune prema euru ojačao je u 2004. za ukupno 0,9% u odnosu na 2003. godinu.)

13 Prosječni dnevni tečaj kune prema američkom dolaru bio je za 9,9% jači u 2004. u usporedbi sa 2003. godinom.

koja ublažava izraženi rast cijena sirove nafte i drugih sirovina na svjetskom tržištu (osobito metala). Nadalje, čimbenici koji pridonose stabilnosti domaćih cijena su i blagi nominalni rast plaća od 5,8% u 2004. u odnosu na 2003., koji je sporiiji od rasta produktivnosti rada, te usporavanje rasta domaće potražnje.

Najnoviji podaci Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske pokazuju da je u siječnju 2005. godine došlo do usporavanja inflacije potrošačkih cijena, te se uz mjesečni rast potrošačkih cijena od 0,3% godišnja stopa inflacije, zbog učinka baznog razdoblja, spustila sa 2,7% u prosincu 2004. na 2,0% u siječnju.

Porastu godišnje stope inflacije potrošačkih cijena u 2004. godini najveći doprinos dalo je povećanje godišnje stope promjene administrativno reguliranih cijena sa 0,7% u prosincu 2003. na 5,5% u prosincu 2004. Rast administrativno reguliranih cijena ubrzan je tijekom 2004. godine prije svega zbog porasta cijena sirove nafte na svjetskom tržištu, koji se prelio na rast domaćih cijena naftnih derivata, te zbog porasta nekih drugih administrativno reguliranih cijena (osobito plina i vode za kućanstva). Utjecaj kretanja administrativno reguliranih cijena na kretanje ukupne inflacije potrošačkih cijena značajan je zbog velikog pondera od 22,6% koje one imaju u ukupnoj košarici dobara za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena. Tako se zbog povećanja godišnje stope promjene cijena ostvarene u skupini proizvoda koja obuhvaća stanovanje, vodu i energiju, doprinos te skupine proizvoda inflaciji povećao sa 0,1 postotnog boda u prosincu 2003. na 0,9 postotnih bodova u prosincu 2004. godini. Poskupljenje plina i loživog ulje bilo je odraz poskupljenja tih energenata na svjetskom tržištu, dok je razlog značajnog poskupljenja vode za kućanstva uvođenje komunalne naknade za pročišćavanje otpadnih voda.

Nadalje, do povećanja ukupne godišnje stope promjene potrošačkih cijena tijekom 2004. godine došlo je i zbog porasta cijena duhanskih prerađevina¹⁴, na koje također sna-

žno djeluju administrativne odluke, zbog toga što velik dio njihove cijene otpada na trošarine. U kolovozu 2004. godine uvedene su više trošarine na duhanske prerađevine (koje su trebale pridonijeti povećanju proračunskih prihoda), što je dovelo do povećanja godišnje stope promjene cijena u skupni proizvoda koja obuhvaća alkoholna pića i duhan, sa 1,4% u prosincu 2003. na 10,2% u prosincu 2004. Stoga je doprinos te skupine proizvoda ukupnoj godišnjoj inflaciji porastao sa 0,1 postotnog boda u prosincu 2003. na 0,6 postotnih bodova u prosincu 2004. godini. Međutim, taj će doprinos iščeznuti u kolovozu 2005. godine te ne bi trebao imati trajniji učinak na inflaciju.

Doprinos cijena prometa ukupnoj godišnjoj inflaciji potrošačkih cijena u 2004. godini, unatoč zamjetnom porastu godišnje stope promjene cijena goriva za osobne automobile sa 1,0% u prosincu 2003. na 9,7% u prosincu 2004., samo se blago povećao – sa 0,2 postotna boda u 2003. na 0,3 postotna boda u 2004. godini, zahvaljujući suprotnom učinku koji je na kretanje cijena prometa imao pad godišnje stope promjene cijena osobnih automobila sa 3,2% u prosincu 2003. na -4,0% u prosincu 2004. Osobni su automobili tijekom 2004. godine pojeftinili zbog uvođenja dodatnih pogodnosti pri kupnji određenih automobila srednje klase kao i zbog aprecijacije prosječnog tečaja kune prema euru i američkom dolaru, u kojima su najčešće indeksirane cijene osobnih automobila. Uvođenje viših trošarina na automobile sredinom srpnja 2004. nije utjecalo na rast cijena automobila na godišnjoj razini.

Ukupni porast domaćih cijena naftnih derivata u 2004. godini, u prosjeku za 12,3%, bio je posljedica izrazitog porasta cijene sirove nafte na svjetskom tržištu za ukupno 30,4%, pri čemu se prosječna dnevna cijena barela sirove nafte povećala sa 30,0 USD u prosincu 2003. na 39,0 USD u prosincu 2004. Izrazi li se cijena sirove nafte u kunama, taj je porast bio prilično manji i iznosio je 17,6%, zbog ostvarene aprecijacije tečaja kune prema američkom dolaru. Osim cijena sirove nafte, tijekom 2004. godine porasle su i cijene drugih sirovina na svjetskom burzama – ukupno 10,6% (prosinac 2004. u usporedbi s prosincem 2003.) mjereno agregatnim HWWA indeksom cijena sirovina na svjetskom tržištu (bez energije, izračunat iz dolarskih vrijednosti). Ipak, taj je rast u 2004. godini bio slabije izražen nego u 2003. godini kada je bio dosegnuo razinu od 18,8%. Tije-

Tablica 1. Indeks potrošačkih cijena, godišnje stope promjene

	Ponderi 05.	XII.03.	III.04.	VI.04.	IX.04.	X.04.	I.05.
Ukupno	100,0	1,7	1,4	2,5	1,6	2,7	2,0
Prehrana i bezalkoholna pića	32,9	2,8	3,5	1,6	-1,7	2,4	1,4
Alkoholna pića i duhan	5,8	1,4	1,4	1,4	10,4	10,2	10,1
Odjeća i obuća	8,0	-0,7	-1,8	1,5	-0,7	-1,7	-3,1
Stanovanje, voda, energ., i dr.	14,8	0,7	0,5	4,5	5,4	6,0	5,7
Pokuštvo, oprema za kuću i dr.	4,7	-0,6	-0,4	-0,6	-0,5	0,2	0,4
Zdravstvo	2,8	5,5	5,5	3,3	3,0	1,0	0,8
Promet	11,2	2,2	-1,9	5,4	3,1	2,6	1,0
Komunikacije	4,3	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1	-0,5	-0,4
Rekreacija i kultura	5,6	1,6	3,2	3,9	3,2	2,5	2,5
Obrazovanje	0,9	0,3	0,6	0,6	1,2	1,1	1,4
Ugostiteljske usluge	3,2	3,9	4,1	3,9	4,0	2,8	2,2
Ostala dobra i usluge	5,9	1,6	2,0	2,1	2,0	1,9	1,8
Dobra	77,1	1,6	1,1	2,1	0,7	2,5	1,6
Usluge	22,9	2,2	2,6	3,7	4,3	3,6	3,5

¹⁴ Udio cijena duhana u košarici za izračun ukupnog indeksa potrošačkih cijena iznosi 3,7%.

kom 2004. godine posebno je bio izražen rast cijena željezne rude (za 40,6%), šećera (za 30,7%) i obojenih metala (za 24,3%). Taj je porast znatno manje izražen kod HWWA indeksa zasnovanog na cijenama u eurima, prema kojem su cijene sirovina na svjetskom tržištu povećane za umjerenih 1,3%, pri čemu je zabilježen značajan pad cijena tekstilnih vlakana (za 34,2%) te uljarica i ulja (za 32,8%). Godišnja stopa promjene proizvođačkih cijena u eurozoni značajno je porasla tijekom 2004. godine (sa 1,0% u prosincu 2003. na 3,6% u prosincu 2004.), prije svega, kao posljedica izravno-ga i neizravnog učinka poskupljenja nafte i drugih sirovina na svjetskom tržištu. Stoga se ukupni uvezeni pritisci na rast domaćih cijena tijekom 2004. godine mogu ocijeniti znatnima.

Budući da se pri izračunu postojećeg temeljnog indeksa potrošačkih cijena¹⁵ (koji se računa u Državnom zavodu za statistiku Republike Hrvatske) ne isključuje utjecaj promjena indirektnih poreza na kretanje temeljne inflacije, zamjetno se ubrzanje rasta temeljne inflacije sa 1,2% u prosincu 2003. na 2,3% u prosincu 2004., uvelike može pripisati prije spomenutom porastu cijena duhanskih preradevina od 12,7% na godišnjoj razini (zbog povećanja trošarina u kolovozu 2004. godine), tako da je njihov doprinos temeljnoj inflaciji u prosincu 2004. godine iznosio 0,7 postotnih bodova, dok je u prosincu 2003. njihov doprinos iznosio 0,0 postotnih bodova.

Drugi čimbenik koji je znatno utjecao na povećanje temeljne inflacije, koje je zabilježeno tijekom 2004. godine, jest povećanje godišnje stope promjene cijena mesa sa -2,6% u prosincu 2003. na 3,5% u prosincu 2004. Tako se, imajući u vidu značajan udio od 13,6% koji ta grupa proizvoda ima u košarici za izračun temeljne inflacije, njezin doprinos temeljnoj inflaciji povećao sa -0,4 postotna boda u prosincu 2003. na 0,5 postotnih bodova u prosincu 2004. godine. Osim toga, došlo je i do određenog prelijevanja poskupljenja naftnih derivata na poskupljenje onih dobara i usluga u čijoj su proizvodnji oni važan input. Tako su primjerice u prosincu 2004. usluge u cestovnom prijevozu bile skuplje u prosjeku za 5,6%, a u zračnom prijevozu za 3,7% u odnosu na prosinac 2003. godine. Ukupno gledajući, kretanje cijena drugih grupa proizvoda, koje se slobodno formiraju na tržištu, bilo je tijekom 2004. godine relativno stabilno.

Povećanje doprinosa temeljne inflacije i administrativno reguliranih cijena ukupnoj godišnjoj stopi inflacije u 2004. djelomično je bilo kompenzirano smanjenjem doprinosa poljoprivrednih proizvoda¹⁶, čija se godišnja stopa promjene cijena smanjila sa 9,7% u prosincu 2003. na -2,2% u prosincu 2004. godine. Poljoprivredni proizvodi su tijekom 2004. godini pojeftinili u usporedbi s visokom razinom njihovih cijena ostvarenom tijekom 2003. godine, kada su vladale sušne vremenske prilike.

U posljednjem tromjesečju 2004. godine uočljivo je znatno usporavanje godišnje stope smanjenja cijena poljopriv-

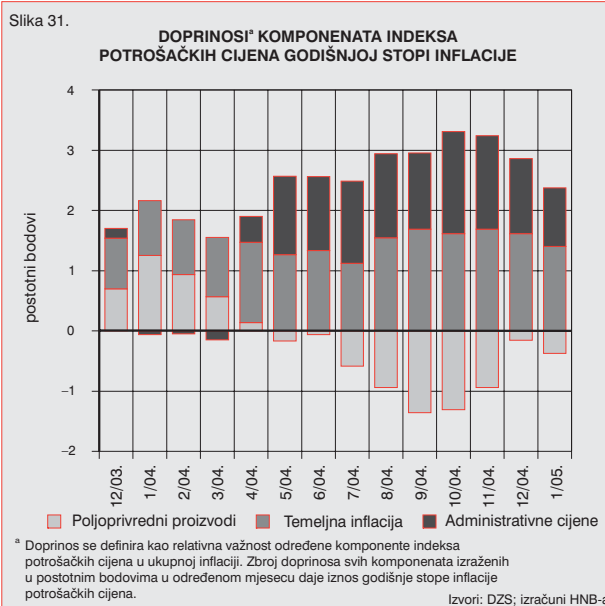
15 U 2004. godini su dobra i usluge koja ulaze u izračun temeljne inflacije imali udio od 70,3% u ukupnoj košarici za izračun indeksa potrošačkih cijena.

16 Ova grupa proizvoda obuhvaća voće, povrće i ribu, a njezin je udio u ukupnoj košarici za izračun potrošačkih cijena u 2004. godini iznosio 7,2%.

rednih proizvoda sa -18,9% u rujnu na -2,2% u prosincu, što je uvelike pridonijelo ubrzanju inflacije potrošačkih cijena sa 1,6% u rujnu na 2,7% u prosincu. Nasuprot tome, godišnja se stopa temeljne inflacije tijekom četvrtog tromjesečja 2004. godine blago snizila, sa 2,4% u rujnu na 2,3% u prosincu, dok se godišnja stopa promjene administrativno reguliranih cijena smanjila sa 5,6% na 5,5%.

U svim mjesecima četvrtoga tromjesečja 2004. ostvaren je snažan rast indeksa potrošačkih cijena u usporedbi s prethodnim mjesecom – u listopadu je taj rast iznosio 0,4%, u studenome 0,5% te u prosincu 0,7%. Na kretanje indeksa potrošačkih cijena u listopadu najviše je utjecalo poskupljenje naftnih derivata u odnosu na prethodni mjesec te, s dolaskom na tržište nove jesensko-zimske kolekcije, sezonsko poskupljenje odjeće i obuće. Tijekom listopada 2004. prosječna je dnevna cijena barela sirove nafte na svjetskom tržištu snažno porasla – za 12,7% u odnosu na prethodni mjesec dosegnuvši rekordnu razinu od 46,9 USD. Poskupljenje si-

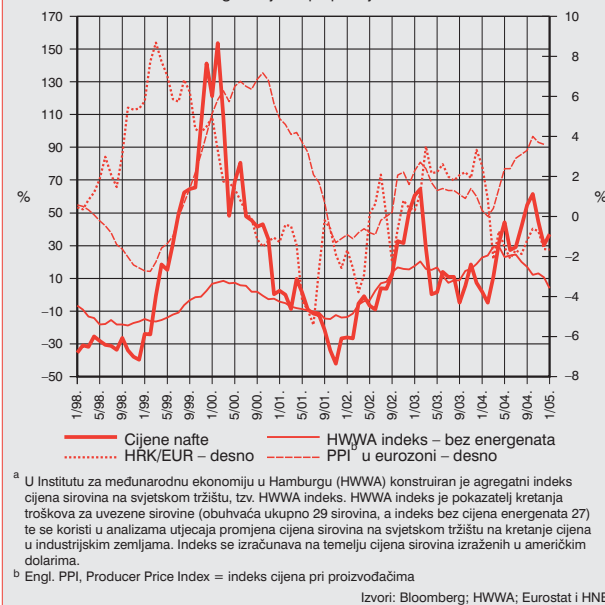
rove nafte na svjetskom tržištu prelilo se u 3,7%-tno poskupljenje goriva te u 10,4%-tno poskupljenje loživog ulja na domaćem tržištu, tako da je doprinos naftnih derivata mjesečnoj stopi inflacije u listopadu 2004. iznosio 0,2 postotna boda. Poslije toga je cijena barela sirove nafte na svjetskom tržištu počela opadati, ali se i u studenome i u prosincu zadržala znatno iznad vrijednosti zabilježenih u istom razdoblju prethodne godine.

Izraženo povećanje potrošačkih cijena na mjesečnoj razini ostvareno je u studenome 2004. ponajprije zbog značajnog sezonskog porasta cijena poljoprivrednih proizvoda od 16,7% u odnosu na prethodni mjesec, a manjim dijelom i zbog poskupljenja odjeće i obuće, u prosjeku za 1,2%. Doprinos cijena povrća mjesečnoj inflaciji u studenome dosegnuo je 0,7 postotnih bodova. Studeni je bio jedan od rijetkih prošlogodišnjih mjeseci u kojemu su se maloprodajne cijene naftnih derivata na domaćem tržištu snizile (u prosjeku za 2,2% u odnosu na prethodni mjesec) ublažavajući tako porast agregatne razine potrošačkih cijena. Ta su kretanja bila odraz smanjenja prosječne dnevne cijene barela sirove nafte na svjetskom tržištu za 10,1% (izraženo u američkim dolarima), odnosno za 13,5% (izraženo u kunama) u studenome u odnosu na listopad. Pad cijena sirove nafte pripisuje se velikim dijelom blagim vremenskim prilikama, koje su pridonijele neočekivanom rastu zaliha nafte u zemljama OECD-a.

Čimbenici koji su najviše utjecali na kretanje indeksa potrošačkih cijena u studenome, bili su prisutni i u prosincu kada su cijene povrća povećane za čak 24,6% u odnosu na prethodni mjesec, tako da je doprinos tih cijena mjesečnoj inflaciji u prosincu dosegnuo 1,0 postotni bod. S druge strane, pod utjecajem kretanja na svjetskom tržištu, cijene naftnih derivata nastavile su opadati – loživo ulje pojeftinilo je za 4,7%, a gorivo za osobe automobile za 5,0% u usporedbi s prethodnim mjesecom.

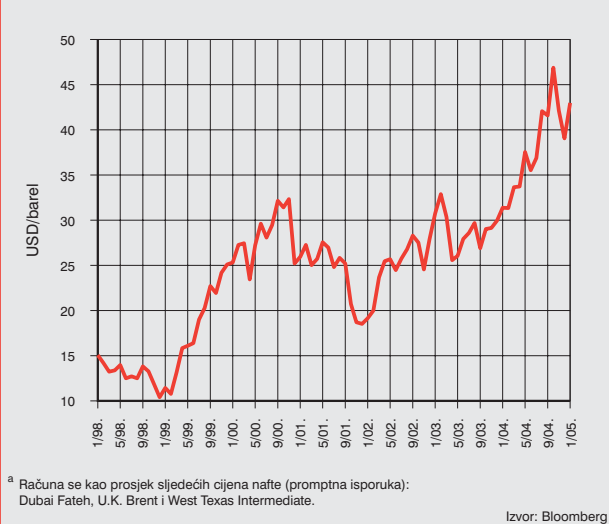
U siječnju 2005. godine cijene poljoprivrednih proizvoda nastavile su rasti, te je najznačajniji doprinos 0,3%-tnom povećanju indeksa potrošačkih cijena u usporedbi s prethodnim mjesecom dao znatan porast cijena povrća za 11,5% u odnosu na prethodni mjesec. Osim toga, u siječnju je na mje-

Slika 33. UVEZENA INFLACIJA: CIJENE NAFTE, HWWA INDEKS CIJENA SIROVINA^a, PROSJEČNI TEČAJ KUNE PREMA EURU I CIJENE PRI PROIZVOĐAČIMA U EUROZONI godišnje stope promjene

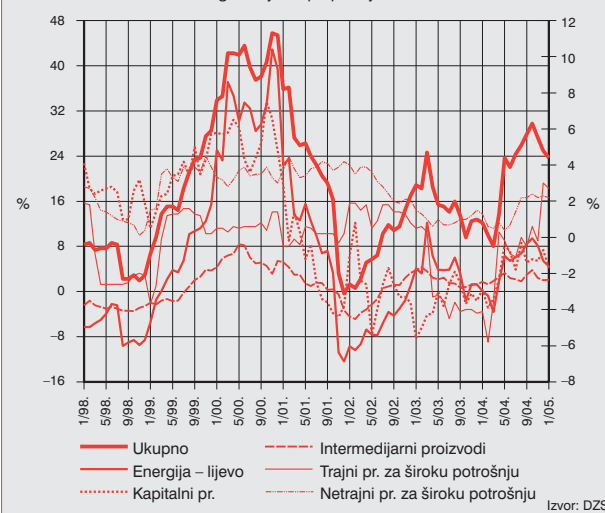

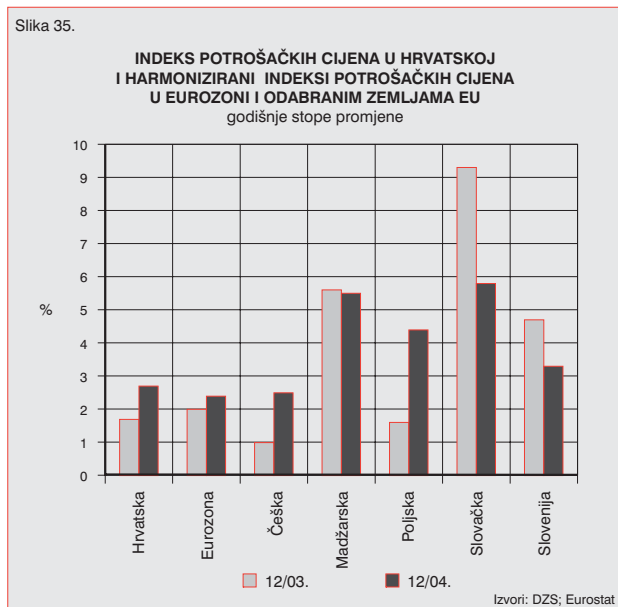
sečnu inflaciju utjecalo i poskupljenje mesa i mliječnih predaevina, tako da se ukupni doprinos prehrambenih proizvoda mjesečnoj inflaciji sa prosinacih 0,3% popeo na siječnjačkih 0,7 postotnih bodova. Osim toga, tijekom siječnja je ponovno počela rasti cijena sirove nafte na svjetskom tržištu, pa je prosječna dnevna cijena barela sirove nafte izražena u američkim dolarima bila za 10,1% viša nego u prosincu, a zbog deprecijacije kune prema američkom dolaru mjesečni rast cijene sirove nafte u kunama bio je još izraženiji te je dosegnuo 12,0%. Spomenuta kretanja na svjetskom tržištu utjecala su na siječnjačko poskupljenje naftnih derivata na domaćem tržištu. Ta je poskupljenja djelomično ublažilo pojeftinjenje odjeće i obuće, u prosjeku za 5,7% u usporedbi s prethodnim mjesecom. Temeljni indeks potrošačkih cijena, pri čijem se izračunu, između ostaloga, zbog njihove volatilnosti isključuju cijene povrća te cijene energije, smanjen je u

Slika 32. PROSJEČNA CIJENA SIROVE NAFTE^a NA SVJETSKOM TRŽIŠTU

Slika 34. CIJENE INDUSTRIJSKIH PROIZVODA PRI PROIZVOĐAČIMA PO GLAVNIM INDUSTRIJSKIM GRUPACIJAMA godišnje stope promjene

siječnju za 0,4% u odnosu na prethodni mjesec, a godišnja je stopa temeljne inflacije pala sa 2,3% u prosincu prošle na 2,0% u siječnju ove godine.

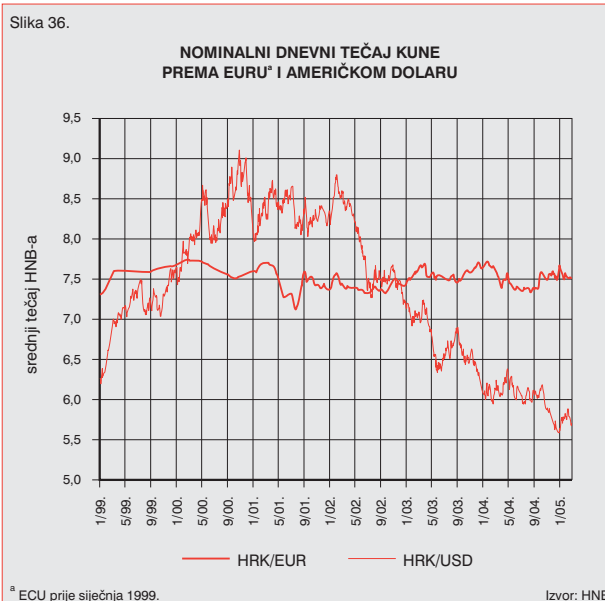
Promatrajući ukupno, tijekom 2004. godine rast cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima bio je snažan, tako da se godišnja stopa promjene proizvođačkih cijena povećala sa 1,0% u prosincu 2003. na 4,8% u prosincu 2004. godine. Taj je rast ostvaren, prije svega, pod utjecajem porasta godišnje stope promjene cijene energije sa 1,3% u prosincu 2003. na 5,4% u prosincu 2004. Međutim, valja spomenuti da je godišnja stopa rasta cijena finalnih proizvoda pri proizvođačima, koji izravno ulaze u lanac maloprodaje, tijekom 2004. godine unatoč trendu porasta, zbog povećanih troškova proizvodnje, ipak ostala u zoni niske inflacije te za sada njihov pritisak na rast indeksa potrošačkih cijena nije jak. Tako se godišnja stopa promjene cijena trajnih proizvoda za široku potrošnju povećala sa -4,2% u prosincu 2003. godine na 3,0% u prosincu 2004., dok se godišnja stopa promjene cijena netrajnih proizvoda za široku potrošnju tijekom spomenutog razdoblja povećala sa 1,5% na 2,3%.

U siječnju 2005. godine cijene industrijskih proizvoda pri proizvođačima ostale su u prosjeku nepromijenjene na mjesečnoj razini, dok je godišnja stopa promjene proizvođačkih cijena, zbog učinka baznog razdoblja, smanjena sa 4,8% zabilježenih u prosincu 2004. na 4,4% u siječnju ove godine. Time se nastavio trend smanjivanja inflacije proizvođačkih cijena prisutan od studenoga 2004. godine. Tako je godišnja stopa promjene proizvođačkih cijena u siječnju 2005. bila za 1,9 postotnih bodova niža od one u listopadu 2004. godine kada je stopa dosegla razinu od 6,3%, tj. najvišu zabilježenu stopu od veljače 2001. godine. Najznačajniji doprinos spomenutom smanjenju inflacije proizvođačkih cijena dao je pad godišnje stope promjene cijena energije sa 9,4% u listopadu 2004. na 4,5% u siječnju 2005., koji je u velikoj mjeri ostvaren zbog pojeftinjenja naftnih derivata u studenome i prosincu, kao i zbog učinka baznog razdoblja.

Tečaj

Kretanje tečaja kune prema euru tijekom 2004. godine bilo je relativno stabilno – uz prisutnost blago izraženog trenda aprecijacije. On je proizišao iz povećane ponude deviza zbog značajnog priljeva od turizma, inozemnog zaduživanja (poglavito sektora banaka), rastućih deviznih prihoda od izvoza robe te zbog aprecijacijskih očekivanja tržišnih sudionika. Prosječni dnevni tečaj kune prema euru nominalno je aprecirao za 0,9% – sa 7,56 HRK/EUR u 2003. na 7,50 HRK/EUR u 2004. godini. Tečaj kune prema euru od 7,67 HRK/EUR ostvaren na kraju 2004. godine bio je nominalno za 0,3% slabiji nego tečaj od 7,65 HRK/EUR zabilježen na kraju 2003. godine. Budući da je tečaj kune prema euru pretežni dio godine bio izložen aprecijacijskim pritiscima, središnja je banka nastojala takve pritiske ublažiti, te je na deviznim aukcijama održanim tijekom 2004. godine od banaka neto otkupila 370,2 mil. EUR, emitiravši na taj način ukupno 2,7 mlrd. kuna. Tijekom 2004. godine održano je ukupno jedanaest deviznih aukcija, od toga je na njih deset središnja banka kupovala devize od poslovnih banaka. Država je znatan iznos deviza potrebnih za servisiranje inozemnih obaveza kupila izravno od HNB-a, što je ublažilo intenzitet potražnje za devizama na deviznom tržištu. Tako je središnja banka tijekom 2004. godine neto prodala Ministarstvu financija devize u ukupnoj protuvrijednosti od 141,9 mil. USD, pa je na taj način iz optjecaja povučeno ukupno 741,7 mil. kuna.

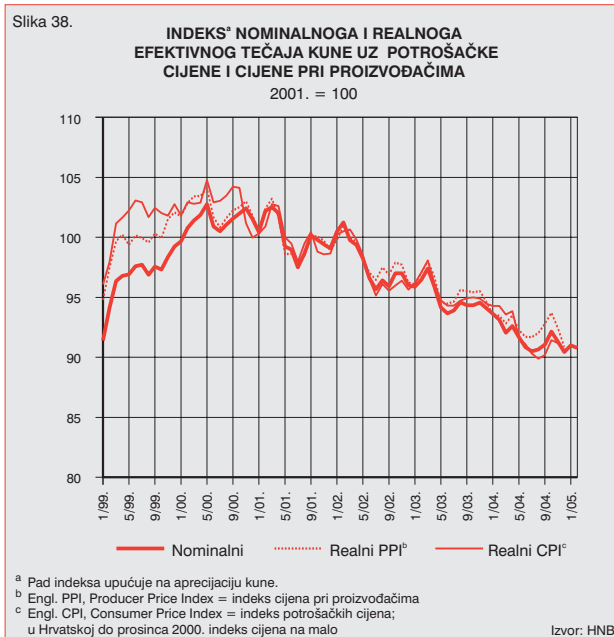
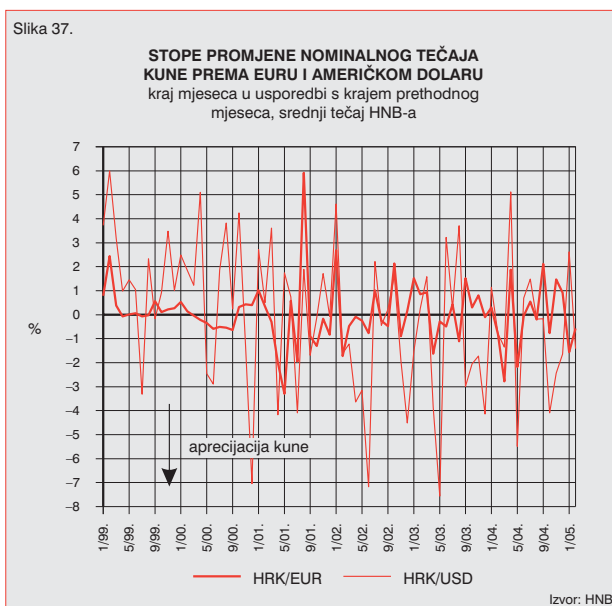
U četvrtom tromjesečju kuna je prema euru ukupno nominalno deprecirala za 1,6%, pri čemu je vrijednost eura povećana sa 7,55 HRK/EUR zabilježenih 30. rujna na 7,67 HRK/EUR 31. prosinca 2004. Tijekom spomenutog razdoblja središnja je banka intervenirala na deviznom tržištu i, u nastojanju da ublaži sezonski neuobičajenu aprecijaciju tečaja kune prema euru, na deviznoj aukciji održanoj početkom prosinca otkupila od poslovnih banaka ukupno 99,5 mil. EUR. Središnja je banka tijekom četvrtoga tromjesečja 2004. godine neto prodala Ministarstvu financija deviza u

ukupnoj protuvrijednosti od 256,6 mil. USD potrebnih za otplatu inozemnih obveza (najveći dio toga iznosa odnosi se na otplatu samurajskih obveznica, a manji dio na otplatu kredita u sklopu SAL-a i EFSAL-a). Tijekom siječnja i veljače 2005. godine u kretanju tečaja kune prema euru, unatoč visokoj likvidnosti bankarskog sustava, bio je prisutan trend nominalne aprecijacije, te je tečaj kune prema euru, ukupno gledajući, ojačao 2,1% – sa 7,67 HRK/EUR 31. prosinca na 7,51 HRK/EUR 28. veljače. Najjači intenzitet aprecijacije tečaja kune prema euru bio je prisutan u prvoj polovici siječnja, kada je kuna ubrzano jačala te je u potpunosti vratila dio vrijednosti izgubljene u drugoj polovici prosinca. U tom je razdoblju održana jedna devizna aukcija – 19. siječnja HNB je od banaka otkupio 8,5 mil. EUR. Središnja je banka, prema predviđanjima, Ministarstvu financija prodala u siječnju i veljači ove godine ukupno 207,1 mil. USD, potrebnih za otplatu dospjeloga inozemnog duga, koji se većim dijelom odnosi na Londonski i Pariški klub, te na kamate na samurajske i euroobveznice.

Dugoročni trend aprecijacije nominalnog tečaja kune prema američkom dolaru, koji je bio izražen u 2002. i 2003. godini, tijekom kojih je tečaj kune prema američkom dolaru ojačao za 14,4%, odnosno za 14,5%, nastavio se i u 2004. godini, ali nešto slabijim intenzitetom. Tako je tečaj kune tijekom 2004. godine ojačao prema američkom dolaru za ukupno 7,9%, tj. sa 6,12 HRK/USD 31. prosinca 2003. na 5,64 HRK/USD 31. prosinca 2004. To je bila posljedica slabljenja dolara prema euru na svjetskom deviznom tržištu zbog značajne neravnoteže koja je prisutna u gospodarstvu SAD-a (veliki deficit na tekućem računu platne bilance te fiskalni deficit). Taj je trend bio nakratko prekinut početkom 2005. godine – te je kuna prema američkom dolaru tijekom siječnja snažno oslabjela – za ukupno 2,6%, međutim, u veljači se trend aprecijacije kune prema američkom dolaru ponovno nastavio.

Pod pretežnim utjecajem blage nominalne aprecijacije tečaja kune prema euru te snažne aprecijacije prema američkom dolaru, indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune ojačao je tijekom 2004. godine za 3,9% (prosinac 2004. u

usporedbi s prosincem 2003). Budući da su domaće cijene rasle tijekom 2004. godine samo nešto brže nego što su rasle inozemne cijene, intenzitet realne aprecijacije tečaja kune bio je neznatno viši od nominalne aprecijacije tečaja i iznosio je 4,0% (deflacionirano potrošačkim cijenama), odnosno 4,1% (deflacionirano cijenama pri proizvođačima), što upućuje na stanovito pogoršanje cjenovne konkurentnosti izvoznika.

Monetarna politika i instrumenti

Monetarno okružje

Monetarna politika na kraju 2004. i na početku 2005. godine nastavlja se provoditi u uvjetima niske inflacije, pri čemu je prosječna godišnja stopa inflacije mjerena indeksom potrošačkih cijena u Hrvatskoj na razini one u eurozoni, 2,1%. Niskoj inflaciji pridonosi i stabilan tečaj kune prema euru, koji je u četvrtom tromjesečju 2004., unatoč visokoj kunskoj likvidnosti, bio izložen aprecijacijskim pritiscima neuobičajenim za to doba godine. Kako bi ublažila aprecijacijske pritiske, Hrvatska narodna banka više je puta intervenirala i kupovala devize.

Unatoč ostvarenoj domaćoj stabilnosti cijena, kretanja povezana s inozemnim zaduživanjem su nepovoljna, pa je nakon kratkotrajnog usporenja, u četvrtom tromjesečju prošle godine nastavljena tendencija rasta inozemnog duga, ponajviše u sektoru banaka. Poslovne banke manjak domaćih izvora sredstava potreban za financiranje domaćih plasmana nadoknađuju zaduživanjem u inozemstvu. Pritom je na kraju 2004. godine zaduživanje poslovnih banaka dodatno pojačano radi zauzimanja pozicije za početak nove poslovne godine. Tako je ukupni inozemni dug na kraju 2004. godine iznosio 22,2 mlrd. EUR. Porast inozemnog duga kratkoročno pridonosi aprecijacijskim pritiscima, a dugoročno

može dovesti i do pojave problema u servisiranju inozemnog duga. Osim same veličine, posebno zabrinjava brzina povećanja inozemnog duga tijekom posljednjih nekoliko godina.

Hrvatska narodna banka raspolaže određenim instrumentima i mjerama kojima može utjecati na zaduživanje u inozemstvu, no pozicija maloga i otvorenog gospodarstva u procesu ulaska u Europsku uniju smanjuje prostor djelovanja monetarne politike. Čimbenici rasta inozemnog duga su snažna potrošnja države i privatnog sektora, viša od razine domaće štednje. Mjere monetarne politike u takvom okruženju služe kao signal i mogu blago usporiti zaduživanje, ali ne mogu zamijeniti potrebnu strukturnu prilagodbu ostalih ekonomskih politika, poglavito fiskalne. U 2004. i na početku 2005. godine HNB je poduzeo dvije vrste mjera s ciljem usporavanja inozemnog zaduživanja. Prve se odnose na poskupljivanje inozemnog zaduživanja poslovnim bankama, što smanjuje prinos koji one ostvaruju zbog razlika između kamatnih stopa u Hrvatskoj i u inozemstvu. To je postignuto uvođenjem novog instrumenta (u srpnju 2004. godine) – neremunerirane granične obvezne pričuve koju poslovne banke izdvajaju na porast svoje inozemne pasive. Stopa granične obvezne pričuve u veljači ove godine povećana je sa 24% na 30%.

Druga vrsta mjera odnosi se na podršku državi u njezinu nastojanju da se umjesto zaduživanjem u inozemstvu proračunski manjak financira zaduživanjem na domaćem tržištu. S tim ciljem središnja je banka u dva navrata smanjivala stopu obvezne pričuve poslovnih banaka. Tako je u studenom prošle godine stopa obvezne pričuve banaka smanjena sa 19% na 18%, čime su oslobođena sredstva koja su banke uložile u kupnju domaćih državnih obveznica. Dobivenim sredstvima država je otplatila dospjele obveznice nominirane u japanskim jenima. U veljači ove godine HNB je donio izmjenu Odluke o minimalno potrebnim deviznim potraživanjima (tom se odlukom poslovnim bankama propisuje držanje određenog postotka devizne pasive u likvidnim deviznim sredstvima) kojom je stopa minimalne pokrivenosti deviznih potraživanja smanjena sa 35% na 32%, čime se oslobodilo oko 4,0 mlrd. kuna. Novi postotak bankovnom sustavu osigurava dovoljno likvidnosti kako bi udovoljio potrebama države za deviznim sredstvima, a da ne dođe do istiskivanja ostalih sektora, napose gospodarstva, s financijskog tržišta. U suprotnom, svoje bi potrebe država bila prisiljena pokriti emisijom euroobveznica na inozemno tržište u ukupnom iznosu od oko 500 mil. EUR. Ovo oslobađanje obvezne pričuve banaka jednokratno je i neće moći i ubuduće služiti za olakšavanje zaduživanja središnje države na domaćem tržištu. Za zaustavljanje rasta inozemnog duga potrebno je prije svega smanjiti proračunski manjak države, koja se u uvjetima nedovoljne domaće štednje direktno (inozemnim izdajama obveznica) ili indirektno (preko banaka koje se zadužuju u inozemstvu i time omogućuju “domaće” financiranje države) financira iz inozemstva. Bez prilagodbe fiskalne politike mijenja se samo struktura državnog duga, odnosno inozemni se dug zamjenjuje domaćim, ali se razina zaduženosti ne spušta.

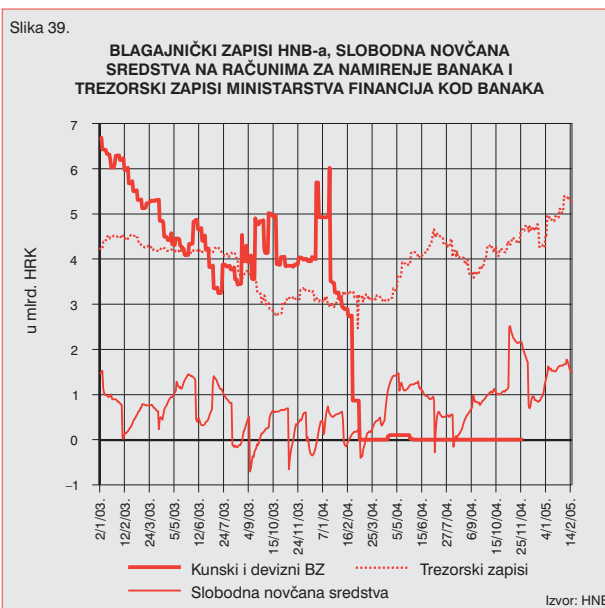
Na kraju prosinca 2004. ostvareni su kvantitativni kriteriji iz *stand-by* aranžmana s MMF-om koji se odnose na mo-

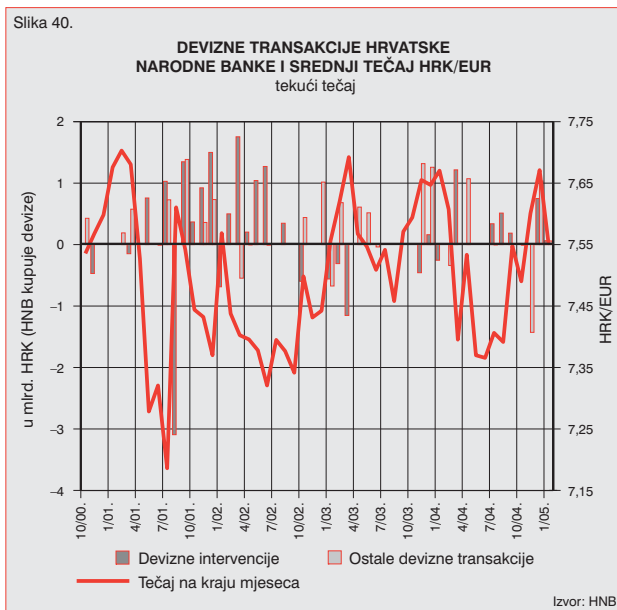
netarnu politiku. Neto raspoložive pričuve središnje banke, koje su prema kriterijima iz *stand-by* aranžmana na kraju 2004. godine morale iznositi najmanje 6,2 mlrd. EUR (izračunato prema stalnom, programskom tečaju eura i dolara, te kao prosjek 11 dana krajem prosinca 2004. i početkom siječnja 2005. godine), iznosile su 6,5 mlrd. EUR. Neto domaću aktivu središnje banke trebalo je do kraja 2004. godine održati ispod razine od –3,0 mlrd. kuna, a to je postignuto; razina ostvarena 31. prosinca prošle godine iznosila je –5,5 mlrd. kuna.

Korištenje instrumenata monetarne politike

U posljednjem tromjesečju 2004. godine i na početku 2005. godine zabilježena je vrlo visoka likvidnost bankovnog sustava. Tako su slobodna novčana sredstva u četvrtom tromjesečju 2004. godine prosječno iznosila oko 1,4 mlrd. kuna, pri čemu je nešto slabija likvidnost, u iznosu od i nadalje visokih 750 mil. kuna, zabilježena nakon izdvajanja obvezne pričuve 8. prosinca, a odmah zatim višak likvidnosti ponovno se počeo povećavati. S povratkom u banke gotovog novca iz optjecaja, poslije njegova sezonskog rasta u predbožićnom razdoblju, vrlo visoka likvidnost bankovnog sustava održana je i u siječnju kada su slobodna novčana sredstva prosječno iznosila 1,5 mlrd. kuna. HNB je na kunsku likvidnost na kraju prošle i početkom ove godine utjecala deviznim transakcijama.

U prosincu 2004. i u siječnju 2005. godine Hrvatska narodna banka je na deviznom tržištu intervenirala kako bi spriječila jačanje tečaja domaće valute prema euru. Tako je 8. prosinca HNB održao deviznu aukciju na kojoj je otkupljeno ukupno 99,5 mil. EUR, čime je kreirano 748 mil. kuna. Nakon privremene sezonske deprecijacije tečaja kune krajem prosinca prošle godine, u siječnju je kuna ponovno započela neočekivano jačati unatoč vrlo visokoj kunskoj likvidnosti, što je potaknulo HNB da 19. siječnja 2005. ponovno intervenirira. Poslovne banke, u uvjetima viškova kuna, nisu bile zainteresirane za prodaju deviza, tako da je otkupljeno samo 8,5 mil. EUR s monetarnim učinkom od 64 mil. kuna.

Tom je intervencijom jačanje tečaja kune ipak zaustavljeno jer je njome pokazana namjera središnje banke da ne dopusti pretjerano jačanje tečaja kune u razdoblju koje prethodi uobičajenoj sezonskoj aprecijaciji.

Istodobno, Hrvatska je narodna banka, u okviru ukupne politike pružanja podrške državi u financiranju na domaćem tržištu, intenzivnije trgovala devizama s državom. Izravnim transakcijama države s HNB-om sprječavaju se nepotrebni šokovi na deviznom tržištu, do kojih dolazi u uvjetima vrlo visoke ponude deviza ili potražnje za njima. Najveća takva transakcija ostvarena je krajem studenoga 2004. kad je HNB državi prodao 25,5 mlrd. JPY za potrebe otplate državnih obveznica izdanih u japanskim jenima. I na početku 2005. godine zabilježene su pojačane prodaje deviza središnjoj državi za potrebe plaćanja inozemnih obveza. Izostanak povećane državne potražnje za devizama na domaćem tržištu zasigurno je pridonosio aprecijacijskim pritiscima na tečaj kune koji su bili prisutni u promatranom razdoblju.

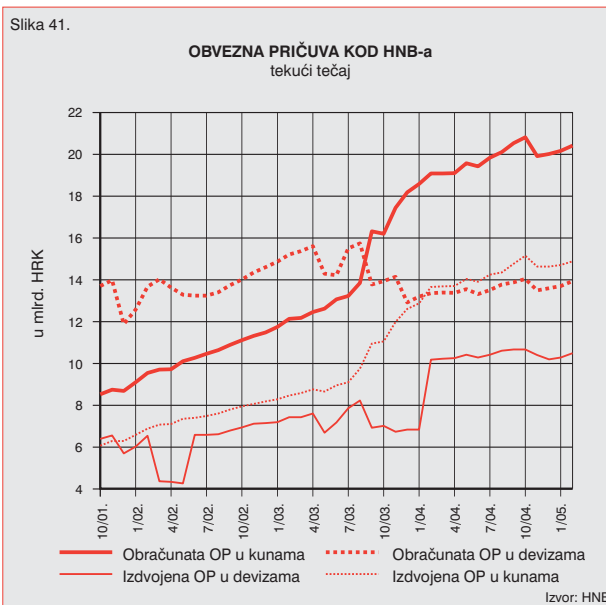
Izmjenama Odluke o obveznoj pričuvu njezina je stopa u studenome 2004. smanjena sa 19% na 18%. Likvidnost oslobođena tom transakcijom povučena je prodajom deviza državi u studenome, i to nakon što je država plasmanom obveznica na domaćem tržištu pribavila kune za kupnju deviza. Ukupan učinak na likvidnost tada je bio neutralan. U međuvremenu je rast osnovice za obračun obvezne pričuve, a posebice rast inozemne pasive u studenome i prosincu 2004., ali i siječnju 2005. utjecao na rast obvezne pričuve, koja gotovo da je dosegla razinu od prije smanjenja stope obvezne pričuve. Smanjenjem stope na 18% u studenome izdvojena obvezna pričuva smanjena je u kunskoj protuvrijednosti za 426 mil. kuna (u odnosu prema listopadu). No nakon studenoga se, zbog rasta osnovice, izdvajanje povećalo za 400 mil. kuna, pa početkom veljače ove godine izdvojena devizna obvezna pričuva iznosi u kunskoj protuvrijednosti 10,5 mlrd. kuna. Pritom su, kako smo spomenuli, najveći generator porasta osnovice primljeni inozemni krediti, dok su ostale stavke, uključujući i devizne depozite, u navedenom razdoblju uglavnom stagirale.

Kunska obvezna pričuva na početku ove godine porasla je

ponajprije na osnovi povećanja kunskih depozita poduzeća, kao i zbog porasta kunskog dijela devizne obvezne pričuve prouzročene snažnim povećanjem devizne osnovice, dok su preostale stavke rasle samo vrlo blago. Za razliku od devizne obvezne pričuve, koja gotovo da je dosegla razinu na kojoj je bila prije smanjenja stope na 18% u studenome, kunska obvezna pričuva u istom je razdoblju porasla tek za polovicu oslobođenog iznosa. Naime, u studenome 2004. kunska obvezna pričuva smanjena je za 517 mil. kuna u odnosu na listopad 2004. Od tada, zaključno s izdvajanjem u veljači 2005. u iznosu od 14,8 mlrd. kuna, kunska obvezna pričuva porasla je za 260 mil. kuna. Devizni izvori sredstava banaka rasli su intenzivnije nego kunski, što se očitivalo u bržem rastu devizne obvezne pričuve.

Granična obvezna pričuva glavni je instrument kojim se nastoji usporiti rast inozemne pasive poslovnih banaka. Poslije povećanja stope GOP-a u veljači ove godine poslovne banke bit će dužne umjesto dotadašnjih 24% izdvajati kod HNB-a 30% vrijednosti porasta inozemne pasive ostvarenog u odnosu na stanje u lipnju 2004. godine. Nakon uvođenja GOP-a u kolovozu 2004., inozemna pasiva poslovnih banaka zaista je stagnerala prvih nekoliko mjeseci, pa su i iznosi izdvojene granične obvezne pričuve bili vrlo mali. Takva stagnacija GOP-a u trećem i početkom četvrtog tromjesečja prošle godine velikim se dijelom može objasniti sezonskim učinkom. Naime, u glavnoj turističkoj sezoni dolazi do sezonskog porasta domaćih izvora sredstava (prije svega deviznih depozita stanovništva), pa poslovnim bankama u tom razdoblju nisu potrebni dodatni inozemni izvori za financiranje rasta domaćih plasmana. Bankama krajem godine, pa tako i krajem 2004. počinju nedostajati sredstva za nastavak domaće kreditne aktivnosti, te ih pribavljaju u inozemstvu. Porastom inozemne pasive povećana je osnovica za obračun GOP-a, što dovodi i do rasta izdvojene granične obvezne pričuve.

Ostvareni porast inozemne pasive poslovnih banaka u posljednjem tromjesečju 2004. pokazuje da stopa GOP-a od 24% izdvajana na porast inozemne pasive u depozit kod HNB-a nije bila dovoljna da anulira dobit koju poslovne ban-

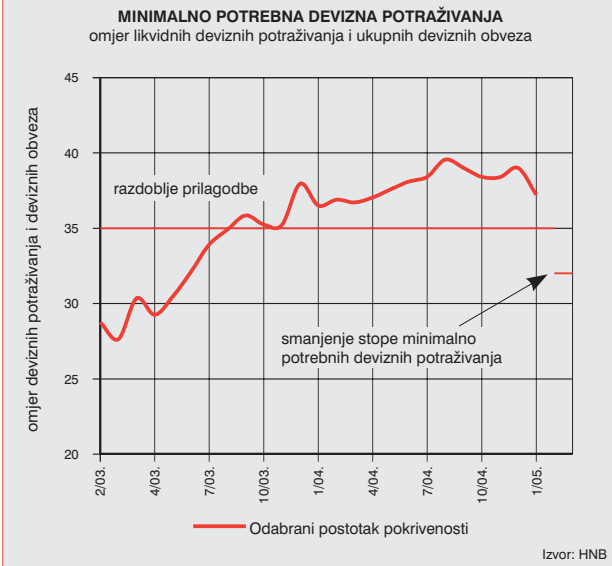

ke ostvaruju domaćom kreditnom aktivnošću zasnovanom na inozemnom zaduživanju. Treba reći da ni stopa od 30% ne otklanja u potpunosti razliku između kamatnih stopa u zemlji i inozemstvu, tako da se politika inozemnog zaduživanja poslovnim bankama i nadalje isplati. Izračuni pokazuju da bi prohibitivna stopa GOP-a (viša od 50%) potpuno otklonila mogućnost ostvarivanja visoke zarade banaka. Prohibitivna bi stopa, međutim, mogla preusmjeriti tokove inozemnoga kapitala od banaka prema financijskim institucijama povezanim s bankama ili direktno prema poduzećima. Stoga HNB ustraje na mjeri poskupljivanja inozemnog zaduživanja banaka, ali ne i ostalih sektora, pa je ta mjera više signal, a manje stvarno ograničenje poslovnih politika banaka.

Povećana stopa za obračun granične obvezne pričuve ima dva učinka. Prije svega, povećanjem (graničnog) troška inozemnog zaduživanja smanjuje se atraktivnost inozemnog zaduživanja poslovnim bankama time što se smanjuje granična profitabilnost, koja čini razliku između graničnog troška sljedeće jedinice inozemnog duga i prihoda od plasiranja te jedinice domaćim sektorima. Za usporedbu, dok je granično opterećenje izvora GOP-om 30%, ukupno opterećenje inozemnih izvora GOP-om gotovo je zanemarivo, te iznosi manje od 2,5%. Utjecaj GOP-a na ukupnu profitabilnost banaka također je vrlo mali i smanjuje profitabilnost banaka tek u drugoj decimali, za 0,01% do 0,02%, na otprilike 3,41% sa stopom GOP-a od 30%. S druge strane, povećanje stope granične prilagodbe dodatno penalizira poslovne banke koje su se zadužile tijekom prethodnih 7 mjeseci, te će one morati povećati već izdvojeni iznos GOP-a za $1/4 ((30\% - 24\%) / 24\% = 1/4)$. Na taj način, uz nepromijenjenu osnovicu za obračun, poslovne će banke prilikom izdvajanja GOP-a u ožujku izdvojiti još 50 mil. EUR.

Hrvatska narodna banka u veljači ove godine odlučila je smanjiti stopu minimalno potrebnih deviznih potraživanja sa 35% na 32%. Nakon razdoblja prilagodbe po uvođenju mjere minimalno potrebnih deviznih potraživanja u 2005. godini, poslovne se banke odlučuju održavati devizna likvidna

Slika 43.

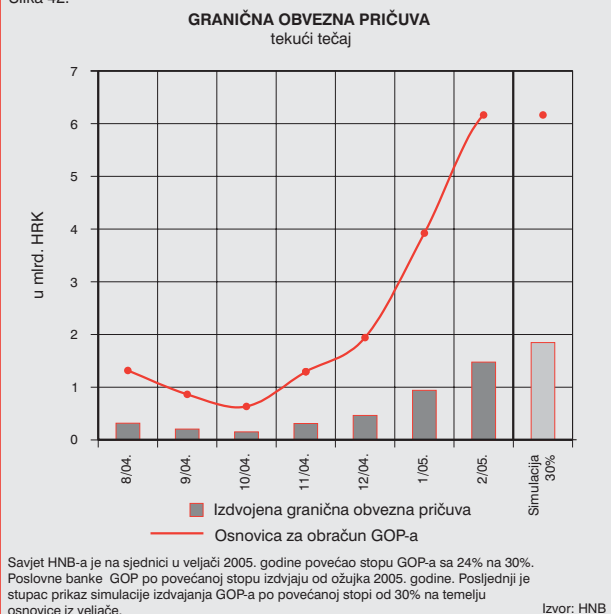
potraživanja veća od prvotno minimalno propisanih 35%, tako da je stvarni postotak pokrivenosti varirao u rasponu od 37 do 39%. U siječnju ove godine kunska je protuvrijednost likvidnih deviznih potraživanja poslovnih banaka prosječno iznosila 39,3 mlrd. kuna, a deviznih obveza 132,6 mlrd. kuna, što znači da je prosječna pokrivenost bila 37,3%. Svaki postotak pokrivenosti tako iznosi oko 1,3 mlrd. kuna, pa smanjenje stope iz veljače ove godine za 3 postotna boda (sa 35% na 32%) poslovnim bankama oslobađa sredstava u vrijednosti od oko 4,0 mlrd. kuna. Pretpostavka ovog izračuna jest da će banke i nadalje održavati deviznu likvidnost višu od minimalno potrebne i da će izbjegavati približavanje donjoj granici od 32%. Očekuje se da će u ovoj situaciji dostatne devizne likvidnosti poslovne banke odobriti sindicirani devizni kredit državi u iznosu od 500 mil. EUR, kojim će država u ožujku otplatiti dospjele obveze po euroobveznicama.

Usporedba GOP-a i minimalne devizne likvidnosti pokazuje da je potonja mjera znatnije ograničenje vođenja poslovnih politika banaka nego GOP. Naime, nakon jednokratne prilagodbe devizne likvidnosti s dosad minimalnih 35% na 32% deviznih obveza u veljači ove godine, koja će uglavnom biti iskorištena za financiranje države, bankama će i buduće inozemno zaduživanje biti jeftinije, promatrajući s aspekta minimalno potrebnih deviznih potraživanja. Kako bi jasno signalizirala bankama da labavljenje te mjere ne znači i poticaj za buduće inozemno zaduživanje, središnja je banka podigla stopu GOP-a, svjesna da to ne poništava posve učinkite smanjenja minimalnog postotka potrebne devizne likvidnosti, ali da će jasno signalizirati kako umjerenije inozemno zaduživanje banaka i nadalje ostaje glavna briga monetarnih vlasti.

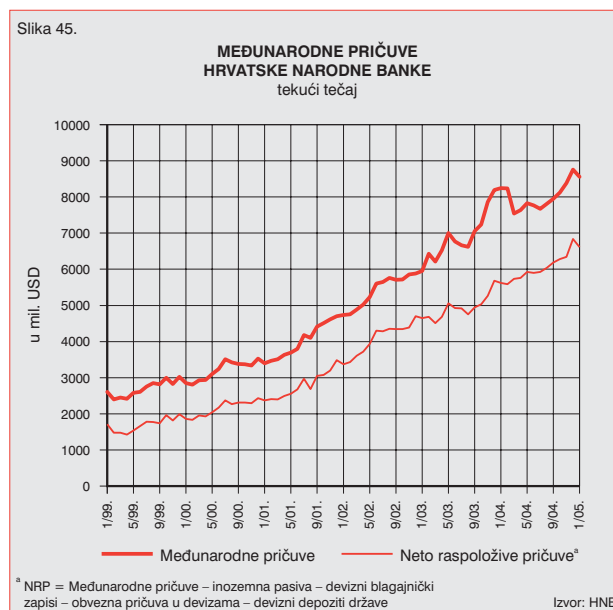
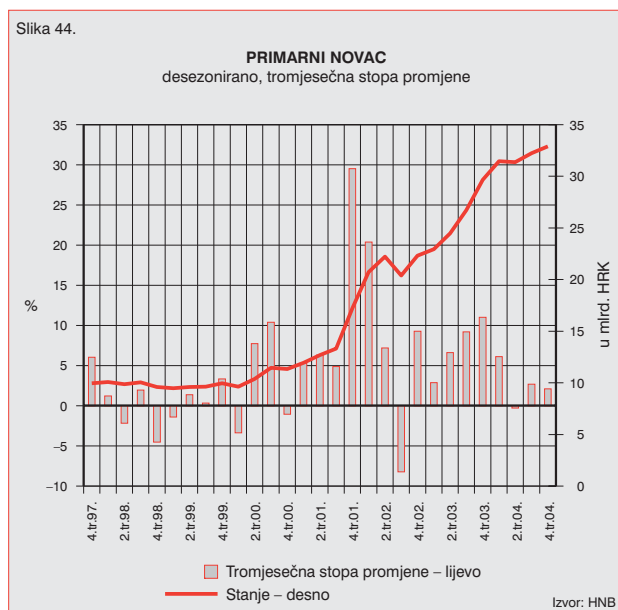
Primarni novac i međunarodne pričuve

Primarni novac (M0) na kraju 2004. godine dosegao je 33,9 mlrd. kuna ostvarivši godišnju stopu rasta od 10,9%. Prethodne dvije godine M0 je rastao po višim stopama (29,4% u 2002. i 32,8% u 2003. godini), no zbog struktur-

Slika 42.

Savjet HNB-a je na sjednici u veljači 2005. godine povećao stopu GOP-a sa 24% na 30%. Poslovne banke GOP po povećanoj stopi izdvajaju od ožujka 2005. godine. Posljednji je stupac prikaz simulacije izdvajanja GOP-a po povećanoj stopi od 30% na temelju osnovice iz veljače.

nih promjena u instrumentima i mjerama monetarne politike te stope nisu usporedive. Ostvareni rast M0 u skladu je s ciljevima monetarne politike Hrvatske narodne banke. U 2004. godini najbrži rast (desezonirane vrijednosti) M0 ostvaren je u prvom i trećem tromjesečju (5,9% i 3,5%), dok je u posljednja tri mjeseca 2004. M0 zabilježio pad od 0,3%. Slab rast gotovog novca krajem godine, te stagnacija sredstava izdvojene obvezne pričuve uzrok su usporenja rasta primarnog novca krajem prošle godine. Prosječna razina primarnog novca u 2004. godini bila je za 25,3% veća nego u 2003. godini. U siječnju 2005. godine zabilježeno je uobičajeno sezonsko smanjenje M0 te je na kraju siječnja M0 iznosio 32,6 mlrd. kuna zadržavši podjednaku godišnju stopu rasta (10,8%) kao i prethodne dvije godine.

U strukturi primarnog novca najveći porast u 2004. godini ostvaren je kod njegove najveće kategorije – depozita banaka kod HNB-a, koji su ukupno povećani za 2,8 mlrd. kuna ili za 15,0%. Najveći dio njihova porasta, gotovo dvije trećine, odnosi se na porast izdvojene obvezne pričuve u kunama (2,0 mlrd. kuna ili 16,4%), dok je druga komponenta depozita banaka – računi za namirenje – povećana za 0,8 mlrd. kuna (14,1%). Sredstva u blagajnama banaka, koja se također uključuju u održavanje obvezne pričuve, porasla su u 2004. godini za 11,2% (187 mil. kuna), dok je gotov novac zabilježio najslabiji rast (3,6% ili 382 mil. kuna).

Iako se početkom 2005. godine nastavlja trend rasta primarnog novca na godišnjoj razini, u siječnju je u odnosu na prosinac 2004. godine zabilježeno uobičajeno sezonsko smanjenje, i to za 1,3 mlrd. kuna. Ono je najočitije kod razine računa za namirenje banaka, koja je pala za 1,1 mlrd. kuna te kod sezonskog pada gotovog novca za 143 mil. kuna. Istodobno je izdvojena obvezna pričuva blago povećana (za 39 mil. kuna).

Kunski depoziti države iznosili su u 2004. godini prosječno oko 500 mil. kuna, pri čemu su u četvrtom tromjesečju bili nešto manji i prosječno su iznosili oko 430 mil. kuna, što je još povećavalo i tako visoku likvidnost na računima za namirenje banaka. Na početku 2005. godine kunski depoziti države povećani su, jer je država položila na svoj račun kod

HNB-a kunska sredstva namijenjena kupovini deviza od središnje banke da bi platila svoje dospjele obveze Pariškom i Londonskom klubu. Devizni depoziti države kod HNB-a su u 2004. godini prosječno iznosili oko 380 mil. kuna, pri čemu su njihovi najveći iznosi zabilježeni u drugom tromjesečju. U četvrtom tromjesečju država je držala 25,5 mlrd. JPY u razdoblju između kupovine jena 30. studenoga i dospijea obveznica u jenima 7. prosinca 2004. Početkom 2005. godine država više nije imala deviznih depozita kod HNB-a.

Nakon privremenog smanjenja međunarodnih pričuva u studenome 2004. zbog smanjenja obvezne pričuve u devizama i prodaje jena državi, u prosincu međunarodne pričuve ponovno rastu potaknute otkupom deviza od poslovnih banaka. Pritom na rast dolarskog iskaza međunarodnih pričuva utječe i slabljenje tečaja dolara prema euru. Na kraju prosinca bruto međunarodne pričuve, po tržišnoj vrijednosti, iznosile su 8,7 mlrd. USD, što je za pola milijarde dolara više nego na kraju 2003. godine. Na blago smanjenje pričuva tijekom siječnja ove godine utjecale su najvećim dijelom transakcije s državom i već spomenuta prodaja deviza državi za potrebe plaćanja obveza Pariškom i Londonskom klubu. U siječnju je, za te potrebe državi prodano 122 mil. USD, a u veljači još 52 mil. USD. Na kraju siječnja 2005. godine bruto međunarodne pričuve iznosile su 8,5 mlrd. USD.

Te transakcije ogledaju se i u blagom smanjenju neto raspoloživih pričuva, koje krajem siječnja 2005. iznose 6,7 mlrd. USD.

Monetarna kretanja

U četvrtom tromjesečju 2004. godine zabilježen je znatan porast inozemne pasive poslovnih banaka i brži rast plasmana banaka nebankarskom sektoru nego u prethodnom tromjesečju. Budući da je krajem godine porast domaćih izvora sredstava bio nešto slabiji nego u ljetnim mjesecima, banke su se zaduživale u inozemstvu kako bi financirale domaću potražnju za kreditima. Ukupno je u prošloj godini ostvaren nešto viši rast plasmana banaka nebankarskom sektoru nego u 2003. godini. U 2004. devizni su depoziti također porasli

više nego u prethodnoj godini, a postojan rast kunskih depozita, pogotovo sektora stanovništva, narušen je koncem godine. Rast novčane mase bio je sporiji od rasta kvazinovca.

Novčana masa

Novčana masa (M1) u 2004. je godini, uz određene sezonske oscilacije, stagnirala. Tako je godišnja stopa rasta M1 u 2004. iznosila 2,0%, što je znatno manje od 9,8% iz 2003. godine. No već početkom 2005. zabilježen je oporavak, pa je M1 krajem siječnja dosegao 34,9 mlrd. kuna odnosno 8,0% više nego u istom mjesecu prethodne godine. Kako je u siječnju rast depozitnog novca bio veći, a pad gotovog novca manji nego što je to uobičajeno za početak kalendarske godine, desezonirana vrijednost novčane mase naglo se povećala nakon višemjesečne stagnacije.

Na stagnaciju novčane mase tijekom 2004. godine najviše je utjecao depozitni novac, koji je i u posljednjem tromjesečju nastavio sporo rasti. Godišnja je stopa rasta depozitnog novca iz 2003. godine (10,0%) smanjena u 2004. godini na samo 1,2%. Ipak, u siječnju 2005. depozitni se novac, dosegnuviši 24,1 mlrd. kuna, oporavio, te je bio za 9,1% viši nego u istom mjesecu prethodne godine.

Smanjenje sredstava na žiroračunima i tekućim računima sektora poduzeća glavni je uzrok sporog rasta depozitnog novca u 2004. godini. Depozitni novac poduzeća smanjio se u 2004. za 0,9 mlrd. kuna (-7,3%), dok se u 2003. bio povećao za 0,5 mlrd. kuna (4,3%). Takva promjena kretanja posljedica je veće sklonosti poduzeća kunskoj i posebice deviznoj štednji. Poduzeća tako svoja sredstva uglavnom plasiraju u one oblike štednje koji nose viši prinos. Za razliku od depozitnog novca poduzeća, depozitni je novac stanovništva porastao, no rast je bio sporiji nego u prethodnoj godini. Depozitni novac stanovništva povećao se u 2004. za 0,9 mlrd. kuna (11,4%), a godinu prije povećanje je iznosilo 1,5 mlrd. kuna (24,8%).

Gotov novac je, uz uobičajene sezonske oscilacije tijekom cijele 2004., također sporije rastao nego u prethodnoj godini. Rast gotovog novca u 2004. godini iznosio je 3,6%, dok je u 2003. godini iznosio 9,2%. To se može objasniti utjecajem

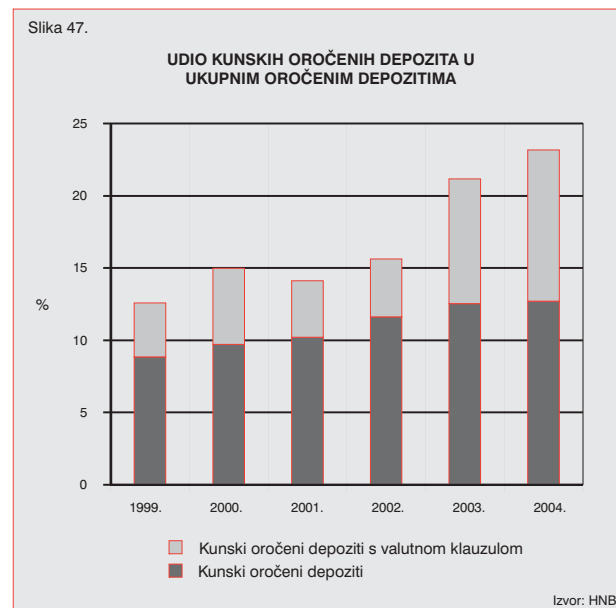
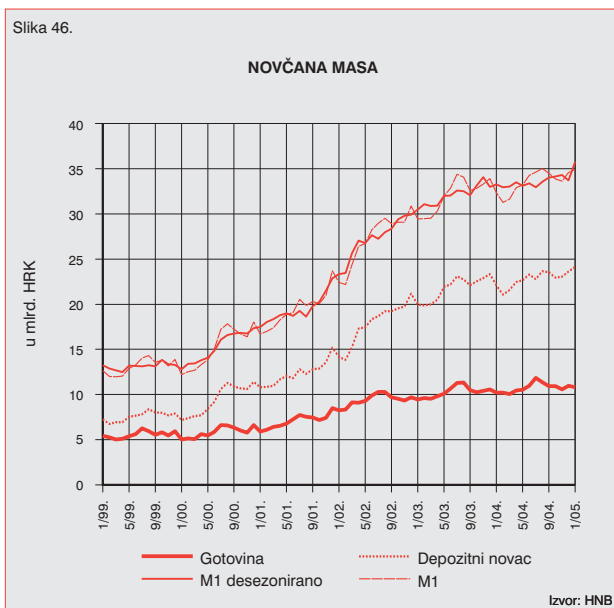
baznog razdoblja, jer je u prethodnim godinama rast gotovog novca bio snažan, te većim korištenjem bezgotovinskih oblika plaćanja pomoću debitnih i kreditnih kartica. Na kraju siječnja 2005. gotov novac dosegao je 10,8 mlrd. kuna, što je za 5,6% više nego u istom mjesecu prethodne godine.

Ukupna likvidna sredstva

Rast kunskih nemonetarnih depozita obilježio je monetarna kretanja u 2004. godini, unatoč smanjenju u posljednjem tromjesečju. Tada su se zbog isplate dividenda Hrvatskih telekomunikacija smanjili kunski oročeni depoziti poduzeća, što je snizilo stopu rasta ukupnih kunskih depozita: godišnja stopa rasta smanjila se sa 34,3% u studenome na 22,4% u prosincu, a tijekom dvanaest mjeseci 2004. kunski su depoziti nominalno povećani za 4,1 mlrd. kuna. Bez navedene transakcije iznos povećanja premašio bi 5,0 mlrd. kuna i bio bi podjednak povećanju u 2003. godini (5,4 mlrd. kuna). Početkom 2005. godine kunski su štedni i oročeni depoziti stagnirali, te su na kraju siječnja iznosili 22,5 mlrd. kuna i činili 21,6% ukupnoga kvazinovca.

Kunski depoziti stanovništva neprekidno su rasli tijekom cijele 2004. godine i to bez većih oscilacija stopa rasta, dok je rast kunskih depozita sektora poduzeća bio znatno nestabilniji. Tako su u navedenom razdoblju kunski nemonetarni depoziti stanovništva ukupno povećani za 3,0 mlrd. kuna (35,7%), od čega čak za 1,3 mlrd. kuna u četvrtom tromjesečju. Zbog spomenute isplate dividenda Hrvatskih telekomunikacija u prosincu poduzeća bilježe pad kunske štednje u posljednjem tromjesečju od 1,4 mlrd. kuna. Time se i godišnja stopa rasta kunskih depozita poduzeća izrazito smanjila, sa 45,1% u studenome na 14,7% u prosincu, a taj se trend nastavio i u siječnju 2005. godine (8,2%).

Potrebno je istaknuti da su u 2004. godini oročeni kunski depoziti s valutnom klauzulom sektora stanovništva udvostručeni (povećani su za 2,5 mlrd. kuna ili za 104,4%), dok su kunski depoziti bez valutne klauzule ("pravi" kunski depoziti) istog sektora povećani samo za 398 mil. kuna (11,4%). Trend rasta kunskih depozita s valutnom klauzulom prisutan je posljednje dvije godine, pa se njihov udio u ukupnim kunskim de-

pozitivima povećao sa 26%, koliko je iznosio na kraju 2002., na 45% u prosincu 2004. godine. Stanovništvo i poduzeća daju prednost tim depozitima zato što ih banke potiču višim kamatnim stopama jer za njih ne moraju održavati deviznu likvidnost, a valutnom se klauzulom osiguravaju i od rizika promjene tečaja kune. Iako su još uvijek najveće kamatne stope one "pravih" kunskih depozita, samo 13% ukupnoga kvazinovca čine kunski depoziti bez valutne klauzule.

Nakon snažnog priljeva deviznih sredstava od turističke sezone tijekom ljetnih mjeseci, u posljednjem tromjesečju 2004. također je ostvaren solidan rast deviznih depozita. Ukupno su u 2004. godini devizni depoziti povećani za 5,7 mlrd. kuna, što je 1,7 mlrd. kuna više nego u prethodnoj godini te čini polovicu apsolutnog porasta ukupnih likvidnih sredstava u 2004. godini. Tako je godišnja stopa rasta deviznih depozita iz 2003. godine (5,9%), ako se isključe promjene tečaja, povećana u 2004. godini na 8,5%. Na kraju siječnja ove godine devizni depoziti dosegli su 80,3 mlrd. kuna i bili su za 5,0% viši nego u istom mjesecu prethodne godine.

Što se tiče strukture deviznih depozita, oba su najvažnija sektora, stanovništvo i poduzeća, u 2004. godini ostvarila veći porast devizne štednje nego u prethodnoj godini. S udjelom u ukupnim deviznim depozitima od 83,6% stanovništvo je bankama kudikamo najvažniji izvor deviznih sredstava. Rast deviznih depozita stanovništva od 6,0% (3,8 mlrd. kuna) bio je u apsolutnom iznosu veći za 1,0 mlrd. kuna nego u prethodnoj godini. No, još brži rast bilježi se kod poduzeća, koja su u 2004. godini povećala svoje devizne depozite za 18,4% (2,0 mlrd. kuna). U siječnju 2005. zabilježeno je usporavanje godišnje stope rasta depozita poduzeća (12,2%), dok je kunski iskaz deviznih depozita stanovništva smanjen isključivo zbog aprecijacije tečaja kune prema euru.

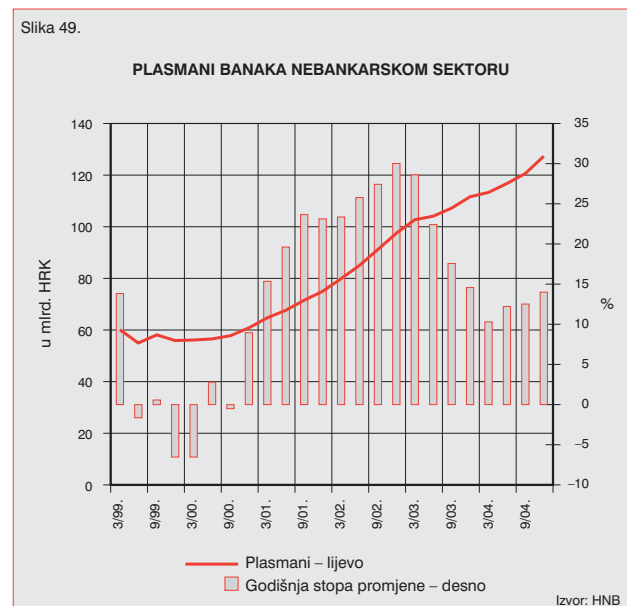
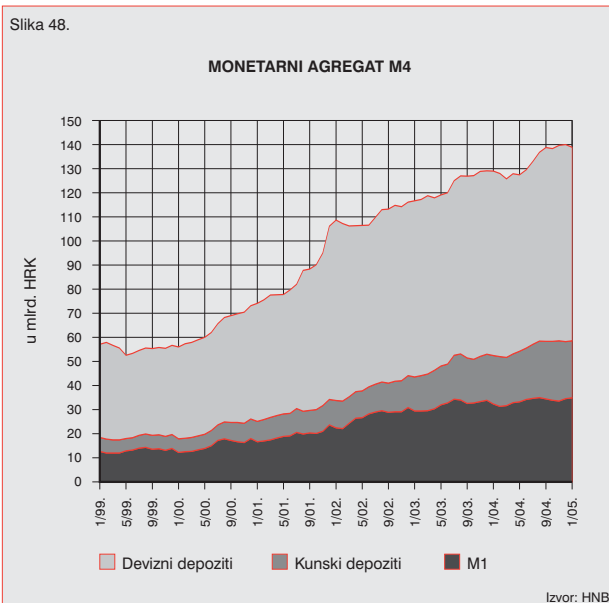
Slab porast novčane mase i kunskih depozita poduzeća zbog odljeva dividenda Hrvatskih telekomunikacija u posljednjem tromjesečju 2004. godine uzrok je usporavanja rasta ukupnih likvidnih sredstava (M4). Tako je porast M4 u 2004. iznosio 8,5%, što je za 2 postotna boda manje od rasta

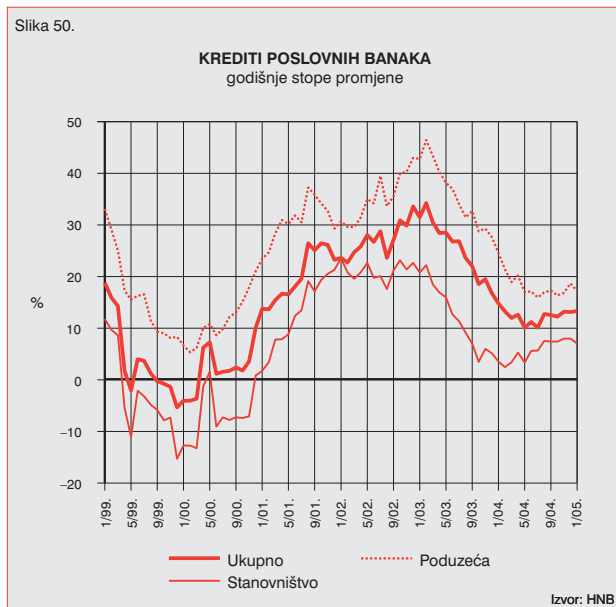
u 2003. godini (10,5%). Na kraju siječnja 2005. godine M4 iznosio je 138,9 mlrd. kuna, odnosno, ako se isključi utjecaj tečaja, porastao je za 8,9% u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

Plasmani

U 2004. godini ostvaren je nešto brži rast plasmana banaka nebankarskom sektoru nego u 2003. godini. Ako isključimo utjecaj tečaja, godišnja stopa rasta plasmana u 2004. iznosila je 14,2%, dok je godinu prije iznosila 13,3%. Plasmani banaka povećani su u dvanaest mjeseci za 15,6 mlrd. kuna, od čega se 6,7 mlrd. kuna odnosi na njihov dinamičan porast u posljednjem tromjesečju. Ako se isključi utjecaj tečaja, u četvrtom tromjesečju rast plasmana banaka iznosio je 4,7%, što je njihov najbrži rast tijekom cijele 2004.: plasmani su porasli 3,9% u prvom, 3,4% u drugom i 1,5% u trećem tromjesečju. Početkom 2005. godine plasmani banaka zadržali su efektivnu godišnju stopu rasta od 13,9%, a na kraju siječnja iznosili su 127,0 mlrd. kuna.

Ubrzani rast plasmana banaka krajem 2004. godine posljedica je pojačane potražnje stanovništva za kreditima u studenome i prosincu, pa su u posljednjem tromjesečju plasmani stanovništvu povećani za 4,0 mlrd. kuna. Tako je na kraju 2004. njihova godišnja stopa rasta iznosila 18,7%, što je ipak usporenje u odnosu na 2003. kad su porasli za 27,7%. Iako su stope rasta plasmana stanovništvu i nadalje visoke, značajno je da su poduzeća zabilježila ubrzanje rasta plasmana u 2004. godini. Ukupni plasmani poduzećima tijekom 2004. povećali su se u apsolutnom iznosu za 4,8 mlrd. kuna (9,0%), a to je više nego dvostruko u usporedbi sa 2003. godinom (2,0 mlrd. kuna ili 4,0%). Budući da poduzeća, osim banaka, imaju i druge izvore financiranja (preko kuća za lizing ili izravno u inozemstvu te manjim dijelom na tržištu kapitala), zabilježeni rast plasmana poduzećima pozitivan je pomak prema većem financiranju gospodarstva u odnosu na osobnu potrošnju stanovništva. U siječnju 2005. godine lagan su, zbog jačanja tečaja kune, usporene godišnje stope rasta plasmana stanovništvu i poduzećima, te su iznosile 17,2%, odnosno 5,4%.

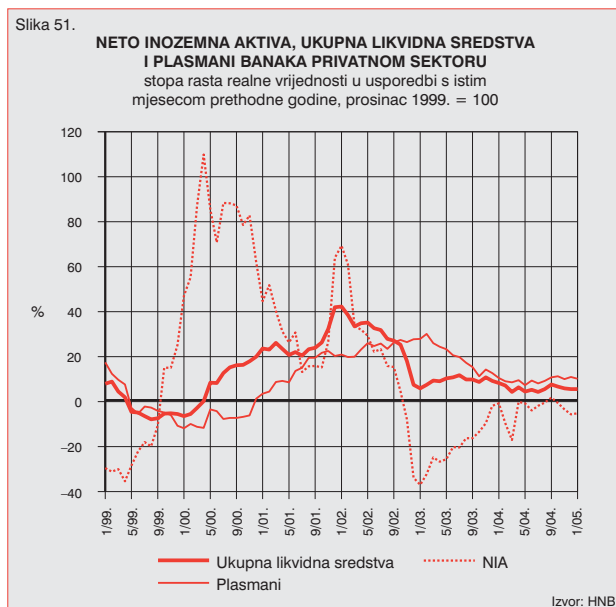

Kreditni banaka nebankarskom sektoru, koji čine više od 95% ukupnih plasmana banaka, porasli su u 2004. godini za 13,8%, odnosno za 2 postotna boda manje nego prethodne godine. Jednako kao i kod ukupnih plasmana, rast kredita usporen je uz umjereno smanjenje kreditiranja stanovništva (pad godišnje stope rasta sa 27,7% na 18,7%) te uz povećani obujam kreditiranja poduzeća (rast sa 5,1% na 8,0%). Premda je rast kredita stanovništvu, koje više ne može apsorbirati ponudu kredita kao u proteklim godinama, bio nešto sporiji, njihov je udio prvi put dosegao više od polovice ukupnih kredita banaka. Tako su krediti stanovništvu na kraju prosinca činili 50,7% ukupnih kredita, udio poduzeća iznosio je 41,4%, a ostatak se odnosio na kredite središnjoj i lokalnoj državi te ostalim nebankarskim institucijama.

Podaci o strukturi kredita stanovništvu za posljednje tromjesečje 2004. godine upućuju na pojačani rast stambenih kredita (za 7,5% ili 1,5 mlrd. kuna) i ostalih kunskih kredita, koji uključuju nenamjenske kredite i prekoračenja po tekućim računima (5,0% ili 1,4 mlrd. kuna). Povećanje ostalih kunskih kredita može se objasniti većom osobnom potrošnjom u blagdansko vrijeme tijekom prosinca, dok je rast stambenih kredita, koji čine trećinu ukupnih kredita, povezan s pojačanom potražnjom na tržištu nekretnina. No, najveći se dio kredita još odnosi na osobnu potrošnju, pa tako ostali kunski krediti zajedno s kreditima na osnovi kreditnih kartica te s kreditima za kupnju automobila čine 62,5% ukupnih kredita odobrenih stanovništvu.

Inozemna aktiva i pasiva

Inozemna pasiva poslovnih banaka uvelike je porasla u posljednjem tromjesečju 2004. godine zbog čega se pogoršala ukupna inozemna pozicija banaka. Tako je u posljednja tri mjeseca prošle godine inozemna pasiva banaka povećana za 7,6 mlrd. kuna (14,3%), što je dvostruko veći rast od onog u prvih devet mjeseci 2004. godine. Tijekom trećeg tromjesečja uobičajen je sezonski pad inozemne pasive jer banke bilježe pojačani priljev deviza od turističke sezone, a koncem godine zauzimaju se što bolje pozicije za početak nove poslovne godine i obično intenzivnije pribavljaju sredstva iz inozemstva.

Osim toga, u četvrtom je tromjesečju prošle godine zabilježen umjereniji rast domaćih izvora sredstava (M4), što također potiče banke na inozemno zaduživanje kako bi financirale domaću kreditnu aktivnost.

Smanjenje neto inozemne aktive (NIA) obilježje je 2004. godine, pri čemu je ostvaren istodobni veliki porast inozemne aktive i pasive. Inozemna pasiva ukupno se povećala za 11,7 mlrd. kuna (22,5%), a inozemna je aktiva porasla manje, u apsolutnom iznosu za 8,5 mlrd. kuna (23,1%). Stoga se NIA smanjila sa -14,5 mlrd. kuna, koliko je iznosila na kraju 2003. godine, na -17,6 mlrd. kuna u prosincu 2004. godine. Takav trend zadržan je i početkom 2005. godine, no na mjesečnoj razini bio je snažniji pad inozemne aktive (-10,3%) u usporedbi s inozemnom pasivom (-3,8%). Na kraju siječnja NIA je iznosila -19,8 mlrd. kuna i bila je za 37,2% veća u odnosu na isti mjesec 2004. godine.

Plasmani središnjoj državi

Neto plasmani banaka središnjoj državi uz određene su mjesečne oscilacije krajem 2004. godine smanjeni na godišnjoj razini (za 741 mil. kuna ili -5,0%) jer je država podmirila dospelje obveze. Tako su u 2004. plasmani banaka državi ukupno sniženi za 491 mil. kuna (2,3%), dok su depoziti države, koji su pokazivali veću kolebljivost, povećani za 251 mil. kuna (3,7%). U strukturi plasmana banaka državi smanjen je udio obveznica za blokiranu deviznu štednju građana (-1,0 mlrd. kuna) i ostalih obveznica (-486 mil. kuna), no istodobno su banke pojačano plasirale sredstva u instrumente tržišta novca i trezorske zapise Ministarstva financija (njihov ukupni upisani iznos povećan je za 711 mil. kuna).

No već početkom 2005. godine intenzivniji rast bankovnih kredita plasiranih državi potvrđuje da se država snažnije orijentira na domaće financiranje. Tako su u siječnju krediti banaka državi povećani za 2,2 mlrd. kuna, a plasmani banaka u instrumente tržišta novca nastavili su rasti (povećanje je iznosilo 0,4 mlrd. kuna). Stoga su na kraju siječnja neto plasmani banaka središnjoj državi iznosili 15,7 mlrd. kuna.

Tržište novca

Posljednje tromjesečje 2004. godine obilježila je relativno visoka likvidnost bankovnog sustava i smanjena potražnja za kunama u odnosu na treće tromjesečje, osim druge polovine prosinca kada je došlo do privremenoga sezonskog porasta potražnje za gotovim novcem. Likvidnost nije narušilo ni izdavanje državne obveznice u protuvrijednosti 200 mil. EUR krajem studenoga, a dodatno je bila povećana deviznom intervencijom HNB-a u prosincu, kojom je na tržište plasirano 748 mil. kuna. Smanjena potražnja za kunama rezultirala je smanjenjem kamatnih stopa i prometa na novčanom tržištu. Nakon privremenog porasta krajem prosinca, u siječnju 2005. kamatne stope na novčanom tržištu ponovno su se smanjile, čemu je pridonio i plasman 64 mil. kuna na tržište putem devizne intervencije središnje banke središnjom siječnja.

U ovom razdoblju relativno visoke kunske likvidnosti zanimanje ulagača za trezorske zapise Ministarstva financija bilo je znatno, premda su se njihove kamatne stope tijekom četvrtog tromjesečja 2004. kontinuirano smanjivale. To je na kraju siječnja 2005. rezultiralo najvišim do sada zabilježenim stanjem upisanih trezorskih zapisa.

Aktivne kamatne stope poslovnih banaka u četvrtom tromjesečju 2004. nisu se vidljivo mijenjale u usporedbi s prethodnim tromjesečjem sve do kraja prosinca kada su se blago smanjile. Pasivne kamatne stope na devizne depozite nisu se izrazito mijenjale, a one na kunske depozite smanjile su se istodobno s kamatnim stopama na novčanom tržištu.

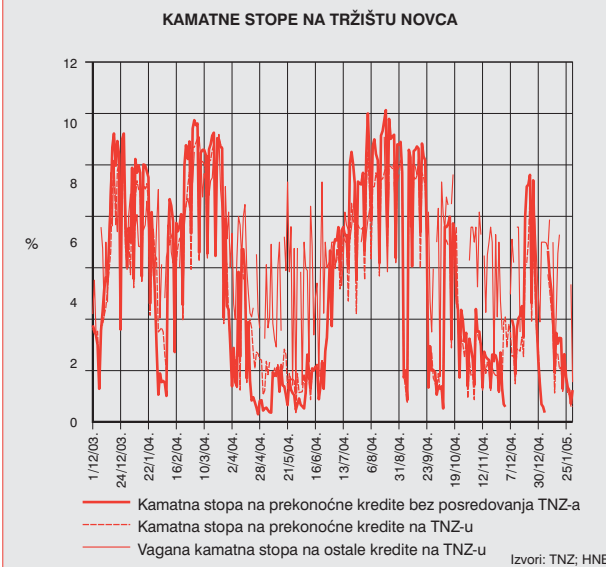
Kamatne stope na tržištu novca

Prema podacima Tržišta novca Zagreb tijekom četvrtog tromjesečja 2004. godine prosječna prijavljena potražnja za kreditima smanjila se u odnosu na treće tromjesečje pa su se i kamatne stope na novčanom tržištu počele smanjivati. Silazni trend kamatnih stopa na novčanom tržištu obilježio je gotovo cijelo četvrto tromjesečje 2004., osim kraja prosinca kada je zbog povećane sezonske potražnje za gotovim novcem došlo do njihova privremenog porasta. U siječnju 2005. kamatne stope na tržištu novca ponovno su smanjene. Tako se vagana kamatna stopa ostvarena na Tržištu novca Zagreb od rujna do studenoga snizila sa 6,80% na 2,62%, u prosincu je narasla do 4,14%, no u siječnju se ponovo smanjila na 2,88%.

Istom dinamikom kretala se i vagana kamatna stopa na prekoćne kredite uz posredovanje Tržišta novca Zagreb. Od rujna do studenoga 2004. snizila se sa 6,67% na 1,81%, u prosincu je porasla do 3,55%, a u siječnju se ponovo snizila na 2,26%. Vagana kamatna stopa na ostale kredite uz posredovanje Tržišta novca Zagreb tijekom četvrtog tromjesečja 2004. kontinuirano se snizivala, na kraju godine iznosila je 6,02%, a u siječnju se dodatno snizila – na 4,21%.

Ukupan promet ostvaren na Tržištu novca Zagreb u četvrtom tromjesečju 2004. smanjio se sa 13,8 mlrd. kuna, koliko je iznosio u prethodnom tromjesečju, na 9,6 mlrd. kuna. Prosječni dnevni promet prekoćnih kredita u četvrtom tromjesečju smanjen je u odnosu na treće tromjesečje sa

Slika 52.

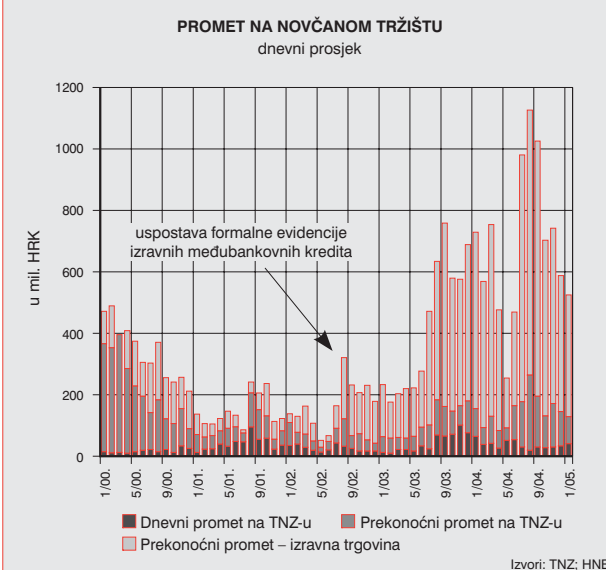

185,4 mil. kuna na 118,2 mil. kuna, a u siječnju je dodatno smanjen na 88,2 mil. kuna. Prosječni dnevni promet ostalih kredita u četvrtom tromjesečju 2004. iznosio je 31,5 mil. kuna, a u siječnju 2005. porastao je na 41,3 mil. kuna.

Što se tiče ročne strukture kredita uz posredovanje Tržišta novca Zagreb, u četvrtom se tromjesečju nastavila dominacija prekoćnih kredita u ukupnom prometu Tržišta novca (80%) iako je njihov udio bio manji nego u trećem tromjesečju (gotovo 90%). Smanjenje udjela prekoćnih kredita karakteristično je za razdoblja povećane kunske likvidnosti bankarskog sektora, a takva su razdoblja posljednje tromjesečje 2004. i početak 2005. godine. Među ostalim kreditima više od 80% činili su krediti odobreni na rok od jednog mjeseca.

U četvrtom tromjesečju 2004. smanjen je i intenzitet izravnoga međubankovnoga prekoćnoga kreditiranja bez posredovanja Tržišta novca Zagreb u odnosu na prošlo tromjesečje. U ovom segmentu novčanog tržišta u četvrtom je tromjesečju 2004. ostvaren prosječni dnevni promet od

Slika 53.

528,3 mil. kuna (za usporedbu, u trećem je tromjesečju iznosio 831,8 mil. kuna), a u siječnju je ponovno smanjen, na 396,2 mil. kuna. Vagana kamatna stopa na izravne među-bankovne prekonoćne kredite u četvrtom je tromjesečju 2004. bila znatno niža nego u trećem te je u prosincu iznosila 4,46%. U siječnju 2005. također se snizila, na 2,87%.

Kamatne stope na tržištu kratkoročnih vrijednosnih papira

Tijekom četvrtog tromjesečja 2004. i u siječnju 2005. zanimanje ulagača za trezorske zapise Ministarstva financija bilo je relativno veliko, zahvaljujući dobroj likvidnosti, iako su kamatne stope na trezorske zapise smanjene. Slijedom toga stanje upisanih trezorskih zapisa tijekom četvrtog tromjesečja kontinuirano se povećavalo, pa je na kraju prosinca 2004. iznosilo 8,26 mlrd. kuna, a na kraju siječnja 2005. doseglo je 9,73 mlrd. kuna, najviši iznos zabilježen do sada.

Na aukcijama tijekom četvrtog tromjesečja 2004. kamatne stope na trezorske zapise s rokovima dospijea od 91, 182 i 364 dana kontinuirano su se snizivale, pa su sa 5,15%, 6,57% i 6,89% u listopadu smanjene na 3,86%, 5,70% i 5,92% u prosincu. U siječnju su iznosile 4,00%, 5,41% i 5,58% za rokove dospijea od 91, 182 i 364 dana.

U strukturi ukupno upisanih trezorskih zapisa na kraju četvrtog tromjesečja 2004. prevladavali su zapisi s najdužim rokom dospijea, koji su činili oko 60% ukupno upisanih zapisa. Slijede trezorski zapisi s rokom dospijea od 182 dana (oko 35%), dok je udio zapisa s najkraćim rokom dospijea oko 5%. U siječnju 2005. veoma se povećao upis trezorskih zapisa sa 6-mjesečnim dospijecom, pa je njihov udio u ukupno upisanom iznosu porastao na više od 40%.

Tijekom četvrtog tromjesečja 2004. i tijekom siječnja 2005. Ministarstvo financija nije izdavalo trezorske zapise nominirane u eurima, a njihovo je stanje na kraju siječnja 2005. iznosilo 115,6 mil. EUR.

Kamatne stope poslovnih banaka

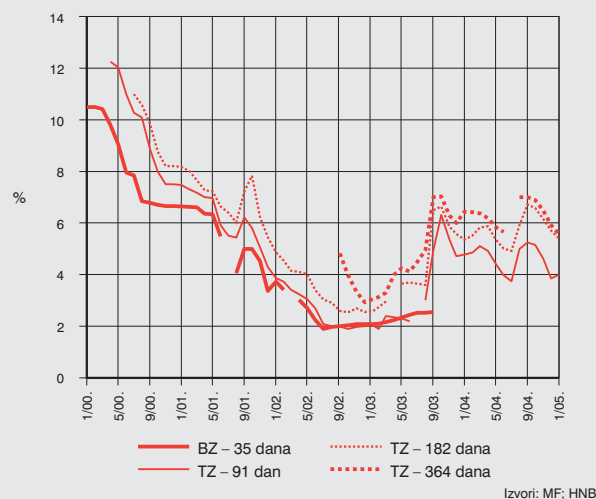
Kamatne stope na kratkoročne kredite trgovačkim društvima bez valutne klauzule na kraju četvrtog tromjesečja 2004. bile su na razini neznatno višoj od one u rujnu. Vagana kamatna stopa na kratkoročne kunske kredite trgovačkim društvima bez valutne klauzule u rujnu je iznosila 8,26%, a u prosincu se povisila na 8,33%. Kamatne su se stope na kratkoročne kredite stanovništvu, nakon blagog povećanja tijekom listopada i studenoga, u prosincu vratile na razinu na kojoj stagniraju već šest mjeseci. Vagana kamatna stopa na kratkoročne kredite stanovništvu bez valutne klauzule na kraju trećeg tromjesečja iznosila je 14,21%, a na kraju četvrtog tromjesečja 14,19%.

Vagana kamatna stopa na dugoročne kredite trgovačkim društvima, koja je na kraju trećeg tromjesečja iznosila 5,82%, snizila se u prosincu na 5,55%. Vagana kamatna stopa na dugoročne kredite stanovništvu također je, nakon početnog rasta, na kraju posljednjeg tromjesečja bila na nižoj razini (7,73%) nego krajem prethodnog tromjesečja (8,08%). Smanjenju te kamatne stope glavni je uzrok snižavanje kamatne stope na ostale dugoročne kredite stanovništvu, koji su u prosincu 2004. imali udio od 47% u ukupnim dugoročnim kreditima stanovništvu.

Nakon porasta tijekom trećeg tromjesečja, pasivne kamatne stope poslovnih banaka na oročene kunske izvore sredstava u četvrtom su se tromjesečju snizile zbog smanjenja kamatnih stopa na kunske oročene depozite poduzeća, koje su pratile smanjenje kamatnih stopa na novčanom tržištu. Vagana kamatna stopa na oročene kunske depozite, koja je u rujnu iznosila 5,93%, do prosinca se snizila na 4,12%. Vagana kamatna stopa na kunske štedne depozite po viđenju bez valutne klauzule u četvrtom tromjesečju 2004. nije se mijenjala i iznosila je oko 0,50%. Što se tiče deviznih depozita, vagana kamatna stopa na oročene devizne depozite neznatno je porasla u posljednjem tromjesečju 2004. pa je u prosincu iznosila 2,85% (u rujnu je iznosila 2,82%). S druge strane, vagana kamatna stopa na devizne depozite po viđenju u četvrtom je tromjesečju 2004. stagnirala na razini od

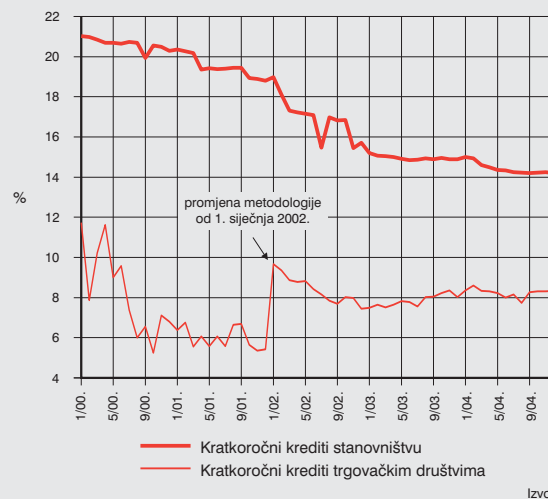
Slika 54.

KAMATNE STOPE NA BLAGAJNIČKE ZAPISE HNB-a I TREZORSKE ZAPISE MF-a ročna struktura

Slika 55.

PROSJEČNE AKTIVNE KAMATNE STOPE POSLOVNIH BANAKA NA KRATKOROČNE KREDITE BEZ VALUTNE KLAUZULE

Okvir 1. Utjecaj kamatnih stopa na novčanom tržištu na pasivne kamatne stope poslovnih banaka

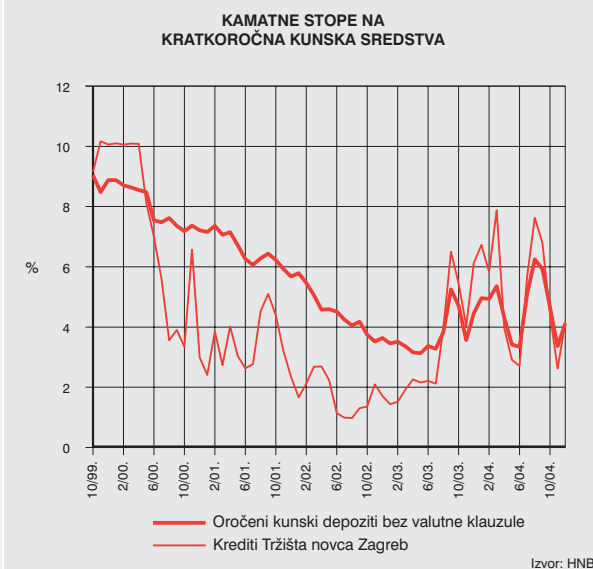
Sve do kraja drugog tromjesečja 2003. godine kretanja kamatnih stopa na novčanom tržištu nisu se najočigled odražavala na pasivne kamatne stope banaka. Tako je do tada vagana kamatna stopa na pozajmice s Tržišta novca Zagreb bila znatno niža i znatno kolebljivija od vage kamatne stope na depozite oročene bez valutne klauzule u poslovnim bankama. Međutim, u posljednjih osamnaest mjeseci te su dvije stope pokazale vidljivo bolju usklađenost (Slika 56.).

Objašnjenje ove pojave pružaju podaci banaka o novooročenim kunkskim depozitima. Oni pokazuju da se od početka trećeg tromjesečja 2003. godine udio priljeva depozita trgovačkih društava oročenih na rok do mjesec dana (uključujući mjesec dana) u ukupnom priljevu oročenih kunkskih depozita iz mjeseca u mjesec izrazito povećavao (Slika 57.).

Budući da od svih oročenih kunkskih depozita baš ti depoziti po svojoj prirodi najviše nalikuju pozajmicama na novčanom tržištu, upravo su njihove kamatne stope najbližnje kamatnim stopama na novčanom tržištu (Slika 58.). Stoga je brz i znatan porast njihova relativnog značenja u izračunu vage kamatne stope na ukupne oročene kunske depozite kod poslovnih banaka doveo do vidljive usklađenosti te stope i vage kamatne stope na pozajmice s Tržišta novca Zagreb.

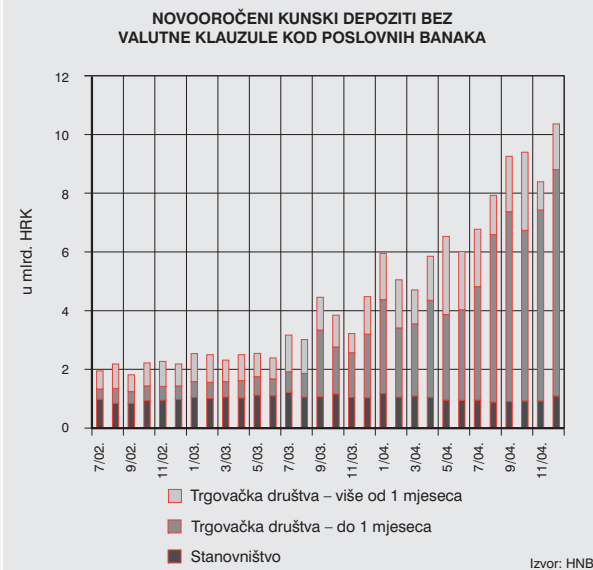
Statističko objašnjenje "otkrivene" usklađenosti kamatnih stopa na novčanom tržištu i pasivnih kamatnih stopa

Slika 56.

poslovnih banaka ostavlja otvorenim pitanje zašto se u posljednjih osamnaest mjeseci učeterostručio priljev oročenih kunkskih depozita trgovačkih društava s najkraćim rokom dospijea. Uvjjerljivo bi moglo biti objašnjenje da je to rezultat aktivnijeg upravljanja likvidnošću u velikim i likvidnijim trgovačkim društvima, koja su odlučila zaraditi na kolebljivosti kamatnih stopa na novčanom tržištu. Takvo objašnjenje potkrepljuje i činjenica da je porast priljeva oročenih kunkskih depozita trgovačkih društava s najkraćim rokom dospijea započeo istodobno s povećanjem kolebljivosti kamatnih stopa na novčanom tržištu.

Slika 57.

Slika 58.

0,30%, koliko je iznosila i u prethodnom tromjesečju.

Nakon rasta početkom posljednjeg tromjesečja 2004., razlika između aktivnih i pasivnih kamatnih stopa poslovnih banaka u prosincu se blago smanjila u odnosu na rujna. Razlika između kamatnih stopa na ukupne kredite i na ukupne depozite na kraju trećeg tromjesečja 2004. iznosila je 7,53 postotna boda, a na kraju godine 6,92 postotna boda. Razli-

ka između kamatnih stopa na kunske kredite s valutnom klauzulom i kamatnih stopa na devizne depozite u istom se razdoblju smanjila sa 4,60 postotnih bodova na 4,24 postotna boda, a neznatno se smanjila i razlika između kamatnih stopa na kunske kredite bez valutne klauzule i na kunske depozite (sa 9,63 na 9,61 postotni bod).

Analiza kretanja kamatnih stopa poslovnih banaka u oda-

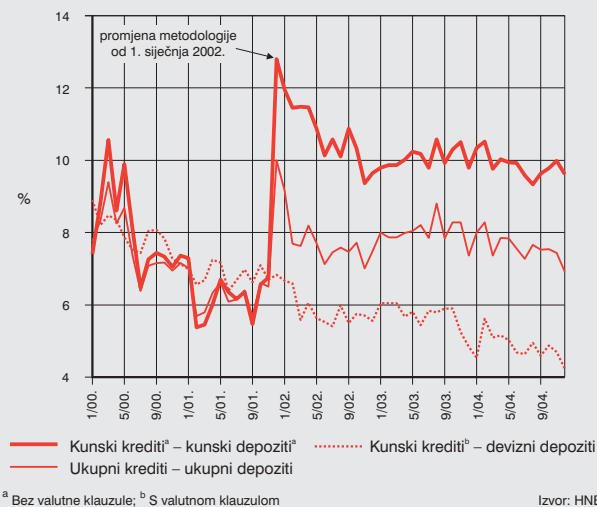
branim tranzicijskim zemljama i EMU pokazuje da su u većini promatranih zemalja u četvrtom tromjesečju 2004., u usporedbi s prethodnim tromjesečjem, nominalne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima pale. Nasuprot tome, nominalne kamatne stope na kratkoročne oročene depozite stanovništva u nekim su se zemljama povećale, a u drugima smanjile.

U EMU su na kraju četvrtog tromjesečja 2004. nominalne kamatne stope na kredite smanjene, dok su nominalne kamatne stope na depozite porasle u odnosu na kraj trećeg tromjesečja. Međutim, zbog porasta stope inflacije mjerene indeksom potrošačkih cijena pale su realne kamatne stope i na kredite i na depozite.

U posljednje dvije godine realne kamatne stope na depozite u EMU bile su pozitivne samo u prvom tromjesečju 2004. Realne kamatne stope na depozite već su dulje negativne u Slovačkoj, dok su u Češkoj, Poljskoj i Sloveniji te kamatne stope negativne vrijednosti zabilježile tek u 2004. godini. U Hrvatskoj su se u posljednjem tromjesečju 2004. sni-

Slika 61.

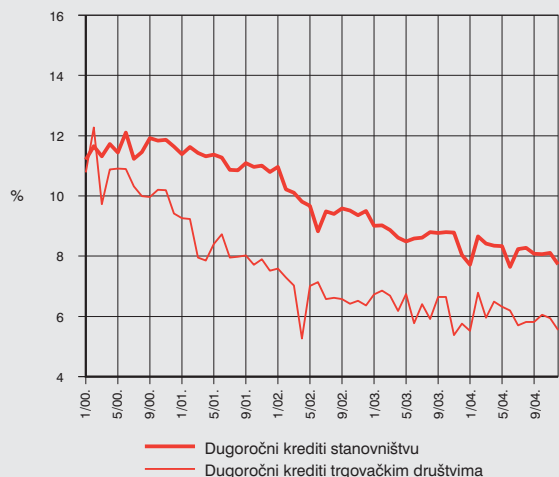
RAZLIKE IZMEĐU PROSJEČNIH KAMATNIH STOPA POSLOVNIH BANAKA NA KREDITE I NA DEPOZITE

^a Bez valutne klauzule; ^b S valutnom klauzulom Izvor: HNB

Slika 59.

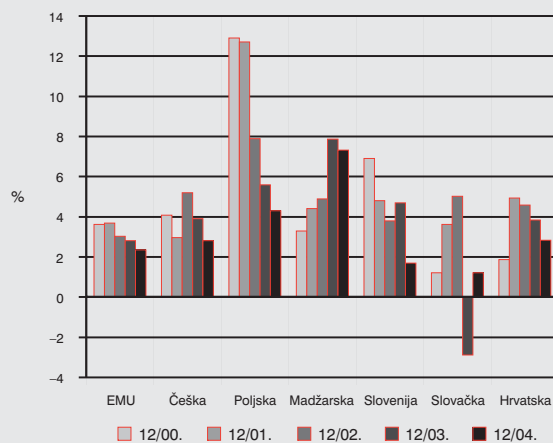
PROSJEČNE AKTIVNE KAMATNE STOPE POSLOVNIH BANAKA NA DUGOROČNE KREDITE S VALUTNOM KLAUZULOM

Izvor: HNB

Slika 62.

REALNE KAMATNE STOPE NA DUGOROČNE KREDITE PODUZEĆIMA U ODABRANIM ZEMLJAMA

Napomena: Zbog različitog statističkog obuhvata u pojedinim zemljama kamatne stope nisu izravno usporedive, ali može se analizirati njihov razvoj u vremenu.

Izvori: Bilteni središnjih banaka; HNB

Slika 60.

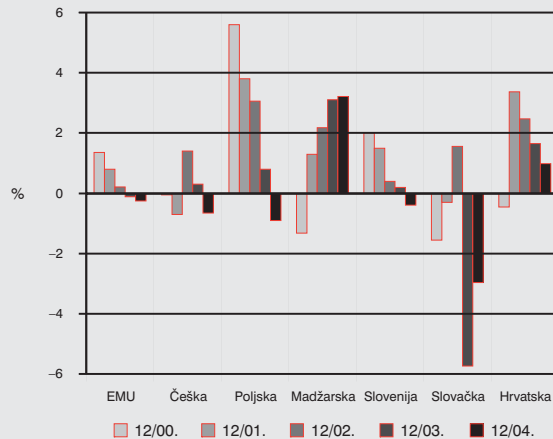
PROSJEČNE PASIVNE KAMATNE STOPE POSLOVNIH BANAKA

Izvor: HNB

Slika 63.

REALNE KAMATNE STOPE NA KRATKOROČNE DEPOZITE STANOVNIŠTVA U ODABRANIM ZEMLJAMA

Napomena: Zbog različitog statističkog obuhvata u pojedinim zemljama kamatne stope nisu izravno usporedive, ali može se analizirati njihov razvoj u vremenu.

Izvori: Bilteni središnjih banaka; HNB

zile realne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima kao i na kratkoročne depozite stanovništva, što je uglavnom rezultat povećanja stope inflacije u usporedbi s prethodnim tromjesečjem.

Tržište kapitala

Kretanja na domaćem tržištu kapitala u četvrtom tromjesečju 2004. i u siječnju 2005. godine bila su vrlo dinamična. Znatno porast prometa dionica bio je praćen snažnim porastom cijena većine dionica i rastom indeksa Zagrebačke i Varaždinske burze. U prosincu 2004. izdana je nova državna obveznica s najdužim rokom dospijeca do sada (15 godina), a u siječnju 2005. izdana je nova korporacijska obveznica, kojom je zamijenjeno dospjelo izdanje obveznice istog izdatelja. Promet obveznica na domaćem tržištu ostao je na visokoj razini, dok su se prinosi na hrvatske euroobveznice u četvrtom tromjesečju 2004. i u siječnju 2005. kretali silaznom putanjom, pa se razlika prinosa u odnosu na referentne njemačke obveznice znatno smanjila.

Tržište vlasničkih vrijednosnih papira

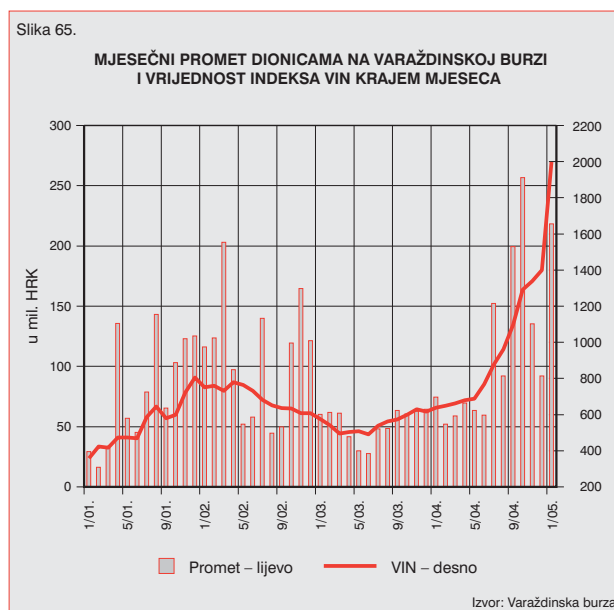
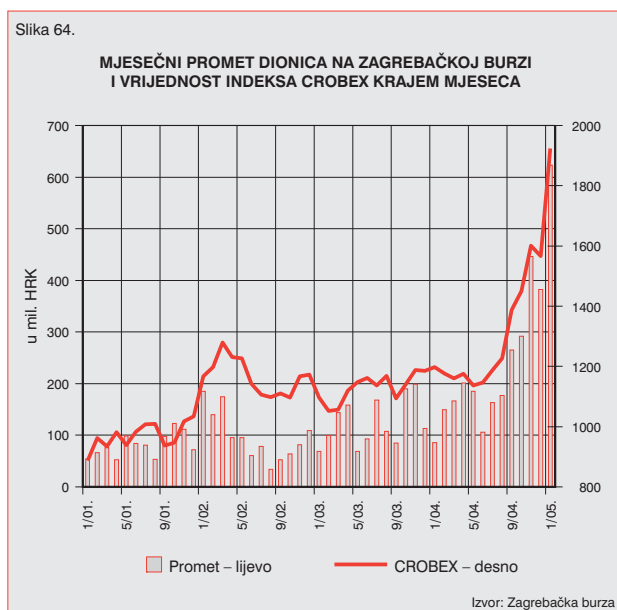
U četvrtom tromjesečju 2004. nastavio se trend porasta trgovanja dionicama, koji je započeo početkom 2004. godine. Promet dionica na Zagrebačkoj burzi u četvrtom tromjesečju dosegao je 1.198,8 mil. kuna, što je približno za 85% više nego u prethodnom tromjesečju, odnosno za 123% više nego u istom razdoblju 2003. Kao što je uobičajeno, najviše se trgovalo dionicom Adris grupe (19%) i Plivinom dionicom (14%). U siječnju 2005. promet dionica dosegao je, za jedan mjesec, rekordna 623,3 mil. kuna, nastavljajući tako trend iz posljednjeg tromjesečja 2004.

Cijene dionica u četvrtom tromjesečju 2004. uglavnom su znatno porasle. Slijedom toga vrijednost indeksa CROBEX kontinuirano je rasla, te je na kraju prosinca 2004. dosegla 1566 bodova, što je bila njezina najviša razina zabilježena do tada. Porast vrijednosti indeksa CROBEX u četvr-

tom tromjesečju 2004. temeljio se na porastu cijena gotovo svih dionica koje ulaze u njegov izračun (osim dionica Plive, čija cijena pada još od listopada), a osobito dionica Končar Elektroindustrije. Cijene svih referentnih dionica, osim Plivine, nastavile su rasti i u siječnju, a ističe se mjesečni rast cijena dionica društava Istraturist (82%), Končar Elektroindustrija (65%) i Rivijera Poreč (64%). Tako je na kraja siječnja zabilježena najveća vrijednost tog indeksa, 1923 boda.

Tržišna kapitalizacija dionica na Zagrebačkoj burzi tijekom četvrtog tromjesečja 2004. izrazito se povećala. Na kraju prosinca iznosila je 61.734 mil. kuna (odnosno 29,9% procijenjenog BDP-a za 2004. godinu), što je za 11.740 mil. kuna ili 20% više nego što je iznosila na kraju trećeg tromjesečja. Tako visoki porast tržišne kapitalizacije na Zagrebačkoj burzi rezultat je istodobnog povećanja likvidnosti dionica i porasta njihovih cijena. Naime, u izračun tržišne kapitalizacije na Zagrebačkoj burzi uključuje se puni iznos tržišne kapitalizacije za one dionice kojima se u prethodna tri mjeseca redovito trgovalo, dok se za dionice kojima se nije trgovalo u posljednjih mjesec dana, odnosno tri mjeseca, iznos tržišne kapitalizacije umanjuje za polovinu, odnosno za tri četvrtine. U siječnju 2005. tržišna kapitalizacija dionica na Zagrebačkoj burzi dodatno je porasla i na kraju tog mjeseca iznosila je 73.269 mil. kuna.

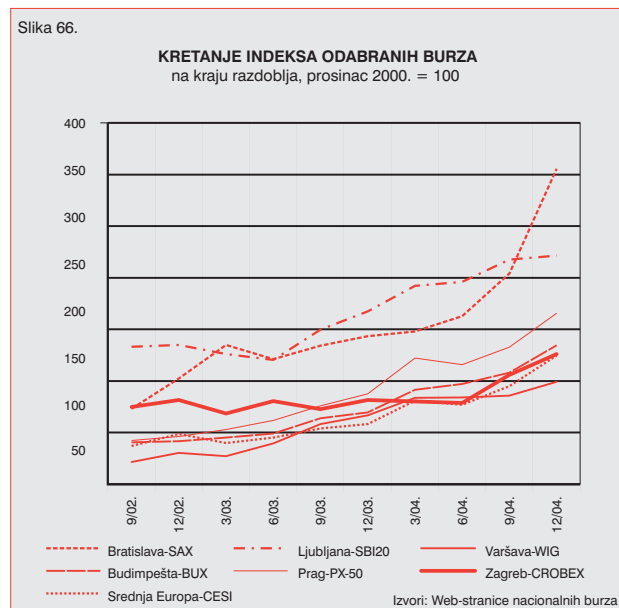
Na Varaždinskoj burzi tržišna kapitalizacija aktivnih dionica na kraju prosinca 2004. iznosila je 41.740 mil. kuna, za 15,1 mil. kuna više nego na kraju trećeg tromjesečja, odnosno za 79% više nego na kraju prethodne godine. U četvrtom tromjesečju 2004. zabilježen je porast u trgovanju dionicama i na Varaždinskoj burzi. Ostvaren je ukupan promet od 484,1 mil. kuna, što je za 9% više nego u trećem tromjesečju 2004., odnosno 2,6 puta više nego u istom razdoblju 2003. godine. Za razliku od prošlog tromjesečja, kada je porast prometa na Varaždinskoj burzi pretežno bio rezultat nekoliko jednokratnih velikih transakcija, u četvrtom tromjesečju porast prometa na Varaždinskoj burzi rezultat je povećanja redovnog trgovanja. U ukupnoj strukturi prometa oko 36% ostvareno je u trgovanju dionicama javnih dioničkih društava, dok je promet u kotaciji slobodnog tržišta iznosio 47%.

Tablica 2. Usporedba pokazatelja tržišta kapitala

Prosinac 2004.	Bratislava	Budimpešta	Ljubljana	Prag	Varšava	Zagreb
Prosječni dnevni promet, dionice (u mil. EUR)	0,4	40,8	5,7	69,4	149,0	2,3
Prosječni dnevni promet, obveznice (u mil. EUR)	59,7	10,0	2,8	72,2	6,4	21,0
Promet ^b /BDP ^c , godišnja razina (%)	0,3	14,6	6,2	23,1	22,0	2,4
Promet ^b /BDP ^c , godišnja razina (%)	42,2	3,6	3,0	24,1	0,9	22,0
Brzina prometa ^d	2,1	48,8	21,1	54,6	78,3	7,4
Tržišna kapitalizacija ^a (u mil. EUR), na kraju mjeseca	3.615	22.070	7.115	32.029	52.541	8.048
Tržišna kapitalizacija ^b (u mil. EUR), na kraju mjeseca	9.339	33.820	4.616	18.941	3.202
Tržišna kapitalizacija ^b /BDP ^c , na kraju mjeseca (%)	12,5	29,9	29,3	42,3	28,1	31,9
Tržišna kapitalizacija ^b /BDP ^c , na kraju mjeseca (%)	32,4	45,8	19,0	25,0	12,7
Kretanje indeksa dionica od početka godine (%)	83,9	57,2	24,7	56,6	27,9	32,1
Kretanje indeksa dionica od početka mjeseca (%)	8,2	3,9	1,4	2,1	4,8	-2,2

^a Dionice; ^b Obveznice; ^c 2003.; ^d Anualizirani mjesečni promet dionica × 100/tržišna kapitalizacija dionica
 Izvori: Izvješća sa BSSE, BSE, PSE, LJSE, WSE i Zagrebačke burze; FIBV Statistics (www.fibv.org)

Promet u segmentu druge kotacije, u kojoj se nalazi samo jedna dionica, već je duže vrijeme zanemariv. U kotaciji prava, u kojoj se trguje pravima nekadašnjeg Ministarstva javnih radova, obnove i graditeljstva i pravima Ministarstva financija, promet je u četvrtom tromjesečju 2004. iznosio 13,1 mil. kuna, odnosno 3% ukupnog prometa na Varaždinskoj burzi. U siječnju je promet dionica na Varaždinskoj burzi, pod utjecajem rasta trgovanja na slobodnom tržištu i povećanog trgovanja dionicama javnih dioničkih društava, dosegnuo visoka 218,3 mil. kuna.

Vrijednost indeksa Varaždinske burze, VIN-a, kreće se uzlazno još od sredine 2003. godine, a u četvrtom tromjesečju 2004. i siječnju 2005. njegov je rast dodatno ubrzan. U odnosu na kraj 2003. godine vrijednost indeksa VIN na kraju 2004. bila je veća za 127%, odnosno porasla je sa 615,9 na 1400 bodova. Kako je rast u siječnju bio osobito snažan, na kraju tog mjeseca indeks VIN vrijedio je 1998 bodova. To je rezultat porasta cijene svih dionica koje ulaze u njegov izračun, a osobito dionica društava Ericsson Nikola Tesla i Dom holding, koje zajedno imaju težinu od 50% u indeksu.

Nakon blagog rasta u trećem tromjesečju, rast burzovnih indeksa na tržištima zemalja srednje i istočne Europe u četvrtom tromjesečju 2004. znatno se ubrzao nastavljajući tako uzlazni trend koji je obilježio cijelu 2004. godinu. Vrijednost kombiniranog indeksa srednjoeuropskih burza, CESI-ja, u četvrtom je tromjesečju nastavila rasti do razine od 2200 bo-

dova, što je za 61% više nego na kraju 2003. godine, odnosno za 20% više nego na kraju prethodnog tromjesečja 2004. U izračun CESI-ja ulaze cijene dionica odabranih prvorazrednih kompanija koje su uvrštene na Budimpeštansku, Bratislavsku, Ljubljansku, Prašku i Varšavsku burzu, a najveće pondere imaju dionice s Varšavske i Praške burze. Naj-snažniji porast u četvrtom tromjesečju imao je indeks Bratislavске burze (čak 40%), a slijedi ga Praška burza (18%).

U promatranim zemljama srednje i istočne Europe tržišna kapitalizacija i dionica i obveznica uglavnom raste još od početka 2003. godine, a porast se nastavio i u četvrtom tromjesečju 2004. Na svim promatranim burzama promet u četvrtom tromjesečju 2004. povećao se u usporedbi s prethodnim tromjesečjem.

Tržište dužničkih vrijednosnih papira

Republika Hrvatska izdala je u studenome 2004. na domaćem tržištu obveznicu s dospijecom 2019. godine u iznosu od 200 mil. EUR, uz kuponsku kamatnu stopu od 5,375%. Cijena pri izdavanju iznosila je 99,655, dok je razlika prinosa pri izdavanju u odnosu na referentnu njemačku državnu obveznicu iznosila 144 bazna boda. Riječ je o najdužoj ročnosti državne obveznice do sada, zbog čega je ovo izdanje posebno važno za razvoj hrvatskog tržišta kapitala. Prihodi od izdanja ove obveznice bili su najvećim dijelom namijenjeni otplati dospelje samurajske obveznice izdane 1999. godine.

Tržišna kapitalizacija državnih obveznica, obveznica lokalne samouprave i državnih agencija na kraju 2004. iznosila je 2,8 mlrd. EUR (21,4 mlrd. kuna), odnosno 10,4% procijenjenog BDP-a za 2004. godinu. Tržišna kapitalizacija korporacijskih obveznica iznosila je 612,8 mil. EUR (4,7 mlrd. kuna) ili 2,3% procijenjenog BDP-a za 2004. godinu.

Kako je u siječnju dospjela obveznica Belišća iz 2002. godine, to je društvo u istom mjesecu izdalo novu četverogodišnju obveznicu u vrijednosti od 8 mil. EUR s dospijecom 2009. Obveznice su upisane po cijeni izdanja od 99,837 uz kuponsku kamatnu stopu od 5,5%. Ovo izdanje obveznica Belišća prvo je izdanje anuitetskih korporacijskih obveznica na hrvatskom tržištu kapitala. Također, Belišće je prvo hrvatsko trgovačko društvo koje je po drugi put izdalo korporacijske obveznice na domaćem tržištu.

Na kraju siječnja 2005. na domaćim burzama kotiralo je šest državnih obveznica, dvije obveznice jedinica lokalne samouprave, dvije obveznice državnih agencija (obveznica Dr-

Tablica 3. Izdavanja obveznica na domaćem tržištu

Simbol	Izdavatelj	Datum izdavanja	Dospijeće	Valuta	Nominalna vrijednost izdanja	Nominalna kamatna stopa	Posljednja cijena ^a	Tekući prinos 31.1.2005.
DAB-O-05CA	Državna agencija za osiguranje štednih uloga	19.12.2000.	19.12.2005.	EUR	225.000.000	8,375%	104,80	7,991%
RHMF-O-08CA	Republika Hrvatska	14.12.2001.	14.12.2008.	EUR	200.000.000	6,875%	110,60	6,216%
RHMF-O-125A	Republika Hrvatska	23.5.2002.	23.5.2012.	EUR	500.000.000	6,875%	115,70	5,942%
RHMF-O-085A	Republika Hrvatska	28.5.2003.	28.5.2008.	HRK	1.000.000.000	6,125%	102,35	5,984%
RHMF-O-142A	Republika Hrvatska	10.2.2004.	10.2.2014.	EUR	650.000.000	5,500%	107,50	5,116%
RHMF-O-077A	Republika Hrvatska	7.7.2004.	7.7.2007.	EUR	400.000.000	3,875%	101,55	3,816%
RHMF-O-19BA	Republika Hrvatska	29.11.2004.	29.11.2019.	EUR	200.000.000	5,375%	105,50	5,095%
GDKC-O-116A	Grad Koprivnica	29.6.2004.	29.6.2011.	HRK	60.000.000	6,500%	-	-
GDZD-O-119A	Grad Zadar	1.9.2004.	1.9.2011.	EUR	18.500.000	5,500%	-	-
HBOR-O-112A	Hrvatska banka za obnovu i razvoj	11.2.2004.	11.2.2011.	EUR	300.000.000	4,875%	-	-
BLSC-O-091A	Belišće d.d.	14.1.2005.	14.1.2009.	EUR	8.000.000	5,500%	100,00	5,500%
HYBA-O-086A	Hypo-Alpe-Adria Bank	6.6.2003.	6.6.2008.	HRK	150.000.000	6,500%	101,00	6,436%
BNAI-O-22CA	Bina Istra d.d.	15.12.2002.	15.12.2022.	EUR	210.000.000	8,000%	-	-
PODR-O-072A	Podravka d.d.	20.2.2004.	20.2.2007.	EUR	27.000.000	5,000%	-	-
AGRK-O-074A	Agrokor d.d.	3.4.2002.	3.4.2007.	EUR	230.000.000	11,000%	108,10	10,176%
PLVA-O-115A	Pliva d.d.	12.5.2004.	12.5.2011.	EUR	75.000.000	5,750%	100,45	5,724%
ATGR-O-077A	Atlantic Grupa d.o.o.	15.7.2004.	15.7.2007.	EUR	15.000.000	5,750%	-	-

^a U redovnom prometu. Izvor: Zagrebačka burza, mjesečno izvješće za siječanj 2005.

Tablica 4. Izdavanja međunarodnih obveznica Republike Hrvatske

Obveznica	Datum izdavanja	Valuta	Iznos	Nominalna kamatna stopa	Prinos pri izdavanju	Razlika prinosa pri izdavanju	Razlika prinosa ^a 30.9.2004.	Razlika prinosa ^a 31.12.2004.	Razlika prinosa ^a 31.1.2005.
Londonski klub, serija A, 2006.	31.7.1996.	USD	604.426.000	6-mjesečni LIBOR + 81,25 b.b.	-	-	93	87	95
Londonski klub, serija B, 2010.	31.7.1996.	USD	857.796.000	6-mjesečni LIBOR + 81,25 b.b.	-	-	117	116	115
Euroobveznice, 2006.	10.3.1999.	EUR	300.000.000	7,375%	7,45%	375	38	21	20
Euroobveznice, 2005.	28.3.2000.	EUR	500.000.000	7,000%	7,06%	210	5	-70	-62
Euroobveznice, 2011.	14.3.2001.	EUR	750.000.000	6,750%	6,90%	215	71	44	43
Euroobveznice, 2009.	11.2.2002.	EUR	500.000.000	6,250%	6,45%	158	60	43	35
Euroobveznice, 2010.	14.2.2003.	EUR	500.000.000	4,625%	4,65%	102	62	45	40
Euroobveznice, 2014.	15.4.2004.	EUR	500.000.000	5,000%	5,11%	101	75	44	40
Samurajske obveznice, 2007.	11.7.2000.	JPY	40.000.000.000	3,000%	3,00%	135	62	39	33
Samurajske obveznice, 2006.	23.2.2001.	JPY	25.000.000.000	2,500%	2,50%	152	41	34	27
Samurajske obveznice, 2008.	26.6.2002.	JPY	25.000.000.000	2,150%	2,15%	144	67	67	44
Samurajske obveznice, 2009.	26.6.2003.	JPY	25.000.000.000	1,230%	1,23%	99

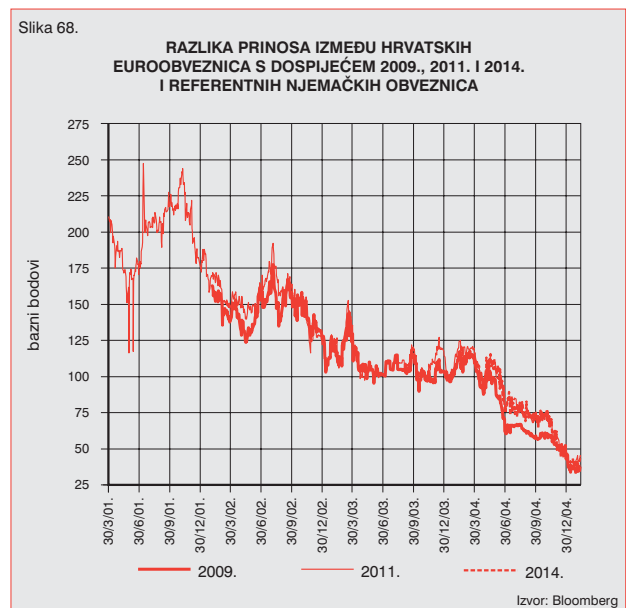
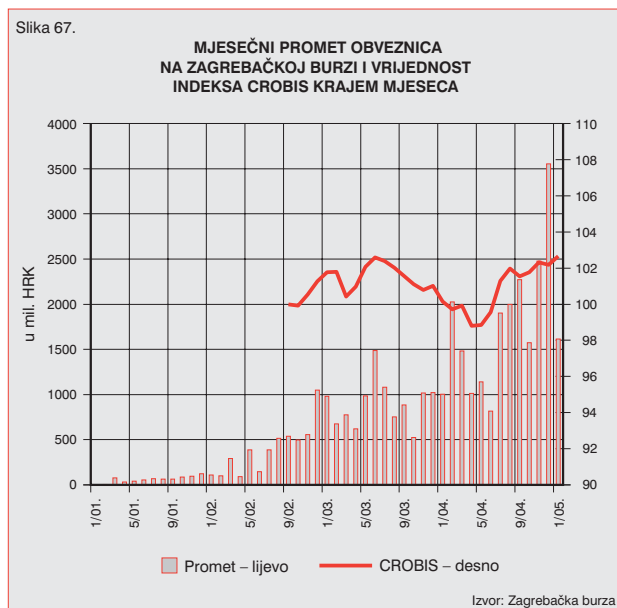
^a Prema usporedivoj obveznici. Izvor: Bloomberg

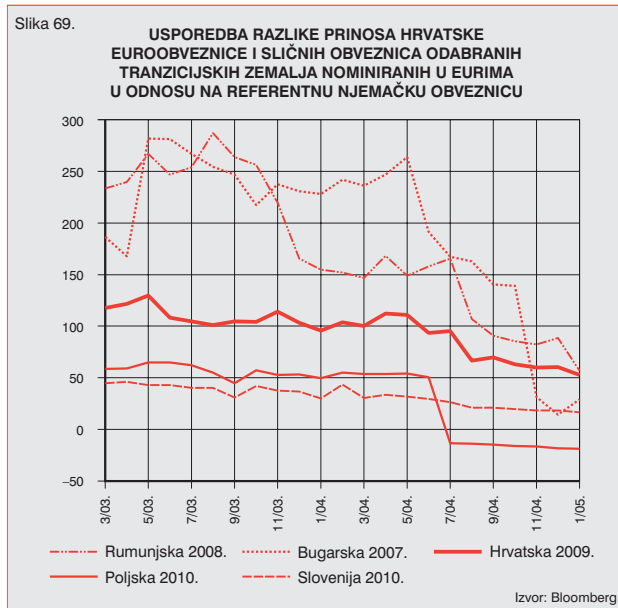
žavne agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka i obveznica HBOR-a) i sedam korporacijskih obveznica.

Trgovanje obveznicama na Zagrebačkoj burzi u četvrtom tromjesečju 2004. bilo je intenzivnije nego u prethodnom tromjesečju, dok je u siječnju 2005. nešto smanjeno. Ukupan promet obveznica na Zagrebačkoj burzi u četvrtom tromjesečju 2004. iznosio je 7,6 mlrd. kuna (za usporedbu, u

trećem je tromjesečju iznosio 6,2 mlrd. kuna), a u siječnju 1,6 mlrd. kuna. U posljednjem tromjesečju 2004. godine najviše se trgovalo obveznicama Republike Hrvatske s dospijećima 2014., 2008. i 2007., čiji je udio u ukupnom prometu obveznica iznosio 75%.

Nakon blagog smanjenja krajem trećeg tromjesečja, u posljednjem tromjesečju 2004. godine porasle su cijene ve-

ćine državnih obveznica izdanih na domaćem tržištu. U skladu s time vrijednost obvezničkog indeksa Zagrebačke burze, CROBIS-a, porasla je sa 101,5 bodova, koliko je iznosila u rujnu, na 102,2 boda na kraju prosinca 2004. Na kraju siječnja 2005. CROBIS je porastao na rekordnih 102,7 bodova.

U skladu s planiranim smanjenjem inozemnog zaduživanja i orijentacijom na domaće tržište kapitala Republika Hrvatska u četvrtom tromjesečju nije izdavala obveznice na inozemnim tržištima. U prosincu 2004. dospjelo je izdanje samurajskih obveznica iz 1999. godine u vrijednosti od 25 mlrd. JPY (1,43 mlrd. kuna, odnosno 187,9 mil. EUR), a Ministarstvo financija financiralo je isplatu ove obveznice zadužujući se na domaćem tržištu kapitala.

Tako je na inozemnim tržištima u siječnju 2004. kotiralo ukupno 12 izdanja hrvatskih obveznica: dva izdanja nominirana su u američkim dolarima (riječ je o državnim obveznicama koje su zamijenile dug gospodarskih subjekata u RH Londonском klubu), šest ih je nominirano u eurima i četiri u japanskim jenima.

Ukupna nominalna vrijednost svih 12 izdanja hrvatskih euroobveznica na kraju siječnja 2005. iznosila je 37,9 mlrd. kuna, odnosno 5 mlrd. EUR što znači da se smanjila u usporedbi s krajem rujna 2004., kada je tržišna kapitalizacija 13 izdanja euroobveznica iznosila 38,5 mlrd. kuna, odnosno 5,15 mlrd. EUR.

Razlika prinosa između hrvatskih euroobveznica i referentnih njemačkih obveznica smanjuje se još od lipnja 2004. kada je Hrvatska dobila status kandidata za pridruživanje EU. Razlika prinosa smanjila se i u prosincu kada je Republici Hrvatskoj određen datum za početak pristupnih pregovora, nakon čega je dobila i povoljniji kreditni rejting (prema agenciji Standard & Poor's BBB). Na kraju prosinca 2004. razlika prinosa između hrvatskih euroobveznica i referentnih njemačkih obveznica kretala se oko 44 bazna boda za najduže rokove dospjeća (2011. i 2014. godine), što je znatno niže od razine na kraju trećeg tromjesečja kada je razlika iznosila oko 70 baznih bodova za iste rokove dospjeća. U mjesecu siječnju razlika prinosa nastavila se smanjivati.

Nakon višemjesečnog smanjivanja razlika prinosa hrvatskih euroobveznica još se više približila razlici prinosa zemalja koje su 1. svibnja 2004. pristupile Europskoj uniji. Međutim, u istom je razdoblju značajno smanjena i razlika prinosa drugih zemalja kandidata za Europsku uniju, što je posljedica uspješnih pregovora s EU i poboljšanja njihova kreditnog rejtinga. Tako su se razlike prinosa euroobveznica Rumunjske i Bugarske u odnosu na referentnu njemačku obveznicu, unatoč slabijim ekonomskim pokazateljima, smanjile na razinu razlika prinosa hrvatskih euroobveznica, odnosno njihova razlika prinosa pala je ispod razlika prinosa hrvatskih euroobveznica.

Međunarodne transakcije

Preliminarni podaci platne bilance pokazuju da je u 2004. deficit na tekućem računu iznosio 1,3 mlrd. EUR ili 4,6% ocijenjenog BDP-a, čime je znatno smanjena vanjska neravnoteža Republike Hrvatske u usporedbi s istim pokazateljem za prethodnu godinu. Inozemni dug RH tijekom četvrtog tromjesečja 2004. nastavio je rasti te je na kraju godine dosegnuo 22,7 mlrd. EUR ili 82,2% ocijenjenog BDP-a. Dio porasta inozemnog duga, u odnosu na dosad objavljivane podatke, posljedica je promjene metodologije za obračun duga i proširenja obuhvata dužničkih instrumenata. Unatoč godišnjem pogoršanju relativnih pokazatelja inozemne zaduženosti, indeks pritiska na devizno tržište pokazuje da je likvidnost Hrvatske u međunarodnim plaćanjima i dalje dobra.

Račun tekućih transakcija

U četvrtom tromjesečju 2004. nastavljen je pozitivan trend godišnjeg smanjenja negativnog salda na računu robe, koji je obilježio i prethodno tromjesečje. Vanjskotrgovinski deficit u spomenutom je razdoblju dosegnuo 1,7 mlrd. EUR, što je za 8,2% manje od pokazatelja za isto razdoblje prethodne godine. Još izraženije smanjenje deficita u robnoj razmjeni Hrvatske s inozemstvom obilježilo je treće tromjesečje (13,6%). Suprotno kretanjima u drugoj polovici godine, u prvom polugodištu 2004. zabilježen je prosječan godišnji rast vanjskotrgovinskog deficita od 5,0%. Relativno povoljni trendovi koji su obilježili robnu razmjenu u drugoj polovici 2004. rezultat su značajno blažih godišnjih stopa rasta robnoga uvoza, što je uglavnom posljedica završetka znatnog dijela radova na kapitalnim objektima u području cestogradnje i primjetno nižeg uvoza cestovnih vozila. S druge strane, nastavio se pozitivan trend rasta hrvatskoga robnog izvoza, na što je poglavito utjecao godišnji porast izvoza brodova, nafta i naftnih derivata. Robni izvoz cijelog niza drugih odsjeka Standardne međunarodne trgovinske klasifikacije također se intenzivirao, o čemu se opširnije govori u potpoglavlju Robna razmjena.

Preliminarni podaci na računu usluga pokazuju da je u 2004. godini suficit u razmjeni usluga gotovo istovjetan ostvarenjima iz prethodne godine. Prihodi od putovanja, odnosno turizma, u četvrtom tromjesečju 2004. dosegli su 0,6 mlrd. EUR i tako je ostvaren blagi godišnji rast. U raz-

Tablica 5. Godišnje stope promjena broja dolazaka i noćenja stranih putnika, u postocima

	1. tr.		2. tr.		3. tr.		4. tr.		1.–4. tr.	
	2003.	2004.	2003.	2004.	2003.	2004.	2003.	2004.	2003.	2004.
Dolasci	-26,0	21,7	11,9	0,9	5,4	8,5	16,9	10,7	6,7	6,8
Noćenja	-28,7	28,6	10,1	-2,4	2,7	3,9	10,8	9,6	4,1	2,9

Izvor: DZS

doblju od listopada do prosinca 2004. godišnja stopa rasta broja dolazaka inozemnih turista iznosila je 10,7%, dok je godišnja stopa rasta njihovih noćenja iznosila 9,6%. Niža godišnja stopa rasta financijskih pokazatelja, u usporedbi s godišnjim stopama rasta fizičkih pokazatelja, nije rezultat izraženih promjena u prosječnoj potrošnji po putniku, već poglavito promjene u strukturi inozemnih gostiju (smanjenja broja putnika u plaćenome smještaju) koji su posjetili Hrvatsku.

Što se tiče cijele 2004. godine, prihodi na osnovi pruženih usluga u turizmu dosegli su 5,7 mlrd. EUR, što je gotovo istovjetno apsolutnim ostvarenjima iz prethodne godine. Udio godišnjih prihoda od turizma u BDP-u blago se smanjio, sa 22,3% BDP-a u 2003. na 20,6% ocijenjenoga BDP-a u 2004. godini. Godišnje stope promjena i apsolutnih i relativnih pokazatelja prihoda od turizma bile bi i izraženije (nepovoljnije) da izračun prihoda od turizma od početka 2004. nije metodološki izmijenjen. Naime, jedan od ulaznih podataka potreban za izračun ukupnoga prihoda od turizma jest i broj putnika, pri čemu se koriste podaci koje prikupljaju zaposlenici Ministarstva unutrašnjih poslova RH na graničnim prijelazima. Usporedbom broja ulazaka i izlazaka inozemnih gostiju na graničnim prijelazima sa Slovenijom koje je dostavljao MUP RH i broja ulazaka i izlazaka inozemnih gostiju koji su bilježili zaposlenici MUP-a Slovenije ustanovljena su određena odstupanja, pa se do kraja 2003. prihode od turizma, koji su dobiveni množenjem prosječne potrošnje po putniku (izvedene na temelju anketnoga istraživanja) i ukupnoga broja putnika, djelomice umanjivalo. Kako su u 2004. godini podaci o broju ulazaka i izlazaka gostiju hrvatskih i slovenskih graničnih policajaca gotovo posve usklađeni, HNB je spomenuti faktor korekcije odlučio isključiti iz izračuna prihoda od turizma (vidi Okvir 4. u Biltenu HNB-a br. 99).

Neto prihodi od pruženih usluga u prijevozu u razdoblju od listopada do prosinca 2004. bilježe godišnje smanjenje, i to ponajprije zato što je godišnji rast rashoda bio znatno brži od rasta prihoda. U godišnjem rastu ukupnih rashoda, i u četvrtome tromjesečju 2004., i tijekom cijele godine, najviše se izdvaja porast rashoda od pruženih usluga u pomorskom prijevozu. Na podračunu ostalih usluga u četvrtome tromjesečju 2004. nisu zabilježene značajne promjene, ali na razini cijele 2004. ostvaren je rast neto odljeva od 55 mil. EUR ili 18,5%. Godišnji pad neto prihoda u 2004. godini naglašen je u razmjeni telekomunikacijskih i građevinskih usluga, dok su smanjeni neto rashodi od financijskih usluga.

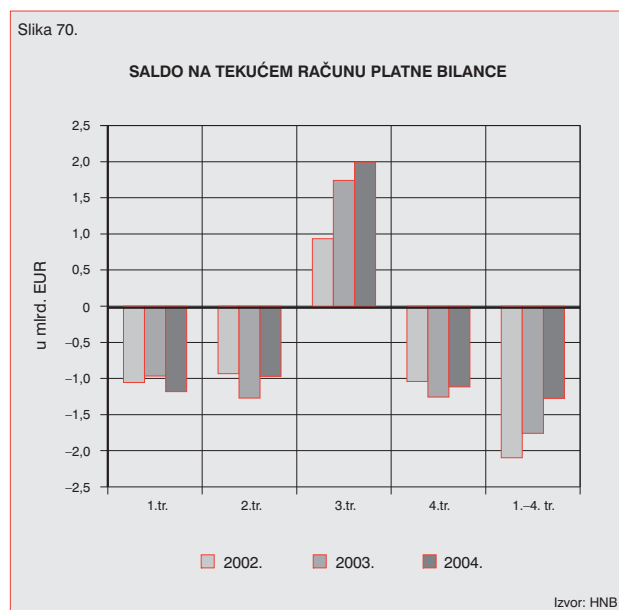
Neto odljevi po (faktorskim) dohocima od izravnih ulaganja u četvrtom tromjesečju 2004. iznosili su 64,1 mil. EUR, što čini godišnje smanjenje za 21%, dok je na razini cijele godine deficit gotovo prepolovljen te iznosi 617 mil. EUR. Izrazito godišnje smanjenje deficita na računu faktorskih dohodaka u 2004. velikim je dijelom rezultat transakcije koja je evidentirana u trećem tromjesečju, a odnosi se na iznimno visoke prihode na osnovi vlasničkih ulaganja u inozemstvo (u spomenutom tromjesečju prihodi od zadržane dobiti iznose 144 mil. EUR). Neto priljevi od tekućih transfera smanjeni su i u četvrtom tromjesečju 2004. i na razini cijele godine, ponajviše zbog smanjenja neto priljeva države, a potom i priljeva ostalih sektora.

Nakon godišnjeg pogoršanja salda na tekućem računu platne bilance u prvom tromjesečju 2004. preostali dio godine obilježila su pozitivna kretanja. Kretanja na tekućem računu tijekom cijele 2004. rezultirala su deficitom od 1.276 mil. EUR, što odgovara apsolutnom godišnjem smanjenju od 27,4%. Izraženo u postotku BDP-a, godišnji pad deficita na tekućem računu u 2004. iznosio je 2,3 postotna boda, odnosno on se smanjio sa 6,9% BDP-a u 2003. na 4,6% ocijenjenog BDP-a u 2004. godini.

Robna razmjena

Prema privremenim podacima DZS-a u razdoblju od siječnja do prosinca 2004. ukupan robni izvoz iznosio je 8 mlrd. USD (6,5 mlrd. EUR), a ukupan robni uvoz 16,6 mlrd. USD (13,3 mlrd. EUR), čime je neravnoteža u robnoj razmjeni Hrvatske s inozemstvom smanjena u odnosu na prethodnu godinu. Godišnja stopa rasta vanjskotrgovinskog deficita, izražena u američkim dolarima, u 2004. godini iznosi 6,7%, što je čak za 31,2 postotna boda manje od godišnjeg rasta u 2003., odnosno za 23,1 postotni bod niže od godišnjeg rasta ostvarenog u 2002. godini. S druge strane, podaci izraženi u eurima pokazuju da je vanjskotrgovinski deficit u 2004. imao negativnu godišnju stopu rasta (-2,5%). Iako oba pokazatelja upućuju na relativno povoljne trendove u 2004., valja ipak objasniti u čemu je izvor razlike.

Relativne promjene vrijednosti izražene u američkim dolarima rezultat su promjene fizičkog obujma u robnim toko-

Tablica 6. Godišnje stope promjene robnoga izvoza, robnoga uvoza i vanjskotrgovinskog salda, u postocima

		HRK	EUR	USD	USD
		tekući tečaj	tekući tečaj	tekući tečaj	stalni tečaj
Robni izvoz	2004. ^a	16,9	18,1	29,7	21,6
	2003.	7,6	5,3	26,2	11,2
	2002.	-1,3	-0,5	5,1	1,4
	2001.	5,8	8,1	5,3	7,3
Robni uvoz	2004. ^a	5,4	6,5	16,7	8,6
	2003.	13,1	10,7	32,5	15,4
	2002.	9,8	10,6	17,2	12,2
	2001.	16,6	19,2	16,0	18,4
Vanjskotrgovinski saldo	2004. ^a	-3,6	-2,5	6,7	-1,6
	2003.	17,8	15,2	37,9	18,9
	2002.	21,2	22,0	29,8	23,3
	2001.	30,3	33,2	29,7	32,6

^a Preliminarni podaci. Izvori: DZS; HNB

vima, ali i odraz valutne strukture robnoga izvoza i uvoza te kolebanja tečaja američkog dolara prema euru. Prema podacima iz valutne strukture devizne bilance, svedenima samo na dvije valute, udio eura u robnome izvozu i uvozu tijekom 2004. bio je veći od dvije trećine, a prosječan je tečaj američkog dolara prema euru u 2004. na godišnjoj razini deprecirao (oslabio) 10%. Obje spomenute činjenice iskrivljuju stvaran rast agregatnoga robnog izvoza i uvoza u američkim dolarima. Kad se isključi utjecaj međuvalutnih kretanja, podaci o robnoj razmjeni još su relativno povoljniji. Podaci izraženi prema stalnom tečaju iz 2002. pokazuju da je godišnji rast vanjskotrgovinskog salda u 2004. godini iznosio -1,6%, što je u skladu s pokazateljima izvedenima iz kunskih (-3,6%) i eurskih podataka (-2,5%).

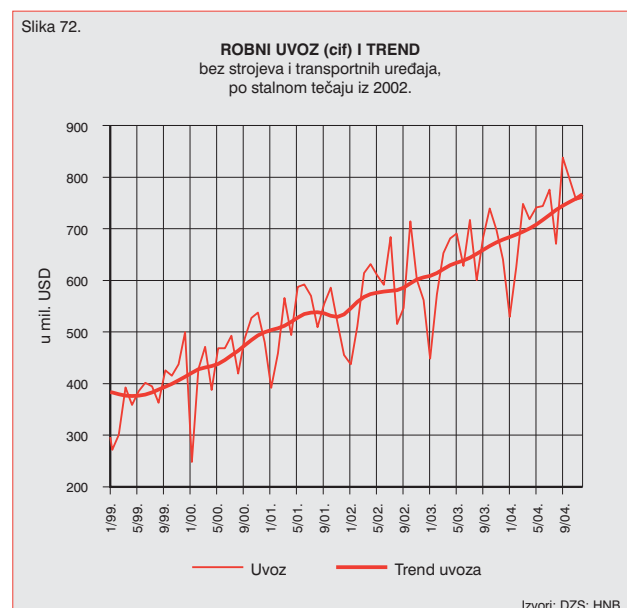
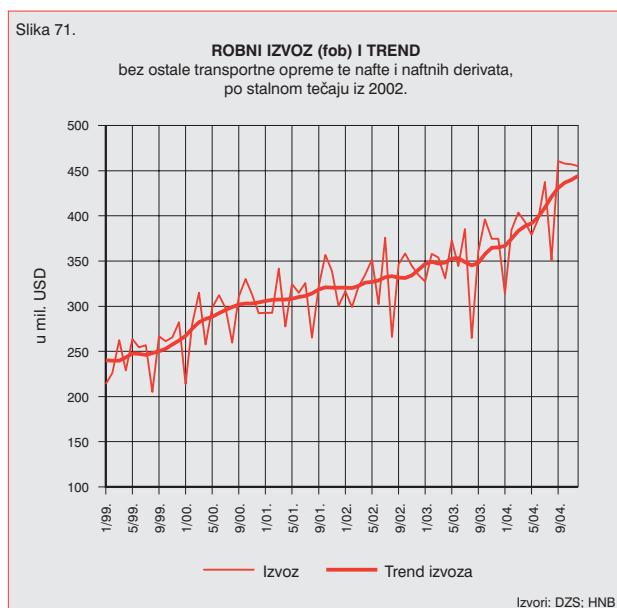
Relativno smanjenje vanjskotrgovinskog deficita u 2004. godini rezultat je znatnog ubrzanja robnog izvoza i izraženog usporavanja robnoga uvoza, zbog čega se poboljšao i pokazatelj pokrivenosti robnoga uvoza izvozom. Taj je pokazatelj u 2004. iznosio 48,4%, što je za 4,8 postotnih bodova više nego u prethodnoj godini.

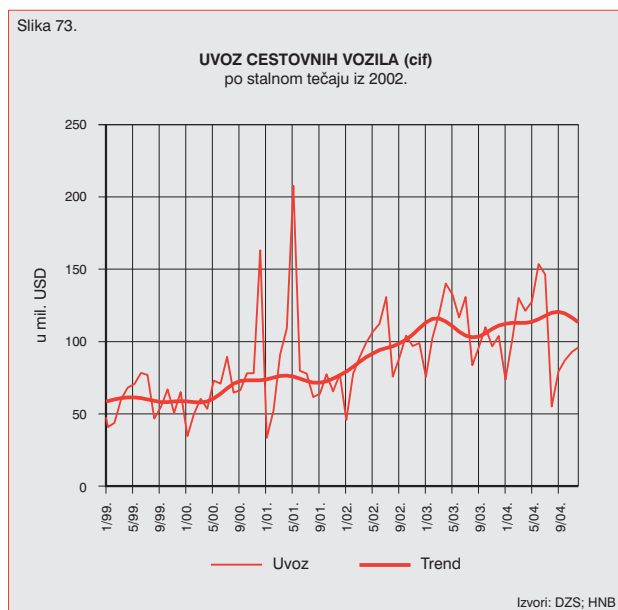
Godišnji rast ukupnoga robnog izvoza, izraženog u američkim dolarima prema stalnome tečaju, iznosio je u 2004. godini 21,6%, a to je dvostruko više u usporedbi s pokazateljem za 2003. godinu (11,2%). Porastu robnoga izvoza u 2004. najviše su pridonijeli rast izvoza ostale transportne

opreme, odnosno brodova, te rast izvoza nafte i naftnih derivata. Spomenuta dva odsjeka SMTK zajedno čine oko petine ukupnoga robnog izvoza. Ipak, porastom izvoza brodova te nafte i naftnih derivata može se objasniti manje od trećine ukupnog porasta robnog izvoza RH, što upućuje na intenziviranje izvoza i drugih odsjeka SMTK. To potvrđuje i godišnja stopa rasta robnoga izvoza iz kojeg je isključen izvoz brodova te nafte i naftnih derivata, a koja je u 2004. iznosila 15,2%, tj. za 7,8 postotnih bodova više nego godinu dana prije.

Uz brodove i naftu svojim doprinosom porastu ukupnoga robnog izvoza u 2004. godini još se ističe porast izvoza: električnih strojeva, aparata i uređaja (godišnja stopa rasta po tekućem tečaju iznosi 43,1%, a velikim je dijelom rezultat porasta izvoza električnih pogonskih strojeva, električnih aparata za strujne krugove te opreme za distribuciju električne energije), kože, proizvoda od kože i krzna (210,7%), specijalnih strojeva za pojedine industrijske grane (66,9%), obojenih metala (102,1%, ponajprije zbog porasta izvoza aluminijske i ostalih proizvoda od metala (34,8%). U istom se razdoblju najizrazitije smanjio robni izvoz sljedećih odsjeka: šećera, proizvoda od šećera i meda (61,6%), žitarica i proizvoda (35,8%) te riba i preradevina (9,8%). Od odsjeka SMTK koji imaju pozitivan saldo u robnoj razmjeni, uz ostalu transportnu opremu, čiji je suficit udvostručen u usporedbi sa 2003., mogu se još izdvojiti odjeća, čiji je suficit smanjen za 4,3% te pluto i drvo, čiji je suficit povećan za 16,8% (to se uglavnom odnosi na razmjenu jednostavno obrađenog drva).

Ukupan robni uvoz, izražen prema stalnome tečaju, u 2004. bilježi godišnji rast od 8,6%, što je za 6,7 postotnih bodova niže od godišnjeg porasta tijekom 2003. Zamjetnom usporavanju rasta robnoga uvoza ponajviše su pridonijeli niži godišnji rast uvoza kapitalnih dobara, ali i smanjenje uvoza cestovnih vozila. Naime, godišnja stopa rasta uvoza strojeva i transportnih uređaja iz kojih su isključeni ostala transportna oprema i cestovna vozila (čime se mogu pojednostavnjeno iskazati kapitalna dobra) iznosila je u 2004. godini 4,5%, dok je u 2003. iznosila 18,7% i u 2002. godini

23,1%. Takva se kretanja vjerojatno mogu objasniti činjenicom da je početak i obuhvat radova na kapitalnim infrastrukturnim objektima u Hrvatskoj (osobito u području cestogradnje) rezultirao izraženim uvozom strojeva tijekom 2002. i 2003. godine, pri čemu dinamika i obujam radova na preostalim kapitalnim objektima tijekom 2004. nisu zahtijevali dodatne značajne nabave. Uvoz cestovnih vozila, koji je u prethodnim godinama bio među najvažnijim čimbenicima porasta ukupnoga robnog uvoza, u 2004. imao je negativnu godišnju stopu promjene (−3,5%).

Apsolutnom godišnjem porastu ukupnoga robnog uvoza u 2004. godini najviše su pridonijeli rast uvoza: nafte i naft-

nih derivata (godišnja stopa rasta po tekućem tečaju iznosi 31,2%), željeza i čelika (42,1%), električnih strojeva, aparata i uređaja (21,7%), medicinskih i farmaceutskih proizvoda (23,9%) te ostalih proizvoda od metala (18,4%).

U strukturi ukupnoga robnog izvoza prema ekonomskim grupacijama zemalja udio izvoza u 25 članica Europske unije u 2004. godini iznosio je 64,5%, što odgovara godišnjem smanjenju od 3 postotna boda. Tome je najviše pridonijelo smanjenje udjela izvoza u 15 “starih” članica EU, pri čemu se može izdvojiti pad udjela izvoza u Italiju i Njemačku. Istodobno Hrvatska značajne apsolutne godišnje stope rasta robnoga izvoza u 2004. godini bilježi upravo u razmjeni sa spomenutim dvjema zemljama. Glede zemalja u razvoju najviše je porastao izvoz u Bosnu i Hercegovinu (29,3%) te Srbiju i Crnu Goru (54,1%), u koje se najviše izvoze cigarete i naftni derivati, dok je snažan godišnji porast izvoza u Liberiju (131,7%) u cijelosti rezultat izvoza brodova.

Udio 25 zemalja članica Europske unije u ukupnome robnom uvozu RH smanjio se sa 72% u 2003. na 69,5% u 2004. Ostvaren je blagi pad udjela i “starih” i “novih” članica, ponajprije zbog smanjenja udjela uvoza iz Italije, Francuske i Slovenije u ukupnome robnom uvozu. Istodobno se u apsolutnim iznosima najviše povećao uvoz iz Njemačke i Italije. Porast udjela zemalja u razvoju uglavnom je posljedica povećanja uvoza iz Rusije (77,6%), Kine (56,2%) te Bosne i Hercegovine (50,8%).

Račun kapitalnih i financijskih transakcija

Preliminarni podaci o ostvarenju platne bilance pokazuju kako su neto inozemna izravna ulaganja u RH u četvrtom tromjesečju 2004. dosegla 81 mil. EUR. Izravna ulaganja Hrvatske u inozemstvo iznosila su 29 mil. EUR, dok je u Hrvatsku uloženo 110 mil. EUR. Ukupan priljev inozemnih izravnih ulaganja u Hrvatsku u razdoblju od listopada do prosinca 2004. pod dominantnim je utjecajem povećanja obveza prema povezanim poduzećima (218 mil. EUR), dok je istodobno zabilježeno smanjenje i vlasničkih ulaganja (82 mil. EUR) i zadržane dobiti (26 mil. EUR). Na godišnjoj razini zabilježen je pad inozemnih izravnih ulaganja u RH od 626 mil. EUR, što je posljedica činjenice da u razdoblju od listopada do prosinca 2004. nije zabilježen ni jedan veliki privatizacijski projekt, a u istom je razdoblju 2003. mađarskome MOL-u za 412 mil. EUR (505 mil. USD) prodano 25% plus jedna dionica Ine.

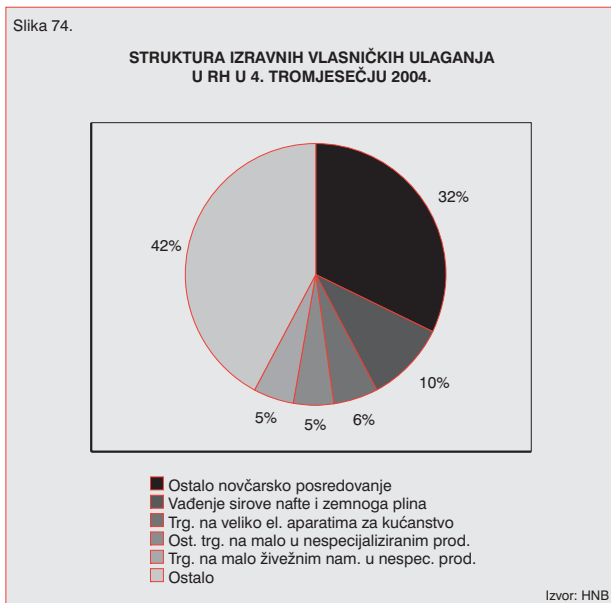
U strukturi ukupnih inozemnih izravnih ulaganja u četvrtom tromjesečju 2004. nešto manje od jedne trećine odnosi se na ulaganja u ostalo novčarsko posredovanje (dokapitalizaciju dviju banaka u inozemnom vlasništvu), a jedna petina na ulaganja u različite oblike trgovine (trgovinu na veliko električnim aparatima za kućanstvo, ostalu trgovinu na malo u nespecijaliziranim prodavaonicama, trgovinu na malo živim namirnicama u nespecijaliziranim prodavaonicama i trgovinu na veliko farmaceutskim proizvodima). Osim ulaganja u financije i trgovinu, zabilježena su inozemna ulaganja u vađenje nafte i zemnog plina, pokusno bušenje i sondiranje terena za gradnju, proizvodnju čarapa, hotele i motele s restoranima te osiguranje života.

Podaci o tokovima na računu portfeljnih ulaganja poka-

Tablica 7. Robni izvoz i uvoz RH prema ekonomskim grupacijama zemalja, udjeli u postocima

Izvoz	2002.	2003.	2004. ^a
Razvijene zemlje	70,9	74,6	71,7
EU-25	65,5	67,6	64,5
Slovenija	8,7	8,3	7,5
Mađarska	1,7	1,3	1,3
EU-15	52,7	54,7	51,4
Austrija	7,5	7,7	9,4
Italija	22,7	26,7	22,8
Njemačka	12,5	11,9	11,2
Efta	0,8	0,8	1,0
Zemlje u razvoju	29,1	25,4	28,3
Cefta	0,4	0,7	1,2
Bosna i Hercegovina	14,4	14,4	14,4
Srbija i Crna Gora	3,5	3,1	3,7
Rusija	1,7	1,2	1,4
Uvoz	2002.	2003.	2004.^a
Razvijene zemlje	80,1	80,8	77,4
EU-25	71,3	72,0	69,5
Slovenija	7,7	7,4	7,1
Mađarska	3,0	3,0	3,1
EU-15	55,8	56,6	54,2
Austrija	6,6	6,6	6,8
Italija	17,3	18,2	17,1
Njemačka	16,2	15,6	15,5
Efta	2,0	1,8	1,6
Zemlje u razvoju	19,9	19,2	22,6
Cefta	0,6	1,2	1,5
Bosna i Hercegovina	1,6	1,6	2,1
Srbija i Crna Gora	0,5	0,5	0,8
Rusija	6,7	4,8	7,3

^a Privremeni podaci. Izvor: DZS

zuju da su tijekom četvrtog tromjesečja 2004. sredstva na osnovi portfeljnih ulaganja uvećana za 216 mil. EUR, pri čemu se gotovo cjelokupan porast odnosi na porast sredstava banaka na osnovi ulaganja u obveznice, a neznatan dio na osnovi ulaganja banaka u instrumente tržišta novca. U istom su razdoblju obveze na osnovi portfeljnih ulaganja smanjene za 121 mil. EUR, što je posljedica otplate dospjelog izdanja obveznica nominiranih u japanskim jenima iz 1999. godine (180 mil. EUR) i porasta obveza na osnovi izdanih vlasničkih vrijednosnih papira ostalih sektora (60 mil. EUR).

Na računu ostalih ulaganja (obuhvaća trgovinske kredite, kredite te gotovinu i depozite) u razdoblju od listopada do prosinca 2004. sredstva su uvećana za 111 mil. EUR, što je rezultat porasta sredstava banaka na osnovi gotovine i depozita u iznosu od 225 mil. EUR, smanjenja sredstava države na istoj osnovi za 137 mil. EUR te porasta sredstava ostalih sektora na osnovi trgovinskih kredita u vrijednosti od 26 mil. EUR. U istom su razdoblju obveze po ostalim ulaganjima uvećane za 1,1 mlrd. EUR, od čega se 0,7 mlrd. EUR odnosi na rast obveza banaka na osnovi gotovine i depozita, 0,4 mlrd. EUR na neto korištenja kredita, a iznos od 3 mil. EUR na neto korištenja trgovinskih kredita. U četvrtom tromjesečju 2004. sredstva kojima se na osnovi inozemnih dugoročnih kredita koristila država iznose 115 mil. EUR. Uz otplate, koje su u spomenutom razdoblju dosegnule 97 mil. EUR, neto obveze države uvećane su samo za 17 mil. EUR. Neto obveze banaka po kreditima u razdoblju od listopada do prosinca 2004. uvećane su za 174 mil. EUR, od čega se 102 mil. EUR odnosi na kratkoročne kredite, a 72 mil. EUR na neto obveze po dugoročnim kreditima. Neto obveze ostalih sektora na osnovi kredita uvećane su za 235 mil. EUR, što je posljedica 488 mil. EUR novih obveza na osnovi dugoročnih kredita i otplate 244 mil. EUR dospjelih glavnica.

U posljednjem tromjesečju 2004. međunarodne su pričuve porasle za 162 mil. EUR, što je rezultat izrazitog porasta gotovine i depozita kod inozemnih banaka (408 mil. EUR) i središnjih banaka drugih zemalja (26 mil. EUR) te, s druge strane, smanjenja portfelja vrijednosnica za 272 mil. EUR. Podaci o tokovima međunarodnih pričuva pokazuju

da je rast međunarodnih pričuva također obilježio i drugo i treće tromjesečje 2004., dok su u razdoblju od siječnja do ožujka 2004. pričuve smanjene za 422 mil. EUR. Tako je na kraju 2004. vrijednost pričuva iznosila 6,4 mlrd. EUR, što je za 1,8% manje od vrijednosti zabilježene na kraju prethodne godine.

Struktura međunarodnih pričuva krajem 2004. pokazuje kako se u njoj i nadalje najveći dio odnosi na dužničke vrijednosne papire (50,7%) te gotovinu i depozite kod banaka sa sjedištem izvan Hrvatske (42,6%), dok se ostatak odnosi na gotovinu i depozite kod ostalih središnjih banaka, Banke za međunarodne namire i Međunarodnoga monetarnog fonda (3,6%) te na obratne repo poslove (3,1%).

Promatrano na osnovi relativnih pokazatelja, razina međunarodnih pričuva na kraju 2004. godine bila je za 1,8% niža nego na kraju prethodne godine, u čemu se djelomično očituju učinci valutne strukture međunarodnih pričuva i kretanja tečajeva. Naime, valutna struktura međunarodnih pričuva usklađena je s valutnom strukturom hrvatskog uvoza robe i usluga iz prethodnih dvanaest mjeseci i valutnom strukturom projiciranih otplata glavnice inozemnog duga za godinu naprijed, pa stanje međunarodnih pričuva na kraju 2004. pokazuje da euro sudjeluje u njihovoj ukupnoj strukturi s tri četvrtine, a američki dolar s jednom četvrtinom.

Kako je tečaj američkog dolara prema euru bio na kraju 2004., na godišnjoj razini, slabiji za 8,9% nego na kraju prethodne godine (vrijednost američkog dolara bila je na kraju 2004. godine 5,64 kuna, a godinu dana prije 6,12 kuna, dok je vrijednost eura porasla sa 7,65 kuna na kraju 2003. na 7,67 kuna na kraju 2004.), to je vrijednost međunarodnih pričuva RH uloženi u financijske instrumente nominirane u američkim dolarima manja kada se izrazi u izvještajnome euru. Unatoč takvim tečajnim kolebanjima očekuje se da će Hrvatska narodna banka 2004. godinu zaključiti s pozitivnim financijskim rezultatom zahvaljujući tome što je razlika između pozitivnih i negativnih knjigovodstvenih tečajnih razlika manja nego u 2003.

Tablica 8. Struktura međunarodnih pričuva HNB-a, na kraju razdoblja, u milijunima EUR i postocima

	2001.	2002.	2003.	2004.
Stanje	5.334	5.651	6.554	6.436
Udjeli				
1. Devizne pričuve	72,7	75,1	87,6	96,9
1.1. Dužnički vrijednosni papiri	32,6	32,9	48,9	50,7
1.2. Ukupno gotovina i depoziti	40,1	42,2	38,6	46,2
– kod ostalih središnjih banaka, BIS-a i MMF-a	8,6	5,8	4,1	3,6
– kod banaka sa sjedištem izvan Hrvatske	31,4	36,5	34,5	42,6
2. Pričuvna pozicija u MMF-u	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Posebna prava vučenja (SDR)	2,3	0,0	0,0	0,0
4. Zlato	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Obratni repo poslovi	25,0	24,8	12,4	3,1

Napomena: Izraženo prema približnoj tržišnoj vrijednosti. Izvor: HNB

Tablica 9. Valutna struktura međunarodnih pričuva HNB-a, na kraju razdoblja, u milijunima EUR i postocima

	2001.	2002.	2003.	2004.
Stanje	5.334	5.651	6.554	6.436
Udjeli				
USD	32,6	28,3	29,6	25,0
EUR	65,1	71,6	70,4	75,0
Ostalo	2,3	0,0	0,0	0,0

Izvor: HNB

Tablica 10. Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima, na kraju razdoblja, u milijunima EUR i postocima

	2002.	2003.	2004.	Struktura			Indeksi	
				2002.	2003.	2004.	2003./02.	2004./03.
1. Država	5.900	6.601	7.236	39,2	33,3	31,9	111,9	109,6
2. Središnja banka (HNB)	23	366	2	0,2	1,8	0,0	1.576,2	0,6
3. Banke	3.790	6.121	7.652	25,2	30,9	33,7	161,5	125,0
4. Ostali domaći sektori	3.935	4.878	5.798	26,1	24,6	25,6	124,0	118,9
5. Izravna ulaganja	1.407	1.845	1.986	9,3	9,3	8,8	131,1	107,7
Ukupno (1+2+3+4+5)	15.055	19.811	22.675	100,0	100,0	100,0	131,6	114,5

Izvor: HNB

Tablica 11. Inozemni dug javnog i privatnog sektora, na kraju razdoblja, u milijunima EUR i postocima

	2002.	2003.	2004.	Struktura			Indeksi	
				2002.	2003.	2004.	2003./02.	2004./03.
1. Dug javnog sektora	7.215	8.334	8.521	47,9	42,1	37,6	115,5	102,2
2. Dug privatnog sektora za koji jamči javni sektor	500	429	343	3,3	2,2	1,5	85,7	80,1
3. Dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor	7.339	11.048	13.811	48,8	55,8	60,9	150,5	125,0
Ukupno (1+2+3)	15.055	19.811	22.675	100,0	100,0	100,0	131,6	114,5

Napomena: Dug javnog sektora, uz dug opće države, uključuje i inozemni dug javnih i mješovitih poduzeća te HNB-a. Izvor: HNB

Tablica 12. Inozemni dug prema dospeljeću i sektoru dužnika, na kraju razdoblja, u milijunima EUR

	Kratkoročni						Dugoročni					
	Država	HNB	Banke	Ostali domaći sektori	Izravna ulaganja	Ukupno	Država	HNB	Banke	Ostali domaći sektori	Izravna ulaganja	Ukupno
4. tr. 2003.	1	363	617	523	124	1.628	6.600	3	5.504	4.355	1.721	18.182
1. tr. 2004.	1	128	831	593	150	1.703	6.872	2	5.802	4.480	1.745	18.901
2. tr. 2004.	2	0	902	609	170	1.684	7.524	2	6.036	4.857	1.786	20.206
3. tr. 2004.	3	0	454	634	180	1.270	7.525	2	6.270	4.999	1.837	20.633
4. tr. 2004.	3	0	673	664	248	1.589	7.233	2	6.979	5.134	1.739	21.087

Izvor: HNB

Inozemni dug

Inozemni dug Republike Hrvatske povećao se u 2004. godini za 2,9 mlrd. EUR ili za 14,5%, dosegnuvši krajem prosinca 2004. vrijednost od 22,7 mlrd. EUR ili 82,2% ocijenjenog BDP-a, što je u odnosu na kraj 2003. povećanje od 4,5 postotnih bodova. Valja napomenuti da je od ovoga broja Biltena HNB-a metodologija sastavljanja inozemnoga duga izmijenjena, odnosno ustrojena na bruto načelu. Značajno je proširen i obuhvat dužničkih instrumenata, a u statistiku inozemnoga duga uključeni su i jednostrani učinci sekundarnoga tržišta obveznica. Spomenute su promjene prouzročile povećanje do sada objavljivanih apsolutnih i relativnih pokazatelja o inozemnoj zaduženosti Hrvatske, pri čemu je, primjerice, stanje duga krajem 2004., u odnosu na dosad objavljene podatke, uvećano za ukupno 470 mil. EUR ili 1,7% ocijenjenog BDP-a. Detaljnija pojašnjenja i kvantifikacije pojedinačnih učinaka na stanja inozemnoga duga u razdoblju od 2001. do 2004. dani su u Okviru 2.

U odnosu na stanje inozemnoga duga s kraja trećeg tromjesečja 2004. inozemni je dug na kraju godine narastao za 0,8 mlrd. EUR ili 3,5%. Promatrano na mjesečnoj razini najveće je povećanje zabilježeno u prosincu kada je dug porastao za 0,6 mlrd. EUR prije svega zbog novog zaduživanja banaka. Tijekom četvrtog tromjesečja 2004. inozemni je dug države smanjen za 0,3 mlrd. EUR, i to uglavnom zbog otplate dospjelih obveznica izdanih 1999. na japanskom tržištu.

Struktura inozemnoga duga prema sektoru dužnika pokazuje kako se najveći dio duga odnosi na ostale domaće sektore (uključimo li inozemna izravna ulaganja u poduzeća, on iznosi 7,8 mlrd. EUR ili 34,3%). Na drugom su mjestu banke sa 7,7 mlrd. EUR ili 33,7% ukupnoga inozemnoga duga. Prvi je put svojim udjelom u inozemnome dugu država dospjela na posljednje, treće mjesto. Krajem 2004. inozemni

dug države iznosio je 7,2 mlrd. EUR ili 31,9% ukupnog duga RH. Inozemni dug HNB-a, u iznosu od 2 mil. EUR krajem 2004., odnosi se na depozite međunarodnih financijskih institucija u HNB-u.

Inozemni dug sektora opće države, uvećan za dug javnih i mješovitih poduzeća te dug HNB-a, krajem 2004. godine iznosio je 8,5 mlrd. EUR. Ako se tako definiranim inozemnom javnom dugu pribroji i dug privatnog sektora za koji jamči država (0,3 mlrd. EUR), stvarne i potencijalne obveze države povisuju se na 8,9 mlrd. EUR ili 32,1% ocijenjenoga BDP-a. Iz podataka prikazanih u Tablici 11. razvidno je da su jamstva države privatnome sektoru u 2004. godini smanjena, odnosno da je njihov godišnji pad iznosio 20%.

Ročna struktura inozemnoga duga¹⁷ pokazuje kako su dugoročne obveze krajem 2004. činile 93% ukupnoga inozemnoga duga, što se može ocijeniti povoljnim. Inozemni dug sektora države gotovo je u potpunosti dugoročan, što je i razumljivo s obzirom na to da se država na inozemnom tržištu zadužuje na osnovi dugoročnih kredita i izdavanjem obveznica. Dugoročni dug ostalih sektora, uključujući i inozemna izravna ulaganja u poduzeća, čini 88,3% ukupnoga inozemnoga duga toga sektora, dok je kod banaka taj udio nešto viši i iznosi 91,2%.

Unatoč povoljnoj ročnoj strukturi inozemnoga duga, procjene pokazuju da u 2005. godini na naplatu dospjeva 3,6 mlrd. EUR glavnica (12,1% ocijenjenog BDP-a za 2005. godinu). Podaci o otplatama glavnice, prema stanju duga 31. prosinca 2004., upozoravaju na to da će otplatama glavnice u tekućoj godini najviše biti opterećene banke. One će u 2005. morati izdvojiti 1,4 mlrd. EUR, najviše u prvom (618

¹⁷ Ročna struktura inozemnoga duga izrađena je prema originalnom dospeljeću, što znači da svi instrumenti koji su prilikom izdavanja imali rok dospeljeća duži od jedne godine ulaze u dugoročni dug bez obzira na to je li rok njihova dospeljeća u određenom trenutku kraći od godine dana.

Okvir 2. Izmjene u obuhvatu instrumenata i metodologiji praćenja inozemnoga duga te njihovim učincima na stanje inozemnog duga Republike Hrvatske

Krajem 2003. objavljen je novi Priručnik za sastavljače i korisnike statističkih pokazatelja o inozemnoj zaduženosti (engl. *External Debt Statistics – Guide for Compilers and Users*¹⁸), kojim se nastojalo unaprijediti postojeće standarde u praćenju inozemnoga duga, odnosno povećati raspoloživost, konzistentnost i usporedivost podataka o inozemnom dugu među zemljama. U izradi Priručnika sudjelovale su vodeće međunarodne institucije i organizacije koje se bave problematikom inozemnoga duga: Međunarodni monetarni fond, Svjetska banka, Banka za međunarodne namire i odgovarajuće službe OECD-a, Pariškoga kluba, Eurostata, Commonwealtha te Ujedinjenih naroda.

Vodeći se smjernicama iz novog priručnika, Svjetska banka i Međunarodni monetarni fond uveli su početkom 2004. i novi međunarodni standard izvješćivanja o inozemnom dugu, kojeg će se prema dogovoru pridržavati zemlje potpisnice Posebnog standarda o statističkom izvješćivanju (engl. *Special Data Dissemination Standard – SDDS*). Kako je Republika Hrvatska jedna od zemalja potpisnica Posebnog standarda, Hrvatska narodna banka obavila je tijekom 2004. godine potrebne pripreme za primjenu i prijelaz na novu metodologiju iskazivanja inozemnog duga na bruto načelu.

Priručnik određuje inozemni dug na bruto načelu kao stanje tekućih i bezuvjetnih obveza koje zahtijevaju plaćanje glavnice i/ili kamata i koje dužnik rezident duguje nerezidentu u određenom trenutku. U usporedbi s metodologijom inozemnoga duga dosad primjenjivanom u Hrvatskoj narodnoj banci, obračun inozemnog duga po novoj definiciji utječe na povećanje inozemnoga duga za stanje nepodmirenih dospjelih i obračunatih nedospjelih kamata, ali i na promjene u strukturi inozemnoga duga.

Kašnjenja glavnice i kamata praćena su do sada na poziciji instrumenta u kojem je obveza nastala, pri čemu su samo kašnjenja glavnice uključivana u stanje inozemnog duga. Primjerice, stanje duga na osnovi dugoročnih kredita uključivalo je i kašnjenja glavnica po dugoročnim kreditima koja su bila iskazivana u zasebnom stupcu pod naslovom “Neevidentirane otplate glavnice” kao dio ukupnoga stanja inozemnog duga. Nova definicija inozemnog duga na tragu je promišljanja da i kamate koje dospijevaju u tekućem razdoblju povećavaju obvezu kao i glavnica sve do trenutka njihova dospijea. U skladu s novim, obračunskim (engl. *accrual*) načelom:

- kamate koje su plaćene unutar izvještajnog razdoblja prikazivat će se kao plaćene kamate i neće povećavati stanje inozemnog duga
- kamate koje se obračunavaju unutar izvještajnog razdoblja, a nije dospjela obveza njihova plaćanja, povećat će stanje duga na osnovi instrumenta na koji se odnose

- kamate koje se obračunavaju i trebale su biti plaćene unutar izvještajnog razdoblja, povećat će stanje kratkoročnog duga (pozicija ostale obveze).

Novi pristup utječe i na promjene u strukturi inozemnoga duga jer će se za iznos kašnjenja glavnice umanjiti dug na poziciji izvornoga dužničkog instrumenta (onoga u kojem je obveza prema nerezidentu izvorno i nastala), a, s druge strane, povećati kratkoročni dug na poziciji ostalih obveza.

Istodobno s početkom primjene nove metodologije izračuna inozemnog duga na bruto načelu (koja sama po sebi proširuje dosadašnji obuhvat inozemnog duga za nepodmirene dospjele i obračunate nedospjele kamate) Hrvatska narodna banka odlučila je dodatno proširiti obuhvat inozemnog duga za podatke o stanjima: hibridnih i podređenih instrumenata, repo poslova banaka i repo poslova HNB-a, depozita međunarodnih financijskih institucija u HNB-u, ali i za jednostrane učinke sekundarnog tržišta obveznica.

Hibridni i podređeni instrumenti financijski su instrumenti koji imaju neka obilježja kapitala i neka obilježja obveza banke, a služe prikupljanju financijskih sredstava.¹⁹ Repo ugovori jesu ugovori na temelju kojih jedna od ugovornih strana pribavlja sredstva prodajući vrijednosne papire s obvezom da u određenom roku ponovno otkupi te papire po nešto višoj cijeni. Ugovorna stranka koja preuzima vrijednosne papire za trajanja repo ugovora nad vrijednosnim papirima stječe neograničeno pravo vlasništva te usklađuje način i uvjete njihova povrata. Učinci sekundarnog tržišta vrijednosnih papira, obuhvaćeni novim stanjem inozemnog duga, odnose se na dužničke vrijednosne papire koje su hrvatski rezidenti izdali na inozemnom tržištu (čime je nastupila obveza prema nerezidentima), a koji su, trgovanjem na sekundarnom tržištu, ponovno došli u vlasništvo hrvatskih rezidenata. Kako učinci sekundarnog tržišta obveznica u ovom slučaju ne uključuju obveznice izdane na domaćem tržištu koje su na sekundarnome tržištu od hrvatskih rezidenata naknadno otkupili nerezidenti, govorimo o uključivanju jednostranih učinaka sekundarnog tržišta obveznica. U ovome trenutku preliminarne procjene istraživanja o vrijednosti obveznica koje su na domaćem tržištu izdali i otkupili hrvatski rezidenti, a na sekundarnome tržištu od njih naknadno otkupili nerezidenti, pokazuju da bi učinak njihova uključivanja u stanje inozemnoga duga krajem 2004. godine mogao uvećati inozemni dug približno za 100 mil. EUR, a konačni rezultati istraživanja i njihovo uvrštavanje u statistiku inozemnog duga očekuju se do kraja 2005. godine.

Uključivanje hibridnih i podređenih instrumenata, repo poslova banaka i HNB-a te depozita međunarodnih financijskih institucija u HNB-u povećava do sada objavljivano stanje inozemnog duga RH, dok uključivanje jednostranih učinaka sekundarnog tržišta vrijednosnih papira rezultira smanjenjem inozemnog duga. Tablica 13. prikazuje ukupne učinke primjene nove metodologije iskazivanja inozem-

18 *External Debt Statistics – Guide for Compilers and Users*, Međunarodni monetarni fond, 2003.

19 Precizna definicija ovih instrumenata dana je u Odluci o adekvatnosti kapitala banaka, koju je propisala Hrvatska narodna banka, a objavljena je u “Narodnim novinama”, br. 117 iz 2003. godine.

Tablica 13. Učinci primjene nove metodologije i proširenja obuhvata dužničkih instrumenata na stanje inozemnog duga RH, na kraju razdoblja, u milijunima EUR

	2002.	2003.	2004.
1. Dosada objavljivano stanje inozemnog duga	14.790	18.930	22.205
2. Učinci primjene nove metodologije izračuna inozemnog duga na bruto načelu			
Ukupno (2.1.+2.2.)	219	257	313
2.1. Nepodmirene dospjele kamate	23	32	72
2.2. Obračunate nedospjele kamate	196	225	241
3. Učinci proširenja obuhvata dužničkih instrumenata			
Ukupno (3.1.+3.2.+3.3.+3.4.)	405	991	463
3.1. Hibridni i podređeni instrumenti	382	359	283
3.2. Repo ugovori banaka*	266	178
3.3. Repo ugovori HNB-a	22	363	0
3.4. Gotovina i depoziti HNB-a	2	3	2
4. Jednostrani učinci sekundarnog tržišta obveznica	-359	-366	-306
Ukupno (2+3+4)	265	881	470
5. Novo stanje inozemnog duga (1+2+3+4)	15.055	19.811	22.675

* Preliminarni podaci. Izvor: HNB

nog duga na bruto načelu, učinke obuhvata novih dužničkih instrumenata i učinke sekundarnog tržišta vrijednosnih papira na stanje inozemnog duga RH krajem godine u razdoblju od 2001. do 2004.

Iskazivanje podataka o inozemnom dugu u Statističkom prilogu Biltena HNB-a također je promijenjeno. Način prikazivanja podataka usklađen je s preporukama iz Priručnika i u potpunosti odgovara međunarodnom standardu iz-

vješćivanja (engl. *External Debt Template*). Izmijenjena je primarna razina grupiranja podataka, pa se, umjesto na razini instrumenata, podaci grupiraju prema roku dospelosti. Odsada će se objavljivati i tablica koja će omogućavati uvid u razdiobu inozemnog duga s obzirom na stvarnu i potencijalnu obvezu države. Spomenuta tablica u Statističkom prilogu prikazuje inozemni dug kao javni²⁰, dug privatnog sektora (banke i poduzeća) za koji jamči država i dug privatnog sektora koji ne uključuje državna jamstva.

U skupini koja obuhvaća tranzicijske zemlje, novu metodologiju izračuna stanja inozemnog duga na bruto načelu prihvatile su također: Češka, Mađarska, Poljska, Slovačka, Slovenija, Estonija, Letonija i Litva. Osim što su preuzele obvezu da podatke o stanju inozemnog duga na bruto načelu dostavljaju Svjetskoj banci, većina nabrojanih tranzicijskih zemalja i u svojim je publikacijama počela prikazivati podatke na predloženi način.²¹ Bugarska je prihvatila novu metodologiju izračuna inozemnog duga prema obračunskom načelu, koja je istaknuta u Priručniku, no kako nije potpisnica Standarda, neke podatke još grupira prema instrumentima, a ne prema dospelosti. Rumunjska, koja također nije potpisnica Standarda, u svojem mjesečnom biltenu prikazuje samo srednjoročni i dugoročni inozemni dug, koji je podijeljen na inozemni dug države, privatni inozemni dug za koji jamči država i privatni inozemni dug za koji ne jamči država.

Tablica 14. Inozemni dug RH i procjena budućih otplata glavnice prema sektoru dužnika, u milijunima EUR

	Stanje duga 31.12.2004.	Trenutačno dospjeće	Procjena budućih otplata glavnice								
			1.tr.05.	2.tr.05.	3.tr.05.	4.tr.05.	2005.	2006.	2007.	2008.	Ostalo
1. Država	7.236	3	754	52	107	55	969	792	637	534	4.301
2. Središnja banka (HNB)	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
3. Banke	7.652	13	618	167	517	86	1.388	1.012	341	395	4.504
4. Ostali domaći sektori	5.798	514	243	247	241	244	975	739	990	558	2.023
5. Izravna ulaganja	1.986	186	80	65	41	59	244	292	235	202	827
Ukupno (1+2+3+4+5)	22.675	716	1.694	532	906	444	3.577	2.835	2.203	1.689	11.656

Izvor: HNB

mil. EUR) i trećem (517 mil. EUR) tromjesečju. Veličinom dospjelih obveza po glavnica slijede poduzeća koja će, uključujući inozemna izravna ulaganja, u tekućoj godini ukupno morati otplatiti 1,2 mlrd. EUR. Prema podacima iz Tablice 14. procijenjena otplata glavnica ostalih domaćih sektora trebala bi biti ravnomjerno raspoređena po pojedinim tromjesečjima. Država će u 2005. morati ukupno otplatiti 1 mlrd. EUR. Glavnina dospjelih obveza odnosi se na obveze po izdanim obveznicama. Naime, u prvome tromjesečju 2005. na naplatu dospijeva izdanje euroobveznica vrijednih 500 mil. EUR, koje je bilo plasirano na inozemnom tržištu kapitala u ožujku 2000. godine. U siječnju i srpnju na naplatu dospijevaju dvije uobičajene otplate Londonskome klubu, pojedinačnoga iznosa od 60 mil. EUR (80,6 mil. USD). Preostalih 0,4 mlrd. EUR obveza po glavnica države odnose se, gotovo u cijelosti, na obveze po dugoročnim kreditima.

Kad je riječ o kamatama, prvo valja istaknuti da je ukupan iznos kamata koje treba platiti u 2005. godini (0,5 mlrd. EUR ili 1,6% projiciranog BDP-a za 2005. godinu) znatno niži od istog pokazatelja koji je objavljan do sada. Razlika proizlazi iz novoga načina iskazivanja duga. Naime, stanje

inozemnog duga na bruto načelu uključuje i nepodmirene dospjele i obračunate nedospjele kamate (više o tome vidi u Okviru 2.). Iz Tablice 15. vidi se da se gotovo polovina procijenjenih kamata koje treba platiti u 2005. odnosi na sektor poduzeća (uključimo li izravna ulaganja, ukupno 0,2 mlrd. EUR), slijede država (0,1 mlrd. EUR) i banke (0,1 mlrd. EUR).

Podaci o valutnoj strukturi inozemnog duga pokazuju kako je krajem prosinca 2004. godine 78% ukupnoga inozemnog duga bilo nominirano u eurima. Dolar je u ukupnome dugu sudjelovao sa 11%, dok su udjeli švicarskog franka i ja-

20 Javni inozemni dug obuhvaća dug opće države te dug javnih i mješovitih poduzeća. Opću državu čine središnja država, republički fondovi, Hrvatska banka za obnovu i razvitak te tijela lokalne uprave. Javna poduzeća su poduzeća koja su u 100%-tnom vlasništvu države, dok u mješovitim poduzećima država ima više od 50% vlasništva.

21 To se prije svega odnosi na primarnu razinu grupiranja podataka o inozemnom dugu prema dospelosti, pri čemu su Slovenija i Češka, uz tablice koje daju prikaz podataka u skladu s novim međunarodnim standardom izvješćivanja, u svojim redovitim publikacijama zadržale i tablice koje su objavljivale prije. Tako središnja banka Slovenije uz podatke o bruto inozemnom dugu objavljuje i podatke o neto inozemnom dugu, a središnja banka Češke podatke o inozemnom dugu u konvertibilnoj i nekonvertibilnoj valuti.

Tablica 15. Inozemni dug RH i procjena budućih otplata kamata prema sektoru dužnika, u milijunima EUR

	Stanje duga 31.12.2004.	Trenutačno dospijeće	Procjena budućih otplata kamata								
			1.tr.05.	2.tr.05.	3.tr.05.	4.tr.05.	2005.	2006.	2007.	2008.	Ostalo
1. Država	7.236	0	28	51	30	30	139	270	237	214	652
2. Središnja banka (HNB)	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Banke	7.652	0	8	25	42	22	97	96	69	56	83
4. Ostali domaći sektori	5.798	0	12	66	36	72	187	185	155	113	641
5. Izravna ulaganja	1.986	0	6	13	13	14	45	45	36	26	257
Ukupno (1+2+3+4+5)	22.675	0	54	156	121	138	468	596	496	409	1.633

Izvor: HNB

panskog jena pojedinačno iznosili 4%. Udio eurskog duga viši od prosječnog zamjećuje se kod banaka (gotovo 84%), što je razumljivo uzme li se u obzir da je riječ o nacionalnoj valuti zemalja čije su vodeće banke stekle upravljačke pakete dionica u hrvatskim poslovnim bankama i kod kojih se, najvećim dijelom, domaće banke i zadužuju. Udio eurskog duga ostalih domaćih sektora, uključujući inozemna izravna ulaganja u poduzeća, također je viši od prosjeka za ukupan inozemni dug te iznosi 84%. Eurski dug države u ukupnome inozemnom dugu države nešto je manji (68%), što je poglavito rezultat izdavanja obveznica za Londonski klub, serije A (858 mil. USD dospijeva na naplatu 2006.) i serije B (604 mil. USD dospijeva na naplatu u 2010.) te četiri serije obveznica nominiranih u japanskim jenima (ukupne nominalne vrijednosti 115 mlrd. JPY).

Relativni pokazatelji stanja inozemne zaduženosti govore kako je na kraju 2004. udio inozemnog duga u ocijenjenom BDP-u dosegnuo 82,2% (izračunato kao omjer inozemnog duga izvedenog na bruto načelu te iskazanog u eurima i ocijenjenog BDP-a za 2004. u eurima). Isti je pokazatelj krajem 2002. iznosio 62,2%, a krajem 2003. godine 77,6%. Udio inozemnoga duga Hrvatske u izvozu robe i usluga krajem 2004. iznosio je 157,3%, što je za 7,8 postotnih bodova više od pokazatelja za kraj prethodne godine.

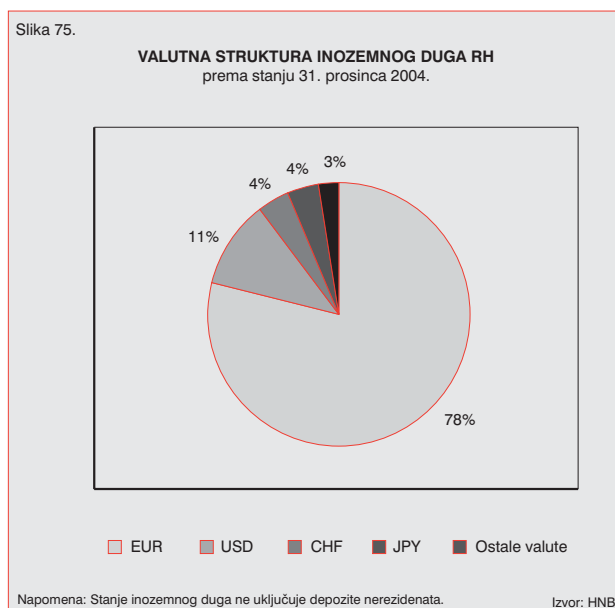
Iako se u 2004. relativno usporio rast inozemne zaduženosti, Hrvatska je, veličinom udjela inozemnog duga u postotku bruto nacionalnoga dohotka, prvi put prešla granicu koja dijeli srednjezadužene od visokozaduženih zemalja. Naime, *Global Development Finance*, publikacija Svjetske banke koja ujedinjuje podatke o pokazateljima stanja i toko-

vima zaduženosti, dijeli zemlje na visokozadužene, srednjezadužene i niskozadužene s obzirom na udio sadašnje vrijednosti stanja ukupnoga inozemnog duga u bruto nacionalnom dohotku i s obzirom na udio sadašnje vrijednosti stanja ukupnoga inozemnog duga u izvozu robe i usluga. Vrijednost prvog udjela iznad 48%, odnosno drugog udjela iznad 132% određuje srednjezaduženu zemlju. Kritična granica za prvi pokazatelj iznosi 80%, dok kritična granica za drugi pokazatelj iznosi 220%. Ako samo jedan od udjela prijeđe kritičnu granicu, zemlja se smatra visokozaduženom.²² Krajem 2004. udio inozemnoga duga, izvedenog na bruto načelu, u ocijenjenom bruto nacionalnom dohotku²³ dosegnuo je 84%, dok je, zbog visokih prihoda od turizma i relativno velikog iznosa radničkih doznaka, udio inozemnoga duga u izvozu robe i usluga uvećanih za radničke doznake iz inozemstva iznosio 150,1%.

Stabiliziranje, a potom i pad relativnih pokazatelja stanja inozemne zaduženosti, najviše će i dalje ovisiti o ponašanju države i poslovnih banaka. Najavu države da će se tijekom 2005. za otplatu ili refinanciranje inozemnoga duga (u spomenutoj godini državi dolazi na naplatu 1 mlrd. EUR glavnica i kamata), ali i financiranje drugih potreba, umjesto na inozemnome tržištu zaduživati na domaćem tržištu kapitala stoga treba pozdraviti. Dodatnim doprinosom pokušaju da se spriječi daljnje neodrživo zaduživanje hrvatskih poslovnih banaka u inozemstvu, ali i da se pomogne državi u njezinu nastojanju da inozemne izvore financiranja zamijeni domaćima, treba smatrati i najnovije mjere u vezi s povećanjem granične obvezne pričuve i smanjenjem minimalne stope pokrivenosti deviznih obveza banaka deviznim potraživanjima koje je u veljači donijela Hrvatska narodna banka (više o tome vidi u poglavlju Monetarna politika i instrumenti).

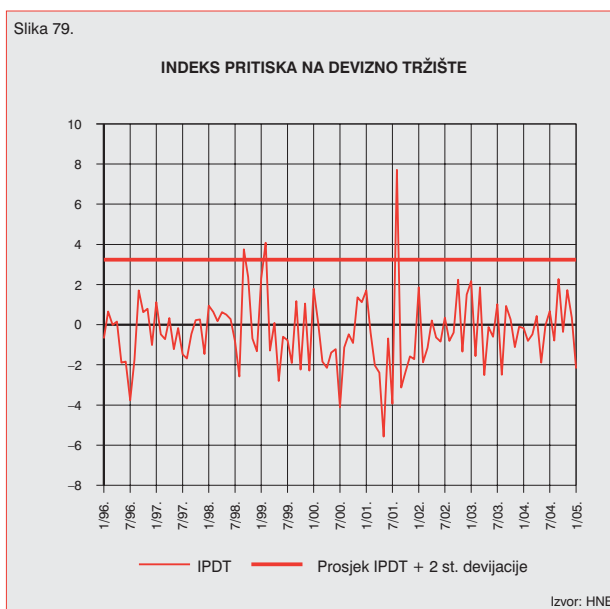
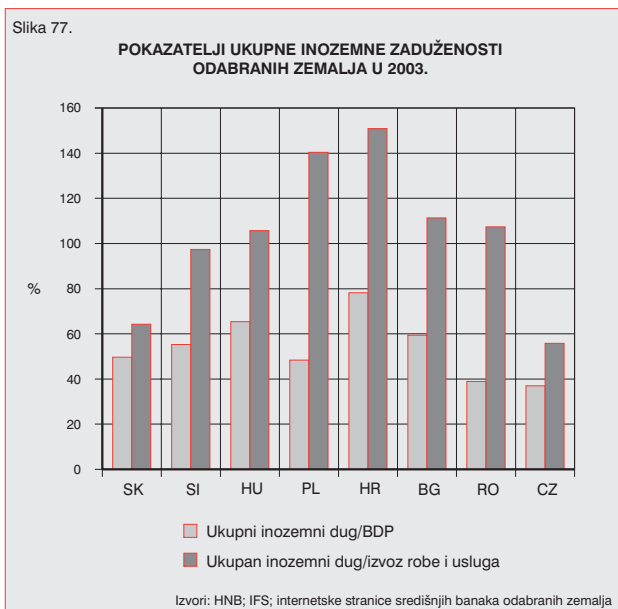
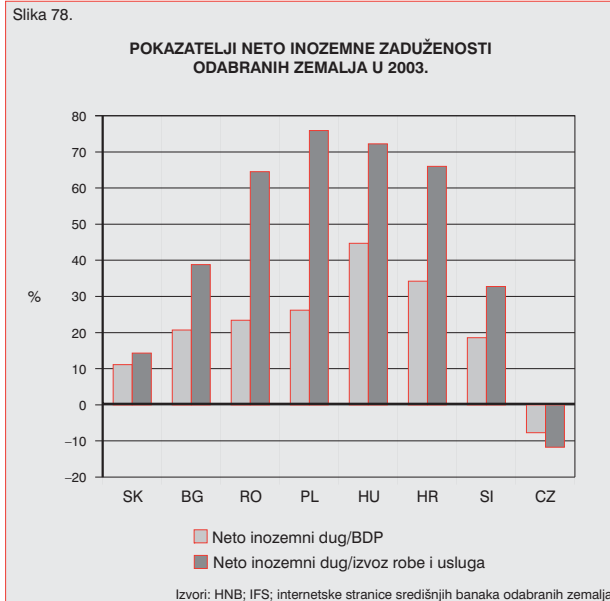
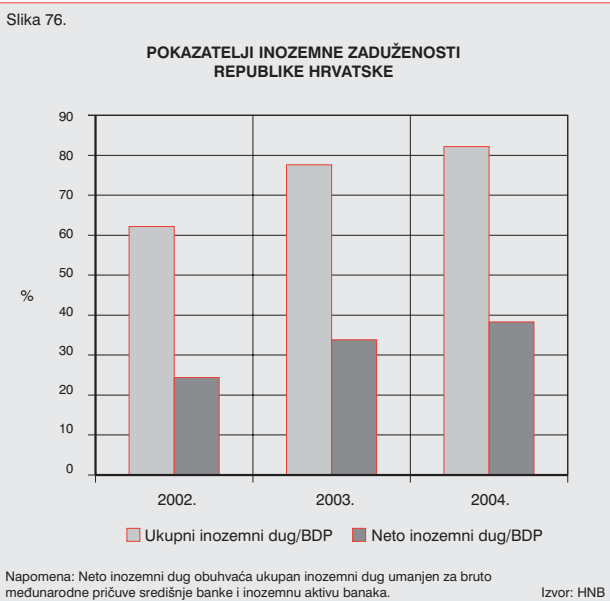
Kad se inozemni dug umanjí za bruto međunarodne pričuve i inozemnu aktivu banaka, koje se u poteškoćama mogu upotrijebiti za premošćivanje neusklađenosti u međunarodnim plaćanjima, inozemna zaduženost može se promatrati na neto načelu. Tako definiran inozemni dug RH iznosio je krajem prosinca 2004. godine 10,6 mlrd. EUR, što je za 22,4% više od vrijednosti zabilježene krajem prethodne godine. Relativni pokazatelji neto inozemne zaduženosti iznosili su krajem 2004. godine 38,3% ocijenjenog BDP-a i 73,3% izvoza robe i usluga za tekuću godinu.

Usporedba s ostalim tranzicijskim zemljama pokazuje kako se Hrvatska i nadalje izdvaja kao natprosječno zadužena zemlja. Udio inozemnog duga Hrvatske u BDP-u od 78,5%²⁴ čak je za 12,8 postotnih bodova viši od istog poka-

²² Vidi *Global Development Finance 2005*, Svjetska banka, str. 253.

²³ Bruto nacionalni dohodak dobiven je zbrajanjem ocijenjenog bruto domaćeg proizvoda i neto faktorskih dohodaka.

zatelja za Mađarsku i 18,8 postotnih bodova viši od pokazatelja za Bugarsku. Ako se inozemni dug izrazi kao udio u izvozu robe i usluga (podaci se također odnose na 2003. godinu), Hrvatska se pokazateljem od 151,5% ponovno izdvaja kao najzaduženija tranzicijska zemlja, dok je prosjek za ostalih sedam odabranih zemalja manji od 100%.

Zbog relativno visokih međunarodnih pričuva usporedba prema pokazateljima neto inozemne zaduženosti stavlja Hrvatsku u donekle bolji položaj. Udio neto inozemnog duga Hrvatske u BDP-u na kraju 2003. godine iznosio je 34%, a viši je udio zabilježen jedino u Mađarskoj (45%). Udio neto inozemnog duga Hrvatske u izvozu robe i usluga dosegnuo je 66%. Viši (nepovoljniji) udjeli neto duga u izvozu robe i usluga zabilježeni su krajem 2003. u Poljskoj (76%) i

Mađarskoj (72%), dok za Rumunjsku pokazatelj iznosi 64%.

Likvidnost u međunarodnim plaćanjima

Posljednje tromjesečje 2004. obilježila su povoljna kretanja indeksa pritiska na devizno tržište²⁵, koja su se nastavila i tijekom siječnja 2005. U listopadu 2004. zabilježena je aprecijacija kune prema euru (0,8% na mjesečnoj razini) pa je, uz blago smanjenje međunarodnih pričuva, vrijednost indeksa značajno smanjena (poboljšana) u odnosu na rujnu. Sezonski uobičajena deprecijacija kune prema euru u studenome, praćena neznatnim smanjenjem pričuva, utjecala je na rast indeksa. Početkom prosinca zabilježeni su aprecijacijski pritisci, a aprecijacija se nastavila i nakon što je HNB deviznom intervencijom otkupio 99,5 mil. EUR. Ipak, zbog

24 Svi relativni pokazatelji za tranzicijske zemlje koji se navode u ovom odlomku, uključujući i Hrvatsku, izvedeni su iz stanja inozemnog duga, BDP-a i izvoza robe i usluga izraženih u nacionalnoj valuti. Udio inozemnog duga Hrvatske u BDP-u koji je prije spomenut (77,6%), izveden je iz eurskih vrijednosti.

25 Indeks pritiska na devizno tržište računa se kao ponderirani prosjek stope rasta tečaja kune prema euru i stope rasta bruto međunarodnih pričuva uz standardne devijacije kao ponder.

rasta potražnje za devizama na domaćem deviznom tržištu tijekom posljednjih nekoliko dana 2004. godine, kuna je značajno oslabjela prema euru, pa je u prosincu na mjesečnoj razini zabilježena deprecijacija od 0,9%. U istom je mjesecu zabilježen rast međunarodnih pričuva od 1,7%, što je rezultiralo padom indeksa na vrlo nisku razinu. Siječanj 2005. obilježila je aprecijacija kune od 1,6% i povećanje međunarodnih pričuva od 1,9%, što je prouzročilo pad indeksa na najnižu razinu od kolovoza 2003.

Državne financije

Obilježja proračuna u 2004.

Protekla fiskalna godina započela je privremenim financiranjem proračuna, koje je na snazi bilo tijekom prvog tromjesečja. Državni proračun Republike Hrvatske donesen je u ožujku, jednako kao i financijski planovi državnih fondova i agencija. Nedugo zatim, u travnju 2004. godine, istekao je *stand-by* aranžman koji su hrvatske vlasti, četrnaest mjeseci prije, sklopile s Međunarodnim monetarnim fondom, kao mjeru opreza u predizbornoj godini. Taj je financijski sporazum istekao bez zaključivanja, jer, između ostaloga, kriteriji na području fiskalne politike postavljeni za kraj prosinca 2003. nisu bili zadovoljeni, a odmah su započeli pregovori o sklapanju novog aranžmana.

Početak ljeta donesene su Izmjene i dopune Državnog proračuna, na osnovi kojih je plan prihoda povećan za 2,8 mlrd. kuna, a plan rashoda za 1,9 mlrd. kuna. Rebalansom su, među ostalim, povećani planirani prihodi od dividenda trgovačkih društava u javnom sektoru, zatim prihodi od PDV-a i doprinosa za socijalno osiguranje, kao i naknade za koncesije. Glede rashoda najveći dio povećanja, u iznosu višem od 1,2 mlrd. kuna, bio je namijenjen Hrvatskim željeznicama. Rebalansom utvrđeno povećanje prihoda veće je od povećanja rashoda, pa je njime smanjen ciljani iznos proračunskog manjka.

Početak srpnja 2004. godine Vlada Republike Hrvatske donijela je Načela fiskalne politike za razdoblje 2005. – 2007. godine. Ciljevi fiskalne politike definirani u Načelima uz ostalo uključuju: provođenje fiskalne prilagodbe, kojom će deficit opće države do 2007. biti smanjen na razinu nižu od 3% BDP-a, zatim stabiliziranje javnog duga (ispod 60% vrijednosti BDP-a do 2007.), kao i stabiliziranje inozemnog duga (ispod 80% vrijednosti BDP-a do 2007. godine). Također u srpnju 2004. hrvatske su vlasti podnijele MMF-u zahtjev za odobrenje novog *stand-by* aranžmana. U kolovozu 2004. Međunarodni monetarni fond podržao je program sadržan u Memorandumu o ekonomskoj i financijskoj politici, te je Republici Hrvatskoj odobrio *stand-by* aranžman na razdoblje od 20 mjeseci. Osnovni su ciljevi programa stabiliziranje udjela inozemnog duga u BDP-u (približno na njegovu sadašnjoj razini), odnosno smanjenje eksterne ranjivosti, koju stvaraju visoki deficiti na tekućem računu platne bilance i opterećenje inozemnim dugom, te priprema Hrvatske za ulazak u EU. Postavljene ciljeve trebalo bi prema programu postići snižavanjem proračunskog manjka i strukturnim reformama, čiji je cilj smanjenje uloge države u gospodarstvu.

Za početak srednjoročne konsolidacije u 2004. godini planiran je manjak proračuna opće države u iznosu od 4,5% vrijednosti BDP-a, dok manjak u 2005. ne bi smio premašiti 3,7% BDP-a.

Prema podacima Ministarstva financija, prikazanima na gotovinskom načelu²⁶, ostvareni manjak konsolidirane opće države u 2004. godini iznosio je 4,9% očekivane vrijednosti nominalnog BDP-a za 2004. Ciljani manjak premašen je za 0,4% BDP-a ili približno 800 mil. kuna. Kako plan rashoda nije u potpunosti ispunjen, prekoračenje planiranog manjka ponajprije je posljedica znatnog podbačaja prihoda.

Detaljnije podatke o ostvarenjima državnog proračuna te prihoda i rashoda središnje i opće države Ministarstvo financija od lipnja 2004. godine prikazuje prema novom formatu međunarodne metodologije za statistiku javnih financija – GFS 2001. Kako su s primjenom nove metodologije promijenjeni klasifikacija i obuhvat pojedinih kategorija prihoda i rashoda, dostupni tromjesečni podaci o ostvarenjima prihoda i rashoda u 2004. nisu potpuno usporedivi s raspoloživim podacima iz prethodnih godina, kad su podaci bili prikazivani u skladu s metodologijom za statistiku javnih financija GFS 1986. Usporediti se, uz određene izračune, mogu samo prihodi, a što se tiče rashoda, dezagregirani podaci kojima raspoložemo ne omogućuju detaljniju analizu.

Ostvarenje proračuna

Proračunski prihodi

Prema podacima Ministarstva financija na razini konsolidirane opće države tijekom 2004. ukupno je prikupljeno 93,8 mlrd. kuna prihoda²⁷. Od toga gotovo 92,6 mlrd. kuna čine tekući prihodi, dok se preostale 1,2 mlrd. kuna odnose na prihode od kapitala i privatizacije²⁸. Udio ukupno ostvarenih prihoda u očekivanoj vrijednosti nominalnog BDP-a za 2004. godinu iznosi približno 45%, što prema tom pokazatelju Hrvatsku svrstava neznatno ispod prosjeka u eurozoni, odnosno, iznad većine novih članica Europske unije.

Kako tromjesečni podaci o prihodima i rashodima konsolidirane opće države prema ekonomskoj klasifikaciji nisu dostupni, u nastavku komentiramo prihode i rashode konsolidirane središnje države, uključujući poslovanje državnih agencija (HAC-a, HC-a, DAB-a i HFP-a), jer je to najviša razina konsolidacije državnih računa za koju su dostupni tromjesečni podaci prikazani prema ekonomskoj klasifikaciji. Iz detaljnije analize isključujemo stoga razinu lokalne države, koja u ukupnim prihodima i rashodima konsolidirane opće države sudjeluje s približno 10%.

Na razini konsolidirane središnje države, prema podacima Ministarstva financija, tijekom 2004. godine prikupljeno je ukupno 84 mlrd. kuna, što je za približno 3,0 mlrd. kuna više nego godinu prije. U usporedbi sa 2003. godinom, kada je rast prihoda iznosio 8,3%, godišnji porast ukupnih prihoda

26 Podaci Ministarstva financija prikazani su na gotovinskom načelu, osim prihoda i rashoda HAC-a i HC-a, koji su prikazani na obračunskom načelu.

27 Izračunato na osnovi podatka o ostvarenju prihoda prikazanom prema formatu GFS 2001, a usporedivo je s *ukupnim prihodima i potporama* prema formatu GFS 1986.

28 Izračunato na osnovi podatka o ostvarenju prihoda prikazanom prema formatu GFS 2001.

da u 2004. iznosi relativno malo, 3,8%. No, promatramo li tekuće prihode odvojeno od prihoda od kapitala, slika je bitno drukčija. Porast tekućih prihoda, na koje se u protekloj godini odnosi više od 99% ukupnih prihoda, bio je veći od porasta u 2003. godini (8,0% prema 7,1%), dok za prihode od kapitala vrijedi upravo suprotno, tj. u 2004. zabilježen je pad tih prihoda veći od 80%. Premda većina prihodnih stavki u 2004. nije ostvarena u skladu s planom, navedene razlike u ostvarenim stopama rasta djelomično su bile posljedica i učinka baznog razdoblja, odnosno dviju velikih transakcija. Dok je na ostvarenje prihoda od kapitala u 2003. godini znatno utjecala prodaja 25% dionica Ine, na ostvarenje tekućih (neporeznih) prihoda u 2004. godini znatno je utjecala isplata dividende iz poduzeća u javnom sektoru (HT – Hrvatskih telekomunikacija d.d.), kao i prihod od prodaje koncesija za UMTS²⁹. Iako je na osnovi neporeznih prihoda prikupljeno više od 7,6 mlrd. kuna (godišnji rast od 40%), godišnji plan prihoda nije u potpunosti ispunjen, među ostalim i zato što je prihod od koncesije dane za treću mrežu mobilne telefonije uplaćen tek u veljači 2005. godine.

Porezni prihodi, koji u prihodima konsolidirane središnje države sudjeluju s više od 90%, u 2004. godini rasli su nešto sporije (5,5%) nego godinu prije (6,6%). Taj nominalni godišnji porast bio je niži od očekivanog rasta nominalnog BDP-a u 2004. Iako prihodi od poreza na dodanu vrijednost i doprinosa za socijalno osiguranje, dvaju najznačajnijih proračunskih prihoda, nisu prikupljeni prema godišnjem planu, najveći doprinos rastu poreznih prihoda ipak je proiziđao iz porasta upravo tih dvaju prihoda. Prihodi od PDV-a, s udjelom od 35,5% u ukupno ostvarenim prihodima, porasli su za 6,2% na godišnjoj razini (što je za 2,2 postotna boda manje od rasta zabilježenog 2003.). Promatrano po tromjesečjima, najviši rast, od gotovo 10% u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine, zabilježen je u drugom tromjesečju. U drugoj polovici 2004., unatoč dobrim pokazateljima o kretanjima u trgovini i turizmu tijekom ljetnih mjeseci, rast prihoda od PDV-a polagano se usporavao. U trećem tromjesečju ostvaren je rast od 5,4%, dok je u četvrtom tromjesečju porast iznosio samo 4,2% ili dvostruko manje od 9,0% zabilježenih godinu prije. Rezultat je takvog rasta podbačaj od gotovo 590 mil. kuna (ili 2,0%) u odnosu na plan utvrđen rebalansom. Bitno je napomenuti kako je rebalansom utvrđeni iznos planiranih prihoda od PDV-a za 2004. činio osnovicu za planiranje prihoda od PDV-a u 2005., u koje je uključen i očekivani učinak uvođenja financijske policije tijekom 2005. Godišnji rast prihoda od PDV-a koji je potreban da bi se ostvario plan prihoda od PDV-a u 2005. godini, iznosi vrlo visokih 10%.

Doprinosi za socijalno osiguranje, na koje se odnosi 31% ukupnih prihoda, porasli su u 2004. godini za 7,6%. Rast je bio rezultat porasta mase isplaćenih plaća, i to uglavnom zbog nominalnog povećanja plaća, a manjim dijelom kao posljedica porasta broja osiguranika. Rast doprinosa u 2004. godini bio je za 0,9 postotnih bodova manji nego u 2003. godini, kada je na rast znatno više utjecalo povećanje broja osiguranika. Taj je utjecaj u 2003. bio posebno izražen

jer je porast broja osiguranika, koji isključuje zaposlene kod insolventnih poduzeća, tj. one za koje poslodavci ne uplaćuju doprinose, u 2003. bio dvostruko veći (3,8%) nego u 2004. godini (1,7%). No, slično kao i kod PDV-a, unatoč porastu prihoda od doprinosa za socijalno osiguranje u 2004. godini plan nije bio realiziran, s tim da je podbačaj prihoda od doprinosa ipak bio bitno manji. Podbačaj je zabilježen i kod gotovo svih prihoda od trošarina, uz iznimke trošarina na kavu i trošarina na luksuzne proizvode (koje u ukupnim trošarinama sudjeluju s manje od 1,4%). Iznosom najveće, trošarine na naftne derivate, bile su manje nego što je planirano. Tijekom 2004. porastao je broj turističkih dolazaka (6% na godišnjoj razini), a među njima su dolasci cestovnim prijevozom svakako imali znatan udio, no na godišnjoj je razini zabilježen pad prihoda od trošarina na naftne derivate. Na slabe je rezultate, osim poteškoća s naplatom trošarina na naftne derivate, utjecala i razina cijena nafte, koja je tijekom 2004. bila znatno viša nego prethodne godine.

Porezom na dohodak u 2004. godini prikupljeno je tek neznatno više prihoda (0,4%) nego 2003., što je ipak bilo dovoljno da se ostvari godišnji plan (odnosno da se planirani prihodi premaše za 2%). Nizak rast prihoda rezultat je promjena u porezu na dohodak, odnosno znatnog povećanja poreznih olakšica. Novim promjenama poreza na dohodak, koje su stupile na snagu početkom 2005. godine, dodatno je smanjeno oporezivanje dohotka. Povećan je osobni odbitak (sa 1.500 na 1.600 kuna) i odbici za uzdržavane članove obitelji. Procjenjuje se da će se zbog tih promjena prihodi smanjiti za 850 mil. kuna, od čega bi, prema simulacijama HNB-a, približno polovica mogla biti rezultat povećanja osobnog odbitka. Osim toga, prihodi će se smanjiti i zbog ukidanja poreza na dividendu za fizičke osobe. Pozitivni učinci, koji će djelomice nadoknaditi navedena smanjenja, očekuju se među ostalim od smanjenja kumulativnog iznosa poreznih olakšica (sa 48.600 kuna na ukupno 12.000 kuna) i od jasnijeg definiranja svih kategorija prihoda od rada. Kako je prihod od poreza na dohodak zajednički prihod jedinica lokalne i područne samouprave i državnog proračuna, smanjenja prihoda na osnovi navedenih izmjena podijelit će se između dviju državnih razina. Više će se smanjiti prihodi jedinica lokalne i područne samouprave jer one u raspodjeli dobivaju 65% ukupno prikupljenih prihoda od poreza na dohodak, dok državni proračun prihoduje 35%. Navedeno smanjenje potrebno je također promatrati s obzirom na važnost prihoda od poreza na dohodak u ukupnim prihodima središnje, odnosno lokalne države. Naime, porez na dohodak u ukupnim prihodima konsolidirane središnje države sudjeluje s manje od 4%, dok je na razini lokalne države najvažniji izvor prihoda, s udjelom od približno 45%.

Najviše stope rasta među poreznim prihodima u 2004. ostvarili su porezi na imovinu (22,7%), koji se ostvaruju iz poreza na promet nekretnina, te porezi na promet dobara i usluga (18,6%). Prihodi od poreza na dobit u 2004. godini rasli su znatno sporije (1,9%) nego godinu prije (15,6%), dok su prihodi od carina, zbog procesa liberalizacije u vanjskotrgovinskoj razmjeni, smanjeni za 6,4%.

²⁹ To je bila prodaja koncesija za UMTS VIP-u i HT-u, a za koncesiju trećem mobilnom operateru (dodijeljenu na odvojenom natječaju) naknada u iznosu od 172 mil. kuna nije bila naplaćena u 2004. godini.

Tablica 16. Izračun salda (bez kapitalnih prihoda) prema metodologiji GFS 1986, u milijunima kuna

	I. – XII. 2004.				
	Državni proračun	Izvanproračunski korisnici	Konsolidirana središnja država	Jedinice lokalne i područne samouprave	Konsolidirana opća država
Prihodi ^a	80.467	7.768	86.959	10.827	96.345
Ukupni rashodi i neto posudbe	86.205	11.364	96.294	11.555	106.407
Rashodi ^a	83.145	5.332	87.202	8.759	94.520
Nabava nefinancijske imovine ^a	1.664	6.162	7.825	2.711	10.537
Neto pozajmljivanje – zajmovi ^a	938	-182	756	57	812
Izdaci	1.264	95	1.359	126	1.485
Primici	326	277	603	70	673
Izdaci za dionice i ostale udjele ^a	458	52	511	17	527
Izdaci za ostala potraživanja ^a	0	0	0	11	11
Saldo bez kapitalnih prihoda (GFS 1986)	-5.738	-3.596	-9.335	-728	-10.062

^a Napomena: GFS 2001. Izvor: MF

Proračunski rashodi, saldo proračuna i financiranje manjka

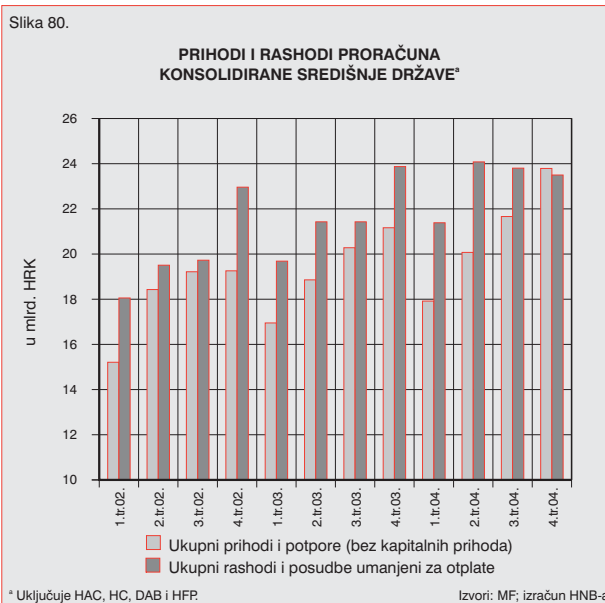
Prema podacima Ministarstva financija na razini konsolidirane opće države u 2004. ukupno je utrošeno 102,6 mlrd. kuna, što je za 7,3 mlrd. kuna ili 7,7% više nego godinu prije³⁰. Od toga je 92,8 mlrd. kuna utrošeno na razini konsolidirane središnje države, a 9,8 mlrd. kuna odnosi se na rashode jedinica lokalne i područne samouprave. Porast rashoda na razini konsolidirane središnje države iznosio je 7,1% te je, u skladu s njihovim udjelom u ukupnim rashodima konsolidirane opće države, činio glavninu njihova porasta, iako su rashodi na razini lokalnih i područnih samouprava rasli nešto brže (9,3%).

Pojedine kategorije rashoda nije moguće izravno usporediti s raspoloživim podacima za prethodna razdoblja jer se podaci o rashodima prema ekonomskoj klasifikaciji od lipnja 2004. iskazuju samo prema novom formatu međunarodne metodologije za statistiku javnih financija – GFS 2001. Rashode za kamate ipak je moguće usporediti, pa je tako u 2004. godini zabilježen njihov porast od 0,5 mlrd. kuna, odnosno od 13,2% u odnosu na 2003. godinu. Time su oni dosegli razinu od gotovo 4,5 mlrd. kuna, što je bilo za 0,1 mlrd. kuna ili 2,6% više od plana za 2004. godinu.

Ostvareni manjak proračuna konsolidirane opće države u 2004. godini, prema konačnim podacima Ministarstva financija, iznosio je 8,9 mlrd. kuna, odnosno 10,1 mlrd. kuna izuzmu li se kapitalni prihodi. Kao i u slučaju rashoda konsolidirane opće države, glavnina manjka konsolidirane opće države odnosila se na proračun konsolidirane središnje države, čiji je manjak u 2004. godini iznosio 8,7 mlrd. kuna, odnosno 9,3 mlrd. kuna izuzmu li se kapitalni prihodi. Manjak na razini konsolidirane središnje države (bez kapitalnih prihoda) od 9,3 mlrd. kuna tako je za 1% bio manji od manjka ostvarenog u 2003. godini te je iznosio 4,5% očekivanog BDP-a za 2004. godinu.

Manjak proračuna konsolidirane središnje države (zajedno s otplatama) bio je gotovo u cijelosti financiran zaduživanjem. U usporedbi s prethodnim godinama država se tijekom 2004. znatno više oslanjala na domaće izvore nego na strane. Financiranje se uglavnom zasnivalo na emisiji vrijednosnih papira, tj. izdavanju trezorskih zapisa (gotovo 2,5 mlrd. kuna) i emisiji obveznica. Na domaćem financijskom tržištu izdane su obveznice u ukupnoj kunskoj protuvrijed-

³⁰ Navedeni podaci izračunati su na temelju podataka o ostvarenju prihoda i ostvarenom saldu bez kapitalnih prihoda – GFS 1986.

nosti od 1,25 mlrd. EUR. Od toga je 400 mil. EUR izdano u srpnju, 200 mil. EUR u studenome, a 650 mil. EUR odnosi se na integralno izdanje koje je izdano u tri tranše. Pri tome je posljednje prošlogodišnje izdanje (200 mil. EUR u studenome) bilo namijenjeno za otplatu glavnice duga i plaćanje kamata, i to na osnovi samurajske obveznice (u ukupnom iznosu od 25,5 mlrd. JPY), koja je na naplatu dospjela tijekom prosinca prošle godine. Dio potreba za financiranjem pokriven je i zaduživanjem u inozemstvu, tj. uzimanjem inozemnih kredita (u čemu se najveći dio odnosi na kredite Hrvatskim autocestama) i izdavanjem državne obveznice. Prošle godine država je u inozemstvu izdala samo jednu državnu obveznicu, i to u vrijednosti od 500 mil. EUR. Manji dio potreba bio je podmiren приходima od kapitala i privatizacije. Samo na osnovi primitaka od prodaje dionica tijekom 2004. godine prikupljeno je 347 mil. kuna, dok su ukupni prihodi od kapitala i privatizacije iznosili 600 mil. kuna ili tek nešto više od trećine planiranog iznosa³¹.

Državni dug³²

U četvrtom tromjesečju 2004. dug opće države s dugom HBOR-a nastavio je rasti, ali znatno sporije nego tijekom pr-

³¹ Izračunato na osnovi podatka o ostvarenju prihoda prikazanom prema formatu GFS 2001.

va tri tromjesečja. Prema podacima HNB-a na kraju prosinca 2004. dug opće države s dugom HBOR-a iznosio je 98,6 mlrd. kuna ili približno 48% očekivane vrijednosti nominalnog BDP-a za 2004. godinu. Pridoda li se tom dugu 13,2 mlrd. kuna potencijalnog duga na osnovi izdanih državnih jamstava, ukupni dug na kraju 2004. povisuje se na 111,8 mlrd. kuna ili na približno 54,1% očekivane vrijednosti nominalnog BDP-a za 2004. godinu.

Tijekom cijele prošle godine dug opće države s dugom HBOR-a povećao se za 12,5 mlrd. kuna, što je 29% više od povećanja zabilježenog 2003., kada se dug povećao za 9,7 mlrd. kuna. Usporedi li se struktura povećanja duga u 2004. i u 2003. godini, primjećuje se bitna razlika. Dok je u povećanju duga tijekom 2003. godine inozemna komponenta iznosila dvije trećine, a domaća tek jednu trećinu, tijekom 2004. navedeni se omjer promijenio u korist domaće komponente. Protekle godine gotovo 60% ukupnog povećanja duga ostvareno je zaduživanjem na domaćem financijskom tržištu, što je proizišlo iz namjere države da se pri podmirivanju duga više oslanja na domaće izvore. Veća orijentiranost na domaće financijsko tržište promijenila je strukturu duga. Naime, tijekom 2004. godine udio unutarnjeg duga u dugu opće države (s dugom HBOR-a) povećao se za 2,3 postotna boda (sa 41,4% na kraju 2003. na 43,7% na kraju 2004.). Iznos navedenog povećanja jednak je smanjenju udjela inozemnog duga, a ono potiče rast domaćega financijskog tržišta i pridonosi postupnom smanjivanju izloženosti države valutnom riziku.

Od ukupnog povećanja duga tijekom 2004. godine (12,5 mlrd. kuna), 11,7 mlrd. kuna odnosi se na povećanje duga opće države, dok je preostalih 0,8 mlrd. kuna rezultat zaduživanja HBOR-a. Povećanje duga HBOR-a gotovo u cijelosti proizlazi iz inozemnog zaduživanja s početka godine, dok je u povećanju duga opće države domaća zaduživanja (64%) prevladavalo nad inozemnim (36%).

Unutarnji dug opće države povećan je tijekom prošle godine za 7,5 mlrd. kuna, i to gotovo u potpunosti na razini zaduživanja Republike Hrvatske (9,2 mlrd. kuna), mali dio odnosio se na zaduživanje lokalne države (0,6 mlrd. kuna), a dug se republičkih fondova smanjio (za 2,3 mlrd. kuna). Glavnina povećanja unutarnjeg duga rezultat je izdavanja obveznica i trezorskih zapisa, dok manji dio povećanja proizlazi iz zaduživanja kod banaka uzimanjem kredita, koji su ujedno

pretežan oblik zaduživanja na razini lokalne države. Osim bankovnim kreditima (0,4 mlrd. kuna) lokalna se država tijekom 2004. godine u znatnijoj mjeri počela zaduživati i izdavanjem municipalnih obveznica (0,2 mlrd. kuna).

Inozemni dug opće države tijekom 2004. godine povećao se gotovo za 4,3 mlrd. kuna, što je za 1,0 mlrd. kuna (ili 19%) manje od povećanja zabilježenog prethodne godine. Kako je inozemni dug lokalne države smanjen (za 77 mil. kuna), prošlogodišnje povećanje duga manjim se dijelom odnosi na razinu Republike Hrvatske (0,9 mlrd. kuna), a uglavnom proistječe iz zaduživanja republičkih fondova (3,4 mlrd. kuna).

Promatrano po tromjesečjima, najveće povećanje duga opće države, u iznosu od 6,5 mlrd. kuna, zabilježeno je u drugom tromjesečju 2004., a najmanje u prvom (0,3 mlrd. kuna). Takvo povećanje duga u drugom tromjesečju bilo je posljedica emisije euroobveznica u iznosu od 500 mil. EUR i zaduživanja izdavanjem trezorskih zapisa. Velik upis trezorskih zapisa Ministarstva financija prouzročila je visoka likvidnost na tržištu novca potkraj travnja i tijekom svibnja. Neto upis trezorskih zapisa tijekom drugog tromjesečja premašio je 1,9 mlrd. kuna.

Unutarnji dug središnje države

Unutarnji je dug središnje države na kraju prosinca 2004., prema podacima HNB-a, iznosio 41,6 mlrd. kuna, što je za 6,9 mlrd. kuna ili 19,8% više od stanja duga zabilježenog na kraju 2003. godine. Kako je unutarnji dug republičkih fondova tijekom prošle godine bio smanjen gotovo za 2,3 mlrd. kuna, cjelokupno povećanje duga bilo je posljedica zaduživanja na razini Republike Hrvatske, i to u iznosu od gotovo 9,2 mlrd. kuna. Pri tome je dominantan oblik zaduživanja države bila emisija obveznica (5,8 mlrd. kuna), dok su nešto manji bili udio trezorskih zapisa (2,5 mlrd. kuna) i udio kredita banaka (0,9 mlrd. kuna).

Tijekom četvrtog tromjesečja unutarnji dug središnje države povećan je za približno 1,4 mlrd. kuna, i to kao rezultat emisije obveznica i upisa trezorskih zapisa. Naime, potkraj studenoga prošle godine Ministarstvo financija izdalo je državne obveznice u vrijednosti 200 mil. EUR, uz fiksnu godišnju kamatnu stopu od 5,375%. Obveznica je izdana s dospeljećem od 15 godina, čime je postala državni vrijednosni papir s najdužim dospeljećem.

Tablica 17. Unutarnji dug središnje države, na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	Stanje			Promjena	
	XII. 2002. ^a	XII. 2003.	XII. 2004.	I. – XII. 2003.	I. – XII. 2004.
1. Unutarnji dug središnje države	31.421	34.736	41.616	3.315	6.880
1.1. Unutarnji dug Republike Hrvatske	23.320	28.161	37.330	4.841	9.169
Trezorski zapisi	5.633	6.548	9.022	915	2.474
Instrumenti tržišta novca	0	0	–	0	–
Obveznice	15.888	17.422	23.186	1.534	5.764
Krediti banaka	1.799	4.190	5.121	2.391	931
1.2. Unutarnji dug republičkih fondova	8.101	6.576	4.286	–1.526	–2.289
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–
Obveznice	4.461	3.616	2.033	–844	–1.583
Krediti banaka	3.641	2.959	2.253	–682	–706
Napomena: Izdana jamstva	7.528	6.895	5.512	–633	–1.383

^a Dug Hrvatskih cesta, Hrvatskih autocesta i Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka reklasificiran je iz podsektora Republika Hrvatska u podsektor republički fondovi od, uključujući, prosinca 2002. Izvor: Bilten HNB-a, Tablica I3.

32 Podaci o dugu opće države i dugu središnje države revidirani su u skladu s izmjenama metodologije statistike inozemnog duga.

Tablica 18. Inozemni dug središnje države, na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	Stanje			Promjena	
	XII. 2002. ^a	XII. 2003.	XII. 2004.	I. – XII. 2003.	I. – XII. 2004.
1. Inozemni dug središnje države	43.517	50.138	55.248	6.620	5.110
1.1. Inozemni dug Republike Hrvatske	37.388	41.049	41.952	3.661	903
Obveznice	28.694	32.145	32.793	3.451	648
Krediti	8.694	8.904	9.159	210	255
1.2. Inozemni dug republičkih fondova	6.129	9.089	13.296	2.960	4.207
Obveznice	685	821	2.765	136	1.944
Krediti	5.445	8.269	10.532	2.824	2.263
Napomena: Izdana jamstva	8.260	8.619	7.810	359	-809

^a Dug Hrvatskih cesta, Hrvatskih autocesta i Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka reklasificiran je iz podsektora Republika Hrvatska u podsektor republički fondovi od, uključujući, prosinca 2002. * Ispravljani podaci. Izvor: Bilten HNB-a, Tablica 13.

Inozemni dug središnje države

Prema podacima HNB-a inozemni dug središnje države iznosio je na kraju prosinca 2004. godine 55,2 mlrd. kuna, što je bilo za 5,1 mlrd. kuna ili 10,2% više od stanja zabilježenog godinu prije. Većina povećanja duga odnosi se na povećanje duga republičkih fondova, dok je tijekom prošle

godine inozemni dug na razini zaduživanja Republike Hrvatske bio povećan za 0,9 mlrd. kuna. Od 4,2 mlrd. kuna povećanja inozemnog duga republičkih fondova, 0,9 mlrd. kuna odnosi se na zaduživanje HBOR-a, a ostatak je rezultat zaduživanja državnih agencija, u čemu najveći udio imaju Hrvatske autoceste.

Statistički pregled

Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama

Podaci o potraživanjima i obvezama financijskih institucija klasificiraju se prema institucionalnim sektorima i financijskim instrumentima. Institucionalni sektori su sljedeći: financijske institucije, središnja država, ostali domaći sektori i inozemstvo.

Sektor financijske institucije obuhvaća sljedeće podsektore: središnju banku, banke, ostale bankarske institucije i nebankarske financijske institucije. Središnja banka je Hrvatska narodna banka. Banke su institucije kojima je Hrvatska narodna banka izdala odobrenje za obavljanje bankarskih poslova u skladu sa Zakonom o bankama, uključujući i štedionice u prijelaznom razdoblju. U sektor banke ne uključuju se banke u stečaju i bivše filijale banaka čije je sjedište izvan Republike Hrvatske. Ostale bankarske institucije su stambene štedionice, štedno-kreditne zadruge i investicijski fondovi. Nebankarske financijske institucije su financijske institucije koje nisu klasificirane kao banke ili kao ostale bankarske institucije (npr. društva za osiguranje, mirovinski fondovi).

Središnja država obuhvaća podsektor Republika Hrvatska i podsektor republički fondovi. Do prosinca 2003. godine podsektor Republika Hrvatska obuhvaćao je organe državne uprave, uključujući Hrvatske ceste, Hrvatske autoceste, Državnu agenciju za osiguranje

štednih uloga i sanaciju banaka, a podsektor republički fondovi obuhvaća Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatski fond za privatizaciju, Hrvatske vode i Hrvatsku banku za obnovu i razvitak.

Od siječnja 2004. godine Hrvatske ceste, Hrvatske autoceste, Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka reklasificirani su iz podsektora Republika Hrvatska u podsektor republički fondovi.

Ostali domaći sektori su: organi lokalne države, državna i ostala trgovačka društva te stanovništvo, uključujući obrtnike i neprofitne institucije koje pružaju usluge stanovništvu. Podsektor ostala trgovačka društva obuhvaća i banke u stečaju. U pojedinim tablicama ostali domaći sektori dijele se u sljedeće podsektore: lokalnu državu, koja obuhvaća jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, trgovačka društva koja obuhvaćaju državna i ostala trgovačka društva, te stanovništvo, koje uključuje i obrtnike i neprofitne institucije.

Sektor inozemstvo obuhvaća strane fizičke i pravne osobe.

Svi podaci o potraživanjima i obvezama odnose se na stanje na kraju razdoblja, pri čemu se devizne pozicije iskazuju u kunskoj protuvrijednosti prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani	Mjesečne stope rasta					
								Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani
1994.	prosinac	4.714,2	6.642,6	6.996,7	17.679,9	16.540,1	27.661,5	11,73	2,20	3,83	2,26	11,84	3,45
1995.	prosinac	6.744,1	8.234,9	8.503,2	24.623,0	21.576,3	32.819,5	2,97	0,89	1,54	3,41	1,00	1,88
1996.	prosinac	8.770,4	11.368,9	11.494,9	36.701,1	24.960,4	33.831,2	11,35	7,83	7,67	4,88	-5,41	-11,61
1997.	prosinac	10.346,1	13.731,4	13.848,8	50.742,0	33.829,0	48.863,4	7,86	3,93	3,85	2,16	4,98	4,96
1998.	prosinac	9.954,2	13.531,4	13.615,2	57.340,3	44.626,8	59.792,0	7,24	6,92	6,59	2,51	3,73	0,25
1999.	prosinac ^a	10.310,0	13.858,9	13.965,7	56.659,3	40.003,8	55.875,8	4,53	5,46	5,48	2,28	0,35	-4,58
2000.	prosinac	11.717,3	18.030,3	18.256,4	73.061,1	44.043,9	60.883,8	7,32	10,04	9,89	3,66	10,46	2,66
2001.	prosinac	17.803,2	23.703,5	23.936,5	106.071,4	57.410,0	74.964,5	8,01	13,00	11,96	11,65	3,40	1,16
2002.	prosinac	23.027,9	30.869,8	31.876,7	116.141,8	83.324,4	97.463,7	10,72	6,11	6,79	1,65	7,92	2,15
2003.	prosinac	30.586,2	33.888,7	34.630,9	128.893,1	96.121,7	111.661,4	8,90	1,78	1,93	0,14	3,11	0,66
2004.	siječanj	29.439,9	32.323,1	32.853,4	128.917,7	98.213,8	113.102,5	-3,75	-4,62	-5,13	0,02	2,18	1,29
	veljača	29.482,8	31.283,9	31.827,9	127.876,5	97.913,3	113.516,7	0,15	-3,21	-3,12	-0,81	-0,31	0,37
	ožujak	30.076,1	31.622,9	32.187,8	125.766,6	98.115,4	113.282,0	2,01	1,08	1,13	-1,65	0,21	-0,21
	travanj	30.895,7	32.890,5	33.537,9	127.867,8	97.727,3	115.926,7	2,73	4,01	4,19	1,67	-0,40	2,33
	svibanj	31.175,6	33.193,9	33.931,5	127.461,4	98.300,7	115.314,9	0,91	0,92	1,17	-0,32	0,59	-0,53
	lipanj	31.157,1	34.265,4	34.846,7	129.559,4	99.728,3	116.769,2	-0,06	3,23	2,70	1,65	1,45	1,26
	srpanj	31.652,1	34.621,5	35.204,2	133.013,2	101.861,7	117.874,0	1,59	1,04	1,03	2,67	2,14	0,95
	kolovoz	32.327,9	35.024,3	35.818,7	136.825,8	101.771,0	118.889,6	2,14	1,16	1,75	2,87	-0,09	0,86
	rujan	32.851,8	34.492,3	35.234,5	138.742,8	103.362,9	120.614,7	1,62	-1,52	-1,63	1,40	1,56	1,45
	listopad	32.654,4	33.852,4	34.478,5	138.356,9	104.170,9	121.318,6	-0,60	-1,86	-2,15	-0,28	0,78	0,58
	studen	31.211,5	33.600,7	34.268,9	139.632,6	105.932,6	124.824,3	-4,42	-0,74	-0,61	0,92	1,69	2,89
	prosinac	33.924,4	34.562,1	35.186,5	139.947,7	108.205,1	127.308,6	8,69	2,86	2,68	0,23	2,15	1,99
2005.	siječanj	32.618,7	34.908,8	35.381,4	138.919,4	109.214,8	127.047,2	-3,85	1,00	0,55	-0,73	0,93	-0,21

^a Plasmani su jednokratno smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

U tablici se iskazuju podaci o nekim osnovnim monetarnim i kreditnim agregatima te njihove mjesečne stope rasta. U rujnu 1999. godine provedena je revizija svih monetarnih agregata. U starijim publikacijama HNB-a podaci o potraživanjima i obvezama štedionica nisu obuhvaćeni u izračunu monetarnih agregata.

Primarni novac u cijelosti je preuzet iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1).

Novčana masa M1 definirana je jednako kao i istoimena pozicija u Bilanci monetarnih institucija (Tablica B1) te obuhvaća gotov novac izvan banaka, depozite ostalih bankarskih institucija i ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke te depozitni novac kod banaka. Novčana masa M1a obuhvaća gotov novac izvan banaka i depozitni novac kod banaka uvećan za depozitni novac središnje države kod banaka.

Ukupna likvidna sredstva (M4) obuhvaćaju novčanu masu M1, štedne i oročene depozite, devizne depozite te obveznice i instrumente tržišta novca (navedene komponente preuzete su iz Bilance monetarnih institucija (Tablica B1)).

Neto domaća aktiva definirana je kao razlika između ukupnih likvidnih sredstava i inozemne aktive (neto).

Plasmani su potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. udio tih banaka u monetarnom agregatu M1 iznosio je 259,3 milijuna kuna, a u monetarnom agregatu M4 iznosio je 4.035,8 milijuna kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se stavka Plasmani banaka poveća za iznos od 3.513,5 mil. kuna.

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.				2005.
	XII.	XII. ^a	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
AKTIVA									
1. Inozemna aktiva (neto)	29.017,2	48.661,3	32.817,4	32.771,4	27.651,2	29.831,1	35.379,9	31.742,6	29.704,6
2. Plasmani	72.051,4	87.637,6	112.518,9	126.371,6	128.272,1	130.542,8	135.342,1	141.278,1	142.771,7
2.1. Potraživanja od središnje države (neto)	11.167,6	12.673,1	15.055,2	14.710,1	14.990,1	13.773,6	14.727,5	13.969,6	15.724,5
2.2. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	60.653,4	74.513,0	96.329,0	110.467,8	112.030,0	115.525,3	119.340,0	125.790,7	125.591,8
2.3. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	68,7	170,2	219,5	431,8	600,0	517,0	530,6	624,0	499,0
2.4. Potraživanja od nebankarskih financijskih institucija	161,7	281,4	915,3	761,8	651,9	727,0	744,0	893,9	956,4
Ukupno (1+2)	101.068,7	136.298,9	145.336,3	159.143,0	155.923,3	160.373,9	170.722,0	173.020,7	172.476,4
PASIVA									
1. Novčana masa	18.030,3	23.703,5	30.869,8	33.888,7	31.622,9	34.265,4	34.492,3	34.562,1	34.908,8
2. Štedni i oročeni depoziti	7.651,1	10.213,1	13.001,1	18.370,7	19.678,0	20.857,0	23.116,4	22.479,2	22.456,0
3. Devizni depoziti	46.901,6	71.836,9	72.054,6	76.035,3	74.070,1	74.056,7	80.453,6	81.742,9	80.340,7
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	478,2	317,8	216,3	598,4	395,6	380,4	680,5	1.163,5	1.214,0
5. Ograničeni i blokirani depoziti	2.864,5	1.926,2	1.729,5	1.721,6	2.049,3	2.295,0	2.177,6	2.067,0	2.102,3
U tome: Blokirani devizni depoziti stanovništva	1.695,1	770,2	319,3	167,8	110,7	101,8	47,2	40,0	0,4
6. Ostalo (neto)	25.143,1	28.301,4	27.465,1	28.528,2	28.107,4	28.519,5	29.801,7	31.006,1	31.454,7
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	101.068,7	136.298,9	145.336,3	159.143,0	155.923,3	160.373,9	170.722,0	173.020,7	172.476,4

^a U međunarodne pričuve HNB-a sa stanjem na dan 31. prosinca 2001. uključen je učinak prve revalorizacije vrijednosnica u iznosu od 165,5 milijuna kuna. U međunarodne pričuve uključene su i obračunate kamate na depozite, a čiji je učinak iznosio 63,8 milijuna kuna. Analogno, na osnovi pripisa obračunatih kamata obveze HNB-a prema inozemstvu povećane su za 6,4 milijuna kuna, a obveze na osnovi izdvajanja devizne obvezne pričuve za 8,6 milijuna kuna.

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

Bilanca monetarnih institucija prikazuje konsolidirane podatke iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1) i Konsolidirane bilance banaka (Tablica D1).

Inozemna aktiva (neto) jest razlika između zbroja inozemnih aktiva Hrvatske narodne banke i banaka i zbroja inozemnih pasiva Hrvatske narodne banke i banaka.

Plasmani su zbroj odgovarajućih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke i Konsolidirane bilance banaka, s tim da su potraživanja od središnje države iskazana neto, tj. umanjena za depozite središnje države kod Hrvatske narodne banke i kod banaka.

Novčana masa zbog je gotovog novca izvan banaka, depozita ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke, depozita ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke i depozitnog novca kod banaka (stavka Depozitni novac iz Konsolidirane bilance banaka, Tablica D1.).

Stavke Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca u cijelosti su preuzete iz Konsolidirane bilance banaka, dok je stavka Ograničeni i blokirani depoziti zbroj pripadnih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke (isključujući blokirane depozite banaka kod Hrvatske narodne banke) i Konsolidirane bilance banaka. Ostalo (neto) su neraspoređene stavke pasive umanjene za neraspoređene pozicije aktive.

Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija po veličini bilančne aktive

Godina	Mjesec	Ukupan broj banaka	Banke klasificirane po veličini bilančne aktive						Ukupan broj štedionica	Štedionice klasificirane po veličini bilančne aktive		
			Manje od 100 mil. kn	Od 100 do 500 mil. kn	Od 500 mil. do 1 mlrd. kn	Od 1 do 2 mlrd. kn	Od 2 do 10 mlrd. kn	10 i više mlrd. kn		Manje od 10 mil. kn	Od 10 do 100 mil. kn	100 i više mil. kn
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1994.	prosinac	50	13	21	6	6	2	2	33	22	9	2
1995.	prosinac	53	15	20	7	7	2	2	21	7	13	1
1996.	prosinac	57	10	26	6	9	4	2	22	10	11	1
1997.	prosinac	60	4	28	9	8	9	2	33	12	18	3
1998.	prosinac	60	3	26	8	11	10	2	33	4	25	4
1999.	prosinac	53	4	23	7	7	10	2	30	5	21	4
2000.	prosinac	45	3	15	9	6	10	2	29	5	19	5
2001.	prosinac	44	3	13	7	7	10	4	21	4	12	5
2002.	prosinac	46	4	13	7	9	8	5	10	3	5	2
2003.	prosinac	42	2	13	8	5	8	6	7	3	2	2
2004.	siječanj	41	2	12	9	6	6	6	7	3	3	1
	veljača	41	2	12	9	6	6	6	7	3	3	1
	ožujak	41	2	12	9	6	6	6	6	3	3	–
	travanj	41	2	12	9	5	7	6	6	3	3	–
	svibanj	41	2	12	9	5	7	6	6	3	3	–
	lipanj	41	2	12	9	5	7	6	6	3	3	–
	srpanj	40	2	11	10	5	6	6	6	3	3	–
	kolovoz	40	2	11	10	5	6	6	6	3	3	–
	rujan	40	2	12	9	5	6	6	6	3	3	–
	listopad	40	2	12	9	5	6	6	6	3	3	–
	studenj	39	2	12	8	6	5	6	6	3	3	–
	prosinac	39	1	12	9	6	5	6	6	3	3	–
2005.	siječanj	38	1	12	8	6	5	6	6	3	3	–

Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive

U tablici se iskazuje ukupan broj banaka i štedionica u prijelaznom razdoblju, koje mjesečno izvješćuju Hrvatsku narodnu banku i čije je poslovanje prikazano u Konsolidiranoj bilanci banaka. Monetarnom statistikom obuhvaćene su i institucije u likvidaciji kao i one koje su izgubile odobrenje za rad, a nisu pokrenule postupak likvidacije.

Posebna pravila izvješćivanja vrijedila su za štedionice do lipnja

1995. godine. Štedionice nisu bile obvezne izvješćivati središnju banku o svom poslovanju, tako da su u podacima do lipnja 1995. obuhvaćene samo štedionice koje su o svom poslovanju dragovoljno izvješćivale Hrvatsku narodnu banku. Od srpnja 1995. godine podacima su obuhvaćene sve registrirane štedionice. Štedionice koje su dobile odobrenje za rad kao banke, dužne su do 31. prosinca 2006. uskladiti svoje poslovanje s odredbama Zakona o bankama.

U tablici se također iskazuje klasifikacija banaka i štedionica prema veličini bilančne aktive.

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.				2005.
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
AKTIVA									
1. Inozemna aktiva	28.747,4	39.308,9	42.058,8	50.118,6	45.692,9	47.063,6	48.697,4	49.373,4	49.508,2
1.1. Zlato	–	–	–	–	–	–	–	–	–
1.2. Posebna prava vučenja	1.204,2	905,8	17,4	5,0	5,0	7,2	5,1	4,8	7,5
1.3. Pričuvna pozicija kod MMF-a	1,8	1,8	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4
1.4. Efektiva i depoziti po viđenju u stranim bankama	7,4	6,1	6,4	5,8	5,5	5,5	5,7	5,7	5,9
1.5. Oročeni depoziti u stranim bankama	20.986,9	25.565,9	28.183,2	25.580,7	20.160,2	20.334,7	21.365,4	24.337,7	24.313,4
1.6. Plasmani u vrijednosne papire u devizama	6.545,7	12.829,3	13.850,0	24.525,5	25.520,6	26.714,8	27.319,6	25.023,7	25.180,0
1.7. Nekonvertibilna devizna aktiva	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Potraživanja od središnje države	0,0	–	0,5	1,4	1,9	3,0	1,0	3,3	0,6
2.1. Potraživanja u kunama	0,0	–	0,5	1,4	1,9	3,0	1,0	3,3	0,6
2.2. Potraživanja u devizama	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	289,5	229,2	110,6	93,6	89,9	85,8	85,1	82,9	80,1
4. Potraživanja od banaka	329,9	18,5	17,9	972,0	23,8	15,1	14,6	408,9	15,0
4.1. Krediti bankama	313,6	–	–	954,4	–	–	–	394,0	–
Lombardni krediti	–	–	–	954,4	–	–	–	–	–
Kratkoročni kredit za likvidnost	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ostali krediti	14,0	–	–	–	–	–	–	–	–
Reotkup vrijednosnih papira	299,6	–	–	–	–	–	–	394,0	–
4.2. Depoziti središnje banke kod banaka	15,2	16,6	17,6	14,5	14,1	14,1	14,6	15,0	15,0
4.3. Dospjela nenaplaćena potraživanja	1,1	1,9	0,3	3,1	9,7	1,1	–	–	–
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	29.366,8	39.556,6	42.187,7	51.185,6	45.808,5	47.167,5	48.798,1	49.868,5	49.603,9
PASIVA									
1. Primarni novac	11.717,3	17.803,2	23.027,9	30.586,2	30.076,1	31.157,1	32.851,8	33.924,4	32.618,7
1.1. Gotov novac izvan banaka	6.636,7	8.507,4	9.680,9	10.573,1	10.039,6	10.977,3	10.947,0	10.955,6	10.789,4
1.2. Blagajna banaka	532,3	538,8	1.214,8	1.683,2	1.399,1	1.726,0	1.769,4	1.871,0	1.807,7
1.3. Depoziti banaka	4.540,7	8.741,5	12.109,4	18.329,3	18.613,5	18.447,2	20.124,1	21.082,6	19.963,4
Računi za namirenje banaka	459,5	2.450,1	3.923,4	5.616,0	4.827,7	4.289,0	5.354,6	6.408,2	5.249,8
Izdvojena obvezna pričuva	4.081,2	6.291,4	8.186,0	12.603,9	13.699,9	14.158,2	14.769,5	14.674,4	14.713,6
Obvezno upisani blagajnički zapisi HNB-a	–	–	–	109,4	85,9	–	–	–	–
1.4. Depoziti ostalih bankarskih institucija	7,5	15,5	19,1	–	–	–	–	–	–
1.5. Depoziti ostalih domaćih sektora ^b	0,0	0,1	3,5	0,6	23,9	6,6	11,3	15,1	58,1
2. Ograničeni i blokirani depoziti	5.805,5	6.030,5	7.091,2	6.699,2	9.993,7	10.528,2	10.811,2	10.777,1	11.248,9
2.1. Izdvojena devizna obvezna pričuva	5.490,5	5.705,1	7.042,3	6.686,6	9.981,2	10.517,6	10.797,8	10.764,7	11.236,9
2.2. Ograničeni depoziti	315,0	325,4	49,0	12,6	12,6	10,6	13,4	12,4	12,0
2.3. Blokirani devizni depoziti	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Inozemna pasiva	1.630,8	1.597,5	195,7	2.798,0	965,4	17,7	17,8	18,1	16,8
3.1. Krediti MMF-a	1.290,3	1.025,5	2,8	0,0	–	–	–	–	–
3.2. Obveze prema međunarodnim organizacijama	9,5	12,2	12,6	19,6	16,7	17,7	17,8	18,1	16,8
3.3. Obveze prema stranim bankama ^a	331,0	559,8	180,2	2.778,5	948,7	–	–	–	–
4. Depoziti središnje države	1.157,4	1.752,1	768,1	1.551,1	889,6	1.781,6	439,4	263,2	1.297,5
4.1. Depozitni novac	1.008,5	1.752,1	608,3	600,2	883,7	994,2	439,2	228,0	1.297,5
Depozitni novac Republike Hrvatske	980,8	1.564,8	569,5	548,5	701,1	979,5	341,7	123,0	1.139,6
Depozitni novac republičkih fondova	27,7	187,3	38,7	51,7	182,6	14,7	97,5	105,0	157,9
4.2. Devizni depoziti Republike Hrvatske	–	–	–	950,9	5,9	787,4	0,1	35,2	0,1
4.3. Blagajnički zapisi HNB-a	148,8	–	159,9	–	–	–	–	–	–
5. Blagajnički zapisi HNB-a	4.207,3	6.372,3	6.212,4	4.920,2	–	–	–	–	–
5.1. Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	2.394,6	3.458,9	4.986,2	–	–	–	–	–	–
5.2. Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	1.812,7	2.913,4	1.226,3	4.920,2	–	–	–	–	–
6. Kapitalni računi	5.216,6	6.425,2	5.353,5	5.039,0	4.297,3	4.109,4	5.103,1	5.096,5	4.869,4
7. Ostalo (neto)	–368,1	–424,2	–461,1	–408,1	–413,6	–426,5	–425,2	–210,8	–447,4
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7)	29.366,8	39.556,6	42.187,7	51.185,6	45.808,5	47.167,5	48.798,1	49.868,5	49.603,9

^a Od listopada 2001. do svibnja 2003. Obveze prema stranim bankama obuhvaćaju i obveze po osnovi blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kod nerezidenata.^b Od prosinca 2002. računi SDA kod HNB za bruto i neto namire kupovine vrijednosnih papira reklasificirani su iz sektora "središnja država" u sektor "ostale financijske organizacije".

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

U tablici se iskazuju podaci o potraživanjima i obvezama monetarnih vlasti. U rujnu 1999. izvršena je revizija podataka reklasificiranjem štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke. U skladu s tim revidirana je cijela serija podataka.

Inozemna aktiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: zlato, posebna prava vučenja, pričuvnu poziciju kod Međunarodnoga monetarnog fonda, efektivni strani novac u trezoru, sredstva na tekućim računima kod inozemnih banaka, oročene depozite kod stranih banaka i pripadajuće obračunate kamate, plasmane u vrijednosne papire u devizama i ostala potraživanja.

Potraživanja od središnje države su krediti i dospjela potraživanja od državnog proračuna Republike Hrvatske. Kunski krediti državnom proračunu bili su kratkoročni krediti odobreni za premošćivanje neusklađenosti između pritjecanja prihoda i izvršavanja rashoda državnog proračuna, dugoročni krediti odobreni na osnovi posebnih uredbi Vlade Republike Hrvatske i dospjela potraživanja od državnog proračuna po obvezama izvršenim prema Međunarodnom monetarnom fondu i stranim bankama. Devizni krediti državnom proračunu bio je protustavka obvezi prema Međunarodnom monetarnom fondu nastaloj na osnovi sukcesije članstva u toj instituciji. Prema novom Zakonu o Hrvatskoj narodnoj banci, koji se primjenjuje od travnja 2001. godine, Hrvatska narodna banka ne može odobravati kredite Republici Hrvatskoj.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora su krediti i dospjela nenaplaćena potraživanja od ostalih domaćih sektora, uključujući i banke u stečajju.

Potraživanja od banaka su krediti bankama, depoziti Hrvatske narodne banke kod banaka i dospjela nenaplaćena potraživanja od banaka. Krediti bankama klasificirani su prema vrstama financijskih instrumenata. U stavku Lombardni krediti uključeni su i krediti bankama za premošćivanje nelikvidnosti, koji su u prosincu 1994. godine zamijenjeni lombardnim kreditima. Kratkoročni krediti za likvidnost, koji se odobravaju od početka 1999. godine, također služe za premošćivanje nelikvidnosti. Ostali krediti jesu: interventni krediti, specijalni krediti za premošćivanje nelikvidnosti banaka odobravani prijašnjih godina (inicijalni krediti, predsanacijski krediti) i dospjeli a nenaplaćeni krediti. Dospjela nenaplaćena potraživanja od banaka uključuju prekoračenja raspoloživih sredstava na njihovim računima za namirenje (do polovice 1994.) te neurednosti banaka pri izdvajanju i održavanju obvezne pričuve.

Od svibnja 1999. potraživanja od ostalih domaćih sektora uključuju i potraživanja HNB-a po kreditima iz primarne emisije nenaplaćenih od banaka nad kojima je pokrenut stečajni postupak. Pri reklasifikaciji štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u

podsektor banke revidirani su podaci u stavkama Potraživanja od banaka i Potraživanja od ostalih bankarskih institucija.

Primarni novac čine gotov novac izvan banaka, novčana sredstva u blagajnama banaka, depoziti banaka kod Hrvatske narodne banke, depoziti ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke i depoziti ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke. Depozite banaka čine novčana sredstva na računima za namirenje banaka, sredstva obvezne pričuve izdvojena na posebne račune kod Hrvatske narodne banke te obvezno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke. Depoziti ostalih bankarskih institucija su do rujna 2003. godine novčana sredstva na računima za namirenje stambenih štedionica. Depoziti ostalih domaćih sektora su novčana sredstva na žiroračunima ostalih domaćih sektora, koji se na temelju zakona i drugih pravnih propisa uključuju u depozit kod Hrvatske narodne banke.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju izdvojenu deviznu obveznu pričuvu i pripadajuću obračunatu kamatu, ograničene depozite i blokirane devizne depozite. Na određene devizne izvore sredstava banke izdvajaju, na posebne račune HNB-a, deviznu obveznu pričuvu, a od kolovoza 2004. i graničnu obveznu pričuvu. Ograničeni depoziti su kunska sredstva izdvojena po nalogu suda ili na osnovi propisa te u razdoblju od svibnja 1999. do travnja 2002. i depoziti banaka u stečajju. Blokirani devizni depoziti su sredstva koja su bila izdvajana na posebne račune kod Hrvatske narodne banke za podmirenje dospjelih neplaćenih obveza prema inozemnim vjerovnicima.

Inozemna pasiva obuhvaća kredite primljene od Međunarodnoga monetarnog fonda, obveze prema međunarodnim financijskim institucijama i stranim bankama s pripisanim obračunatim kamata.

Depoziti središnje države su depozitni novac i devizni računi Republike Hrvatske i republičkih fondova kod Hrvatske narodne banke, te blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Blagajnički zapisi su dragovoljno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u kunama i stranoj valuti, osim blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Kapitalski računi uključuju pričuve, rezervacije i račune prihoda i troškova.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjene za neraspoređene račune aktive Bilance Hrvatske narodne banke.

Radi reklasifikacije štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u stavkama Gotov novac izvan banaka, Blagajne banaka, Depoziti banaka i Depoziti ostalih bankarskih institucija.

Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.				2005.
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
AKTIVA									
1. Pričuve banaka kod središnje banke	10.588,9	15.002,7	20.373,5	26.783,7	30.014,3	30.737,4	32.719,8	33.718,2	33.007,3
1.1. Kunske pričuve kod središnje banke	5.098,4	9.306,2	13.340,0	20.103,4	20.039,6	20.225,7	21.929,8	22.962,9	21.779,2
1.2. Devizne pričuve kod središnje banke	5.490,5	5.696,5	7.033,5	6.680,2	9.974,6	10.511,7	10.790,0	10.755,3	11.228,0
2. Inozemna aktiva	19.710,4	32.807,6	25.977,8	35.382,9	35.176,0	37.497,5	40.200,1	43.551,0	39.071,1
3. Potraživanja od središnje države	19.055,5	20.059,9	21.917,7	21.543,6	21.096,4	21.185,0	21.610,8	21.051,3	23.300,7
3.1. Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana	4.484,4	3.420,1	2.473,5	1.531,9	994,3	987,7	517,5	532,0	22,5
3.2. Ostala potraživanja	14.571,0	16.639,7	19.444,3	20.011,7	20.102,1	20.197,2	21.093,3	20.519,3	23.278,2
4. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	60.363,9	74.283,8	96.218,4	110.374,3	111.940,1	115.439,5	119.254,9	125.707,9	125.511,7
4.1. Potraživanja od lokalne države	1.174,9	1.280,0	1.422,4	1.563,1	1.579,6	1.602,8	1.667,5	1.787,9	1.708,3
4.2. Potraživanja od trgovačkih društava	35.890,7	42.882,0	51.723,4	53.809,8	54.823,5	56.083,0	56.310,7	58.643,3	58.723,9
4.3. Potraživanja od stanovništva	23.298,3	30.121,9	43.072,6	55.001,4	55.537,0	57.753,6	61.276,7	65.276,7	65.079,5
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	68,7	170,2	219,5	431,8	600,0	517,0	530,6	624,0	499,0
6. Potraživanja od nebankarskih financijskih institucija	161,7	281,4	915,3	761,8	651,9	727,0	744,0	893,9	956,4
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	109.949,1	142.605,6	165.622,2	195.278,0	199.478,7	206.103,3	215.060,3	225.546,2	222.346,2
PASIVA									
1. Depozitni novac	11.386,0	15.180,6	21.166,2	23.315,0	21.559,4	23.281,4	23.533,9	23.591,3	24.061,2
2. Štedni i oročeni depoziti	7.651,1	10.213,1	13.001,1	18.370,7	19.678,0	20.857,0	23.116,4	22.479,2	22.456,0
3. Devizni depoziti	46.901,6	71.836,9	72.054,6	76.035,3	74.070,1	74.056,7	80.453,6	81.742,9	80.340,7
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	478,2	317,8	216,3	598,4	395,6	380,4	680,5	1.163,5	1.214,0
5. Inozemna pasiva	17.809,7	21.857,8	35.023,5	49.932,0	52.252,2	54.712,3	53.499,8	61.163,7	58.857,9
6. Depoziti središnje države	6.730,5	5.634,7	6.094,9	5.283,3	5.218,6	5.632,8	6.445,0	6.821,8	6.279,3
7. Krediti primljeni od središnje banke	328,8	16,6	17,6	968,9	14,1	14,1	14,6	408,9	15,0
8. Ograničeni i blokirani depoziti	2.549,6	1.600,8	1.680,5	1.709,0	2.036,8	2.284,4	2.164,2	2.054,6	2.090,2
u tome: Blokirani devizni depoziti stanovništva	1.695,1	770,2	319,3	167,8	110,7	101,8	47,2	40,0	0,4
9. Kapitalni računi	24.953,1	25.455,1	26.323,2	27.389,5	27.492,9	27.252,0	28.016,9	28.666,4	29.094,6
10. Ostalo (neto)	-8.839,4	-9.507,8	-9.955,6	-8.324,2	-3.238,9	-2.367,7	-2.864,6	-2.546,3	-2.062,6
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)	109.949,1	142.605,6	165.622,2	195.278,0	199.478,7	206.103,3	215.060,3	225.546,2	222.346,2

Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka

U konsolidiranu bilancu banaka uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama banaka. Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između banaka. U rujnu 1999. godine provedena je revizija podataka uključivanjem podataka štedionica. U skladu s tim revidirane su cjelokupne serije podataka.

Pričuve banaka kod središnje banke su kunske i devizne. Kunske pričuve su novčana sredstva banaka u blagajnama i kunska novčana sredstva banaka na računima kod središnje banke. Devizne pričuve su devizna novčana sredstva na računima kod središnje banke.

Inozemna aktiva su sljedeći oblici deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: strani efektivni novac u blagajnama, sredstva na tekućim računima i oročeni depoziti kod inozemnih banaka (uključujući loro akreditive i ostala pokrića), vrijednosni papiri, krediti i dionice.

Potraživanja od središnje države su sljedeći oblici kunskih i deviznih potraživanja: vrijednosni papiri i krediti. Posebno su iskazane obveznice izdane na osnovi Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske. Ostala potraživanja uključuju, do srpnja 2000. godine, i obveznice izdane na osnovi Zakona o izdavanju obveznica za restrukturiranje gospodarstva u Republici Hrvatskoj. Te su obveznice Odlukom Vlade Republike Hrvat-

ske o izdavanju zamjenskih obveznica za restrukturiranje gospodarstva iz travnja 2000. godine zamijenjene kuskim obveznicama na koje se obračunavaju kamate.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju sljedeće oblike kunskih i deviznih potraživanja: instrumente tržišta novca, obveznice, kredite (uključujući akceptne kredite) i dionice.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija obuhvaćaju iste oblike kunskih i deviznih potraživanja, s tim da potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju još i depozite.

Stavke Depozitni novac, Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca obuhvaćaju obveze banaka prema ostalim domaćim sektorima, ostalim bankarskim institucijama te nebankarskim financijskim institucijama.

Depozitni novac uključuje novčana sredstva na žiroračunima i tekućim računima te obveze banaka po izdanim kuskim instrumentima plaćanja, a umanjuje se za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajnama banaka i čekove poslana na naplatu).

Štedni i oročeni depoziti su kunski štedni depoziti po viđenju te kunski oročeni depoziti i kunski depoziti s otkaznim rokom.

Devizni depoziti su devizni depoziti po viđenju, oročeni devizni depoziti i devizni depoziti s otkaznim rokom.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze banaka po izdanim vrijednosnim papirima i primljeni krediti. Izdani podređeni i hibridni instrumenti koje su upisali inozemni investitori nisu obuhvaćeni ovom stavkom.

Inozemna pasiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunskih obveza prema stranim fizičkim i pravnim osobama: žiroračune i tekuće račune, štedne depozite (uključujući loro akreditive i ostala pokrivanja), oročene depozite, primljene kredite i dospjele obveze. U sklopu primljenih kredita iskazuju se i izdani podređeni i hibridni instrumenti koje su upisali inozemni investitori.

Depoziti središnje države su svi oblici kunskih i deviznih obveza (osim ograničenih i blokiranih depozita) banaka prema središnjoj državi.

Kreditni primljeni od središnje banke su krediti primljeni od Hrvatske narodne banke i depoziti Hrvatske narodne banke kod banaka, pri čemu se kao krediti tretiraju i poslovi reotkupa vrijednosnih papira.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju sljedeće obveze banaka: kunske i devizne ograničene depozite ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, nebankarskih financijskih institucija, središnje države te stranih pravnih i fizičkih osoba i blokirane devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Kapitalski računi su dionički kapital, dobit ili gubitak prethodne i tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve, rezerve proizašle iz transakcija zaštite, nerealizirana dobit (gubitak) s osnove vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju te ispravci vrijednosti i posebne rezerve za neidentificirane gubitke.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjani za neraspoređene račune aktive, uključujući i fer vrijednost deriviranih financijskih instrumenata.

Tablica D2: Inozemna aktiva banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.				2005.
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
1. Devizna inozemna aktiva	19.619,2	32.763,6	25.924,4	35.261,9	35.000,4	37.284,8	40.028,7	43.428,1	38.920,6
1.1. Potraživanja od stranih banaka	19.154,9	31.660,3	21.333,5	31.877,6	29.255,0	30.911,3	33.858,4	35.911,0	31.573,8
Efektivni strani novac	1.002,8	7.324,7	1.019,8	1.268,6	832,2	1.291,9	1.092,5	1.190,0	918,5
Tekući računi	995,0	1.231,9	757,7	1.057,0	813,1	968,4	1.441,9	906,2	934,4
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	16.286,7	21.765,2	17.569,8	27.969,4	25.742,3	26.257,3	28.697,2	30.943,7	26.957,5
Vrijednosni papiri	454,9	1.008,5	1.690,2	1.364,2	1.658,7	2.185,9	2.424,1	2.674,1	2.567,7
Kreditni	370,9	290,3	278,7	203,1	195,1	194,1	194,6	189,0	187,8
Dionice stranih banaka	44,6	39,7	17,2	15,4	13,7	13,6	7,9	8,1	7,9
1.2. Potraživanja od stranaca	464,3	1.103,3	4.590,8	3.384,4	5.745,4	6.373,5	6.170,4	7.517,1	7.346,8
Potraživanja od stranih država	137,8	596,2	3.855,5	2.905,0	5.237,3	5.888,8	5.688,0	7.066,6	6.910,5
Potraživanja od stranih osoba	322,4	505,5	733,7	478,9	507,7	484,4	482,0	450,2	436,0
Vrijednosni papiri	–	72,1	191,3	32,1	109,7	151,6	76,5	77,4	76,0
Kreditni	322,4	433,4	542,4	446,8	398,0	332,9	405,5	372,8	360,0
Dionice stranih osoba	4,1	1,6	1,6	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,2
2. Kunska inozemna aktiva	91,2	44,1	53,4	120,9	175,6	212,7	171,4	122,9	150,5
2.1. Potraživanja od stranih banaka	66,1	29,2	19,6	99,1	154,7	201,7	160,2	77,8	106,0
2.2. Potraživanja od stranaca	25,1	14,8	33,8	21,9	20,9	11,0	11,1	45,1	44,4
U tome: Kreditni	23,3	13,9	33,0	21,0	20,1	10,2	10,3	44,3	43,6
Ukupno (1+2)	19.710,4	32.807,6	25.977,8	35.382,9	35.176,0	37.497,5	40.200,1	43.551,0	39.071,1

Tablice D2 – D12

Ovaj skup tablica (osim Tablice D5) razrađeni je prikaz odgovarajućih pozicija aktive i pasive Konsolidirane bilance banaka (Tablica D1).

Tablica D2: Inozemna aktiva banaka

U tablici se iskazuju potraživanja banaka od stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna aktiva banaka obuhvaća deviznu inozemnu aktivnu i kunsku inozemnu aktivnu. I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne aktive posebno su prikazana potraživanja od stranih banaka i potraživanja od stranaca (ukupno i po financijskim instrumentima).

Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.				2005.
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
1. Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana	4.484,4	3.420,1	2.473,5	1.531,9	994,3	987,7	517,5	532,0	22,5
2. Ostala potraživanja	14.571,0	16.639,7	19.444,3	20.011,7	20.102,1	20.197,2	21.093,3	20.519,3	23.278,2
2.1. Kunska potraživanja	12.887,7	14.358,6	15.970,9	16.475,2	16.301,1	16.645,3	16.134,8	15.738,1	18.548,8
2.1.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	11.288,4	12.810,0	13.969,9	14.500,7	12.396,5	13.357,3	14.502,9	13.933,5	16.650,8
Vrijednosni papiri	10.063,5	11.983,1	11.515,6	10.238,1	9.594,9	9.885,3	10.751,8	11.247,1	11.824,4
Kredit	1.224,9	826,9	2.454,3	4.262,6	2.801,6	3.472,0	3.751,0	2.686,5	4.826,4
2.1.2. Potraživanja od republičkih fondova	1.599,4	1.548,5	2.001,0	1.974,5	3.904,6	3.288,0	1.631,9	1.804,6	1.898,0
Vrijednosni papiri	627,3	560,1	560,7	723,6	1.325,2	1.283,4	621,0	621,1	605,6
Kredit	972,1	988,4	1.440,3	1.250,9	2.579,4	2.004,6	1.010,9	1.183,5	1.292,4
2.2. Devizna potraživanja	1.683,3	2.281,2	3.473,3	3.536,4	3.801,1	3.551,9	4.958,5	4.781,1	4.729,5
2.2.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	1.492,7	1.390,9	2.359,1	3.196,9	2.554,5	2.140,0	3.746,8	3.548,4	3.500,8
Vrijednosni papiri	869,2	1.065,5	1.733,4	1.805,4	1.403,8	1.396,2	1.274,0	1.117,0	1.106,8
Kredit	623,5	325,5	625,7	1.391,5	1.150,7	743,8	2.472,8	2.431,3	2.394,0
2.2.2. Potraživanja od republičkih fondova	190,6	890,3	1.114,2	339,5	1.246,5	1.411,9	1.211,7	1.232,8	1.228,6
Vrijednosni papiri	35,0	75,4	195,0	96,4	190,1	180,5	118,8	163,1	187,2
Kredit	155,5	814,8	919,2	243,1	1.056,5	1.231,4	1.092,8	1.069,7	1.041,4
Ukupno (1+2)	19.055,5	20.059,9	21.917,7	21.543,6	21.096,4	21.185,0	21.610,8	21.051,3	23.300,7

Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države

U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja banaka od središnje države.

Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana su obveznice izdane na osnovi Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Ostala potraživanja su sva ostala kunska i devizna potraživanja

banaka od Republike Hrvatske i republičkih fondova: vrijednosni papiri, krediti i dionice. Stavka Vrijednosni papiri obuhvaća do srpnja 2000. godine i obveznice izdane na osnovi Zakona o izdavanju obveznica za restrukturiranje gospodarstva u Republici Hrvatskoj. Te obveznice su Odlukom Vlade RH o izdavanju zamjenskih obveznica za restrukturiranje gospodarstva iz travnja 2000. godine zamijenjene kuskim obveznicama na koje se obračunavaju kamate.

Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.				2005.
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
1. Kunska potraživanja	53.739,5	66.626,8	85.418,7	100.365,0	101.139,2	104.687,6	108.139,7	114.635,7	114.594,0
1.1. Instrumenti tržišta novca	231,9	544,7	1.394,7	1.314,1	1.778,5	2.605,7	2.165,3	2.510,0	2.689,9
1.2. Obveznice	1,0	7,7	72,4	56,2	193,7	560,0	573,8	559,8	560,5
1.3. Kredit	49.566,8	72.180,6	80.887,6	96.081,7	96.475,3	98.743,7	103.067,8	109.523,9	109.331,4
1.4. Dionice	3.939,8	3.893,8	3.064,0	2.912,9	2.691,7	2.778,2	2.332,8	2.042,0	2.012,2
2. Devizna potraživanja	6.624,3	7.657,0	10.799,8	10.009,3	10.800,9	10.751,9	11.115,2	11.072,2	10.917,7
2.1. Vrijednosni papiri	112,4	126,6	243,2	130,6	231,5	262,2	297,3	213,5	243,6
2.2. Kredit	6.512,0	7.530,5	10.556,6	9.878,7	10.569,4	10.489,7	10.817,9	10.858,6	10.674,2
Ukupno (1+2)	60.363,9	74.283,8	96.218,4	110.374,3	111.940,1	115.439,5	119.254,9	125.707,9	125.511,7

Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora

U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora, klasificirana prema financijskim instrumentima: instrumenti tržišta novca (uključujući faktoring i forfaiting od

siječnja 2004. godine), krediti (uključujući akceptne kredite i kupljena potraživanja) i dionice.

Do listopada 1994. godine odobravanje deviznih kredita bilo je dopušteno samo ako se banka istodobno zaduživala u inozemstvu u svoje ime, a za račun krajnjega korisnika kredita.

Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.				2005.
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
KUNSKI KREDITI									
1. Krediti središnjoj državi	2.196,9	1.815,4	3.894,6	5.513,5	5.381,0	5.476,6	4.762,0	3.870,0	6.118,8
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	1.224,9	826,9	2.454,3	4.262,6	2.801,6	3.472,0	3.751,0	2.686,5	4.826,4
1.2. Krediti republičkim fondovima	972,1	988,4	1.440,3	1.250,9	2.579,4	2.004,6	1.010,9	1.183,5	1.292,4
2. Krediti lokalnoj državi	996,8	1.069,1	1.202,9	1.485,1	1.522,2	1.541,5	1.566,1	1.701,9	1.635,7
3. Krediti trgovačkim društvima	25.328,0	31.049,4	36.708,1	39.777,4	39.587,1	39.682,9	40.472,2	42.844,7	42.919,1
4. Krediti stanovništvu	23.242,1	30.062,1	42.976,6	54.819,3	55.366,0	57.519,2	61.029,5	64.977,2	64.776,5
U tome: Stambeni krediti	8.257,8	9.450,0	12.363,4	16.896,2	17.575,9	18.425,7	19.909,1	21.397,9	21.400,1
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	33,5	34,7	17,6	82,3	126,0	55,2	53,8	154,5	43,4
6. Krediti nebankarskim financijskim institucijama	105,5	240,9	521,3	427,9	379,5	464,2	392,7	558,0	382,3
A. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	51.902,8	64.271,6	85.321,1	102.105,4	102.361,8	104.739,7	108.276,3	114.106,4	115.875,9
DEVIZNI KREDITI									
1. Krediti središnjoj državi	779,1	1.140,3	1.544,9	1.634,7	2.207,2	1.975,2	3.565,7	3.501,0	3.435,4
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	623,5	325,5	625,7	1.391,5	1.150,7	743,8	2.472,8	2.431,3	2.394,0
1.2. Krediti republičkim fondovima	155,5	814,8	919,2	243,1	1.056,5	1.231,4	1.092,8	1.069,7	1.041,4
2. Krediti lokalnoj državi	171,6	179,1	152,3	47,1	38,2	38,0	31,4	31,9	23,8
3. Krediti trgovačkim društvima	6.284,0	7.291,7	10.308,3	9.649,4	10.360,2	10.217,2	10.539,3	10.527,3	10.347,3
4. Krediti stanovništvu	56,3	59,7	96,0	182,1	171,0	234,4	247,2	299,5	303,0
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	–	–	1,2	174,3	77,7	52,7	56,9	52,9	34,0
6. Krediti nebankarskim financijskim institucijama	–	–	28,3	58,8	250,8	215,8	301,0	255,3	492,0
B. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	7.291,0	8.670,7	12.131,0	11.746,4	13.105,1	12.733,3	14.741,4	14.667,8	14.635,6
UKUPNO (A+B)	59.193,9	72.942,3	97.452,1	113.851,8	115.466,9	117.473,0	123.017,7	128.774,2	130.511,5

Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima

U tablici se iskazuju podaci o kuskim i deviznim kreditima banaka domaćim sektorima, pri čemu krediti obuhvaćaju i akceptne

kredite, financijski lizing, izvršena plaćanja na osnovi garancija i drugih jamstva i kupljena potraživanja, a do prosinca 2003. godine i faktoring i forfaiting.

Tablica D6: Depozitni novac kod banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.				2005.
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
1. Lokalna država	573,6	907,0	1.910,4	2.006,2	2.169,9	2.230,1	2.234,0	2.020,7	1.943,0
2. Trgovačka društva	7.087,1	8.981,6	12.344,5	12.872,9	11.063,5	12.039,3	12.223,9	12.036,9	12.263,0
3. Stanovništvo	3.499,7	4.872,0	6.307,4	7.873,1	7.799,0	8.243,7	8.435,7	8.773,0	9.025,1
4. Ostale bankarske institucije	11,6	17,0	42,1	98,9	101,4	86,2	107,5	245,4	216,6
5. Nebankarske financijske institucije	221,7	407,1	568,1	468,1	428,9	686,4	535,4	517,5	615,4
6. Manje: Čekovi banaka i obračun čekova banaka	-7,6	-4,2	-6,4	-4,2	-3,2	-4,2	-2,6	-2,2	-2,0
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	11.386,0	15.180,6	21.166,2	23.315,0	21.559,4	23.281,4	23.533,9	23.591,3	24.061,2

Tablica D6: Depozitni novac kod banaka

U tablici se iskazuje depozitni novac kod banaka, klasificiran prema domaćim institucionalnim sektorima.

Depozitni novac je zbroj novčanih sredstava na žiroračunima i

tekućim računima ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija umanjeno za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajnama banaka i čekove poslane na naplatu). Obveze banaka po izdanim kuskim instrumentima plaćanja uključene su u sektor stanovništvo.

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.				2005.
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
1. Štedni depoziti	1.676,1	2.006,8	2.236,2	2.527,9	2.228,8	2.207,7	2.174,3	2.233,9	2.332,5
1.1. Lokalna država	137,6	118,3	14,8	14,4	9,0	4,9	6,9	4,6	5,1
1.2. Trgovačka društva	142,4	88,0	213,3	190,5	31,2	22,6	68,8	38,8	41,0
1.3. Stanovništvo	1.348,3	1.712,2	1.996,3	2.288,8	2.188,6	2.176,3	2.093,5	2.190,5	2.286,4
1.4. Ostale bankarske institucije	0,6	20,8	0,0	–	–	–	–	–	–
1.5. Nebankarske financijske institucije	47,2	67,5	11,8	34,2	0,0	3,8	5,0	0,0	0,0
2. Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	5.975,0	8.206,3	10.764,9	15.842,9	17.449,3	18.649,3	20.942,1	20.245,4	20.123,4
2.1. Lokalna država	230,7	340,7	482,8	551,6	674,4	713,3	860,7	550,8	624,4
2.2. Trgovačka društva	2.871,4	3.618,3	4.633,6	7.165,3	7.670,7	8.594,7	10.072,6	8.698,5	8.154,4
2.3. Stanovništvo	1.789,8	2.554,1	3.793,8	6.194,5	7.039,9	7.411,9	8.151,4	9.321,4	9.715,1
2.4. Ostale bankarske institucije	20,8	24,7	58,4	129,3	352,0	270,6	102,6	215,9	274,8
2.5. Nebankarske financijske institucije	1.062,2	1.668,5	1.796,3	1.802,2	1.712,2	1.658,7	1.754,8	1.458,8	1.354,7
Ukupno (1+2)	7.651,1	10.213,1	13.001,1	18.370,7	19.678,0	20.857,0	23.116,4	22.479,2	22.456,0

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka

U tablici se iskazuju kunski štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija kod banaka.

Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.				2005.
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
1. Štedni depoziti	14.566,3	23.748,8	21.074,4	21.547,0	20.922,2	21.223,3	23.079,7	22.144,6	21.813,5
1.1. Lokalna država	16,8	13,2	12,2	14,7	13,8	16,2	17,4	15,6	14,5
1.2. Trgovačka društva	2.408,0	2.884,2	3.346,7	3.620,2	3.776,7	4.091,7	4.733,9	4.273,2	4.283,7
1.3. Stanovništvo	12.041,5	20.688,3	17.537,3	17.690,2	16.941,5	16.839,5	18.161,4	17.708,9	17.320,0
1.4. Ostale bankarske institucije	10,3	23,9	34,7	9,0	18,9	5,3	24,8	15,4	9,7
1.5. Nebankarske financijske institucije	89,8	139,2	143,5	212,9	171,3	270,6	142,2	131,6	185,6
2. Oročeni depoziti	32.335,3	48.088,1	50.980,3	54.488,4	53.147,9	52.833,3	57.373,9	59.598,3	58.527,2
2.1. Lokalna država	8,2	1,7	9,5	3,8	0,3	0,3	1,1	0,3	0,3
2.2. Trgovačka društva	2.753,1	4.619,1	6.009,6	7.154,0	6.832,5	6.260,6	7.566,0	8.518,6	7.802,1
2.3. Stanovništvo	29.097,2	42.705,4	44.159,2	46.805,1	45.898,2	46.231,0	49.292,9	50.636,0	50.322,4
2.4. Ostale bankarske institucije	4,2	11,5	41,5	21,7	61,6	2,2	42,4	20,7	54,0
2.5. Nebankarske financijske institucije	472,7	750,3	760,5	503,7	355,2	339,2	471,5	422,7	348,5
Ukupno (1+2)	46.901,6	71.836,9	72.054,6	76.035,3	74.070,1	74.056,7	80.453,6	81.742,9	80.340,7

Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka

U tablici se iskazuju štedni i oročeni devizni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih finan-

cijskih institucija kod banaka. Devizni štedni depoziti su svi devizni depoziti po videnju i izdani devizni instrumenti plaćanja, a oročeni devizni depoziti obuhvaćaju i devizne depozite s otkaznim rokom.

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.				2005.
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
1. Instrumenti tržišta novca (neto)	–	–	5,1	–	–	–	–	–	–
2. Obveznice (neto)	353,5	104,4	92,8	151,9	139,5	144,8	160,0	170,5	176,7
3. Primljeni krediti	124,7	213,4	118,4	446,5	256,1	235,6	520,6	993,0	1.037,3
3.1. Lokalna država	–	–	–	0,9	2,1	1,2	–	–	–
3.2. Trgovačka društva	15,2	158,1	46,3	92,7	40,2	40,4	40,1	40,3	40,7
3.3. Ostale bankarske institucije	1,3	4,6	10,0	222,1	62,3	52,0	369,1	842,8	683,5
3.4. Nebankarske financijske institucije	108,2	50,7	62,0	130,9	151,6	142,0	111,4	109,9	313,2
Ukupno (1+2+3)	478,2	317,8	216,3	598,4	395,6	380,4	680,5	1.163,5	1.214,0

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

U tablici se iskazuju neto obveze banaka na osnovi izdanih vrijednosnih papira i krediti primljeni od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija.

Instrumenti tržišta novca (neto) obuhvaćaju neto obveze banaka na osnovi izdanih blagajničkih zapisa, izdanih mjenica, akceptiranih

mjenica i ostalih izdanih vrijednosnih papira.

Obveznice (neto) obuhvaćaju neto obveze banaka na osnovi izdanih kunskih i deviznih obveznica, te izdanih podređenih i hibridnih instrumenata, osim onih koje su upisali inozemni investitori.

Primljeni krediti iskazani su ukupno i klasificirani su prema institucionalnim sektorima.

Tablica D10: Inozemna pasiva banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.				2005.
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
1. Devizna inozemna pasiva	17.669,8	21.692,7	34.198,5	44.574,3	45.518,5	48.582,5	47.463,8	54.536,7	51.469,0
1.1. Obveze prema stranim bankama	11.957,6	16.407,4	28.662,3	38.623,1	39.910,9	43.289,6	41.892,8	48.894,3	45.798,3
Tekući računi	176,3	147,1	130,9	266,6	97,9	145,7	98,3	127,6	120,8
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	345,9	1.208,3	9.002,9	14.875,4	14.089,5	14.543,0	11.255,1	16.056,8	12.358,4
Kredit	11.435,4	15.052,1	19.528,5	23.481,2	25.723,6	28.600,9	27.192,0	29.296,3	29.955,3
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	194,2	2.558,3	2.801,4	2.949,2	2.819,5	2.809,7	2.648,1	2.326,3	2.047,1
Obveznice	–	–	–	–	–	–	3.347,4	3.413,6	3.363,8
1.2. Obveze prema strancima	5.712,2	5.285,2	5.536,2	5.951,2	5.607,5	5.292,9	5.571,1	5.642,4	5.670,7
Štedni i oročeni depoziti	2.868,1	3.777,8	4.160,2	4.753,2	4.926,2	4.612,2	4.948,8	5.002,2	5.072,4
Depoziti po viđenju	745,5	873,7	875,6	898,6	1.021,4	989,7	1.052,5	1.052,5	1.160,6
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	2.122,6	2.904,1	3.284,6	3.854,6	3.904,8	3.622,5	3.896,3	3.949,6	3.911,8
Kredit	2.844,1	1.507,4	1.376,0	1.198,0	681,3	680,7	622,3	640,2	598,3
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	66,0	39,3	39,7	39,1	70,7	70,5	72,2	73,4	72,2
2. Kunska inozemna pasiva	140,0	165,1	825,0	5.357,7	6.733,7	6.129,7	6.035,9	6.627,0	7.388,9
2.1. Obveze prema stranim bankama	37,0	46,9	690,9	5.087,8	6.393,8	5.723,6	5.557,2	6.103,9	6.826,4
Depozitni novac	14,4	38,2	53,6	86,4	103,5	189,4	170,6	145,1	191,8
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	22,0	4,2	635,8	2.664,1	3.290,3	2.526,2	2.324,7	2.846,9	3.571,6
Kredit	0,7	4,5	1,5	2.337,3	3.000,0	3.008,0	3.061,8	3.111,9	3.063,1
2.2. Obveze prema strancima	103,0	118,2	134,1	269,9	339,9	406,1	478,8	523,1	562,5
Depozitni novac	50,8	60,1	56,2	76,8	94,6	90,4	89,6	95,9	106,4
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	52,2	58,1	77,9	191,4	237,6	303,0	380,1	419,2	448,3
Kredit	–	–	–	1,7	7,7	12,7	9,1	8,0	7,9
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	1,7	7,7	12,7	9,1	8,0	7,9
Ukupno (1+2)	17.809,7	21.857,8	35.023,5	49.932,0	52.252,2	54.712,3	53.499,8	61.163,7	58.857,9

Tablica D10: Inozemna pasiva banaka

U tablici se iskazuju ukupne devizne i kunske obveze banaka prema stranim fizičkim i pravnim osobama, osim ograničenih kunskih i deviznih depozita stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna pasiva banaka obuhvaća deviznu inozemnu pasivu i

kunsku inozemnu pasivu.

I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne pasive posebno su prikazane obveze prema stranim bankama i obveze prema strancima (ukupno i po financijskim instrumentima). Stavke Krediti obuhvaćaju i izdane podređene i hibridne instrumente koje su upisali inozemni investitori.

Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.				2005.
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
1. Kunski depoziti	3.073,3	3.335,1	4.036,8	4.104,4	4.088,5	4.407,4	5.306,6	5.627,2	5.291,1
1.1. Depoziti Republike Hrvatske	430,0	295,9	634,3	506,4	440,5	417,1	530,6	445,1	377,7
Depozitni novac	116,7	33,9	476,4	448,0	395,8	371,2	486,7	373,3	308,0
Štedni depoziti	26,1	41,6	3,3	3,0	–	5,6	4,9	4,2	4,1
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	259,5	217,6	153,6	54,2	43,6	39,2	37,9	66,5	64,5
Krediti	27,7	2,8	1,1	1,1	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1
1.2. Depoziti republičkih fondova	2.643,3	3.039,2	3.402,5	3.598,0	3.648,0	3.990,3	4.776,1	5.182,2	4.913,4
Depozitni novac	116,9	214,6	553,2	294,8	192,9	216,7	266,8	266,3	222,8
Štedni depoziti	15,2	10,8	0,0	0,3	5,9	2,4	4,1	3,5	6,0
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	32,6	195,2	144,3	156,2	155,6	232,5	357,7	262,3	195,9
Krediti	2.478,6	2.618,6	2.705,0	3.146,7	3.293,5	3.538,7	4.147,4	4.650,0	4.488,7
2. Devizni depoziti	3.657,1	2.299,6	2.058,1	1.178,9	1.130,1	1.225,4	1.138,4	1.194,6	988,2
2.1. Depoziti Republike Hrvatske	3.622,6	2.275,0	1.938,9	1.158,2	1.064,6	1.065,3	980,5	891,0	828,9
Štedni depoziti	1.256,1	329,8	263,0	198,5	222,9	209,1	223,3	189,7	212,9
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	27,0	55,8	293,1	–	–	14,5	15,9	23,2	23,6
Refinancirani krediti	2.339,4	1.889,5	1.382,8	959,6	841,7	841,7	741,3	678,1	592,4
2.2. Depoziti republičkih fondova	34,6	24,5	119,2	20,8	65,5	160,1	157,9	303,6	159,3
Štedni depoziti	25,0	22,9	114,1	20,8	58,4	50,0	115,8	156,5	139,6
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	9,5	1,6	5,0	–	7,1	110,2	42,1	147,1	19,6
Ukupno (1+2)	6.730,5	5.634,7	6.094,9	5.283,3	5.218,6	5.632,8	6.445,0	6.821,8	6.279,3

Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka

U tablici se iskazuju ukupne kunske i devizne obveze banaka prema središnjoj državi, osim ograničenih (kunskih i deviznih) depozita središnje države kod banaka.

U tablici su odvojeno iskazani kunski i devizni depoziti Republi-

ke Hrvatske i republičkih fondova. Kunski depoziti obuhvaćaju depozitni novac, štedne depozite, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom te kredite primljene od središnje države. Devizni depoziti obuhvaćaju štedne depozite, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom te refinancirane kredite.

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.				2005.
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
1. Ograničeni depoziti	854,4	830,6	1.361,2	1.541,2	1.926,1	2.182,6	2.117,0	2.014,6	2.089,8
1.1. Kunski depoziti	131,6	100,3	789,6	730,1	1.090,3	1.245,7	1.266,8	1.267,4	1.439,2
1.2. Devizni depoziti	722,8	730,3	571,6	811,1	835,8	936,9	850,2	747,2	650,7
2. Blokirani devizni depoziti stanovništva	1.695,1	770,2	319,3	167,8	110,7	101,8	47,2	40,0	0,4
Ukupno (1+2)	2.549,6	1.600,8	1.680,5	1.709,0	2.036,8	2.284,4	2.164,2	2.054,6	2.090,2

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka

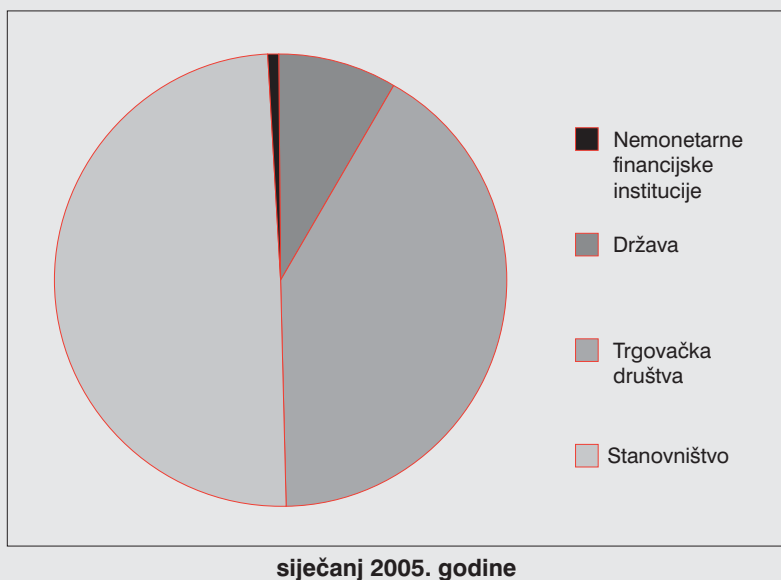
U tablici se iskazuju ograničeni i blokirani depoziti središnje države, ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, nebankarskih financijskih institucija te stranih fizičkih i pravnih osoba kod banaka.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju dvije kategorije depozita: ograničene (kunske i devizne) depozite i blokirane devizne depozite.

Blokirani devizni depoziti uključuju devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

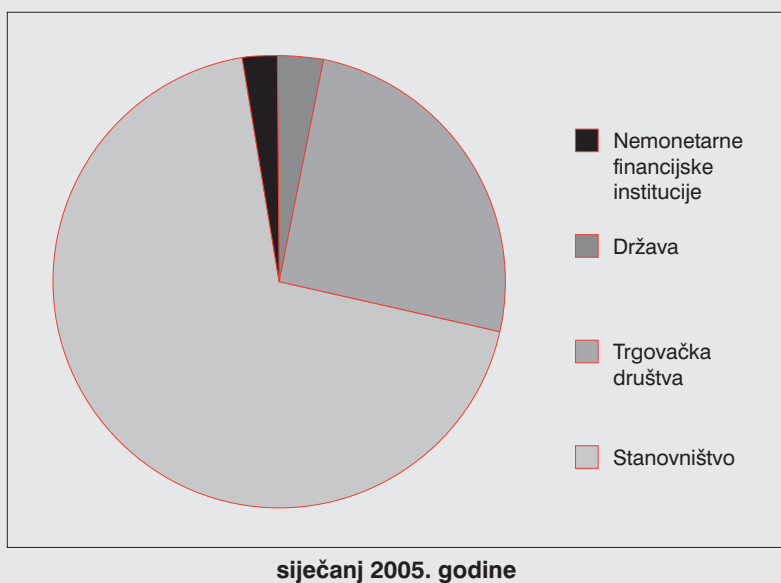
Slika D1.

**DISTRIBUCIJA KREDITA BANAKA
PO INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA**

Slika D2.

**DISTRIBUCIJA DEPOZITA KOD BANAKA
PO INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA**

Napomena:
 Sektor "Država" obuhvaća središnju i lokalnu državu.
 Sektor "Nemonetarne financijske institucije" obuhvaća ostale bankarske institucije i nebankarske financijske institucije.

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.				2005.
	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
AKTIVA									
1. Pričuve kod središnje banke	7,6	15,5	19,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Potraživanja od središnje države	497,6	1.208,8	1.983,9	3.033,5	3.196,9	3.330,1	3.530,4	3.779,1	3.813,9
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	1,1	11,6	93,3	187,9	216,3	271,3	322,6	373,2	375,7
u tome: Potraživanja od stanovništva	0,6	11,6	91,3	187,9	216,3	271,3	322,6	373,2	375,7
4. Potraživanja od banaka	7,6	18,1	37,2	247,2	51,8	37,7	373,5	824,2	759,8
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	513,8	1.254,0	2.133,6	3.468,6	3.465,0	3.639,2	4.226,6	4.976,6	4.949,4
PASIVA									
1. Oročeni depoziti	437,8	1.137,5	2.012,9	3.265,2	3.324,0	3.477,7	3.992,9	4.728,2	4.731,4
2. Obveznice i instrumenti tržišta novca	10,0	10,0	–	11,1	11,0	11,3	10,6	10,7	10,6
3. Kapitalni računi	112,5	124,0	141,1	159,7	159,6	146,2	212,6	206,7	191,6
4. Ostalo (neto)	–46,5	–17,5	–20,4	32,6	–29,6	4,0	10,5	30,8	15,9
Ukupno (1+2+3+4)	513,8	1.254,0	2.133,6	3.468,6	3.465,0	3.639,2	4.226,6	4.976,6	4.949,4

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica

U agregiranu bilancu stambenih štedionica uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama stambenih štedionica. Sva potraživanja i sve obveze stambenih štedionica odnose se isključivo na domaće sektore.

Pričuve stambenih štedionica kod središnje banke su, do rujna 2003. godine, kunska novčana sredstva stambenih štedionica na računima kod središnje banke.

Potraživanja od središnje države su kunska potraživanja od Republike Hrvatske i republičkih fondova.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju prije svega kunske kredite dane lokalnoj državi i stanovništvu.

Potraživanja od banaka obuhvaćaju kredite dane bankama kao i depozite kod banaka, uključujući, od listopada 2003. godine, ra-

čune za redovno poslovanje kod banaka.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju plasmane u investicijske fondove.

Stavka Oročeni depoziti su oročeni depoziti lokalne države i stanovništva.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze stambenih štedionica na osnovi izdanih obveznica i primljeni krediti.

Kapitalni računi su dionički kapital, dobit ili gubitak prethodne i tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve, rezerve proizašle iz transakcija zaštite, nerealizirana dobit (gubitak) s osnove vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju te ispravci vrijednosti i posebne rezerve za neidentificirane gubitke. Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjani za neraspoređene račune aktive.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Eskontna stopa HNB-a	Aktivne kamatne stope						
			Na lombardne kredite ^a	Na interventne kredite za premošćivanje nelikvidnosti	Na kredite korištene unutar jednog dana ^a	Na kratkoročni kredit za likvidnost	Na korištena sredstva OP za održavanje dnevne likvidnosti ^a	Na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvu ^a	Na nepropisno korištena sredstva i dospjele nenaplaćene obveze
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1994.	prosinac	8,50	18,00	19,00	17,00	14,00	–	19,00	22,00
1995.	prosinac	8,50	25,49	19,00	17,00	–	–	19,00	22,00
1996.	prosinac	6,50	11,00	19,00	17,00	–	–	19,00	18,00
1997.	prosinac	5,90	9,50	19,00	17,00	–	–	19,00	18,00
1998.	prosinac	5,90	12,00	19,00	7,00	14,00	–	19,00	18,00
1999.	prosinac	7,90	13,00	19,00	–	14,00	–	19,00	18,00
2000.	prosinac	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
2001.	prosinac	5,90	10,00	–	–	11,00	–	15,00	18,00
2002.	prosinac	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
2003.	prosinac	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
2004.	siječanj	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	veljača	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	ožujak	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	travanj	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	svibanj	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	lipanj	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	srpanj	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	kolovoz	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	rujan	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	listopad	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	studeni	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	prosinac	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
2005.	siječanj	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00

^a Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i naplaćuje kamate na plasmane iz primarne emisije i na sva druga potraživanja.

Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke utvrđuju se posebnim odlukama Savjeta Hrvatske narodne banke na godišnjoj razini. Iznimno, od lipnja 1995. godine Hrvatska narodna banka je na lombardne kredite obračunavala i naplaćivala kamate po stopi koja je za 1,5 postotnih bodova bila veća od vagane prosječne kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, koji su služili kao zalag za lombardne kredite, onda kada je ta vagana prosječna kamatna stopa bila veća od 16,5%. U skladu s tim, u tablici se od lipnja 1995. godine do kolovoza 1996. godine iskazuje vagana prosječna kamatna stopa na lombardne kredite. Kamatna stopa za rujna 1996. jest vagani prosjek kamatnih stopa primjenjivanih u prvih 10 dana toga mjeseca prema navedenom režimu te fiksne kamatne stope koja se primjenjuje od 11. rujna 1996.

Vremenske serije iskazane u tablici sadrže određene lomove zbog izmjena instrumentarija Hrvatske narodne banke. Tako su u stupcu 4 do studenoga 1994. godine iskazivane kamatne stope na kredite za održavanje dnevne likvidnosti, koji su odobravani na osnovi portfelja vrijednosnih papira, a od prosinca 1994. godine kamatne stope na lombardne kredite.

Nadalje, podaci iskazani u stupcu 6 se do rujna 1994. godine odnose na kamatne stope na posebne kredite za isplate štednih uloga i za plaćanja s tekućih računa građana, a od listopada 1994. godine do rujna 1997. godine na kamatne stope na dnevne kredite za štedne uloge i tekuće račune građana u kunama. Za razliku od posebnih kredita, dnevni se krediti vraćaju istoga dana. Od listopada 1997. godine taj instrument zamjenjuje se dnevnim kreditom za premošćivanje tekuće nelikvidnosti do visine nominalne vrijednosti bla-

gajničkih zapisa HNB-a založenih u tu svrhu, a od prosinca 1998. godine do travnja 1999. godine inkorporira se u lombardni kredit, s diferenciranom kamatnom stopom za njegovo korištenje tijekom jednoga dana.

Podaci iskazani u stupcu 7 odnose se, za razdoblje do prosinca 1994. godine, na kamatne stope na inicijalne kredite za premošćivanje nelikvidnosti, a od 18. ožujka 1998. na kamatnu stopu na kredit za premošćivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja banke, a od veljače 1999. godine na kamatnu stopu na kratkoročni kredit za likvidnost. Od prosinca 1999. godine ta se kamatna stopa odnosi na kratkoročne kredite za likvidnost korištene s rokom dužim od 3 mjeseca te se određuje kao kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 1 postotni bod. Za korištenje kratkoročnoga kredita za likvidnost s rokom do 3 mjeseca primjenjuje se kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 0,5 postotnih bodova.

Kamatne stope iskazane u stupcu 8 odnose se na korištenje sredstava izdvojene obvezne pričuve, kojim su se banke do rujna 1994. godine mogle služiti (u propisanom postotku) za održavanje dnevne likvidnosti. Na korištena sredstva izdvojene obvezne pričuve iznad dopuštenog iznosa i/ili roka do rujna 1994. godine primjenjivala se kamatna stopa iskazana u stupcu 9. Od listopada 1994. godine na svako se korištenje sredstava izdvojene obvezne pričuve primjenjuje kamatna stopa koja se primjenjuje i na ostale oblike financijske nediscipline, u skladu s propisom o visini stope zatezne kamate (iskazane u stupcu 10).

Na iznos sredstava korištenih iznad raspoloživih sredstava na žiroračunima do lipnja 1994. godine primjenjivala se ista kamatna stopa kao i na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvu (iskazana u stupcu 9). Od srpnja do rujna 1994. godine kamatna je stopa na korištena sredstava primarne emisije iznosila

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na sredstva izdvojene obvezne pričuve ^a	Kamatne stope na obvezno upisane blag. zapise HNB-a	Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a s rokom dospeljeća ^a				Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a u stranoj valuti s rokom dospeljeća				
				Od 7 dana	Od 35 dana	Od 70 dana	Od 105 dana	Od 35 dana	Od 63 dana	Od 91 dana	Od 182 dana	Od 364 dana
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1994.	prosinac	5,15	–	9,00	12,00	14,00	–	–	–	–	–	–
1995.	prosinac	5,50	16,50	12,00	25,54	27,00	–	–	–	–	–	–
1996.	prosinac	5,50	–	–	8,00	9,50	–	–	–	–	–	–
1997.	prosinac	4,50	–	–	8,00	9,00	10,00	–	–	–	–	–
1998.	prosinac	5,90	–	–	9,50	10,50	11,00	–	4,60	3,12	3,08	–
1999.	prosinac	5,90	–	–	10,50	11,55	12,50	–	4,83	3,56	–	–
2000.	prosinac	4,50	–	–	6,65	7,00	7,70	–	5,51	4,83	–	–
2001.	prosinac	2,00	–	–	3,36	4,26	4,85	–	2,62	3,06	–	–
2002.	prosinac	1,75	–	–	2,08	–	–	2,30	2,68	–	–	–
2003.	prosinac	1,25	0,50	–	–	–	–	1,75	1,48	–	–	–
2004.	siječanj	1,25	0,50	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	veljača	1,25	0,50	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	ožujak	1,25	0,50	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	travanj	1,25	0,50	–	2,50	–	–	–	–	–	–	–
	svibanj	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	lipanj	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	srpanj	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	kolovoz	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	rujan	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	listopad	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	studen	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	prosinac	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	2005.	siječanj	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–

^a Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a.

21%, a od listopada 1994. godine primjenjuje se jednaka kamatna stopa kao i na ostale oblike financijske nediscipline iskazana u stupcu 10.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i plaća kamate na sredstva deponirana kod Hrvatske narodne banke te na izdane vrijednosne papire.

Kamatne stope Hrvatske narodne banke na sredstva izdvojene obvezne pričuve utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke. Do 7. listopada 1993. Hrvatska narodna banka utvrđivala je različite kamatne stope na sredstva obvezne pričuve izdvojena na depozite po viđenju i na oročene depozite, pa je za to razdoblje u tablici iskazana vagana prosječna kamatna stopa na sredstva izdvojene obvezne pričuve (stupac 3). Od 8. listopada 1993. do kraja veljače 1994. godine Hrvatska narodna banka nije plaćala kamate na izdvojena sredstva obvezne pričuve, a od ožujka 1994. godine na ta se sredstva obračunavaju i plaćaju kamate po jedinstvenoj stopi.

Kamatne stope na obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke.

Do listopada 1993. godine odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke utvrđivala se i kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, a od studenoga 1993. godine kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke formira se na aukcijama blagajničkih zapisa. U skladu s tim, od studenoga 1993. godine u stupcima 5, 6 i 7 iskazuju se vagane prosječne kamatne stope postignute na aukcijama blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke.

Do listopada 1994. godine iskazane su kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke s rokom dospeljeća od 30 dana (stupac 6), odnosno 90 dana (stupac 7). Od studenoga 1994. godine do siječnja 2001. godine iskazane su kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke s rokom dospeljeća od 91 dan (stupac 7), odnosno 182 dana (stupac 8).

Od travnja 1998. godine u stupcima od 9 do 13 iskazuju se prosječne vagane kamatne stope postignute na aukcijama dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa u stranoj valuti. Blagajnički zapisi upisuju se u eurima i američkim dolarima (do prosinca 1998. godine u njemačkim markama i američkim dolarima). Kamatna stopa izračunata je kao vagani prosjek upisanih iznosa tih dviju valuta.

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka

Prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Vagana prosječna stopa obvezne pričuve	Obračunana obvezna pričuva			Ostali obvezni depoziti kod HNB-a	Izdvojena obvezna pričuva		Prosječna stopa remuneracije na kunska imobilizirana sredstva	Prosječna stopa remuneracije na devizna izdvojena sredstva
			Ukupno	U kunama	U stranoj valuti		U kunama	U stranoj valuti		
1	2	3	4=5+6	5	6	7	8	9	10	11
1994.	prosinac	26,20	1.826,0	1.826,0	–	188,3	1.779,2	–	5,63	–
1995.	prosinac	30,90	2.431,8	2.431,8	–	826,5	2.215,9	–	7,93	–
1996.	prosinac	35,91	3.652,9	3.652,9	–	–	3.312,0	–	4,99	–
1997.	prosinac	32,02	4.348,8	4.348,8	–	–	3.914,2	–	4,05	–
1998.	prosinac	29,57	13.112,7	3.967,2	9.145,4	57,4	3.469,8	1.467,6	5,28
1999.	prosinac	30,50	13.579,0	4.210,1	9.368,9	37,3	3.695,1	4.606,5	5,62
2000.	prosinac	23,22	16.245,8	4.646,8	11.599,0	5,0	4.191,6	5.544,6	4,05
2001.	prosinac	19,67	21.187,1	8.691,5	12.495,5	–	6.287,8	5.950,0	1,97	2,73
2002.	prosinac	19,00	25.985,1	11.447,1	14.538,0	–	8.156,7	7.139,9	1,72	2,16
2003.	prosinac	19,00	31.009,4	18.023,8	12.985,6	109,4	12.459,8	6.850,2	1,17	1,47
2004.	siječanj	19,00	31.639,9	18.498,6	13.141,3	95,3	12.805,8	6.844,6	1,18	1,33
	veljača	19,00	32.269,7	18.950,8	13.318,9	85,9	13.432,4	9.263,0	1,17	1,12
	ožujak	19,00	32.487,9	19.106,8	13.381,1	85,9	13.678,3	10.214,0	1,17	1,02
	travanj	19,00	32.477,6	19.099,7	13.377,9	36,8	13.694,8	10.249,8	1,20	1,16
	svibanj	19,00	32.937,9	19.432,6	13.505,3	–	13.945,7	10.372,8	1,21	1,03
	lipanj	19,00	33.233,4	19.685,3	13.548,1	–	14.131,5	10.436,6	1,20	1,00
	srpanj	19,00	33.336,0	19.813,6	13.522,3	–	14.233,8	10.421,5	1,18	1,10
	kolovoz	19,00	33.748,9	20.036,4	13.712,5	253,9	14.327,8	10.477,5	1,17	1,10
	rujan	19,00	34.298,8	20.440,5	13.858,3	232,0	14.672,2	10.469,5	1,20	1,16
	listopad	19,00	34.720,2	20.731,8	13.988,4	163,8	15.024,9	10.503,0	1,20	1,40
	studen	18,23	33.750,6	20.128,7	13.621,9	279,3	14.749,5	10.196,5	1,22	1,31
	prosinac	18,00	33.615,7	20.040,9	13.574,8	430,1	14.664,1	10.171,3	1,22	1,36
2005.	siječanj	18,00	33.813,7	20.138,1	13.675,7	844,2	14.702,2	10.263,1	1,22	1,49

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka

U tablici se iskazuju osnovni podaci o mjesečnim prosjecima dnevnih stanja obveznih pričuva banaka kod Hrvatske narodne banke u kunama i u stranoj valuti. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine.

U stupcu 3 iskazana je ukupna vagana prosječna stopa obvezne pričuve kao postotni udio ukupno obračunate obvezne pričuve u kunama i u stranoj valuti (stupac 4) u osnovici za obračun obvezne pričuve.

Obračunana obvezna pričuva (stupac 4) jest propisani iznos sredstava koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke ili održavati u prosjeku na svojim računima za namirenje i u blagajni, odnosno na računima likvidnih deviznih potraživanja (koja uključuju efektivni strani novac i čekove u stranoj valuti, likvidna devizna potraživanja na računima kod prvoklasnih inozemnih banaka i blagajničke zapise Hrvatske narodne banke u stranoj valuti).

U stupcu 5 iskazuje se iznos obračunate obvezne pričuve u kunama. Od siječnja 1995. godine do prosinca 2000. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve, dok je do prosinca 1994. godine obuhvaćao dva instrumenta: obveznu pričuvu i zahtjev za održavanje minimalne likvidnosti banaka (osim u dijelu u kojem su banke tom zahtjevu udovoljavale dragovoljnim upisom blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke). U prosincu 2000. obavljena je unifikacija obvezne pričuve u kunama i u stranoj valuti. U tom smislu unificirani su stopa obvezne pričuve, obračunska razdoblja te rokovi izdavanja i održavanja obvezne pričuve, kao i postotak minimalnog izdavanja obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke. Od rujna 2001. godine stupac 5 obuhvaća i dio obvezne pričuve u stranoj valuti koji se izdava/održava u kunama.

U stupcu 6 iskazuje se iznos obračunate obvezne pričuve u stranoj valuti, tj. propisani iznos sredstava koje su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke ili održavati u prosjeku na računima likvidnih potraživanja. Do studenoga 2000. godine osnovicu za obračun čini prosječno stanje devizne štednje stanovništva s preostalim rokom dospijeaća do 3 mjeseca, a od prosinca 2000. osnovica se sastoji od deviznih izvora sredstava, i to redovnih deviznih računa, posebnih deviznih računa, deviznih računa i štednih uloga po viđenju, primljenih deviznih depozita, primljenih deviznih kredita te obveza po izdanim vrijednosnim papirima u stranoj valuti (osim vlasničkih vrijednosnih papira banke). Od studenoga 2001. godine osnovica uključuje i hibridne i podređene instrumente.

U stupcu 7 iskazuje se ukupan iznos ostalih obveznih depozita kod Hrvatske narodne banke koji obuhvaća obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koji su banke koristile za održavanje propisane minimalne likvidnosti, posebnu obveznu pričuvu (do srpnja 1995. godine), obveznu pričuvu na devizne depozite, devizne kredite inozemnih banaka i garancije za takve kredite te graničnu obveznu pričuvu (od kolovoza 2004. godine).

U stupcu 8 iskazuje se dio ukupno obračunate obvezne pričuve u kunama koji su banke izdvojile na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke (do prosinca 1994. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve, a od siječnja 1995. godine utvrđuje se minimalni postotak obračunate obvezne pričuve koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke). Trenutačno taj postotak iznosi 40%.

U stupcu 9 iskazuje se dio ukupno obračunate obvezne pričuve u stranoj valuti koji su banke izdvojile na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke. Minimalni postotak obra-

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka

Prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Slobodna novčana sredstva		Stopa primarne likvidnosti	Korišteni sekundarni izvori likvidnosti	Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	Riznički zapisi u kunama
		U kunama	U stranoj valuti					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1994.	prosinac	119,5	1,72	393,7	210,2	–	–
1995.	prosinac	49,4	0,63	199,4	218,7	–	–
1996.	prosinac	267,9	2,63	98,5	780,9	–	183,8
1997.	prosinac	396,3	2,92	32,7	728,9	–	260,7
1998.	prosinac	221,9	1,65	445,5	850,4	1.377,4	141,3
1999.	prosinac	179,6	1,30	1.183,6	1.311,1	1.507,6	373,9
2000.	prosinac	638,8	10.721,4	3,32	80,1	2.485,3	1.692,7	2.006,5
2001.	prosinac	794,4	17.247,4	3,23	2,6	2.656,2	2.630,8	3.360,9
2002.	prosinac	1.225,0	10.398,0	3,53	0,6	4.965,5	1.273,9	4.279,5
2003.	prosinac	451,6	20.561,4	0,98	501,6	0,0	4.316,0	3.073,2
2004.	siječanj	562,2	20.203,3	1,19	238,8	0,0	4.509,2	2.879,9
	veljača	285,0	20.170,4	0,58	251,3	0,0	2.502,1	3.056,5
	ožujak	399,3	19.645,4	0,81	150,5	0,0	149,9	2.966,2
	travanj	1.235,8	19.696,8	2,49	6,4	38,1	0,0	3.005,0
	svibanj	1.313,3	19.615,9	2,59	3,6	87,8	0,0	3.643,3
	lipanj	947,1	19.984,7	1,82	1,2	0,0	0,0	3.999,1
	srpanj	618,1	24.020,1	1,17	27,0	0,0	0,0	4.289,5
	kolovoz	672,0	26.737,0	1,26	153,8	0,0	0,0	3.950,8
	rujan	978,6	26.988,7	1,79	0,0	0,0	0,0	3.633,8
	listopad	1.119,7	27.157,8	2,01	0,0	0,0	0,0	4.029,1
	studeni	1.580,1	26.854,9	2,81	0,0	0,0	0,0	4.417,6
	prosinac	1.495,5	26.126,1	2,64	0,0	0,0	0,0	4.581,7
2005.	siječanj	1.592,1	24.923,7	2,80	0,0	0,0	0,0	4.859,1

čunate obvezne pričuve koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke trenutno iznosi 40%.

U stupcu 10 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije svih oblika imobiliziranih sredstava koja uključuju obračunatu obveznu pričuvenu i ostale obvezne depozite kod HNB-a.

U stupcu 11 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije na izdvojena sredstva u stranoj valuti uključujući i sredstva granične obvezne pričuvene (od kolovoza 2004. godine). Na sredstva izdvojenoga deviznog dijela obvezne pričuvene banaka Hrvatska narodna banka plaća naknadu u visini prosječno ostvarene kamate na plasirana sredstva obvezne pričuvene na inozemnom tržištu.

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka

U tablici se iskazuju mjesečni prosjeci dnevnih stanja nekih indikatora likvidnosti banaka. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine.

Stupac 3 iskazuje slobodna novčana sredstva u kunama, definirana kao ukupna novčana sredstva banke (na računu za namirenje i u blagajni) umanjena za minimalno prosječno stanje na računu za namirenje i u blagajni, propisano instrumentima Hrvatske narodne banke.

U stupcu 4 iskazuju se slobodna novčana sredstva u stranoj valuti, definirana kao sredstva za održavanje obvezne pričuvene u stranoj valuti (efektivni strani novac i čekovi u stranoj valuti, likvidna devizna potraživanja na računima kod prvoklasnih inozemnih banaka i blagajnički zapisi u stranoj valuti) umanjena za minimalno potrebno stanje tih sredstava u istom razdoblju.

U stupcu 5 iskazuje se stopa primarne likvidnosti kao postotni udio mjesečnoga prosjeka dnevnih stanja slobodnih novčanih sredstava u kunama (stupac 3) u mjesečnom prosjeku dnevnih stanja depozita koji čine osnovicu za obračun obvezne pričuvene.

U stupcu 6 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja korištenih sekundarnih izvora likvidnosti. Sekundarni izvori likvidnosti obuhvaćaju: korištenje obvezne pričuvene (do listopada 1994. godine), kredite za održavanje dnevne likvidnosti (do studenoga 1994. godine), korištenje sredstava iznad raspoloživih sredstava na žiro-računu banke (do listopada 1994. godine), izvanredne kredite za premošćivanje nelikvidnosti (inicijalni kredit, kredit za premošćivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja banke), lombardne kredite (od prosinca 1994. godine), interventne kredite za premošćivanje nelikvidnosti (od listopada 1994. godine), kratkoročne kredite za likvidnost (od veljače 1999. godine) te nepodmirene dospjele obveze prema Hrvatskoj narodnoj banci.

U stupcu 7 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja dragovaljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u kunama (do prosinca 1994. godine taj je iznos bio umanjeno za dio dragovaljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kojima su se banke služile za održavanje propisane minimalne likvidnosti).

U stupcu 8 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u stranoj valuti (u eurima i američkim dolarima).

U stupcu 9 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja upisanih trezorskih zapisa Ministarstva financija u kunama. Do rujna 2002. iskazuje se diskontirana vrijednost trezorskih zapisa, a od listopada 2002. godine iskazuje se njihova nominalna vrijednost.

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na tržištu novca			Kamatne stope na kunske kredite bez valutne klauzule								
		Na prekononočne kredite	Na ostale kredite	Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite						Na dugoročne kredite		
					Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu			Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu	
Okvirni	Ostali	Ukupni prosjek	Okvirni	Ostali									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1994.	prosinac	8,50	17,76	15,39	15,43	13,82	
1995.	prosinac	27,26	27,15	22,32	22,56	22,23	23,81	23,75	25,58	13,48	13,39	14,38	
1996.	prosinac	9,66	10,72	18,46	19,35	19,18	20,18	19,90	23,12	11,51	11,29	14,28	
1997.	prosinac	8,46	9,49	14,06	14,12	13,17	19,26	19,34	18,11	13,24	12,98	13,75	
1998.	prosinac	10,00	15,91	16,06	16,22	14,89	20,77	20,80	19,92	11,73	11,48	13,16	
1999.	prosinac	9,92	12,78	13,54	13,52	10,55	20,83	20,84	20,39	15,14	15,31	14,16	
2000.	prosinac	2,39	4,45	10,45	10,45	6,81	20,30	20,33	19,05	9,90	9,64	12,97	
2001.	prosinac	2,49	2,18	9,51	9,49	5,43	18,81	18,85	14,88	11,42	10,06	13,14	
2002.	prosinac	1,58	1,89	10,91	11,24	7,44	15,16	15,28	9,84	7,32	6,48	7,88	
2003.	prosinac	5,47	7,02	11,45	11,80	8,02	14,89	15,01	12,38	8,51	6,14	10,69	
2004.	siječanj	6,20	7,48	12,11	12,22	8,33	14,99	15,07	12,91	10,99	8,57	11,51	
	veljača	5,70	6,01	12,41	12,58	8,58	14,94	15,06	12,08	10,49	8,44	10,98	
	ožujak	7,74	8,17	11,74	12,03	8,32	14,60	14,72	12,08	9,48	6,00	11,11	
	travanj	3,24	5,46	11,74	11,98	8,30	14,48	14,60	11,91	9,64	5,89	11,18	
	svibanj	1,59	3,93	11,62	12,02	8,20	14,35	14,42	12,58	8,39	5,39	10,31	
	lipanj	1,76	4,64	11,58	11,79	7,99	14,33	14,40	12,31	9,43	6,39	11,00	
	srpanj	5,60	6,10	11,49	11,79	8,15	14,24	14,34	12,52	9,37	5,68	11,57	
	kolovoz	7,69	6,99	11,44	11,58	7,72	14,22	14,29	12,80	9,96	6,88	11,50	
	rujan	6,67	7,50	11,80	12,06	8,24	14,21	14,28	12,60	9,76	6,21	11,43	
	listopad	3,77	6,71	11,84	12,00	8,32	14,23	14,31	12,51	10,35	7,64	10,87	
studen	1,81	6,27	11,74	11,96	8,28	14,25	14,31	12,45	9,38	6,87	10,80		
prosinac	3,55	6,02	11,44	11,71	8,33	14,19	14,27	12,29	9,31	6,90	11,16		
2005.	siječanj	2,26	4,21	11,80	11,95	8,21	14,16	14,26	12,09	10,39	6,63	11,15	
Relativna važnost ^a		-	-	67,05	60,63	22,56	38,07	36,34	1,73	6,41	1,07	5,34	

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Napomena: Zbog promjene metodologije statistike kamatnih stopa od 1. siječnja 2002. došlo je do loma u vremenskoj seriji, što se posebice odražava na kamatne stope prikazane u kolonama 5, 6 i 7. Naime, iz kratkoročnih kredita trgovačkim društvima isključeni su, između ostaloga, međubankovni krediti, odobreni uz relativno niske kamatne stope. Na porast kamatnih stopa utječe i metodologija ponderiranja, pri čemu se za sve komponente koriste iznosi novoodobrenih kredita, uz iznimku okvirnih kredita, za koje se kao ponder koriste knjigovodstvena stanja, a čiji je relativan udio novim obuhvatom porastao.

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica na kunske kredite bez valutne klauzule, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske kredite bez valutne klauzule odobrene pravnim osobama (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica na kunske kredite bez valutne klauzule odobrene samo trgovačkim društvima (javnim i ostalim) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Do veljače 1996. godine u stupcima 3 i 4 iskazuju se kamatne stope na međubankovnom tržištu novca, prema podacima Tržišta novca Zagreb. Od ožujka 1996. godine nadalje iskazuju se kamatne stope na tržištu novca izračunate kao vagani mjesečni prosjek vaganih dnevnih stopa ostvarenih posebno u trgovini prekononočnim kreditima, a posebno u trgovini ostalim kreditima na Tržištu novca

Zagreb. U razdoblju od svibnja 1998. godine do siječnja 2001. godine povrat kredita dobivenih na prekononočnom međubankovnom tržištu bio je osiguran sredstvima obvezne pričuve banaka izdvojene kod HNB-a. U stupcima od 5 do 13 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica razvrstani prema ročnosti i prema sektorima, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kredite trgovačkim društvima uključuju i kamatne stope na kredite s dospjećem na zahtjev.

Podaci o kamatnim stopama banaka i štedionica na kunske kredite bez valutne klauzule dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka i štedionica. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadajuću kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu, osim kamatnih stopa na okvirne kredite na žiro-računima i tekućim računima, za koje su vagani prosjeci izračunavani na osnovi stanja tih kredita na kraju izvještajnog mjeseca.

Relativna važnost pojedinih kamatnih stopa (iskazana u posljednjem retku tablice) odnosi se na podatke za posljednje razdoblje obuhvaćeno u tablici, a izračunava se kao postotni udio pripadajuće kategorije kredita (na koju se kamatne stope odnose) u ukupnim kreditima koji su obuhvaćeni izračunom vaganih prosjeka za to razdoblje.

Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske kredite s valutnom klauzulom									Kamatne stope na kredite u eurima		
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite			Na dugoročne kredite					Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite
			Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu	Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Ukupni prosjek	Stambeni	Ostali			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1994.	prosinac	11,99	12,38	11,65
1995.	prosinac	19,56	21,62	21,09	18,10	14,33	15,79	10,48	17,18	19,06	12,27
1996.	prosinac	18,97	22,56	22,40	27,00	12,12	13,15	11,30	19,50	21,46	10,77
1997.	prosinac	14,40	16,92	17,00	14,02	12,25	13,00	11,02	13,61	14,95	9,71
1998.	prosinac	13,04	14,28	14,25	13,64	11,15	10,55	12,12	6,95	8,37	5,71
1999.	prosinac	12,53	13,66	13,54	17,21	10,81	10,46	11,65	6,75	7,43	6,07
2000.	prosinac	10,74	11,17	11,10	13,59	10,52	9,41	11,64	7,70	7,49	8,05
2001.	prosinac	9,29	9,45	9,45	11,30	9,20	7,52	10,79	5,94	5,70	7,27
2002.	prosinac	8,25	9,34	8,72	11,37	7,98	6,37	9,50	7,42	10,11	5,91	6,66	5,44
2003.	prosinac	7,07	7,21	7,00	8,66	7,03	5,76	8,04	6,02	9,70	5,62	6,22	5,18
2004.	siječanj	7,00	7,51	7,24	9,65	6,86	5,51	7,72	5,38	9,91	5,26	5,71	4,77
	veljača	7,99	7,58	7,45	8,37	8,14	6,78	8,65	6,62	9,91	6,00	6,20	5,68
	ožujak	7,48	7,36	7,21	8,37	7,51	5,95	8,42	6,81	9,46	4,58	4,24	5,46
	travanj	7,66	7,37	7,26	8,20	7,75	6,49	8,34	6,84	9,33	5,47	5,85	4,83
	svibanj	7,53	7,14	6,92	8,73	7,65	6,32	8,33	6,71	9,46	5,69	5,53	5,94
	lipanj	7,18	7,09	6,86	8,59	7,20	6,19	7,65	6,02	8,69	4,90	5,70	4,30
	srpanj	7,25	7,16	6,98	8,55	7,28	5,70	8,23	6,09	9,40	5,50	6,27	4,95
	kolovoz	7,49	7,47	7,21	8,80	7,50	5,82	8,28	5,79	9,83	5,43	6,21	4,96
	rujan	7,16	6,78	6,55	8,57	7,32	5,82	8,08	5,73	9,57	4,99	5,77	4,26
	listopad	7,51	7,47	7,31	8,32	7,52	6,06	8,06	6,74	9,29	5,08	5,69	4,42
	studen	7,26	7,03	6,77	8,64	7,33	5,94	8,11	5,87	9,06	5,65	5,90	5,32
	prosinac	6,89	7,25	7,09	8,47	6,77	5,55	7,73	5,71	8,79	5,34	5,92	4,83
2005.	siječanj	6,97	7,03	6,86	8,13	6,95	5,91	7,52	5,71	8,51	5,45	5,63	5,29
Relativna važnost ^a		27,65	7,33	6,37	0,96	20,32	7,23	13,09	4,61	8,48	5,30	2,52	2,78

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske kredite s valutnom klauzulom i kredite u eurima (odnosno njemačkim markama) odobrene pravnim osobama (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite u eurima odobrene samo trgovačkim društvima (javnim i ostalim) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama banaka i štedionica na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite u eurima dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka i štedionica. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadajuću kamatnu

stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu.

U stupcima od 3 do 11 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica razvrstani prema ročnosti i prema sektorima, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kredite trgovačkim društvima uključuju i kamatne stope na kredite s dospjećem na zahtjev.

Kamatne stope na kredite odobrene u eurima, prikazane u stupcima 12, 13 i 14, odnose se do prosinca 2001. godine na kredite puštene u tečaj u njemačkim markama u izvještajnom mjesecu, a od siječnja 2002. godine na kredite puštene u tečaj u eurima, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na osnovi njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Krediti pušteni u tečaj u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni ovom tablicom.

Relativna važnost pojedinih kamatnih stopa (iskazana u posljednjem retku tablice) odnosi se na podatke za posljednje razdoblje obuhvaćeno u tablici, a izračunava se kao postotni udio pripadajuće kategorije kredita (na koju se kamatne stope odnose) u ukupnim kreditima koji su obuhvaćeni izračunom vaganih prosjeka za to razdoblje.

Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske depozite bez valutne klauzule								
		Ukupni prosjek	Na žiroračunima i tekućim računima	Ukupni prosjek	Na oročene depozite			Na dugoročne depozite		
					Ukupni prosjek	Stanovništva	Trgovačkih društava	Ukupni prosjek	Stanovništva	Trgovačkih društava
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1994.	prosinac	5,03	3,55	9,65
1995.	prosinac	6,10	3,88	13,65	13,80	10,56	14,28	9,88	10,67	9,62
1996.	prosinac	4,15	2,19	10,19	10,11	9,84	10,26	12,36	15,49	9,88
1997.	prosinac	4,35	2,19	9,10	9,08	9,30	8,96	9,48	11,24	8,06
1998.	prosinac	4,11	2,31	7,73	7,63	9,47	7,15	10,19	10,72	9,56
1999.	prosinac	4,27	2,24	8,87	8,79	9,62	8,38	10,96	11,56	10,18
2000.	prosinac	3,40	1,64	7,20	7,13	7,44	7,03	8,89	9,19	8,63
2001.	prosinac	2,76	1,40	5,68	5,60	6,35	5,38	7,35	7,93	6,70
2002.	prosinac	1,55	0,94	3,64	3,53	4,39	2,86	6,05	7,24	3,23
2003.	prosinac	1,66	0,75	4,46	4,46	3,62	4,69	4,58	4,90	2,82
2004.	siječanj	1,77	0,75	4,96	4,96	3,86	5,22	4,84	5,07	4,08
	veljača	1,89	0,75	4,94	4,94	3,67	5,26	4,58	4,84	2,56
	ožujak	1,98	0,74	5,35	5,37	3,65	5,87	4,30	4,59	2,79
	travanj	1,71	0,76	4,31	4,30	3,57	4,46	4,75	4,71	4,81
	svibanj	1,67	0,74	3,42	3,41	3,81	3,35	4,51	4,80	3,69
	lipanj	1,64	0,74	3,34	3,34	3,82	3,25	3,22	4,84	2,02
	srpanj	1,89	0,72	5,09	5,11	3,88	5,30	3,72	4,84	2,06
	kolovoz	2,11	0,75	6,25	6,28	3,80	6,57	3,68	4,90	2,10
	rujan	2,17	0,74	5,93	5,95	3,87	6,16	3,56	4,69	2,20
	listopad	2,06	0,74	4,67	4,68	3,92	4,76	3,80	4,76	3,05
	studen	1,76	0,75	3,36	3,34	4,01	3,26	4,53	4,67	4,45
	prosinac	1,83	0,74	4,11	4,11	3,93	4,13	4,10	4,65	3,30
2005.	siječanj	1,79	0,74	4,13	4,13	4,06	4,14	3,87	4,28	3,17
Relativna važnost ^a		46,11	31,03	11,73	11,54	1,76	9,78	0,19	0,12	0,07

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica na kunske depozite bez valutne klauzule, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske depozite bez valutne klauzule primljene od pravnih osoba (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica na kunske depozite bez valutne klauzule primljene od trgovačkih društava (javnih i ostalih) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na kunske depozite bez valutne klauzule banaka i štedionica dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka i štedionica.

U stupcu 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite (depozite na žiroračunima i tekućim računima, štedne depozite stanovništva po viđenju i oročene depozite) bez valutne klauzule. U stupcu 4 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na depozite na žiroračunima i tekućim

računima trgovačkih društava bez valutne klauzule (do prosinca 2001. godine pravnih osoba) i stanovništva, dok se u stupcu 5 iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne oročene depozite bez valutne klauzule.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka kod kunskih oročenih depozita bez valutne klauzule su iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca, dok su kod žiroračuna i tekućih računa osnova za izračunavanje vaganih prosjeka knjigovodstvena stanja tih depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite bez valutne klauzule (stupac 3) sve su komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Kunski i devizni depoziti koji služe kao polog za odobravanje kredita obuhvaćeni su podacima u tablici, dok se ograničeni depoziti (sredstva deponirana za plaćanje uvoza i ostali ograničeni depoziti) ne uključuju u izračunavanje vaganih prosjeka.

Relativna važnost pojedinih kamatnih stopa (iskazana u posljednjem retku tablice) odnosi se na podatke za posljednje razdoblje obuhvaćeno tablicom, a izračunava se kao postotni udio pripadajuće kategorije depozita (na koju se kamatne stope odnose) u ukupnim depozitima koji su obuhvaćeni izračunom vaganih prosjeka za to razdoblje.

Tablica G4a: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na štedne depozite po viđenju i oročene depozite s valutnom klauzulom				Kamatne stope na devizne depozite				
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite	Na dugoročne depozite	Ukupni prosjek	Na štedne depozite po viđenju				
						Ukupni prosjek	Stanovništva		Trgovačkih društava	
							EUR	USD	EUR	USD
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1994.	prosinac	6,95
1995.	prosinac	12,69	11,46	19,36	4,57	2,82	3,53	4,20	1,10	1,53
1996.	prosinac	9,46	9,56	8,80	5,09	1,44	1,32	1,95	1,47	1,39
1997.	prosinac	7,63	7,24	11,77	4,77	1,75	1,89	2,43	0,83	1,40
1998.	prosinac	7,47	7,67	5,58	3,98	2,09	2,38	2,40	0,72	0,74
1999.	prosinac	6,62	6,91	1,10	4,23	1,80	1,95	2,04	0,78	1,30
2000.	prosinac	5,54	5,94	2,16	3,47	1,03	0,99	1,23	0,65	1,29
2001.	prosinac	4,58	4,92	2,56	2,60	0,71	0,71	0,81	0,82	0,40
2002.	prosinac	2,92	3,45	1,48	2,55	0,50	0,52	0,41	0,52	0,38
2003.	prosinac	3,48	3,74	5,55	2,22	0,31	0,35	0,23	0,23	0,15
2004.	siječanj	3,67	3,44	4,43	2,46	0,31	0,33	0,22	0,26	0,17
	veljača	3,78	3,61	4,78	2,38	0,31	0,33	0,22	0,30	0,22
	ožujak	3,70	3,53	4,87	2,38	0,30	0,33	0,22	0,27	0,23
	travanj	3,74	3,51	4,72	2,51	0,30	0,33	0,23	0,25	0,19
	svibanj	3,85	3,48	5,08	2,51	0,31	0,33	0,22	0,32	0,17
	lipanj	3,64	3,44	5,08	2,50	0,31	0,33	0,22	0,28	0,17
	srpanj	3,90	3,60	5,06	2,62	0,30	0,33	0,22	0,25	0,18
	kolovoz	3,89	3,63	4,96	2,54	0,31	0,34	0,22	0,28	0,31
	rujan	3,89	3,40	4,69	2,56	0,31	0,34	0,22	0,25	0,22
	listopad	3,94	3,58	4,59	2,64	0,32	0,35	0,22	0,26	0,20
	studen	3,94	3,65	5,06	2,57	0,31	0,34	0,22	0,26	0,23
	prosinac	4,17	3,61	5,19	2,65	0,31	0,34	0,22	0,22	0,21
2005.	siječanj	4,27 ^b	3,65	5,02	2,59	0,29	0,32	0,21	0,24	0,30
Relativna važnost ^a		2,02	1,56	0,45	51,87	28,34	19,92	3,30	4,34	0,77

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici); ^b Od ukupnog iznosa depozita na koje se odnosi ova kamatna stopa, 20,43 posto odnosi se na trgovačka društva.

Tablica G4 a i b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite primljene od pravnih osoba (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite primljene od trgovačkih društava (javni i ostalih) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite banaka i štedionica dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka i štedionica.

U stupcu 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske štedne depozite po viđenju i oročene depozite s valutnom klauzulom trgovačkih društava (do prosinca 2001. godine pravnih osoba) i stanovništva, dok se u stupcima 4 i 5 iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na kratkoročne odnosno dugoročne oročene depozite.

Kamatne stope na devizne depozite odnose se do prosinca 2001. godine na depozite primljene u njemačkim markama i američkim

dolarima, dok se od siječnja 2002. godine odnose na depozite primljene u eurima i američkim dolarima, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na osnovi njihove protuvrijednosti u kunama, obračunavate po tekućem tečaju. Depoziti primljeni u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni podacima iskazanim u ovoj tablici.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka kod kunskih oročenih depozita s valutnom klauzulom i oročenih deviznih depozita su iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca, dok su kod štednih depozita po viđenju s valutnom klauzulom osnova za izračunavanje vaganih prosjeka knjigovodstvena stanja tih depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite s valutnom klauzulom (stupac 5), od siječnja 2002. godine sve su komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Prosječna kamatna stopa na ukupne devizne depozite, prikazana u stupcu 6, odnosi se na vagani prosjek mjesečnih kamatnih stopa na štedne depozite po viđenju i na oročene depozite s valutnom klauzulom, pri čemu su sve komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka mjesečnih kamatnih stopa na ukupne devizne štedne depozite po viđenju (stupac 7) su stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka mjesečnih kamatnih stopa na ukupne devizne oročene depozite (stupac 12) su iznosi pripadajućih depozita koji su primljeni tijekom izvještajnog mjeseca. Isto se odnosi i na vagane prosjeke mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kratkoročne devizne oročene depozite (stupac 13) i na

Tablica G4b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na devizne depozite										
		Na oročene depozite										
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite				Ukupni prosjek	Na dugoročne depozite				
			Ukupni prosjek	Stanovništva		Trgovačkih društava		Stanovništva		Trgovačkih društava		
	EUR	USD		EUR	USD	EUR	USD	EUR	USD	EUR	USD	
1	2	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1994.	prosinac
1995.	prosinac	6,83	6,66	7,10	6,97	5,86	6,68	8,73	8,78	8,81	3,27	4,50
1996.	prosinac	7,77	6,95	5,65	6,21	9,86	5,47	12,24	7,71	7,97	19,92	1,50
1997.	prosinac	6,36	6,07	6,03	6,42	5,09	7,10	7,32	7,87	8,71	5,09	6,76
1998.	prosinac	4,89	4,49	5,42	6,16	2,84	5,37	7,29	7,68	8,59	4,93	6,92
1999.	prosinac	5,43	5,17	4,93	6,39	3,97	6,00	6,59	6,64	8,09	3,66	6,77
2000.	prosinac	4,57	4,36	3,65	5,15	4,59	6,62	5,56	5,17	6,61	5,97	8,53
2001.	prosinac	3,54	3,35	3,42	3,23	3,60	2,44	4,59	4,72	4,42	4,58	0,23
2002.	prosinac	3,13	2,96	3,27	2,21	2,89	1,43	4,59	4,69	3,84	3,46	2,30
2003.	prosinac	2,64	2,46	2,83	1,65	2,29	1,08	3,69	4,71	3,13	2,85	1,64
2004.	siječanj	2,73	2,47	2,86	1,65	2,22	1,08	3,87	4,85	3,29	3,28	1,67
	veljača	2,62	2,42	2,82	1,62	2,24	1,09	4,68	4,95	3,18	3,18	1,10
	ožujak	2,61	2,44	2,85	1,63	2,35	1,11	4,45	4,89	2,94	3,11	-
	travanj	2,70	2,47	2,82	1,65	2,35	1,15	3,79	4,93	3,08	2,98	1,34
	svibanj	2,78	2,58	3,02	1,68	2,33	1,13	4,33	4,76	2,30	3,25	1,95
	lipanj	2,75	2,58	3,05	1,70	2,40	1,17	4,57	4,86	3,26	3,08	4,81
	srpanj	2,87	2,63	3,08	1,74	2,38	1,34	3,95	4,89	3,18	3,24	0,21
	kolovoz	2,90	2,70	3,10	1,72	2,38	1,56	4,62	4,95	2,88	3,23	1,30
	rujan	2,82	2,63	3,05	1,70	2,35	1,72	4,70	4,96	3,20	3,25	2,09
	listopad	2,85	2,64	3,05	1,89	2,32	1,76	3,92	4,94	3,30	3,26	3,07
studen	2,79	2,61	3,00	1,69	2,36	1,94	4,77	4,98	3,08	3,05	3,20	
prosinac	2,85	2,65	3,01	1,69	2,46	2,28	4,20	4,85	3,13	3,61	2,65	
2005.	siječanj	2,97	2,71	3,03	1,72	2,48	2,26	4,16	4,82	2,93	3,74	2,33
Relativna važnost ^a		23,53	19,27	10,55	1,30	5,57	1,84	4,27	1,79	0,15	2,32	0,00

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

ukupne dugoročne devizne oročene depozite (stupac 18).

Relativna važnost pojedinih kamatnih stopa (iskazana u posljednjem retku tablice) odnosi se na podatke za posljednje razdoblje obuhvaćeno tablicom, a izračunava se kao postotni udio pripadajuće

kategorije depozita (na koju se kamatne stope odnose) u ukupnim depozitima koji su obuhvaćeni izračunom vaganih prosjeka za to razdoblje.

Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja

U milijunima EUR, tekući tečaj

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004. ^b	2004.				2005.	
						III.	VI.	IX.	XII. ^b	I. ^a	II. ^a
A. Kupnja stranih sredstava plaćanja											
1. Pravne osobe	3.316,4	5.012,4	4.727,8	6.433,1	7.465,3	654,2	583,4	651,1	1.013,8	561,5	546,2
2. Fizičke osobe	2.549,2	3.339,9	3.342,6	3.571,6	3.934,4	276,3	346,5	337,5	350,3	273,6	253,7
2.1. Domaće fizičke osobe	2.021,1	2.684,5	2.842,0	3.103,3	3.586,1	268,8	304,7	301,6	340,2	–	–
2.2. Strane fizičke osobe	528,0	655,4	500,7	468,2	348,3	7,5	41,8	35,9	10,1	–	–
3. Domaće banke	2.441,4	3.985,8	4.104,5	6.324,4	10.799,3	967,3	690,0	877,3	1.669,2	943,5	625,8
4. Strane banke	–	–	697,9	1.430,6	1.426,2	214,6	113,3	165,0	157,6	165,7	130,9
5. Hrvatska narodna banka	168,2	481,7	294,3	438,3	33,0	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	8.475,2	12.819,8	13.167,1	18.197,9	24.110,1	2.112,3	1.733,1	2.030,9	3.190,9	1.944,4	1.556,6
B. Prodaja stranih sredstava plaćanja											
1. Pravne osobe	5.414,8	8.534,2	9.029,3	10.852,4	11.280,3	923,5	922,7	993,3	1.245,2	823,6	749,1
2. Fizičke osobe	963,6	1.253,5	1.333,6	1.403,1	1.671,1	140,2	133,8	149,7	154,8	116,0	134,3
2.1. Domaće fizičke osobe	962,8	1.252,3	1.329,7	1.393,1	1.654,5	139,3	131,9	148,1	153,6	–	–
2.2. Strane fizičke osobe	0,6	1,2	3,9	10,0	16,6	0,9	1,9	1,6	1,3	–	–
3. Domaće banke	2.441,4	3.985,8	4.104,5	6.324,4	10.799,3	967,3	690,0	877,3	1.669,2	943,5	625,8
4. Strane banke	–	–	334,3	765,3	1.001,1	71,7	101,4	128,2	76,6	130,3	190,5
5. Hrvatska narodna banka	284,2	915,7	745,3	84,5	543,2	162,7	–	25,0	239,5	108,5	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	9.104,0	14.689,2	15.547,0	19.429,7	25.295,0	2.265,3	1.848,0	2.173,6	3.385,3	2.122,0	1.699,7
C. Neto kupnja stranih sredstava plaćanja banaka (A–B)											
1. Pravne osobe	–2.098,4	–3.521,8	–4.301,5	–4.419,4	–3.815,1	–269,2	–339,4	–342,3	–231,4	–262,0	–202,9
2. Fizičke osobe	1.585,6	2.086,4	2.009,0	2.168,4	2.263,3	136,1	212,7	187,8	195,4	157,6	119,4
2.1. Domaće fizičke osobe	1.058,3	1.432,2	1.512,3	1.710,2	1.931,6	129,5	172,8	153,5	186,6	–	–
2.2. Strane fizičke osobe	527,4	654,2	496,7	458,2	331,7	6,6	39,9	34,3	8,8	–	–
3. Strane banke	–	–	363,6	665,3	425,1	142,9	11,8	36,8	81,1	35,3	–59,6
4. Hrvatska narodna banka	–116,0	–434,0	–451,0	353,8	–510,2	–162,7	–	–25,0	–239,5	–108,5	0,0
Ukupno (1+2+3+4)	–628,8	–1.869,4	–2.379,9	–1.231,8	–1.636,9	–153,0	–114,9	–142,7	–194,4	–177,6	–143,1
Bilješka: Ostale transakcije Hrvatske narodne banke											
Kupnja stranih sredstava plaćanja	405,8	536,8	197,5	570,9	145,1	0,0	0,0	–	0,0	–	–
Prodaja stranih sredstava plaćanja	86,9	2,6	3,4	94,9	239,3	–	–	–	4,9	78,3	9,0

^a Preliminarni podaci. ^b Revidirani podaci.

Napomena: U razdoblju od siječnja 1994. do rujna 2001. godine sve transakcije kupnje i prodaje stranih sredstava plaćanja u izvješćima banaka dostavljenim HNB-u evidentirane su na osnovi realiziranih kupoprodaja bez obzira koliki je bio ugovoreni rok realizacije i u cijelosti su prenesene u sadržaj tablice o trgovanju banaka stranim sredstvima plaćanja. Promjenom obuhvata izvješćivanja od 1. listopada 2001. izvješća sadrže podatke o ugovorenim kupoprodajama stranih sredstava plaćanja podijeljenim u promptne poslove, terminske poslove i swap-poslove. Na osnovi toga revidirani su podaci za 2002., 2003. i 2004. godinu, koji sada obuhvaćaju samo podatke o ugovorenim promptnim transakcijama kupnje i prodaje stranih sredstava plaćanja i u kojima strane banke više nisu uključene u grupu "pravne osobe".

Tablica G5: Trgovanje banaka inozemnim sredstvima plaćanja

Podaci o trgovanju banaka stranim sredstvima plaćanja obuhvaćaju promptne (spot) transakcije kupnje i prodaje stranih sredstava plaćanja na domaćem deviznom tržištu. Promptni poslovi su ugovorene transakcije kupoprodaje deviza koje se realiziraju najkasnije u roku od 48 sati.

Transakcije su klasificirane prema kategorijama sudionika

(pravne i fizičke osobe, domaće i strane banke i Hrvatska narodna banka). Izvor podataka su izvješća banaka o trgovanju stranim sredstvima plaćanja i podaci iz statistike platnog prometa s inozemstvom.

Ostale transakcije HNB-a obuhvaćaju prodaje i kupnje stranih sredstava plaćanja koje Hrvatska narodna banka obavlja za Ministarstvo financija.

Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica

U milijunima EUR

	2003.	2004. ^a	2004.			
			1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-1.756,9	-1.275,7	-1.180,4	-972,7	1.992,4	-1.114,9
1. Roba, usluge i dohodak (2+5)	-3.001,4	-2.436,1	-1.453,8	-1.281,2	1.693,6	-1.394,8
1.1. Prihodi	13.696,4	15.059,4	2.466,1	3.322,9	6.250,8	3.019,6
1.2. Rashodi	-16.697,8	-17.495,5	-3.919,9	-4.604,0	-4.557,1	-4.414,4
2. Roba i usluge (3+4)	-1.927,4	-1.819,2	-1.216,8	-1.041,0	1.769,3	-1.330,7
2.1. Prihodi	13.251,4	14.417,7	2.341,8	3.184,3	5.987,9	2.903,7
2.2. Rashodi	-15.178,7	-16.236,9	-3.558,6	-4.225,3	-4.218,6	-4.234,4
3. Roba	-6.974,2	-6.724,7	-1.436,5	-1.950,1	-1.627,1	-1.711,1
3.1. Prihodi	5.571,7	6.601,9	1.483,4	1.623,1	1.729,7	1.765,7
3.2. Rashodi	-12.545,9	-13.326,7	-2.919,8	-3.573,2	-3.356,8	-3.476,8
4. Usluge	5.046,9	4.905,5	219,7	909,1	3.396,4	380,4
4.1. Prihodi	7.679,7	7.815,8	858,5	1.561,2	4.258,2	1.138,0
4.2. Rashodi	-2.632,8	-2.910,2	-638,8	-652,1	-861,8	-757,6
5. Dohodak	-1.074,1	-616,9	-237,0	-240,2	-75,6	-64,1
5.1. Prihodi	445,0	641,7	124,3	138,6	262,9	115,9
5.2. Rashodi	-1.519,1	-1.258,6	-361,3	-378,8	-338,5	-180,1
6. Tekući transferi	1.244,5	1.160,4	273,3	308,4	298,7	279,9
6.1. Prihodi	1.538,7	1.529,2	367,8	401,9	388,1	371,4
6.2. Rashodi	-294,2	-368,7	-94,4	-93,4	-89,4	-91,5
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	3.022,7	2.183,1	863,9	824,5	-99,2	593,9
B1. Kapitalne transakcije	72,4	23,1	7,0	7,4	6,4	2,3
B2. Financijske transakcije, isklj. međ. pričuve	4.176,7	2.191,7	435,0	1.020,3	-17,2	753,7
1. Izravna ulaganja	1.686,0	616,5	205,6	212,3	117,1	81,4
1.1. U inozemstvo	-93,0	-254,3	-40,7	-17,1	-167,6	-29,1
1.2. U Hrvatsku	1.779,0	870,8	246,3	229,4	284,7	110,4
2. Portfeljna ulaganja	895,4	179,2	-146,4	433,1	229,5	-337,0
2.1. Sredstva	121,3	-752,9	-363,1	-184,3	10,5	-215,9
2.2. Obveze	774,1	932,1	216,7	617,4	219,1	-121,1
3. Ostala ulaganja	1.595,2	1.396,0	375,8	374,8	-363,9	1.009,3
3.1. Sredstva	-2.151,8	-412,5	85,7	-159,7	-227,8	-110,7
3.2. Obveze	3.747,0	1.808,4	290,0	534,5	-136,1	1.120,0
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-1.226,4	-31,7	421,9	-203,2	-88,3	-162,0
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-1.265,8	-907,4	316,6	148,2	-1.893,2	520,9

^a Preliminarni podaci.

Napomena: Pozicija "Ostala ulaganja – obveze" od 1999. godine obuhvaća repo poslove HNB-a.

Tablice H1 – H6: Platna bilanca

Platna bilanca Republike Hrvatske sistematičan je prikaz vrijednosti ekonomskih transakcija hrvatskih rezidenata s inozemstvom u određenom vremenskom razdoblju. Sastavlja se u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond (Priručnik za sastavljanje platne bilance, 5. izdanje, 1995.). Tri su vrste izvora podataka za sastavljanje platne bilance: 1. izvješća državnih institucija (Državnog zavoda za statistiku i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje), 2. specijalizirana izvješća Hrvatske narodne banke (o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom, dužničkim odnosima s inozemstvom, monetarnoj statistici i međunarodnim pričuvama) te 3. procjene i statistička istraživanja koje provodi Hrvatska narodna banka.

Platna bilanca Republike Hrvatske iskazuje se u tri valute: u euru (EUR), u američkom dolaru (USD) i kuni (HRK). U sva tri slučaja koriste se isti izvori podataka i primjenjuju se ista načela obuhvata transakcija i kompiliranja pojedinih stavki. Izvorni podaci iskazani su u raznim valutama pa je vrijednost transakcija potrebno preračunati iz originalne valute u izvještajnu valutu upotrebom tečajeva s tečajnice Hrvatske narodne banke na jedan od sljedećih načina:

- primjenom srednjih tečajeva na dan transakcije,
- primjenom prosječnih mjesečnih ili tromjesečnih srednjih tečajeva kada nije poznat datum transakcije,
- primjenom tečaja na kraju razdoblja za izračun promjene vrijed-

nosti transakcija između dva razdoblja; iz stanja iskazanih na kraju razdoblja u originalnoj valuti izračunava se vrijednost promjene u originalnoj valuti, koja se primjenom prosječnoga srednjeg tečaja u promatranom razdoblju preračunava u vrijednost promjene u izvještajnoj valuti.

Stavke platne bilance koje se odnose na izvoz i uvoz robe slažu se od podataka Državnog zavoda za statistiku o ostvarenoj robnoj razmjeni Republike Hrvatske s inozemstvom. Ti se podaci u skladu s preporučenom metodologijom prilagođuju za obuhvat i klasifikaciju. U skladu s tom metodologijom, izvoz i uvoz robe iskazuju se u platnoj bilanci prema paritetu fob. Vrijednost izvoza prema tom paritetu već je sadržana u spomenutom izvješću DZS-a, dok se vrijednost uvoza prema paritetu fob procjenjuje uz pomoć istraživanja Hrvatske narodne banke koje se provodi na stratificiranom uzorku uvoznika, na osnovi čijih se rezultata procjenjuje udio usluga prijevoza i osiguranja za koji se umanjuje originalna vrijednost uvoza prema paritetu cif iz navedenog izvješća DZS-a. U razdoblju od 1993. do 2001. godine taj je udio iznosio 7,10% (procijenjen samo na uzorku najvećih i velikih uvoznika), dok od 2002. godine on iznosi 3,73%. U razdoblju od 1993. do 1996. vrijednost uvoza dopunjavala se procjenom uvoza u slobodne carinske zone, koji je od 1997. uključen u statistiku robne razmjene. Od 1996. godine izvoz i uvoz robe dopunjuju se podacima o popravcima robe i opskrbi brodova i zrakoplova u pomorskim i zračnim lukama. Osim toga, od 1999. godine, na osnovi rezultata istraživanja o potrošnji inozemnih

Tablica H2: Platna bilanca – roba i usluge

U milijunima EUR

	2003.	2004. ^a	2004.			
			1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
Roba	-6.974,2	-6.724,7	-1.436,5	-1.950,1	-1.627,1	-1.711,1
1. Prihodi	5.571,7	6.601,9	1.483,4	1.623,1	1.729,7	1.765,7
1.1. Izvoz (fob) u vanjskotrgovinskoj statistici	5.464,4	6.452,6	1.453,7	1.590,8	1.684,3	1.723,8
1.1. Prilagodbe za obuhvat	107,3	149,3	29,6	32,4	45,4	41,9
2. Rashodi	-12.545,9	-13.326,7	-2.919,8	-3.573,2	-3.356,8	-3.476,8
2.1. Uvoz (cif) u vanjskotrgovinskoj statistici	-12.538,0	-13.349,9	-2.922,3	-3.573,1	-3.372,4	-3.482,1
2.2. Prilagodbe za obuhvat	-475,6	-474,7	-106,5	-133,4	-110,2	-124,6
2.3. Prilagodbe za klasifikaciju	467,7	498,0	109,0	133,3	125,8	129,9
Usluge	5.046,9	4.905,5	219,7	909,1	3.396,4	380,4
1. Prijevoz	252,2	245,3	59,4	69,5	87,5	28,9
1.1. Prihodi	696,3	791,1	160,2	201,0	226,9	203,0
1.2. Rashodi	-444,1	-545,8	-100,8	-131,5	-139,4	-174,1
2. Putovanja – turizam	5.090,4	5.010,7	252,4	860,9	3.421,5	475,9
2.1. Prihodi	5.686,5	5.687,0	414,6	1.025,6	3.626,8	619,9
2.1.1. Poslovni razlozi	334,5	389,0	82,1	108,8	92,7	105,4
2.1.2. Osobni razlozi	5.352,0	5.297,9	332,5	916,8	3.534,1	514,5
2.2. Rashodi	-596,1	-676,2	-162,2	-164,7	-205,3	-144,0
2.2.1. Poslovni razlozi	-292,3	-297,3	-66,7	-75,9	-66,5	-88,1
2.2.2. Osobni razlozi	-303,8	-379,0	-95,5	-88,8	-138,9	-55,8
2.3. Ostale usluge	-295,8	-350,5	-92,1	-21,3	-112,6	-124,4
2.3.1. Prihodi	1.296,9	1.337,7	283,6	334,6	404,4	315,1
2.3.2. Rashodi	-1.592,7	-1.688,2	-375,7	-355,9	-517,1	-439,5

^a Preliminarni podaci.

putnika u Hrvatskoj i domaćih putnika u inozemstvu, stavka izvoza robe dopunjuje se procijenjenom vrijednošću robe prodane stranim putnicima i turistima i iznesene iz Republike Hrvatske, a stavka uvoza robe dopunjuje se procijenjenom vrijednošću robe koju su hrvatski građani osobno uvezli iz susjednih zemalja (troškovi za tzv. *shopping*).

Na računu usluga zasebno se vode usluge prijevoza, putovanja – turizma i ostale usluge. Prihodi i rashodi s osnove usluga prijevoza su u razdoblju od 1995. do 1998. preuzimani iz evidencije platnog prometa s inozemstvom. Počevši od 1999. godine, prihodi i rashodi s osnove prijevoza robe i putnika, kao i vrijednost pratećih usluga, koji zajedno čine ukupnu vrijednost tih usluga, sastavljaju se na osnovi rezultata Istraživanja o transakcijama povezanim s uslugama međunarodnog prijevoza, što ga provodi HNB. Zbog izrazito velike populacije cestovnih prijevoznika, prihodi i rashodi s osnove cestovnog prijevoza ne preuzimaju se iz toga istraživanja, nego se sastavljaju upotrebom podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom. Kod usluge prijevoza robe rashodi se dopunjuju dijelom troškova prijevoza i osiguranja koji se odnosi na uvoz robe koji pripada nerezidentima, a koji se procjenjuje na osnovi svodenja vrijednosti uvoza prema paritetu cif na vrijednost uvoza prema paritetu fob.

Prihodi od usluga pruženih stranim putnicima i turistima, kao i rashodi koje su domaći putnici i turisti imali u inozemstvu prikazuju se na poziciji Putovanja – turizam. U razdoblju od 1995. do 1998. ta se pozicija procjenjivala upotrebom različitih izvora podataka koji nisu osiguravali potpuni obuhvat u skladu s preporučenom metodologijom, pa je stoga Hrvatska narodna banka od druge polovice 1998. godine počela provoditi Istraživanje o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj i domaćih putnika u inozemstvu i koristiti se njegovim rezultatima pri kompilaciji stavaka na poziciji Putovanja – turizam. Od početka 1999. godine rezultati toga istraživanja, koje se zasniva na anketiranju putnika (stratificirani uzorak) na graničnim prijelazima, kombiniraju se s podacima Ministarstva unutarnjih

poslova o ukupnom broju stranih i domaćih putnika te s podacima o distribuciji stranih putnika prema državama iz priopćenja o turizmu Državnog zavoda za statistiku kako bi se procijenile odgovarajuće stavke platne bilance.

Pozicija Ostale usluge sastavlja se upotrebom različitih izvora podataka: osim prihoda i rashoda koji se odnose na usluge osiguranja i komunikacijske usluge, koji se od 2001. utvrđuju uz pomoć specijaliziranih statističkih istraživanja HNB-a, vrijednosti svih ostalih usluga preuzimaju se iz statistike ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom.

Na računu dohotka transakcije se raspoređuju u četiri osnovne grupe. Stavka naknada zaposlenima sastavlja se na osnovi ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom. Dohoci od izravnih ulaganja, portfeljnih ulaganja, odnosno ostalih ulaganja prikazuju se odvojeno. U okviru dohotka od izravnih ulaganja, koji se izračunava na osnovi Istraživanja Hrvatske narodne banke o izravnim i ostalim vlasničkim ulaganjima, posebno se iskazuje podatak o zadržanoj dobiti. Za razliku od podataka o dividendama, taj podatak ne postoji za razdoblje od 1993. do 1996. jer se onda nije posebno iskazivao. Na osnovi statističkih podataka o dužničkim odnosima s inozemstvom, počevši od 1997., dohodak od izravnih ulaganja uključuje i podatke o kamatama za kreditne odnose između vlasnički izravno povezanih rezidenata i nerezidenata. Dohodak od vlasničkih portfeljnih ulaganja sastavlja se na osnovi istog istraživanja, dok se podaci o dohotku od dužničkih portfeljnih ulaganja sastavljaju od 1999. godine na osnovi plaćenog dohotka iz evidencije kreditnih odnosa s inozemstvom, koja obuhvaća i plaćanja koja se odnose na dužničke vrijednosne papire u vlasništvu nerezidenata. Dohodak od ostalih ulaganja obuhvaća sva plaćanja i naplate kamata prema evidenciji kreditnih odnosa s inozemstvom.

Tekući transferi odvojeno se prikazuju za sektor države i za ostale sektore. Evidencija platnog prometa s inozemstvom koristi se kao glavni izvor podataka o tekućim transferima za oba sektora. Osim poreza i trošarina, mirovina, te novčanih pomoći i darova, koji su

Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi

U milijunima EUR

	2003.	2004. ^a	2004.			
			1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
Dohodak	-1.074,1	-616,9	-237,0	-240,2	-75,6	-64,1
1. Naknade zaposlenima	183,9	233,9	54,9	62,2	55,9	60,9
1.1. Prihodi	217,3	268,3	62,7	70,6	67,4	67,6
1.2. Rashodi	-33,4	-34,4	-7,8	-8,4	-11,5	-6,7
2. Dohodak od izravnih ulaganja	-844,5	-420,3	-81,4	-236,3	-68,5	-34,1
2.1. Prihodi	33,4	165,0	4,2	15,8	147,2	-2,2
Od čega: Zadržana dobit	30,3	156,3	3,2	11,4	144,4	-2,8
2.2. Rashodi	-877,8	-585,2	-85,5	-252,0	-215,8	-31,9
Od čega: Zadržana dobit	-588,9	-275,8	-73,1	-162,5	-66,0	25,8
3. Dohodak od portfeljnih ulaganja	-239,6	-256,6	-178,9	-22,6	-25,6	-29,5
3.1. Prihodi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.2. Rashodi	-239,6	-256,6	-178,9	-22,6	-25,6	-29,5
4. Dohodak od ostalih ulaganja	-173,9	-173,9	-31,6	-43,5	-37,4	-61,4
4.1. Prihodi	194,4	208,4	57,4	52,2	48,3	50,5
4.2. Rashodi	-368,3	-382,4	-89,1	-95,8	-85,6	-111,9
Tekući transferi	1.244,5	1.160,4	273,3	308,4	298,7	279,9
1. Država	70,5	0,5	-7,3	9,7	1,7	-3,6
1.1. Prihodi	213,1	178,3	40,6	55,6	42,8	39,2
1.2. Rashodi	-142,6	-177,8	-48,0	-45,9	-41,1	-42,9
2. Ostali sektori	1.174,0	1.160,0	280,7	298,7	297,0	283,6
2.1. Prihodi	1.325,6	1.350,9	327,1	346,3	345,3	332,2
2.2. Rashodi	-151,6	-190,9	-46,4	-47,6	-48,3	-48,6

^a Preliminarni podaci.

uključeni u tekuće transfere oba sektora, sektor države obuhvaća još i podatke o međudržavnoj suradnji, a ostali sektori sadrže i podatke o radničkim doznakama. U tekuće se transfere kod sektora države također dodaju podaci o uvozu i izvozu robe bez plaćanja, koje dostavlja Državni zavod za statistiku. U razdoblju od 1993. do 1998. tekući transferi ostalih sektora obuhvaćali su i procjenu neregistriranih deviznih doznaka, koja je činila 15% pozitivne razlike između neklasificiranog priljeva i neklasificiranog odljeva sektora stanovništva. Od 1993. do drugog tromjesečja 1996. Hrvatska narodna banka procjenjivala je i dio odljeva s osnove tekućih transfera. Od 2002. priljevi i odljevi po tekućim transferima ostalih sektora dopunjuju se podacima specijaliziranoga statističkog istraživanja HNB-a o međunarodnim transakcijama povezanim s uslugama osiguranja.

Kapitalni račun zasniva se na evidenciji platnog prometa s inozemstvom, i to na onom njegovom dijelu koji se odnosi na transfere iseljenika. Osim toga, u kapitalni račun se uključuju i transferi koji se ne mogu klasificirati u tekuće transfere, kao što su alokacija zlata bivše SFRJ ili ulaganja u prava i patente.

Inozemna izravna ulaganja obuhvaćaju vlasnička ulaganja, zadržanu dobit i dužničke odnose između vlasnički povezanih rezidenata i nerezidenata. Izravna vlasnička ulaganja su ulaganja kojima strani vlasnik stječe najmanje 10% udjela u temeljnom kapitalu trgovačkog društva, bez obzira je li riječ o ulaganju rezidenta u inozemstvo ili nerezidenta u hrvatske rezidente. Istraživanje Hrvatske narodne banke o inozemnim izravnim ulaganjima započelo je 1997. godine kada su poduzeća obuhvaćena istraživanjem dostavila i podatke o izravnim vlasničkim ulaganjima za razdoblje od 1993. do 1996. godine. Za isto razdoblje ne postoje podaci o zadržanoj dobiti i ostalom kapitalu izravnih ulaganja u koji se klasificiraju svi dužnički odnosi između povezanih rezidenata i nerezidenata (osim za bankarski sektor) i koji su postali dostupni tek nakon početka provođenja spomenutog istraživanja. Od 1999. godine podaci o dužničkim odnosima unutar izravnih ulaganja prikupljaju se na osnovi evidencije dužničkih odnosa s inozemstvom.

Podaci o portfeljnim vlasničkim ulaganjima prikupljaju se iz istog izvora kao i podaci o izravnim vlasničkim ulaganjima. Portfeljna dužnička ulaganja obuhvaćaju sva ulaganja u kratkoročne i dugoročne dužničke vrijednosne papire koja se ne mogu klasificirati u izravna ulaganja. U razdoblju od 1997. do 1998. ti su se podaci prikupljali istraživanjem Hrvatske narodne banke o izravnim i portfeljnim ulaganjima, dok se od 1999. godine koriste podaci o dužničkim odnosima s inozemstvom i podaci monetarne statistike za ulaganja banaka. Počevši od 2002. godine, ova se pozicija sastavlja i za investicijske fondove, a od 2004. i za mirovinske fondove.

Ostala ulaganja obuhvaćaju sva ostala nespomenuta dužnička ulaganja, osim ulaganja koja čine međunarodne pričuve. Ostala se ulaganja klasificiraju prema instrumentima, ročnosti i sektorima. Trgovinski krediti u razdoblju od 1996. do 2002. obuhvaćaju procjenu Hrvatske narodne banke za avansna plaćanja i odgode plaćanja koja je napravljena na osnovi uzorka najvećih i velikih uvoznika i izvoznika. Podaci o avansima procjenjuju se od 1996., dok se podaci o kratkoročnim odgodama plaćanja (najprije do 90 dana, zatim do 150 dana, a danas od 8 dana do 1 godine) prikupljaju od 1999. Od 2003. godine to je istraživanje zamijenjeno novim istraživanjem, a podatke za njega obvezna su dostavljati izabrana poduzeća bez obzira na svoju veličinu (stratificirani uzorak). Podaci o odgodama plaćanja s originalnim dospijanjem dužim od godine dana preuzimaju se iz evidencije Hrvatske narodne banke o kreditnim odnosima s inozemstvom. Krediti koje su rezidenti odobrili nerezidentima, odnosno inozemni krediti koje koriste rezidenti, a odobrili su ih nerezidenti, a koji se ne mogu svrstati u izravna ulaganja ili u trgovinske kredite, svrstani su prema institucionalnim sektorima i ročnosti u odgovarajuće pozicije ostalih ulaganja. Izvor podataka tih pozicija je evidencija Hrvatske narodne banke o kreditnim odnosima s inozemstvom. Pozicija valuta i depozita pokazuje potraživanja rezidenata od inozemstva za stranu efektivu i depozite koji se nalaze u stranim bankama, kao i obveze hrvatskih banaka za depozite u vlasništvu nerezidenata. Izvor podataka za sektore države i banaka je monetarna statistika, iz koje se na osnovi podataka o stanjima i valutnoj struk-

Tablica H4: Platna bilanca – izravna i portfeljna ulaganja

U milijunima EUR

	2003.	2004. ^a	2004.			
			1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
Izravna ulaganja	1.686,0	616,5	205,6	212,3	117,1	81,4
1. Izravna ulaganja u inozemstvo	-93,0	-254,3	-40,7	-17,1	-167,6	-29,1
1.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	-101,9	-228,4	-44,3	-20,1	-157,9	-6,2
1.1.1. Sredstva	-101,9	-231,2	-44,3	-20,1	-157,9	-9,0
1.1.2. Obveze	0,0	2,8	0,0	0,0	0,0	2,8
1.2. Ostala ulaganja	8,9	-25,9	3,6	3,0	-9,7	-22,9
1.1.1. Sredstva	-12,8	-28,6	-4,3	3,0	-9,0	-18,2
1.2.2. Obveze	21,7	2,7	8,0	0,0	-0,7	-4,7
2. Izravna ulaganja u Hrvatsku	1.779,0	870,8	246,3	229,4	284,7	110,4
2.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	1.345,1	546,4	230,1	192,9	230,7	-107,4
2.1.1. Sredstva	-1,2	-25,8	0,0	0,0	0,0	-25,8
2.1.2. Obveze	1.346,4	572,2	230,1	192,9	230,7	-81,6
2.2. Ostala ulaganja	433,8	324,4	16,2	36,5	53,9	217,8
2.2.1. Sredstva	-1,5	-12,2	-0,1	-11,9	0,0	-0,2
2.2.2. Obveze	435,3	336,6	16,3	48,4	53,9	218,0
Portfeljna ulaganja	895,4	179,2	-146,4	433,1	229,5	-337,0
1. Sredstva	121,3	-752,9	-363,1	-184,3	10,5	-215,9
1.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	-58,0	-33,3	-3,9	-18,7	-7,8	-2,8
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Banke	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.3. Ostali sektori	-58,3	-33,3	-3,9	-18,7	-7,8	-2,8
1.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	179,4	-719,6	-359,2	-165,6	18,2	-213,1
1.2.1. Obveznice	165,9	-585,0	-277,8	-136,1	35,1	-206,2
1.2.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.1.2. Banke	180,1	-592,9	-270,9	-134,9	22,1	-209,1
1.2.1.3. Ostali sektori	-14,1	7,9	-6,8	-1,2	13,0	2,9
1.2.2. Instrumenti tržišta novca	13,5	-134,6	-81,4	-29,5	-16,8	-6,9
1.2.2.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2.2. Banke	7,3	-134,7	-81,0	-29,9	-16,8	-6,9
1.2.2.3. Ostali sektori	6,2	0,0	-0,5	0,5	0,0	0,0
2. Obveze	774,1	932,1	216,7	617,4	219,1	-121,1
2.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	13,5	140,8	8,9	47,1	26,4	58,4
2.1.1. Banke	-2,1	-0,1	0,7	-0,1	1,0	-1,7
2.1.2. Ostali sektori	15,6	140,9	8,1	47,2	25,4	60,2
2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	760,6	791,2	207,9	570,3	192,7	-179,6
2.2.1. Obveznice	726,6	825,0	205,2	600,0	199,4	-179,6
2.2.1.1. Država	538,6	306,0	205,2	500,0	-219,6	-179,6
2.2.1.2. Banke	0,0	450,0	0,0	0,0	450,0	0,0
2.2.1.3. Ostali sektori	188,0	69,0	0,0	100,0	-31,0	0,0
2.2.2. Instrumenti tržišta novca	34,0	-33,8	2,7	-29,7	-6,8	0,0
2.2.2.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.2. Banke	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.3. Ostali sektori	34,0	-33,8	2,7	-29,7	-6,8	0,0

^a Preliminarni podaci.

turi inozemne aktive i pasive procjenjuju transakcije iz kojih je uklonjen utjecaj tečaja. U razdoblju od 1993. do 1998. podaci o potraživanjima ostalih sektora na ovoj poziciji kompilirali su se na osnovi procjene Hrvatske narodne banke koja se zasnivala na dijelu neto deviznog priljeva stanovništva koji nije klasificiran u tekuće transfere. Od 1999. godine ova pozicija sadrži samo podatke prema tromjesečnim podacima Banke za međunarodne namire, dok se podaci u četvrtom tromjesečju 2001. i prva dva tromjesečja 2002. od-

nose na efekt promjene valuta država članica EMU-a u euro.

U razdoblju od 1993. do 1998. procjena transakcija u pozicijama međunarodnih pričuva napravljena je tako da su promjene u originalnim valutama pretvorene u dolare primjenom prosječnih mjesečnih tečajeva valuta sadržanih u pričuvama. Promjene salda međunarodnih pričuva od 1999. godine izračunavaju se na osnovi računovodstvenih podataka Hrvatske narodne banke.

Tablica H5: Platna bilanca – ostala ulaganja

U milijunima EUR

	2003.	2004. ^a	2004.			
			1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
Ostala ulaganja, neto	1.595,2	1.396,0	375,8	374,8	-363,9	1.009,3
1. Sredstva	-2.151,8	-412,5	85,7	-159,7	-227,8	-110,7
1.1. Trgovinski krediti	-167,2	-182,3	-159,0	-16,0	18,9	-26,2
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Ostali sektori	-167,2	-182,3	-159,0	-16,0	18,9	-26,2
1.1.2.1. Dugoročni krediti	-23,0	16,4	-14,0	14,8	11,9	3,8
1.1.2.2. Kratkoročni krediti	-144,1	-198,7	-144,9	-30,8	7,0	-30,0
1.2. Krediti	-22,5	11,1	1,7	11,6	-5,6	3,5
1.2.1. Država	-1,0	-0,3	0,3	0,0	0,3	-0,9
1.2.1.1. Dugoročni krediti	-1,0	-0,3	0,3	0,0	0,3	-0,9
1.2.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2. Banke	4,3	6,1	-0,3	10,8	-7,3	2,9
1.2.2.1. Dugoročni krediti	5,0	7,0	-2,1	8,3	2,0	-1,3
1.2.2.2. Kratkoročni krediti	-0,6	-0,9	1,7	2,5	-9,3	4,2
1.2.3. Ostali sektori	-25,9	5,3	1,7	0,8	1,3	1,5
1.2.3.1. Dugoročni krediti	-26,0	5,6	1,7	0,8	1,6	1,5
1.2.3.2. Kratkoročni krediti	0,1	-0,4	0,0	-0,1	-0,3	0,0
1.3. Gotovina i depoziti	-1.962,1	-241,3	243,1	-155,3	-241,1	-88,0
1.3.2. Država	30,3	72,7	-83,0	-44,8	63,6	137,0
1.3.3. Banke	-1.964,5	-368,7	289,2	-162,7	-270,3	-225,0
1.3.4. Ostali sektori	-27,9	54,7	36,8	52,3	-34,4	0,0
1.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	3.747,0	1.808,4	290,0	534,5	-136,1	1.120,0
2.1. Trgovinski krediti	-226,9	-76,1	10,0	-6,7	-82,4	3,0
2.1.1. Država	1,5	-0,3	-0,1	0,3	-0,4	-0,1
2.1.1.1. Dugoročni krediti	1,5	-0,3	-0,1	0,3	-0,4	-0,1
2.1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	-228,4	-75,8	10,1	-7,1	-82,0	3,1
2.1.2.1. Dugoročni krediti	-47,4	-31,1	-12,4	-13,6	0,0	-5,1
2.1.2.2. Kratkoročni krediti	-181,0	-44,8	22,5	6,5	-82,0	8,2
2.2. Krediti	2.833,9	1.642,9	196,6	591,3	429,9	425,1
2.2.1. Hrvatska narodna banka	354,2	-371,7	-240,8	-128,8	-0,5	-1,7
2.2.1.1. Krediti i zajmovi MMF-a	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1.1. Povučena kreditna sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1.2. Otplate	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.2. Kratkoročni krediti	354,2	-371,7	-240,8	-128,8	-0,5	-1,7
2.2.2. Država	502,9	406,5	42,9	132,4	214,0	17,2
2.2.2.1. Dugoročni krediti	502,9	406,5	42,9	132,4	214,0	17,2
2.2.2.1.1. Povučena kreditna sredstva	697,8	700,7	131,0	183,8	271,3	114,6
2.2.2.1.2. Otplate	-194,9	-294,2	-88,1	-51,4	-57,3	-97,4
2.2.2.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.3. Banke	1.005,7	647,4	234,5	258,2	-19,4	174,1
2.2.3.1. Dugoročni krediti	927,2	568,5	233,5	274,7	-11,4	71,7
2.2.3.1.1. Povučena kreditna sredstva	1.644,7	993,1	415,1	395,2	49,7	133,2
2.2.3.1.2. Otplate	-717,5	-424,5	-181,5	-120,5	-61,0	-61,5
2.2.3.2. Kratkoročni krediti	78,5	78,9	1,0	-16,5	-8,0	102,4
2.2.4. Ostali sektori	971,2	960,7	160,0	329,6	235,7	235,5
2.2.4.1. Dugoročni krediti	920,7	890,4	127,8	291,2	227,2	244,1
2.2.4.1.1. Povučena kreditna sredstva	1.898,1	1.943,5	394,1	515,9	545,1	488,5
2.2.4.1.2. Otplate	-977,3	-1.053,1	-266,3	-224,7	-317,8	-244,3
2.2.4.2. Kratkoročni krediti	50,4	70,3	32,2	38,4	8,5	-8,7
2.3. Gotovina i depoziti	1.140,7	243,3	84,7	-50,1	-483,4	692,0
2.3.1. Banke	1.140,7	243,3	84,7	-50,1	-483,4	692,0
2.4. Ostale obveze	-0,7	-1,6	-1,4	-0,1	-0,2	0,0

^a Preliminarni podaci.

Napomena: Pozicija "Ostala ulaganja – obveze" od 1999. godine obuhvaća repo poslove HNB-a.

Tablica H6: Platna bilanca – svodna tablica

U milijunima kuna

	2000. ^b	2001. ^b	2002. ^b	2003. ^b	2004. ^a	2004.			
						1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^b	4.tr. ^a
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-3.931,5	-5.893,5	-15.502,0	-13.352,4	-9.792,5	-8.905,3	-7.174,7	14.755,2	-8.467,8
1. Roba, usluge i dohodak (2+5)	-11.245,0	-14.086,4	-24.278,8	-23.057,8	-18.657,2	-11.034,2	-9.535,2	12.490,4	-10.578,1
1.1. Prihodi	74.468,0	84.083,8	85.563,6	103.319,5	112.405,8	18.766,1	24.706,2	46.148,3	22.785,2
1.2. Rashodi	-85.712,9	-98.170,2	-109.842,4	-126.377,3	-131.063,0	-29.800,3	-34.241,4	-33.658,0	-33.363,3
2. Roba i usluge (3+4)	-8.043,7	-9.950,0	-20.004,4	-14.802,4	-13.983,0	-9.250,8	-7.737,3	13.049,6	-10.044,4
2.1. Prihodi	71.592,3	80.321,0	82.188,2	100.061,5	107.613,2	17.820,1	23.674,8	44.208,1	21.910,3
2.2. Rashodi	-79.636,0	-90.270,9	-102.192,6	-114.863,9	-121.596,2	-27.070,9	-31.412,1	-31.158,5	-31.954,6
3. Roba	-26.681,2	-34.323,1	-44.135,8	-52.782,7	-50.331,8	-10.922,6	-14.488,0	-12.006,3	-12.915,0
3.1. Prihodi	37.909,7	39.695,8	39.198,3	42.167,2	49.471,2	11.283,5	12.077,3	12.787,7	13.322,8
3.2. Rashodi	-64.591,0	-74.018,9	-83.334,1	-94.949,9	-99.803,0	-22.206,0	-26.565,2	-24.794,0	-26.237,7
4. Usluge	18.637,5	24.373,1	24.131,4	37.980,3	36.348,8	1.671,7	6.750,6	25.055,9	2.870,6
4.1. Prihodi	33.682,6	40.625,2	42.989,9	57.894,3	58.142,0	6.536,6	11.597,5	31.420,4	8.587,5
4.2. Rashodi	-15.045,0	-16.252,1	-18.858,5	-19.914,0	-21.793,2	-4.864,9	-4.846,9	-6.364,5	-5.716,9
5. Dohodak	-3.201,2	-4.136,4	-4.274,4	-8.255,4	-4.674,2	-1.783,3	-1.797,9	-559,2	-533,7
5.1. Prihodi	2.875,7	3.762,9	3.375,4	3.258,0	4.792,6	946,0	1.031,4	1.940,2	875,0
5.2. Rashodi	-6.076,9	-7.899,3	-7.649,8	-11.513,4	-9.466,8	-2.729,4	-2.829,3	-2.499,4	-1.408,7
6. Tekući transferi	7.313,5	8.192,9	8.776,7	9.705,4	8.864,6	2.128,9	2.360,5	2.264,9	2.110,3
6.1. Prihodi	9.118,6	9.934,0	10.761,2	11.639,9	11.454,5	2.797,7	2.989,0	2.866,9	2.800,9
6.2. Rashodi	-1.805,1	-1.741,1	-1.984,4	-1.934,6	-2.589,9	-668,8	-628,4	-602,1	-690,6
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	10.248,0	10.483,3	21.673,8	23.031,9	16.604,3	6.594,5	6.062,7	-664,8	4.611,9
B1. Kapitalne transakcije	170,1	1.145,1	3.695,6	546,9	172,8	53,2	55,4	47,0	17,2
B2. Financijske transakcije, isključujući međunarodne pričuve	14.887,3	20.373,3	23.550,5	31.767,9	16.682,3	3.391,2	7.534,0	-60,5	5.817,5
1. Izravna ulaganja	8.741,4	11.735,2	4.459,4	12.749,8	4.643,2	1.568,8	1.587,3	862,5	624,5
1.1. U inozemstvo	-33,1	-1.278,5	-4.419,4	-713,8	-1.897,5	-309,3	-127,7	-1.236,0	-224,5
1.2. U Hrvatsku	8.774,5	13.013,7	8.878,8	13.463,6	6.540,7	1.878,1	1.715,1	2.098,5	849,0
2. Portfeljna ulaganja	5.658,7	4.978,9	-1.831,5	6.860,4	1.206,3	-1.070,5	3.165,8	1.739,7	-2.628,7
2.1. Sredstva	-189,8	-1.081,7	-4.839,8	936,8	-5.690,4	-2.771,8	-1.365,3	76,4	-1.629,7
2.2. Obveze	5.848,4	6.060,6	3.008,4	5.923,6	6.896,7	1.701,3	4.531,1	1.663,3	-999,0
3. Ostala ulaganja	487,3	3.659,2	20.922,6	12.157,8	10.832,7	2.892,9	2.780,9	-2.662,7	7.821,7
3.1. Sredstva	-7.942,6	2.569,6	3.261,5	-16.361,3	-3.023,3	676,1	-1.187,1	-1.677,2	-835,1
3.2. Obveze	8.429,9	1.089,5	17.661,0	28.519,1	13.856,0	2.216,8	3.968,0	-985,5	8.656,8
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-4.809,5	-11.035,1	-5.572,2	-9.283,0	-250,8	3.150,1	-1.526,8	-651,3	-1.222,8
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-6.316,5	-4.589,9	-6.171,8	-9.679,4	-6.811,8	2.310,8	1.111,9	-14.090,4	3.855,9

^a Preliminarni podaci. ^b Revidirani podaci.

Napomena: Pozicija "Ostala ulaganja – obveze" od 1999. godine obuhvaća repo poslove HNB-a.

Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka^a

Na kraju razdoblja, u milijunima EUR

Godina	Mjesec	Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke							Devizne pričuve banaka
		Ukupno	Posebna prava vučenja	Pričuvna pozicija u MMF-u	Zlato	Ukupno	Devize	Obveznice i zadužnice	
1994.	prosinac	1.145,7	3,7	–	–	1.142,0	1.142,0	–	716,6
1995.	prosinac	1.479,0	109,1	–	–	1.369,9	1.288,4	81,4	1.038,1
1996.	prosinac	1.867,7	101,3	0,0	–	1.766,3	1.627,6	138,7	1.549,2
1997.	prosinac	2.303,7	133,4	0,1	–	2.170,2	1.825,2	345,0	2.078,9
1998.	prosinac	2.400,2	197,1	0,1	–	2.203,0	1.642,6	560,4	1.607,0
1999.	prosinac	3.012,7	188,7	0,2	–	2.823,7	2.449,8	373,9	1.344,7
2000.	prosinac	3.783,2	158,5	0,2	–	3.624,5	2.763,0	861,5	2.310,7
2001.	prosinac	5.333,6	122,9	0,2	–	5.210,5	3.469,7	1.740,7	4.056,0
2002.	prosinac	5.651,3	2,3	0,2	–	5.648,8	3.787,8	1.861,0	2.581,6
2003.	prosinac	6.554,1	0,7	0,2	–	6.553,2	3.346,0	3.207,2	3.927,1
2004.	siječanj	6.650,1	0,9	0,2	–	6.649,0	3.512,6	3.136,4	3.742,2
	veljača	6.646,6	0,7	0,2	–	6.645,7	3.365,2	3.280,5	3.535,4
	ožujak	6.178,5	0,7	0,2	–	6.177,6	2.726,8	3.450,9	3.627,3
	travanj	6.449,1	1,2	0,2	–	6.447,7	2.953,6	3.494,1	3.632,1
	svibanj	6.393,1	1,0	0,2	–	6.391,9	2.800,1	3.591,8	3.786,4
	lipanj	6.389,5	1,0	0,2	–	6.388,3	2.761,4	3.626,9	3.784,7
	srpanj	6.366,1	1,2	0,2	–	6.364,7	2.672,9	3.691,8	3.915,7
	kolovoz	6.482,2	0,7	0,2	–	6.481,4	2.864,6	3.616,7	4.175,2
	rujan	6.451,8	0,7	0,2	–	6.450,9	2.831,4	3.619,5	4.073,4
	listopad	6.372,6	0,9	0,2	–	6.371,5	3.150,8	3.220,6	3.995,0
	studen	6.324,5	0,6	0,2	–	6.323,7	3.129,2	3.194,5	4.016,7
	prosinac	6.436,2	0,6	0,2	–	6.435,4	3.173,3	3.262,0	4.220,1
2005.	siječanj	6.556,4	1,0	0,2	–	6.555,3	3.220,6	3.334,6	3.718,0
	veljača ^b	6.582,1	0,7	0,2	–	6.581,3	3.254,4	3.326,8	3.235,6

^a Međunarodne pričuve Republike Hrvatske čine samo devizne pričuve HNB-a; ^b Preliminarni podaci.**Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka**

Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke iskazuju se u skladu s Priručnikom za sastavljanje platne bilance (Međunarodni monetarni fond, 1993.) i uključuju ona potraživanja Hrvatske narodne banke od inozemstva koja se mogu koristiti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja. Međunarodne pričuve sas-

toje se od posebnih prava vučenja, pričuvne pozicije u MMF-u, zlata, strane valute i depozita kod stranih banaka, te obveznica i zadužnica.

Devizne pričuve banaka uključuju stranu valutu i depozite domaćih banaka kod stranih banaka. Te su devizne pričuve dopunska rezerva likvidnosti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja.

Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost

Na kraju razdoblja, u milijunima EUR

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.				2005.
	XII.	XII. ^b	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.
I. Službene međunarodne pričuve i ostale devizne pričuve (približna tržišna vrijednost)									
A. Službene međunarodne pričuve	3.683,9	5.333,6	5.651,3	6.554,1	6.178,5	6.389,5	6.451,8	6.436,2	6.556,4
(1) Devizne pričuve (u konvertibilnoj stranoj valuti)	2.755,6	3.877,9	4.246,9	5.740,1	5.477,7	5.898,3	5.950,9	6.235,4	6.455,3
(a) Dužnički vrijednosni papiri	861,5	1.740,7	1.861,0	3.207,2	3.450,9	3.626,9	3.619,5	3.262,0	3.334,6
od toga: izdavatelji sa sjedištem u zemlji o kojoj se izvještava, ali locirani u inozemstvu	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(b) Ukupno valuta i depoziti kod:	1.894,2	2.137,2	2.385,9	2.532,9	2.026,8	2.271,4	2.331,4	2.973,3	3.120,6
(i) ostalih središnjih banaka, BIS-a i MMF-a	585,8	461,3	325,1	271,1	229,4	229,9	212,2	233,1	207,4
(ii) banaka sa sjedištem u zemlji o kojoj se izvještava od toga: locirane u inozemstvu	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(iii) banaka sa sjedištem izvan zemlje o kojoj se izvještava od toga: locirane u zemlji o kojoj se izvještava	1.308,4	1.675,9	2.060,8	2.261,8	1.797,4	2.041,5	2.119,2	2.740,3	2.913,3
(2) Pričuvna pozicija u MMF-u	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
(3) Posebna prava vučenja (SDR)	158,5	122,9	2,3	0,7	0,7	1,0	0,7	0,6	1,0
(4) Zlato	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(5) Ostale devizne pričuve	769,6	1.332,6	1.401,9	813,1	700,0	490,0	500,0	200,0	100,0
– obratni repo poslovi	769,6	1.332,6	1.401,9	813,1	700,0	490,0	500,0	200,0	100,0
B. Ostale devizne pričuve	99,3	-	-	-	-	-	-	-	-
– oročeni depoziti	99,3	-	-	-	-	-	-	-	-
C. Ukupno (A+B)	3.783,2	5.333,6	5.651,3	6.554,1	6.178,5	6.389,5	6.451,8	6.436,2	6.556,4
II. Obvezatni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (nominalna vrijednost)									
1. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (ukupni neto odljevi do 1 godine)	-1.299,6	-1.350,7	-740,9	-1.538,0	-1.351,7	-1.368,3	-1.194,2	-988,6	-1.008,1
(a) Hrvatska narodna banka	-284,4	-443,4	-167,4	-646,9	-1,4	-1,2	-1,6	-1,8	-1,7
Do 1 mjesec									
Glavnica	-115,5	-196,1	-136,9	-355,9	-	-	-	-	-
Kamate	-4,6	-3,2	-2,2	-1,9	-1,4	-1,2	-1,6	-1,8	-1,7
Preko 1 do 3 mjeseca									
Glavnica	-125,0	-203,7	-26,5	-0,7	-	-	-	-	-
Kamate	-3,1	-2,1	-0,1	-	-	-	-	-	-
Preko 3 mjeseca do 1 godine									
Glavnica	-31,1	-34,5	-1,6	-	-	-	-	-	-
Kamate	-5,0	-3,8	-0,1	-	-	-	-	-	-
(b) Središnja država (bez republičkih fondova)	-1.015,2	-907,4	-573,5	-891,1	-1.350,4	-1.367,0	-1.192,5	-986,8	-1.006,4
Do 1 mjesec									
Glavnica	-95,9	-101,7	-98,1	-85,9	-3,2	-236,9	-2,8	-76,5	0,0
Kamate	-74,0	-55,6	-42,8	-34,4	-2,5	-26,0	-2,6	-13,8	-57,7
Preko 1 do 3 mjeseca									
Glavnica	-100,7	-351,6	-8,6	-9,3	-28,0	-9,2	-211,7	-510,1	-512,8
Kamate	-82,7	-125,7	-148,1	-168,3	-17,0	-6,4	-16,5	-169,0	-139,1
Preko 3 mjeseca do 1 godine									
Glavnica	-533,5	-170,8	-176,2	-495,2	-1.063,7	-844,9	-713,8	-143,7	-234,1
Kamate	-128,4	-102,0	-99,7	-98,0	-236,0	-243,6	-245,1	-73,8	-62,7
2. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih terminskih poslova, deviznih ročnica i međuvalutnih swapova u odnosu na domaću valutu	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(a) Kratke pozicije (-)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Do 1 mjesec	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Preko 1 do 3 mjeseca	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Preko 3 mjeseca do 1 godine	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(b) Duge pozicije (+)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Do 1 mjesec	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Preko 1 do 3 mjeseca	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Preko 3 mjeseca do 1 godine	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Ostalo	-43,7	-75,2	-21,5	-363,5	-128,2	-	-	-	-
– odljevi s osnove repo poslova (-)	-43,7	-75,2	-21,5	-363,5	-128,2	-	-	-	-
Do 1 mjesec									
Glavnica	-43,6	-75,1	-21,5	-363,1	-128,2	-	-	-	-
Kamate	-0,1	-0,1	0,0	-0,4	-	-	-	-	-
Preko 1 do 3 mjeseca									
Glavnica	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kamate	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Preko 3 mjeseca do 1 godine									
Glavnica	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kamate	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3)	-1.343,3	-1.426,0	-762,4	-1.901,5	-1.479,9	-1.368,3	-1.194,2	-988,6	-1.008,1
III. Potencijalni kratkoročni neto odljevi međunarodnih pričuva (nominalna vrijednost)									
1. Potencijalne devizne obveze	-1.040,3	-1.088,8	-1.631,0	-1.300,4	-1.750,3	-1.833,9	-1.867,5	-1.772,9	-1.815,9
(a) Izdane garancije s dospjećem od 1 godine	-317,7	-315,9	-685,9	-426,8	-401,5	-406,8	-438,0	-370,9	-329,0
– Hrvatska narodna banka	-	-	-	-	-	-	-	-	-
– Središnja država (bez republičkih fondova)	-317,7	-315,9	-685,9	-426,8	-401,5	-406,8	-438,0	-370,9	-329,0
Do 1 mjesec	-52,0	-49,4	-52,3	-55,8	-23,7	-66,2	-23,4	-62,7	-19,6
Preko 1 do 3 mjeseca	-12,3	-24,7	-35,2	-94,9	-42,7	-56,9	-95,5	-33,9	-36,3

Preko 3 mjeseca do 1 godine	-253,5	-241,7	-598,3	-276,1	-335,1	-283,6	-319,0	-274,4	-273,1
(b) Ostale potencijalne obveze	-722,6	-772,9	-945,1	-873,6	-1.348,8	-1.427,1	-1.429,5	-1.402,0	-1.486,9
– Hrvatska narodna banka	-722,6	-772,9	-945,1	-873,6	-1.348,8	-1.427,1	-1.429,5	-1.402,0	-1.486,9
Do 1 mjesec	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Preko 1 do 3 mjeseca	-722,6	-772,9	-945,1	-873,6	-1.348,8	-1.427,1	-1.429,5	-1.402,0	-1.486,9
Preko 3 mjeseca do 1 godine	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– Središnja država (bez republičkih fondova)	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Izdani devizni dužnički vrijed. papiri s opcijom prodaje	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Neiskorišteni okvirni krediti ugovoreni s:	85,9	170,8	–	–	–	–	–	–	–
– BIS (+)	85,9	–	–	–	–	–	–	–	–
– MMF (+)	–	170,8	–	–	–	–	–	–	–
4. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih opcija prema domaćoj valuti	–	–	–	–	–	–	–	–	–
5. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3+4)	-954,5	-918,0	-1.631,0	-1.300,4	-1.750,3	-1.833,9	-1.867,5	-1.772,9	-1.815,9
IV. Bilješke									
(a) kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom	–	–	–	–	–	–	–	–	–
u tome: središnja država (bez republičkih fondova)	–	–	–	–	–	–	–	–	–
(b) devizni financijski instrumenti koji se ne honoriraju u devizama	–	–	–	–	–	–	–	–	–
(c) založena imovina	–	–	–	–	–	–	–	–	–
(d) repo poslovi s vrijednosnim papirima	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– posuđeni ili repo i uključeni u Dio I.	-42,9	-70,0	-20,0	-351,0	-121,8	–	–	–	–
– posuđeni ili repo ali nisu uključeni u Dio I.	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– primljeni ili stečeni i uključeni u Dio I.	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– primljeni ili stečeni ali nisu uključeni u Dio I.	735,9	1.235,1	1.330,3	785,1	638,8	479,5	475,9	180,7	89,1
(e) financijski derivati (neto, po tržišnoj vrijednosti)	–	–	–	–	–	–	–	–	–
(f) valutna struktura službenih međunarodnih pričuva ^a	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– SDR i valute koje čine SDR	3.783,2	5.333,6	5.651,3	6.554,1	6.178,5	6.389,4	6.451,8	6.436,2	6.556,4
– valute koje ne čine SDR	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
– po pojedinim valutama:									
USD	990,2	1.738,4	1.600,8	1.937,6	1.887,2	1.963,2	1.960,0	1.609,1	1.349,1
EUR	2.633,8	3.471,6	4.047,9	4.615,6	4.290,4	4.425,0	4.490,9	4.826,3	5.206,2
Ostale	159,2	123,6	2,6	0,9	0,9	1,2	0,9	0,8	1,2

^a Do siječnja 2001.: valutna struktura međunarodnih i ostalih deviznih pričuva; ^b Prema preporuci MMF-a od 31. prosinca 2001. u Službene međunarodne pričuve (I.A) uključuju se i oročeni depoziti s dospeljećem duljim od tri mjeseca. Do sada su ti depoziti bili uključeni u Ostale devizne pričuve (I.B).

Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost

Međunarodne pričuve i inozemna likvidnost iskazuju se u skladu s Predloškom o međunarodnim pričuvama i inozemnoj likvidnosti, koji je sastavio MMF. Detaljno objašnjenje Predloška nalazi se u materijalu MMF-a "International reserves and foreign currency liquidity: guidelines for a data template, 2001".

Prvi dio Predloška prikazuje ukupnu imovinu Hrvatske narodne banke u konvertibilnoj stranoj valuti. Službene međunarodne pričuve (I. A) prikazuju one oblike imovine koje HNB može u bilo kojem trenutku koristiti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja. Službene međunarodne pričuve uključuju: kratkoročne inozemne utržive dužničke vrijednosne papire, efektivni strani novac, devizne depozite po viđenju, oročene devizne depozite koji se mogu razročiti prije dospeljeca, oročene devizne depozite s preostalim rokom dospeljeca do godine dana, pričuvenu poziciju u MMF-u, posebna prava vučenja, zlato i obratne repo poslove s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Drugi dio Predloška prikazuje fiksno ugovorene devizne neto obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (isključujući republičke fondove), koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (II. 1.) uključuju buduća plaćanja kamata na deviznu obveznu pričuvenu banaka kod HNB-a (uključeno je samo plaćanje kamata za idući mjesec), plaćanja budućih dospeljeca izdanih blagajničkih zapisa HNB-a u stranoj valuti, buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na kredite primljene od MMF-a, te buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na devizne dugove središnje države (isključujući republičke fondove). Agregatna kratka i duga pozicija deviznih terminkih poslova (II. 2.) uključuje buduće naplate (predznak +) ili plaćanja (pred-

znak –) koje rezultiraju iz međuvalutnih *swapova* između HNB-a i domaćih banaka (privremene prodaje ili privremene kupnje deviza). Ostalo (II. 3.) uključuje buduća plaćanja s osnove repo poslova s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Treći dio Predloška prikazuje ugovorene potencijalne neto devizne obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (bez republičkih fondova), koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Potencijalne devizne obveze (III. 1.) uključuju buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na inozemne kredite za koje jamči središnja država, te stanje devizne obvezne pričuvene banaka kod HNB-a (uključivanje devizne obvezne pričuvene zasniva se na pretpostavkama da u budućnosti neće biti promjena stope ni promjena osnovice za obračun devizne pričuvene, koja se sastoji od deviznih izvora sredstava, i to redovnih deviznih računa, posebnih deviznih računa, deviznih računa i štednih uloga po viđenju, primljenih deviznih depozita, primljenih deviznih kredita te obveza po izdanim vrijednosnim papirima u stranoj valuti, osim vlasničkih vrijednosnih papira banke, te hibridnih i podređenih instrumenata). Neiskorišteni okvirni krediti prikazuju potencijalne priljeve (predznak +) ili odljeve (predznak –) koji bi nastali korištenjem tih kredita.

Četvrti dio Predloška prikazuje bilješke. Kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom (IV. (a)) prikazuje obveze na osnovi Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske, koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Založena imovina (IV. (c)) prikazuje oročene devizne depozite s ugovorenim dospeljećem dužim od 3 mjeseca iz stavke I. B, koji također čine zalog. Repo poslovi s vrijednosnim papirima prikazuju vrijednost kolaterala koji su predmet repo poslova i obrnutih repo poslova s vrijednosnim papirima, kao i način evidentiranja tih poslova u Predlošku. Valutna struktura međunarodnih i ostalih deviznih pričuva odnosila se

Tablica H9: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1994.		7,087400	0,524804	1,079560	0,371475	4,381763	9,166192	5,995300	3,692018
1995.		6,757758	0,518734	1,047969	0,321342	4,425311	8,252950	5,229967	3,649342
1996.		6,804708	0,513722	1,062735	0,352150	4,404976	8,479850	5,433800	3,614536
1997.		6,959708	0,505322	1,056355	0,361942	4,246962	10,081567	6,157050	3,555932
1998.		7,136608	0,514421	1,079581	0,366683	4,395149	10,539883	6,362292	3,619321
1999.		7,579622	0,550834	1,155501	0,391455	4,738375	11,504100	7,112441	3,875409
2000.		7,634973	0,554855	1,163944	0,394313	4,901679	12,529639	8,276819	3,903700
2001.		7,468966	0,542791	1,138637	0,385740	4,946376	12,010492	8,339074	3,818822
2002.		7,406773				5,050089	11,788895	7,863712	
2003.		7,563414				4,977823	10,945665	6,701390	
2004.		7,495169				4,855608	11,048232	6,035494	
2003.	prosinac	7,670232				4,933835	10,933628	6,253412	
2004.	siječanj	7,690466				4,913582	11,080823	6,093513	
	veljača	7,650180				4,864021	11,296065	6,059802	
	ožujak	7,500547				4,786610	11,163558	6,113773	
	travanj	7,505864				4,827528	11,296071	6,240743	
	svibanj	7,426838				4,819473	11,052733	6,185583	
	lipanj	7,377982				4,861664	11,123095	6,081234	
	srpanj	7,372077				4,831126	11,067028	6,011773	
	kolovoz	7,369254				4,791269	11,021240	6,055250	
	rujan	7,410331				4,805074	10,886861	6,069909	
	listopad	7,544859				4,888467	10,917838	6,049878	
	studen	7,554380				4,963436	10,813955	5,824814	
	prosinac	7,544991				4,916727	10,873149	5,643633	
2005.	siječanj	7,563796				4,891373	10,811869	5,741322	
	veljača	7,516931				4,849005	10,904242	5,780433	

Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1994.		6,902400	0,516285	1,052510	0,346500	4,288893	8,784200	5,628700	3,632100
1995.		6,812200	0,526742	1,085365	0,335800	4,618693	8,234500	5,316100	3,705900
1996.		6,863600	0,506253	1,055662	0,362600	4,098835	9,359000	5,539600	3,562200
1997.		6,947200	0,499445	1,050510	0,357700	4,332003	10,475600	6,303100	3,511000
1998.		7,329100	0,531546	1,114954	0,377700	4,567584	10,451000	6,247500	3,739700
1999.		7,679009	0,558055	1,170657	0,396588	4,784268	12,340257	7,647654	3,926215
2000.		7,598334	0,552192	1,158359	0,392421	4,989712	12,176817	8,155344	3,884966
2001.		7,370030	0,535601	1,123554	0,380630	4,977396	12,101856	8,356043	3,768237
2002.		7,442292				5,120256	11,451442	7,145744	
2003.		7,646909				4,901551	10,860544	6,118506	
2004.		7,671234				4,971314	10,824374	5,636883	
2003.	prosinac	7,646909				4,901551	10,860544	6,118506	
2004.	siječanj	7,670249				4,910845	11,203986	6,188180	
	veljača	7,607293				4,818707	11,357559	6,138379	
	ožujak	7,395440				4,740667	11,044564	6,055879	
	travanj	7,533576				4,872317	11,249180	6,365506	
	svibanj	7,369765				4,817155	11,037539	6,016626	
	lipanj	7,365831				4,823095	11,034953	6,057925	
	srpanj	7,406563				4,809769	11,171287	6,148056	
	kolovoz	7,391677				4,797921	10,979912	6,136718	
	rujan	7,547840				4,862672	11,088350	6,125996	
	listopad	7,490452				4,893801	10,760598	5,874864	
	studen	7,600835				5,012090	10,825858	5,731289	
	prosinac	7,671234				4,971314	10,824374	5,636883	
2005.	siječanj	7,551070				4,882683	10,924580	5,784488	
	veljača	7,507513				4,873743	10,888344	5,702630	

Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune

Indeksi 2001. = 100

Godina	Mjesec	Nominalni efektivni tečaj kune	Realni efektivni tečaj kune; deflator	
			Indeks cijena pri proizvođačima	Indeks potrošačkih cijena
1997.	prosinac	87,73	93,01	98,79
1998.	prosinac	91,08	95,99	95,39*
1999.	prosinac	99,23	102,76	102,08*
2000.	prosinac	101,51	99,96	101,79*
2001.	prosinac	99,07	98,63	98,89
2002.	prosinac	95,97	95,63	96,24
2003.	studen	94,56	94,90	95,52
	prosinac	94,09	94,46	94,62
2004.	siječanj	93,61	94,20	93,56
	veljača	93,13	94,28	93,48
	ožujak	92,03	93,55	92,83
	travanj	92,61	93,83	93,50
	svibanj	91,68	91,55	92,27
	lipanj	90,84	91,08	91,70
	srpanj	90,50	90,36	91,67
	kolovoz	90,64	89,87	92,00
	rujan	91,05	90,19	92,78
	listopad	92,15	91,44	93,71
	studen	91,29	91,17	92,43
	prosinac	90,43	90,61 ^a	90,85 ^a
2005.	siječanj	91,00	91,70 ^a	91,00 ^a
	veljača	90,76		

do prosinca 2000. godine na valutnu strukturu ukupne devizne imovine HNB-a (dio I.). Od siječnja 2001. godine valutna se struktura odnosi na službene međunarodne pričuve (dio I.).

Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune

Indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih nominalnih tečajeva kune prema euru, američkom dolaru, švicarskom franku, funti sterlinga i slovenskom tolaru. Počevši od Biltena HNB-a broj 94 (lipanj 2004.) prikazane serije indeksa efektivnih tečajeva kune izračunate su u skladu s modifikacijama osnovne metodologije HNB-a za izračunavanje indeksa nominalnoga i realnoga efektivnog tečaja kune, koja je objavljena u Okviru 2. Biltena HNB-a broj 64 (listopad 2001.). Ponderi su određeni na osnovi prosječnog udjela pojedine inozemne valute u strukturi tekućeg dijela devizne bilance platnog prometa s inozemstvom u razdoblju od siječnja 2000. do prosinca 2003. godine (prije od srpnja 1996. do siječnja 2000.). Tako novi ponder pripisan euru iznosi 70,6% (prije 66,2%), američkom dolaru 27,2% (prije 30,7%), funti sterlinga 1,0% (prije 1,2%), švicarskom franku 1,0%

(prije 1,6%) te slovenskom tolaru 0,2% (kao i dosad). Bazno razdoblje za izračunavanje indeksa efektivnih tečajeva kune je 2001. godina (prije 1995. godina). Indeks nominalnoga efektivnog tečaja je agregatni pokazatelj prosječne vrijednosti domaće valute prema košarici stranih valuta. Povećanje indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune u određenom razdoblju pokazatelj je deprecijacije tečaja kune prema košarici valuta i obratno. Indeks realnoga efektivnog tečaja je ponderirani geometrijski prosjek indeksa bilateralnih tečajeva kune korigiranih odgovarajućim indeksima relativnih cijena (odnos indeksa cijena u zemljama partnerima i domaćih cijena). Za deflacioniranje se koriste indeksi cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima i indeksi potrošačkih cijena, odnosno ukupni harmonizirani indeks potrošačkih cijena za zemlje članice eurozone. Serija potrošačkih cijena u Hrvatskoj konstruirana je tako da se do prosinca 1997. godine koriste indeksi cijena na malo, a od siječnja 1998. indeksi potrošačkih cijena. Podaci za posljednja dva mjeseca su preliminarni. Također su moguće određene korekcije prijašnjih podataka u skladu s naknadnim izmjenama podataka koje objavljuju statistički uredi zemalja čije cijene ulaze u izračun indeksa realnoga efektivnog tečaja kune.

Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima

U milijunima EUR

	2002.	2003.	2004.					
	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Država	5.900,3	6.600,6	6.873,1	7.526,5	7.527,6	7.537,4	7.453,3	7.236,1
Kratkoročni	0,9	0,9	1,5	2,3	2,6	3,3	3,3	3,4
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,9	0,9	1,5	2,3	2,6	3,3	3,3	3,4
Kašnjenja otplate glavnice	0,9	0,9	1,3	2,0	2,1	2,8	2,8	2,9
Kašnjenja otplate kamata	0,0	0,1	0,2	0,3	0,4	0,5	0,5	0,6
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	5.899,5	6.599,6	6.871,6	7.524,2	7.525,0	7.534,1	7.450,0	7.232,6
Obveznice	3.947,6	4.310,9	4.516,7	5.034,5	4.831,1	4.852,2	4.855,7	4.635,2
Kredit	1.950,8	2.286,4	2.352,6	2.487,1	2.691,6	2.679,6	2.592,1	2.595,3
Trgovinski kredit	1,1	2,3	2,4	2,6	2,3	2,3	2,3	2,1
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Središnja banka (HNB)	23,2	365,7	130,5	2,4	2,4	1,9	2,4	2,4
Kratkoročni	21,5	363,1	128,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	21,5	363,1	128,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	1,7	2,6	2,3	2,4	2,4	1,9	2,4	2,4
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	1,7	2,6	2,3	2,4	2,4	1,9	2,4	2,4
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Banke	3.789,6	6.121,1	6.632,7	6.938,2	6.723,4	6.783,4	6.935,8	7.652,4
Kratkoročni	14,3	617,1	830,5	902,4	453,9	473,6	548,7	673,3
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,3	604,2	817,7	889,6	441,0	460,9	536,1	660,8
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	14,0	12,9	12,8	12,8	12,8	12,7	12,6	12,5
Kašnjenja otplate glavnice	14,0	12,9	12,8	12,8	12,8	12,6	12,5	12,4
Kašnjenja otplate kamata	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	3.775,3	5.503,9	5.802,1	6.035,8	6.269,6	6.309,8	6.387,1	6.979,2
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	443,1	444,5	444,9	444,5
Kredit	1.878,4	2.767,7	3.021,0	3.300,6	3.273,9	3.278,5	3.269,4	3.315,7
Gotovina i depoziti	1.896,9	2.736,2	2.781,1	2.735,2	2.552,6	2.586,7	2.672,8	3.219,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Ostali domaći sektori	3.934,7	4.878,4	5.072,9	5.465,8	5.633,1	5.653,4	5.749,1	5.798,1
Kratkoročni	460,7	523,2	593,0	608,8	633,9	636,3	633,3	664,2
Instrumenti tržišta novca	0,0	33,5	36,5	6,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	27,2	70,1	101,0	136,1	137,5	136,9	133,4	125,4
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	47,5	22,2	27,3	28,8	36,7	29,8	25,4	24,9
Ostale obveze	386,0	397,4	428,2	437,2	459,8	469,6	474,5	513,9
Kašnjenja otplate glavnice	365,4	369,9	398,2	403,0	422,1	430,9	435,2	462,7
Kašnjenja otplate kamata	20,7	27,6	30,0	34,2	37,7	38,8	39,3	51,2
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	3.474,0	4.355,3	4.479,9	4.857,0	4.999,2	5.017,2	5.115,8	5.133,9
Obveznice	161,2	345,3	363,3	454,0	388,4	391,4	395,6	384,3
Kredit	3.103,0	3.858,3	3.980,9	4.278,8	4.487,8	4.507,5	4.605,5	4.637,3
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	209,9	151,7	135,8	124,2	123,0	118,3	114,7	112,3
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

5. Izravna ulaganja	1.407,0	1.844,8	1.895,0	1.956,4	2.016,8	1.982,9	1.983,1	1.986,5
Kratkoročni	73,2	124,0	149,7	170,1	179,7	177,8	191,4	247,9
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	30,0	43,9	73,2	79,3	87,0	84,1	93,2	61,9
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	43,1	80,1	76,5	90,9	92,8	93,7	98,3	186,0
Kašnjenja otplate glavnice	41,0	75,9	71,7	85,1	85,6	85,7	89,5	166,3
Kašnjenja otplate kamata	2,1	4,2	4,8	5,7	7,1	8,0	8,8	19,7
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	1.333,8	1.720,8	1.745,3	1.786,3	1.837,0	1.805,1	1.791,7	1.738,6
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	1.300,0	1.689,7	1.716,1	1.758,0	1.810,7	1.779,4	1.766,4	1.714,8
Trgovinski kredit	33,8	31,1	29,2	28,2	26,3	25,7	25,3	23,8
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	15.054,8	19.810,6	20.604,2	21.889,2	21.903,2	21.959,1	22.123,8	22.675,4

Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima

Inozemni dug obuhvaća sve obveze rezidenata na osnovi: dužničkih vrijednosnih papira izdanih na inozemnim tržištima (po nominalnoj vrijednosti), kredita (uključujući repo ugovore) neovisno o ugovorenom dospeljeću, depozita primljenih od stranih osoba te trgovinskih kredita primljenih od stranih osoba s ugovorenim dospeljećem dužim od 180 dana (do 11. srpnja 2001. taj je rok iznosio 90 dana, a do 31. prosinca 2002. 150 dana).

Struktura inozemnog duga prikazuje se po domaćim sektorima identično kao u financijskom računu platne bilance. Sektor država prikazuje inozemne dugove opće države, koja uključuje Republiku Hrvatsku, republičke fondove (uključujući Hrvatsku banku za obnovu i razvitak, Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, Hrvatske ceste i Hrvatske autoceste) te lokalnu državu. Sektor središnja banka prikazuje dugove Hrvatske narodne

Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor

Tablica prikazuje bruto inozemni dug strukturiran s obzirom na ulogu javnog sektora.

Javni sektor pritom obuhvaća opću državu (koja uključuje Republiku Hrvatsku, republičke fondove i lokalnu državu), središnju banku te javna i mješovita poduzeća. Javna poduzeća su poduzeća u 100%-tnom vlasništvu poslovnih subjekata iz javnog sektora. Mješovita poduzeća su poduzeća u kojima poslovni subjekt iz javnog

banke. Sektor banke prikazuje dugove banaka. Ostali domaći sektori prikazuju dugove ostalih bankarskih institucija, nebankarskih financijskih institucija, trgovačkih društava, neprofitnih institucija i stanovništva, uključujući obrtnike. Izravna ulaganja prikazuju dužničke transakcije između kreditora i dužnika ostalih sektora, koji su međusobno vlasnički povezani (minimalni vlasnički ulog je 10%).

Unutar svakoga sektora podaci se razvrstavaju prema ugovorenom dospeljeću, na kratkoročne i dugoročne dugove, te prema dužničkom instrumentu na osnovi kojega je nastala dužnička obveza.

Stanje bruto inozemnog duga uključuje nepodmirene dospjele obveze s osnove glavnice i kamata, obračunate nedospjele kamate te buduće otplate glavnice.

Stanja duga iskazuju se prema srednjem deviznom tečaju HNB-a na kraju razdoblja.

Objavljeni podaci preliminarni su do objave konačnih podataka platne bilance za izvještajno tromjesečje.

sektora sudjeluje u vlasništvu mješovitog poduzeća s više od 50%.

Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji jamči javni sektor čine inozemni dugovi poslovnih subjekata koji nisu obuhvaćeni definicijom javnog sektora, a za koje je jamstvo izdao bilo koji poslovni subjekt iz javnog sektora.

Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor čine inozemni dugovi poslovnih subjekata koji nisu obuhvaćeni definicijom javnog sektora, a za koje ne postoji jamstvo javnog sektora.

Vrednovanje pozicija provedeno je jednako kao u Tablici H12.

Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor

U milijunima EUR

	2002.	2003.	2004.					
	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Bruto inozemni dug javnog sektora	7.215,3	8.334,0	8.344,5	8.834,4	8.813,5	8.794,8	8.711,3	8.521,2
Kratkoročni	54,8	409,5	179,1	36,6	30,7	28,5	37,3	34,9
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	21,9	390,9	157,1	18,1	13,5	11,2	20,0	9,2
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	32,9	18,6	21,9	18,5	17,2	17,3	17,3	25,6
Kašnjenja otplate glavnice	32,9	18,6	21,8	18,2	16,7	16,7	16,7	24,5
Kašnjenja otplate kamata	0,0	0,1	0,2	0,3	0,5	0,6	0,6	1,2
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	7.160,0	7.924,2	8.165,2	8.797,5	8.782,6	8.766,0	8.673,8	8.486,1
Obveznice	3.947,6	4.310,9	4.516,7	5.034,5	4.831,1	4.852,2	4.855,7	4.635,2
Kredit	3.130,2	3.560,7	3.599,7	3.722,4	3.905,3	3.869,8	3.774,5	3.806,9
Gotovina i depoziti	1,7	2,6	2,3	2,4	2,4	1,9	2,4	2,4
Trgovinski kredit	80,5	50,0	46,6	38,2	43,9	42,1	41,2	41,6
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izravna ulaganja	0,5	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
2. Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji jamči javni sektor	500,1	428,6	409,5	411,5	354,4	351,9	349,6	343,3
Kratkoročni	22,3	32,0	37,0	39,6	40,8	42,0	40,8	42,4
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	22,3	32,0	37,0	39,6	40,8	42,0	40,8	42,4
Kašnjenja otplate glavnice	16,7	23,3	28,1	29,8	30,0	31,0	29,9	30,8
Kašnjenja otplate kamata	5,6	8,7	8,9	9,8	10,7	11,0	11,0	11,5
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	477,8	396,6	372,5	371,9	313,6	309,8	308,7	300,9
Obveznice	31,2	31,2	31,2	31,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	442,6	362,9	339,0	338,6	311,8	308,1	307,2	299,4
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	4,0	2,5	2,3	2,1	1,8	1,7	1,6	1,5
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izravna ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor	7.339,4	11.048,1	11.850,2	12.643,4	12.735,3	12.812,4	13.062,8	13.810,9
Kratkoročni	420,3	1.062,9	1.337,2	1.437,3	1.018,9	1.042,6	1.107,2	1.263,6
Instrumenti tržišta novca	0,0	33,5	36,5	6,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	27,1	646,6	889,8	1.007,5	565,0	586,6	649,5	777,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	47,5	22,2	27,3	28,8	36,7	29,8	25,4	24,9
Ostale obveze	345,7	360,7	383,5	394,3	417,2	426,3	432,3	461,8
Kašnjenja otplate glavnice	330,6	341,8	362,4	369,8	390,2	398,6	404,0	422,6
Kašnjenja otplate kamata	15,1	18,9	21,1	24,4	27,0	27,7	28,3	39,2
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	5.512,6	8.140,6	8.618,3	9.249,9	9.699,9	9.787,2	9.972,8	10.561,0
Obveznice	130,0	314,1	332,1	422,8	831,4	836,0	840,5	828,8
Kredit	3.359,3	4.988,8	5.415,8	6.005,4	6.236,3	6.287,7	6.385,3	6.441,9
Gotovina i depoziti	1.896,9	2.736,2	2.781,1	2.735,2	2.552,6	2.586,7	2.672,8	3.219,0
Trgovinski kredit	126,4	101,5	89,3	86,5	79,6	76,8	74,2	71,2
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izravna ulaganja	1.406,5	1.844,6	1.894,7	1.956,2	2.016,5	1.982,7	1.982,9	1.986,3
Ukupno (1+2+3)	15.054,8	19.810,6	20.604,2	21.889,2	21.903,2	21.959,1	22.123,8	22.675,4

Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima

U milijunima EUR

	Stanje duga 31.12.2004.	Trenutačno dospijeće	Projekcija otplate glavnice												
			1.tr.05.	2.tr.05.	3.tr.05.	4.tr.05.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	Ostalo
1. Država	7.236,1	3,4	753,6	52,4	107,2	55,4	968,6	792,2	636,9	534,3	989,0	774,9	1.362,6	183,6	990,6
Kratkoročni	3,4	3,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	3,4	3,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	2,9	2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,6	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	7.232,6	0,0	753,6	52,4	107,2	55,4	968,6	792,2	636,9	534,3	989,0	774,9	1.362,6	183,6	990,6
Obveznice	4.635,2	0,0	676,2	0,0	51,4	0,0	727,5	547,6	333,6	238,8	713,5	549,4	1.025,3	13,8	485,8
Kredit	2.595,3	0,0	77,4	52,2	55,7	55,2	240,5	244,0	302,7	295,2	275,4	225,5	337,3	169,8	504,8
Trgovinski kredit	2,1	0,0	0,1	0,2	0,1	0,2	0,6	0,6	0,6	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Središnja banka (HNB)	2,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,4
Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	2,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,4
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	2,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,4
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Banke	7.652,4	12,5	617,8	167,0	517,3	86,3	1.388,5	1.011,7	341,0	394,8	789,2	178,4	92,6	118,5	3.325,2
Kratkoročni	673,3	12,5	510,5	122,0	27,9	0,4	660,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	660,8	0,0	510,5	122,0	27,9	0,4	660,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	12,5	12,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	12,4	12,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	6.979,2	0,0	107,4	45,0	489,4	85,9	727,7	1.011,7	341,0	394,8	789,2	178,4	92,6	118,5	3.325,2
Obveznice	444,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	444,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	3.315,7	0,0	107,4	45,0	489,4	85,9	727,7	1.011,7	341,0	394,8	344,7	178,4	92,6	118,5	106,2
Gotovina i depoziti	3.219,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3.219,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Ostali domaći sektori	5.798,1	513,9	243,1	247,2	241,2	243,5	975,1	739,3	989,7	557,6	569,9	259,4	212,8	174,3	806,3
Kratkoročni	664,2	513,9	29,3	76,8	37,2	7,0	150,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	125,4	0,0	29,3	76,8	12,3	7,0	125,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	24,9	0,0	0,0	0,0	24,9	0,0	24,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	513,9	513,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	462,7	462,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	51,2	51,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	5.133,9	0,0	213,8	170,4	204,0	236,5	824,7	739,3	989,7	557,6	569,9	259,4	212,8	174,3	806,3
Obveznice	384,3	0,0	19,8	0,0	0,0	0,0	19,8	0,0	200,3	5,7	5,7	6,6	6,6	8,2	131,3
Kredit	4.637,3	0,0	179,5	156,3	193,8	210,7	740,4	709,8	778,2	546,9	562,6	252,4	206,0	166,1	674,9
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	112,3	0,0	14,5	14,1	10,2	25,8	64,6	29,5	11,1	4,9	1,5	0,5	0,1	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

5. Izravna ulaganja	1.986,5	186,0	79,7	65,1	40,8	58,9	244,5	292,3	235,1	201,9	108,7	57,6	38,0	28,8	593,7
Kratkoročni	247,9	186,0	35,6	7,7	9,6	9,0	61,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kreditni	61,9	0,0	35,6	7,7	9,6	9,0	61,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	186,0	186,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	166,3	166,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	19,7	19,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	1.738,6	0,0	44,1	57,3	31,1	49,9	182,5	292,3	235,1	201,9	108,7	57,6	38,0	28,8	593,7
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kreditni	1.714,8	0,0	43,1	56,4	30,2	48,3	178,1	287,0	231,0	198,3	106,9	56,1	36,7	27,9	592,7
Trgovinski krediti	23,8	0,0	1,0	0,9	0,9	1,6	4,4	5,2	4,1	3,6	1,8	1,5	1,3	0,9	0,9
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	22.675,4	715,8	1.694,3	531,7	906,5	444,1	3.576,5	2.835,5	2.202,8	1.688,5	2.456,8	1.270,2	1.705,9	505,3	5.718,1
Dodatak: Procjena plaćanja kamata			53,9	155,6	121,0	137,8	468,3	595,6	496,4	409,0	350,2	243,9	193,6	104,4	740,8

Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima

Tablica prikazuje stanje bruto inozemnog duga i projekciju otplate glavnice te procijenjena plaćanja kamata po srednjem tečaju HNB-a na kraju razdoblja.

Procijenjena plaćanja kamata ne uključuju kamate na depozite nerezidenata, repo poslove te hibridne i podređene instrumente niti

zatezne kamate s tih osnova. Buduća plaćanja kamata procijenjena su na osnovi kamatne stope koja vrijedi u trenutku zaključenja ugovora i ne obuhvaćaju varijacije kamatnih stopa koje su moguće kod kredita ugovorenih uz varijabilnu kamatnu stopu.

Projekcija otplate obračunatih nedospjelih kamata, koja je sastavni dio bruto inozemnog duga, uvećava projekciju otplate glavnice u prvom tromjesečnom razdoblju te, posljedično, umanjuje iznose procijenjene otplate kamata u prvom tromjesečnom razdoblju.

Tablica H15: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica

U milijunima EUR

	2003.	2004. ^a	2004.			
			1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
1. Stanje međunarodnih ulaganja, neto	-12.155,1	-16.644,2	-13.923,3	-14.832,4	-16.307,4	-16.644,2
2. Sredstva	14.363,3	13.828,1	13.174,1	13.882,2	14.009,2	13.828,1
2.1. Izravna ulaganja u inozemstvo	1.868,4	1.871,7	1.762,1	2.043,2	1.949,8	1.871,7
2.2. Portfeljna ulaganja	46,0	43,4	42,6	48,7	45,9	43,4
2.2.1. Vlasnička ulaganja	46,0	43,4	42,6	48,7	45,9	43,4
2.2.2. Dužnička ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3. Izvedeni financijski instrumenti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4. Ostala ulaganja	5.894,9	5.476,8	5.191,0	5.400,9	5.561,7	5.476,8
2.4.1. Trgovinski krediti	178,1	151,9	195,6	181,4	168,0	151,9
2.4.2. Krediti	119,6	114,3	120,8	110,6	117,9	114,3
2.4.3. Gotovina i depoziti	5.597,1	5.210,6	4.874,6	5.108,9	5.275,9	5.210,6
2.4.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.5. Međunarodne pričuve HNB-a	6.554,1	6.436,1	6.178,5	6.389,4	6.451,8	6.436,1
3. Obveze	26.518,4	30.472,2	27.097,4	28.714,6	30.316,6	30.472,2
3.1. Izravna ulaganja u Hrvatsku	8.382,1	9.544,2	8.220,6	8.602,7	10.181,0	9.544,2
3.2. Portfeljna ulaganja	4.860,2	5.703,2	5.084,1	5.674,3	5.911,7	5.703,2
3.2.1. Vlasnička ulaganja	170,5	239,2	167,6	179,1	249,1	239,2
3.2.2. Dužnička ulaganja	4.689,7	5.464,0	4.916,4	5.495,3	5.662,5	5.464,0
Obveznice	4.656,2	5.464,0	4.879,9	5.488,5	5.662,5	5.464,0
Instrumenti tržišta novca	33,5	0,0	36,5	6,8	0,0	0,0
3.3. Izvedeni financijski instrumenti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.4. Ostala ulaganja	13.276,1	15.224,9	13.792,8	14.437,6	14.223,9	15.224,9
3.4.1. Trgovinski krediti	176,1	139,3	165,5	155,5	162,0	139,3
3.4.2. Krediti	9.949,9	11.334,5	10.401,4	11.092,0	11.031,8	11.334,5
3.4.3. Gotovina i depoziti	2.738,7	3.221,4	2.783,4	2.737,6	2.554,9	3.221,4
3.4.4. Ostala pasiva	411,3	529,8	442,4	452,4	475,2	529,8

^a Preliminarni podaci.

Tablica H15: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica

Tablica se sastavlja u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond u Priručniku za platnu bilancu (Balance of Payments Manual, peto izdanje, 1995.). Izvori podataka su izvješća banaka, trgovačkih društava, Hrvatske narodne banke i Zagrebačke burze.

Međunarodna ulaganja Republike Hrvatske i u Republiku Hrvatsku iskazuju se u eurima (EUR) i američkim dolarima (USD). Ovisno o izvoru podataka, preračunavanje vrijednosti iz izvornih valuta u izvještajne obavlja se:

- primjenom tekućeg tečaja ili prosječnoga mjesečnog srednjeg tečaja Hrvatske narodne banke za transakcije,
- primjenom srednjih tečajeva Hrvatske narodne banke na izvještajni datum za stanja.

Podaci o inozemnim izravnim i portfeljnim vlasničkim ulaganjima preuzimaju se iz statističkog istraživanja Hrvatske narodne banke. Stanja vlasničkih ulaganja prate se od početka 2001. godine i korigiraju se za promjene službenog indeksa Zagrebačke burze (CROBEX).

Portfeljna dužnička ulaganja i ostala ulaganja klasificirana su prema sektorima: Hrvatska narodna banka, država, banke i ostali sektori. Sektor države obuhvaća središnju državu i organe lokalne države. Sektor banke uključuje banke.

Pozicija Portfeljna dužnička ulaganja – Sredstva i obveze obuhvaćaju podatke o ulaganjima rezidenata u dužničke vrijednosne papire koje se izdali nerezidenti (sredstva) i ulaganja nerezidenata u

dužničke vrijednosne papire koje su izdali rezidenti (obveze). Podaci o tim ulaganjima zasnovani su na registru inozemnih kredita Hrvatske narodne banke, u kojem se nalaze i potraživanja i obveze za obveznice i instrumente tržišta novca.

Pozicija Ostala ulaganja – Trgovinski krediti – Sredstva i obveze obuhvaća potraživanja spomenutih sektora od inozemstva i dugovanja spomenutih sektora inozemstvu s osnove trgovinskih kredita. Izvor podataka je registar kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke.

Pozicija Ostala ulaganja – Krediti – Sredstva i obveze obuhvaća podatke o odobrenim i primljenim kreditima između rezidenata i nerezidenata grupirane po sektorima. Izvor podataka je registar kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke.

Pozicija Ostala ulaganja – Gotovina i depoziti – Sredstva pokazuje stanja ukupnih likvidnih deviznih sredstava banaka ovlaštenih za poslovanje s inozemstvom umanjena za dio deviznih sredstava koja banke deponiraju kao dio obvezne pričuve. Osim potraživanja banaka od inozemstva, prikazana su i potraživanja sektora države od inozemstva. Izvor podataka su izvješća države i banaka.

Pozicija Ostala ulaganja – Gotovina i depoziti – Obveze pokazuje stanja ukupnih deviznih i kunskih obveza prikazanih sektora prema inozemstvu po osnovi tekućih računa, oročenih depozita i depozita s otkaznim rokom, depozita po viđenju te depozitnog novca. Izvor podataka su izvješća banaka.

Pozicija Međunarodne pričuve HNB-a sastavlja se na osnovi izvješća Direkcije računovodstva Hrvatske narodne banke koje sadrži podatke o njihovim stanjima i promjenama.

Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja

U milijunima EUR

	2003.	2004. ^a	2004.			
			1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
Izravna ulaganja, neto	-6.513,7	-7.672,4	-6.458,6	-6.559,5	-8.231,3	-7.672,4
1. Izravna ulaganja u inozemstvo	1.868,4	1.871,7	1.762,1	2.043,2	1.949,8	1.871,7
1.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	1.806,8	1.764,8	1.695,6	1.967,7	1.865,7	1.764,8
1.1.1. Sredstva	1.806,8	1.764,8	1.695,6	1.967,7	1.865,7	1.764,8
1.1.2. Obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Ostala ulaganja	61,5	106,9	66,5	75,5	84,1	106,9
1.1.1. Sredstva
1.2.2. Obveze
1.3. Financijski derivati (neto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Izravna ulaganja u Hrvatsku	8.382,1	9.544,2	8.220,6	8.602,7	10.181,0	9.544,2
2.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	6.537,3	7.557,7	6.325,7	6.646,3	8.164,3	7.557,7
2.1.1. Sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Obveze	6.537,3	7.557,7	6.325,7	6.646,3	8.164,3	7.557,7
2.2. Ostala ulaganja	1.844,8	1.986,5	1.895,0	1.956,4	2.016,8	1.986,5
2.2.1. Sredstva
2.2.2. Obveze
2.3. Financijski derivati (neto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Preliminarni podaci.**Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja**

U milijunima EUR

	2003.	2004. ^a	2004.			
			1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
Portfeljna ulaganja, neto	-4.814,2	-5.659,8	-5.041,5	-5.625,6	-5.865,7	-5.659,8
1. Sredstva	46,0	43,4	42,6	48,7	45,9	43,4
1.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	46,0	43,4	42,6	48,7	45,9	43,4
1.1.1. Banke	4,8	4,5	4,5	5,1	4,8	4,5
1.1.2. Ostali sektori	41,2	38,8	38,1	43,6	41,1	38,8
1.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	4.860,2	5.703,2	5.084,1	5.674,3	5.911,7	5.703,2
2.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	170,5	239,2	167,6	179,1	249,1	239,2
2.1.1. Banke	38,5	40,5	35,6	35,4	43,9	40,5
2.1.2. Ostali sektori	132,0	198,6	132,0	143,7	205,2	198,6
2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	4.689,7	5.464,0	4.916,4	5.495,3	5.662,5	5.464,0
2.2.1. Obveznice	4.656,2	5.464,0	4.879,9	5.488,5	5.662,5	5.464,0
Država	4.310,9	4.635,2	4.516,7	5.034,5	4.831,1	4.635,2
Banke	0,0	444,5	0,0	0,0	443,1	444,5
Ostali sektori	345,3	384,3	363,3	454,0	388,4	384,3
2.2.2. Instrumenti tržišta novca	33,5	0,0	36,5	6,8	0,0	0,0
Ostali sektori	33,5	0,0	36,5	6,8	0,0	0,0

^a Preliminarni podaci.

Tablica H18: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja

U milijunima EUR

	2003.	2004. ^a	2004.			
			1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
Ostala ulaganja, neto	-7.015,6	-9.745,7	-8.471,3	-9.034,3	-8.659,8	-9.745,7
1. Sredstva	5.894,9	5.476,8	5.191,0	5.400,9	5.561,7	5.476,8
1.1. Trgovinski krediti	178,1	151,9	195,6	181,4	168,0	151,9
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Ostali sektori	178,1	151,8	195,6	181,3	167,9	151,8
Dugoročni krediti	173,5	147,5	191,0	176,8	163,3	147,5
Kratkoročni krediti	4,6	4,4	4,6	4,6	4,6	4,4
1.2. Krediti	119,6	114,3	120,8	110,6	117,9	114,3
1.2.1. Država	5,2	5,3	5,0	5,0	4,7	5,3
Dugoročni krediti	5,2	5,3	5,0	5,0	4,7	5,3
1.2.2. Banke	86,2	79,9	87,2	76,7	83,6	79,9
Dugoročni krediti	62,3	56,2	64,8	56,8	54,6	56,2
Kratkoročni krediti	23,9	23,7	22,4	19,9	29,0	23,7
1.2.3. Ostali sektori	28,2	29,1	28,5	28,8	29,6	29,1
Dugoročni krediti	28,2	28,7	28,5	28,8	29,2	28,7
Kratkoročni krediti	0,0	0,4	0,0	0,1	0,4	0,4
1.3. Gotovina i depoziti	5.597,1	5.210,6	4.874,6	5.108,9	5.275,9	5.210,6
1.3.2. Država	81,9	8,9	165,9	226,1	147,6	8,9
1.3.3. Banke	4.551,9	4.317,0	3.722,8	3.892,6	4.151,2	4.317,0
1.3.4. Ostali sektori	963,4	884,7	985,9	990,2	977,2	884,7
1.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	12.910,4	15.222,5	13.662,3	14.435,2	14.221,6	15.222,5
2.1. Trgovinski krediti	176,1	139,3	165,5	155,5	162,0	139,3
2.1.1. Država	2,3	2,1	2,4	2,6	2,3	2,1
Dugoročni krediti	2,3	2,1	2,4	2,6	2,3	2,1
Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	173,8	137,2	163,1	153,0	159,7	137,2
Dugoročni krediti	151,7	112,3	135,8	124,2	123,0	112,3
Kratkoročni krediti	22,2	24,9	27,3	28,8	36,7	24,9
2.2. Krediti	9.586,8	11.334,5	10.273,2	11.092,0	11.031,8	11.334,5
2.2.1. Hrvatska narodna banka	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit i zajmovi MMF-a	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Država	2.286,4	2.595,3	2.352,6	2.487,1	2.691,6	2.595,3
Dugoročni krediti	2.286,4	2.595,3	2.352,6	2.487,1	2.691,6	2.595,3
Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.3. Banke	3.372,0	3.976,4	3.838,7	4.190,1	3.715,0	3.976,4
Dugoročni krediti	2.767,7	3.315,7	3.021,0	3.300,6	3.273,9	3.315,7
Kratkoročni krediti	604,2	660,8	817,7	889,6	441,0	660,8
2.2.4. Ostali sektori	3.928,5	4.762,8	4.081,9	4.414,8	4.625,2	4.762,8
Dugoročni krediti	3.858,3	4.637,3	3.980,9	4.278,8	4.487,8	4.637,3
Kratkoročni krediti	70,1	125,4	101,0	136,1	137,5	125,4
2.3. Gotovina i depoziti	2.736,2	3.219,0	2.781,1	2.735,2	2.552,6	3.219,0
2.3.1. Banke	2.736,2	3.219,0	2.781,1	2.735,2	2.552,6	3.219,0
2.4. Ostale obveze	411,3	529,8	442,4	452,4	475,2	529,8

^a Preliminarni podaci.

Tablica 11: Ukupni prihodi i rashodi konsolidirane središnje države

U milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003. ^a	2004.			
					I.	II.	III.	IV.
PRIHODI I DOTACIJE								
1. Državni proračun	44.635,7	52.747,4	66.932,2	74.953,7	5.271,3	4.903,1	6.434,6	6.324,4
2. Republički fondovi	22.099,3	18.098,2	4.026,3	6.038,3	601,0	439,3	515,7	418,8
2.1. HZMO	11.254,2	5.806,8	129,8	108,9	51,1	11,2	15,0	9,2
2.2. HZZO	8.967,4	10.314,5	473,7	822,3	43,3	50,8	48,9	37,6
2.3. HZZ	822,4	910,9	25,4	17,9	2,0	1,4	1,7	1,4
2.4. Sredstva doplatka za djecu	7,1	5,1	–	–	–	–	–	–
2.5. Hrvatske vode	1.048,2	1.060,9	1.098,8	1.144,8	123,6	59,4	73,8	75,1
2.6. FZO	–	–	–	–	–	–	11,3	18,1
2.7. Fond za razvoj i zapošljavanje	–	–	1.797,8	–	–	–	–	–
2.8. Fond za regionalni razvoj	–	–	500,9	–	–	–	–	–
2.9. Hrvatske autoceste	–	–	–	1.932,4	161,5	114,6	144,9	152,0
2.10. Hrvatske ceste	–	–	–	1.185,0	103,2	89,3	106,7	108,5
2.11. DAB	–	–	–	584,5	97,7	105,9	103,2	7,9
2.12. Hrvatski fond za privatizaciju	–	–	–	242,5	18,6	6,7	10,2	9,0
A. Ukupno (1+2)	66.735,0	70.845,6	70.958,5	80.992,0	5.872,3	5.342,4	6.950,3	6.743,2
RASHODI I POSUDBE UMANJENI ZA OTPLATE								
3. Državni proračun	36.730,8	44.844,5	67.543,8	74.713,8	5.177,9	6.178,6	7.445,1	7.565,1
4. Republički fondovi	37.701,4	30.044,6	7.030,5	11.920,5	1.054,5	595,4	927,8	777,6
4.1. HZMO	20.180,8	12.125,3	1.558,1	1.838,0	82,1	75,9	82,0	84,7
4.2. HZZO	13.918,1	13.192,7	1.261,1	875,0	35,2	85,4	62,7	72,5
4.3. HZZ	995,5	983,4	236,7	136,5	9,0	9,0	7,4	9,7
4.4. Sredstva doplatka za djecu	1.250,6	2.467,0	–	–	–	–	–	–
4.5. Hrvatske vode	1.356,4	1.276,1	1.409,9	1.691,0	180,5	57,2	91,1	87,1
4.6. FZO	–	–	–	–	0,1	0,1	0,7	0,8
4.7. Fond za razvoj i zapošljavanje	–	–	2.288,0	–	–	–	–	–
4.8. Fond za regionalni razvoj	–	–	276,6	–	–	–	–	–
4.9. Hrvatske autoceste	–	–	–	5.583,5	646,8	280,2	525,4	364,5
4.10. Hrvatske ceste	–	–	–	1.369,9	108,9	77,9	151,3	121,6
4.11. DAB	–	–	–	253,2	1,4	1,0	1,6	1,0
4.12. Hrvatski fond za privatizaciju	–	–	–	173,3	–9,3	8,7	5,6	35,8
B. Ukupno (3+4)	74.432,3	74.889,1	74.574,3	86.634,3	6.232,4	6.773,9	8.373,0	8.342,7
C. Ukupni višak/manjak (A–B)	–7.697,3	–4.043,5	–3.615,8	–5.642,3	–360,1	–1.431,6	–1.422,7	–1.599,4
5. Državni proračun (1–3)	7.904,8	7.902,9	–611,6	239,9	93,4	–1.275,5	–1.010,5	–1.240,7
6. Republički fondovi (2–4)	–15.602,1	–11.946,4	–3.004,2	–5.882,2	–453,5	–156,1	–412,2	–358,8

^a Preliminarni podaci. Izvor: Ministarstvo financija

Tablica 12: Operacije državnog proračuna

U milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003. ^c	2004.			
					I.	II.	III.	IV.
1. Ukupni prihodi	44.635,7	53.503,6	69.869,1	78.249,6	5.552,5	5.244,8	6.718,9	6.616,4
1.1. Tekući prihodi	41.535,0	48.906,3	69.651,1	74.652,1	5.530,3	5.231,0	6.690,7	6.599,9
1.1.1. Porezni prihodi	39.939,0	47.274,0	67.965,5	72.697,9	5.446,3	5.128,5	6.542,8	6.493,6
1.1.2. Neporezni prihodi	1.595,9	1.632,3	1.685,6	1.954,1	84,0	102,5	147,9	106,3
1.2. Kapitalni prihodi	3.100,7	4.597,3	218,0	3.597,6	22,2	13,8	28,3	16,5
2. Potpore	0,0	0,0	0,0	10,4	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1. Tekuće potpore	0,0	0,0	0,0	10,4	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Kapitalne potpore	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
A. Ukupno prihodi i potpore (1+2)	44.635,7	53.503,6	69.869,1	78.260,0	5.552,5	5.244,8	6.718,9	6.616,4
3. Ukupni rashodi	49.567,5	56.723,3	71.992,1	79.113,1	5.528,0	6.495,0	7.667,3	7.947,7
3.1. Tekući rashodi	44.237,4	52.819,2	68.923,5	75.041,4	5.425,5	6.386,2	7.353,6	7.539,5
3.2. Kapitalni rashodi	5.330,1	3.904,1	3.068,7	4.071,7	102,6	108,8	313,6	408,1
4. Posudbe umanjene za otplate	1.176,1	1.089,5	1.377,5	1.333,5	23,5	107,6	194,4	55,3
B. B. Ukupno rashodi i posudbe umanjene za otplate (3+4)	50.743,5	57.812,8	73.369,6	80.446,6	5.551,5	6.602,7	7.861,7	8.002,9
5. Višak na tekućem računu bez potpora (1.1. – 3.1.)	-2.702,4	-3.912,9	727,6	-389,3	104,8	-1.155,2	-662,9	-939,6
6. Višak na tekućem računu s tekućim potporama (5+2.1.)	-2.702,4	-3.912,9	727,6	-378,9	104,8	-1.155,2	-662,9	-939,6
7. Stvaranje bruto fiksno kapitala ^a	-395,4	-3.101,4	966,7	-1.627,6	6,0	24,8	98,2	168,1
8. Stvaranje bruto kapitala ^b	-395,4	-3.101,4	966,7	-1.627,6	6,0	24,8	98,2	168,1
C. Ukupni višak/manjak (A-B)	-6.107,9	-4.309,1	-3.500,5	-2.186,6	1,0	-1.357,9	-1.142,8	-1.386,5
9. Strano financiranje	6.921,5	2.299,6	2.347,8	3.050,0	-666,6	-4,7	-57,0	4.823,0
10. Domaće financiranje	-813,6	2.009,6	1.152,7	-863,4	665,6	1.362,6	1.199,8	-3.436,4
10.1. Od ostale opće države	-92,0	-11,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10.2. Od monetarnih vlasti	-12,5	-389,1	241,7	-1.026,8	670,3	355,4	-1.237,3	-3.426,3
10.3. Od depozitnih banaka	-288,8	2.559,1	782,9	168,6	-18,9	997,5	2.523,6	241,0
10.4. Ostalo domaće financiranje	-420,3	-149,4	128,1	-5,2	14,2	9,7	-86,6	-251,0
D. Ukupno financiranje (9+10)	6.107,9	4.309,1	3.500,5	2.186,6	-1,0	1.357,9	1.142,8	1.386,5

^a Neto kupnja fiksne kapitalne imovine; ^b Neto kupnja fiksne kapitalne imovine i neto kupnja dionica. ^c Preliminarni podaci. Izvor: Ministarstvo financija.

Tablica I3: Dug središnje države

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2002.	2003.	2004.			
	XII. ^a	XII. ^a	III. ^a	VI. ^a	IX. ^a	XII. ^a
1. Unutarnji dug središnje države	31.421,5	34.736,4	35.893,2	37.641,2	40.039,8	41.615,9
1.1. Unutarnji dug Republike Hrvatske	23.320,0	28.160,8	28.674,8	30.846,7	35.975,1	37.329,7
Trezorski zapisi	5.632,7	6.548,1	6.349,1	8.263,2	8.067,2	9.022,5
Instrumenti tržišta novca	0,1	0,3	–	54,2	–	–
Obveznice	15.887,9	17.422,0	18.371,4	18.310,6	21.682,9	23.186,2
Krediti Hrvatske narodne banke	0,5	1,4	1,9	3,0	1,0	3,3
Krediti banaka	1.798,8	4.189,1	3.952,3	4.215,8	6.223,9	5.117,8
1.2. Unutarnji dug republičkih fondova	8.101,5	6.575,5	7.218,5	6.794,5	4.064,7	4.286,2
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–
Obveznice	4.460,7	3.616,4	3.582,6	3.558,5	1.960,9	2.033,0
Krediti banaka	3.640,7	2.959,1	3.635,9	3.236,0	2.103,8	2.253,2
2. Inozemni dug središnje države	43.517,5	50.137,9	50.537,4	55.149,1	56.556,2	55.248,4
2.1. Inozemni dug Republike Hrvatske	37.388,3	41.048,8	39.495,7	43.470,2	43.057,9	41.951,9
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–
Obveznice	28.694,2	32.144,8	30.707,5	34.378,3	33.671,6	32.793,2
Krediti	8.694,1	8.904,1	8.788,2	9.092,0	9.386,3	9.158,7
2.2. Inozemni dug republičkih fondova	6.129,2	9.089,1	11.041,8	11.678,8	13.498,3	13.296,4
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–
Obveznice	684,6	820,6	2.695,3	2.705,0	2.792,7	2.764,8
Krediti	5.444,6	8.268,6	8.346,5	8.973,9	10.705,6	10.531,6
3. Ukupno (1+2)	74.939,0	84.874,3	86.430,7	92.790,3	96.596,0	96.864,3
Dodatak: Izdana jamstva Republike Hrvatske						
– domaća	7.528,1	6.895,4	6.667,0	5.847,0	5.969,4	5.407,5
– inozemna	8.259,7	8.618,7	8.208,6	8.361,7	8.053,9	7.809,8

^a Iznimno od napomene u dijelu "Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama", u ovoj tablici dug Hrvatskih autocesta i Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka reklasificiran je iz podsektora Republika Hrvatska u podsektor republički fondovi od, uključujući, prosinca 2002. godine.

Tablica I3: Dug središnje države

Podaci o dugu središnje države sastavljeni su iz raspoloživih podataka i nisu usklađeni s Ministarstvom financija Republike Hrvatske. Dug središnje države sastoji se od unutarnjeg i inozemnog duga. Izvori podataka za unutarnji dug središnje države su Mjesečni statistički prikaz Ministarstva financija, Bilanca Hrvatske narodne

banke i Konsolidirana bilanca banaka. Izvor podataka za inozemni dug središnje države je statistika inozemnog duga, koju sastavlja Hrvatska narodna banka. U dodatku je naveden podatak o izdanim jamstvima Republike Hrvatske. Izvor podataka o domaćim jamstvima su banke, a o inozemnim jamstvima statistika inozemnog duga, koju sastavlja Hrvatska narodna banka.

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima

Godina	Mjesec	Bazni indeksi, 2001. = 100			Lančani indeksi			Godišnji mjesečni indeksi				
		Indeksi potrošačkih cijena			Indeksi potrošačkih cijena ^a			Cijene pri proizvođačima	Indeksi potrošačkih cijena ^b			Cijene pri proizvođačima
		Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge		Ukupno	Dobra	Usluge	
1994.	prosinac	100,2	100,1	100,8	100,2	97,0	95,0	108,1	94,5
1995.	prosinac	100,2	100,2	99,8	100,5	103,7	102,4	109,3	101,6
1996.	prosinac	100,0	100,2	99,5	100,3	103,4	102,3	108,7	101,5
1997.	prosinac	100,7	100,3	102,3	99,9	103,8	102,7	108,2	101,6
1998.	prosinac	89,6	90,6	86,2	100,3	100,4	100,0	100,0	105,4	104,3	109,2	97,9
1999.	prosinac	93,1	93,4	91,8	100,6	100,8	100,0	100,3	103,9	103,1	106,5	105,9
2000.	prosinac	98,2	98,5	96,9	100,4	100,4	100,1	100,2	105,5	105,5	105,5	111,2
2001.	prosinac	100,5	99,8	103,5	100,4	100,4	100,5	99,0	102,4	101,3	106,8	96,9
2002.	prosinac	102,4	100,9	108,3	100,4	100,6	99,6	99,9	101,8	101,1	104,6	102,3
2003.	prosinac	104,1	102,5	110,6	100,3	100,2	100,5	100,0	101,7	101,6	102,2	101,0
2004.	siječanj	105,1	103,7	111,0	101,0	101,1	100,4	100,3	102,1	102,1	102,4	100,8
	veljača	105,0	103,4	111,5	99,9	99,8	100,5	99,7	101,8	101,6	102,6	100,1
	ožujak	105,1	103,5	111,8	100,1	100,0	100,3	100,2	101,4	101,1	102,6	99,5
	travanj	105,3	103,7	111,9	100,2	100,2	100,0	100,9	101,9	101,8	102,6	101,3
	svibanj	106,1	104,2	113,5	100,7	100,5	101,5	102,3	102,4	102,0	103,6	104,4
	lipanj	105,8	103,6	114,3	99,7	99,5	100,7	99,7	102,5	102,1	103,7	103,9
	srpanj	105,3	102,7	115,6	99,6	99,1	101,2	100,9	101,9	101,6	103,0	104,6
	kolovoz	105,4	102,7	115,8	100,1	100,1	100,2	101,0	102,0	101,6	103,1	105,1
	rujan	105,2	102,7	115,0	99,8	100,0	99,3	100,2	101,6	100,7	104,3	105,7
	listopad	105,7	103,5	114,3	100,4	100,7	99,4	100,8	102,0	101,4	103,9	106,3
	studeni	106,2	104,1	114,4	100,5	100,6	100,0	99,5	102,3	101,8	103,9	105,5
	prosinac	106,9	105,0	114,6	100,7	100,9	100,2	99,3	102,7	102,5	103,6	104,8
2005.	siječanj	107,3	105,3	114,8	100,3	100,3	100,2	100,0	102,0	101,6	103,5	104,4
	veljača	108,5	106,8	115,2	101,1	101,4	100,3	100,3	103,3	103,2	103,3	105,1

^a Od siječnja 1992. do prosinca 1997. godine podaci se odnose na indeks cijena na malo. ^b Od siječnja 1992. do prosinca 1998. godine podaci se odnose na indeks cijena na malo.
Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima

Početak 2004. godine Državni zavod za statistiku je uveo indeks potrošačkih cijena. Taj je pokazatelj kretanja cijena izrađen u skladu s metodološkim načelima koja su postavili Međunarodna organizacija rada (ILO) i Statistički ured Europske unije (Eurostat). Dana 17. veljače objavljeno je priopćenje o kretanju indeksa potrošačkih cijena u siječnju 2004. te vremenska serija indeksa

potrošačkih cijena od siječnja 2001. DZS je naknadno izračunao i vremensku seriju indeksa potrošačkih cijena od siječnja 1998. do prosinca 2000. godine. U skladu s tim DZS je prestao objavljivati indeks cijena na malo i indeks troškova života, čija metodologija izračuna nije u zadovoljavajućoj mjeri bila usklađena s međunarodno prihvaćenim standardima. Osnovne značajke indeksa potrošačkih cijena prikazane su u Okviru 1. u Biltenu HNB-a broj 91 (2004). Prosječna godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena prikazana je u tablici Ekonomski indikatori u Biltenu HNB-a.

Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena

Godina	Mjesec	Bazni indeksi, 2001. = 100			Lančani indeksi			Godišnji indeksi		
		Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge
1998.	prosinac	93,2	93,7	90,6	99,9	99,9	100,0
1999.	prosinac	95,9	96,4	93,3	100,1	100,1	100,1	102,9	102,9	103,0
2000.	prosinac	99,1	99,3	98,0	100,4	100,4	100,2	103,3	103,0	105,0
2001.	prosinac	100,3	100,1	101,8	99,8	99,7	100,3	101,2	100,8	103,8
2002.	prosinac	101,5	101,1	104,2	100,0	100,1	99,4	101,2	101,0	102,4
2003.	prosinac	102,7	102,0	107,3	100,2	100,1	101,0	101,2	100,9	103,0
2004.	siječanj	102,7	101,8	108,1	100,0	99,8	100,7	101,3	101,0	103,6
	veljača	102,5	101,5	108,5	99,8	99,7	100,4	101,3	100,9	103,7
	ožujak	102,5	101,5	108,6	100,0	100,0	100,1	101,4	101,0	103,6
	travanj	102,7	101,8	108,5	100,2	100,3	99,9	101,9	101,6	103,3
	svibanj	103,1	102,2	109,2	100,4	100,3	100,7	101,8	101,5	103,6
	lipanj	103,5	102,3	110,9	100,4	100,2	101,5	101,9	101,5	104,0
	srpanj	103,7	102,2	112,8	100,2	99,9	101,8	101,6	101,6	101,9
	kolovoz	104,3	102,9	112,9	100,6	100,6	100,1	102,2	102,2	101,9
	rujan	104,2	103,0	111,2	99,9	100,1	98,5	102,4	102,0	104,2
	listopad	104,7	103,8	109,9	100,5	100,8	98,8	102,3	102,1	103,5
	studen	105,0	104,2	110,0	100,3	100,4	100,1	102,4	102,2	103,5
	prosinac	105,1	104,2	110,4	100,1	100,1	100,4	102,3	102,2	102,9
2005.	siječanj	104,7	103,8	110,7	99,6	99,5	100,2	102,0	101,9	102,4
	veljača	105,2	104,2	111,2	100,5	100,5	100,5	102,7	102,7	102,5

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena

Temeljni indeks potrošačkih cijena izračunava se u Državnom zavodu za statistiku, a dobiva se tako da se iz košarice dobara i usluga za izračunavanje ukupnog indeksa potrošačkih cijena isključe cijene poljoprivrednih proizvoda i administrativno regulirane cijene (među ostalim, tu su svrstane i cijene električne struje i naftnih deri-

vata). Ukupno je isključeno 111 dobara i usluga, čiji udio u košarici za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena u 2005. godini iznosi 30,06% (od toga 9,93 postotnih bodova otpada na poljoprivredne proizvode, a 23,13 postotnih bodova na proizvode čije se cijene administrativno reguliraju). Isključivanje se provodi metodom nultog pondera.

Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće

U tekućim cijenama, u kunama

Godina	Mjesec	Prosječne mjesečne neto plaće	Lančani indeksi	Godišnji mjesečni indeksi	Godišnji kumulativni indeksi
1994.	prosinac	1.646,0	119,0	153,4	233,2
1995.	prosinac	1.883,0	99,4	114,4	145,7
1996.	prosinac	2.217,0	104,4	117,7	111,8
1997.	prosinac	2.544,0	100,8	114,8	116,9
1998.	prosinac	2.935,0	104,6	115,4	112,8
1999.	prosinac	3.262,0	100,9	111,2	114,0
2000.	prosinac	3.499,0	99,9	107,3	108,9
2001.	prosinac	3.582,0	96,6	102,4	106,5
2002.	prosinac	3.839,0	98,0	107,2	105,0
2003.	prosinac	4.045,0	99,8	105,4	105,9
2004.	siječanj	4.070,0	100,6	104,6	104,6
	veljača	4.003,0	98,4	105,7	105,2
	ožujak	4.153,0	103,8	108,0	106,1
	travanj	4.129,0	99,4	106,1	106,1
	svibanj	4.169,0	101,0	104,9	105,9
	lipanj	4.226,0	101,4	106,0	105,9
	srpanj	4.209,0	99,6	105,7	105,8
	kolovoz	4.178,0	99,3	106,7	106,0
	rujan	4.132,0	98,9	106,0	106,0
	listopad	4.128,0	99,9	103,3	105,7
	studen	4.352,0	105,4	107,4	105,8
	prosinac	4.312,0	99,1	106,6	105,9

Izvor: Državni zavod za statistiku

Popis banaka i štedionica

1. ožujka 2005.

Banke koje imaju odobrenje za rad

1. Banka Brod d.d., Slavonski Brod¹
2. Banka Kovanica d.d., Varaždin¹
3. Banka Sonic d.d., Zagreb
4. Banka Splitsko-Dalmatinska d.d., Split¹
5. Centar banka d.d., Zagreb
6. Credo banka d.d., Split
7. Croatia banka d.d., Zagreb
8. Dresdner Bank Croatia d.d., Zagreb
9. Erste & Steiermärkische Bank d.d., Zagreb
10. Gospodarsko kreditna banka d.d., Zagreb
11. Hrvatska poštanska banka d. d., Zagreb
12. HVB Splitska banka d.d., Split
13. Hypo Alpe-Adria-Bank d.d., Zagreb
14. Imex banka d.d., Split
15. Istarska kreditna banka Umag d.d., Umag
16. Jadranska banka d.d., Šibenik
17. Karlovačka banka d.d., Karlovac
18. Kreditna banka Zagreb d.d., Zagreb
19. Kvarner banka d.d., Rijeka
20. Međimurska banka d.d., Čakovec
21. Nava banka d.d., Zagreb
22. Nova banka d.d., Zagreb
23. Partner banka d.d., Zagreb
24. Podravska banka d.d., Koprivnica
25. Požeška banka d.d., Požega
26. Primorska banka d.d., Rijeka
27. Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb
28. Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb
29. Samoborska banka d.d., Samobor
30. Slatinska banka d.d., Slatina
31. Slavonska banka d.d., Osijek
32. Štedbanka d.d., Zagreb
33. VABA banka d.d., Varaždin
34. Volksbank d.d., Zagreb
35. Zagrebačka banka d.d., Zagreb

Stambene štedionice koje imaju odobrenje za rad

1. PBZ Stambena štedionica d.d., Zagreb
2. Prva stambena štedionica d.d., Zagreb
3. Raiffeisen stambena štedionica d.d., Zagreb
4. Wüstenrot stambena štedionica d.d., Zagreb

Ostale institucije koje imaju odobrenje za rad i veliko ovlaštenje

1. Hrvatska banka za obnovu i razvitak, Zagreb

Predstavništva inozemnih banaka

1. Bank für Kärnten und Steiermark AG, Zagreb
2. Commerzbank Aktiengesellschaft, Zagreb
3. Deutsche Bank AG, Zagreb
4. Komercijalna banka a.d., Zagreb
5. LHB Internationale Handelsbank AG, Zagreb
6. San Paolo IMI S.p.A., Zagreb

Banke i štedionice u stečaju

Naziv banke/štedionice	Datum otvaranja stečaja
1. Adria štedionica d.o.o., Zagreb	12.10.2000.
2. Agroobrtnička banka d.d., Zagreb	14.06.2000.
3. Alpe Jadran banka d.d., Split	15.05.2002.
4. Cibalae banka d.d., Vinkovci	20.10.2000.
5. Glumina banka d.d., Zagreb	30.04.1999.
6. Gospodarska štedionica d.d., Vrbovec	03.04.2003.
7. Gradska banka d.d., Osijek	03.05.1999.
8. Građanska štedionica d.o.o., Karlovac	03.11.1998.
9. Hrvatska gospodarska banka d.d., Zagreb	19.04.2000.
10. Ilirija banka d.d., Zagreb	06.04.1999.
11. Invest štedionica d.o.o., Zagreb	30.06.1999.
12. Kaptol banka d.d., Zagreb	25.11.2002.
13. Komercijalna banka d.d., Zagreb	30.04.1999.
14. Međimurska štedionica d.d., Čakovec	17.03.2004.
15. Neretvansko gospodarska banka d.d., Ploče	10.05.1999.
16. Promdei banka d.d., Zagreb	22.12.1999.
17. Razvojna banka Dalmacija, d.o.o., Split	24.09.2001.
18. Slavonska štedionica d.d., Zagreb	04.12.2002.
19. Štedionica Dugi pogled d.o.o., Zagreb	19.01.2001.
20. Štedionica Groš banak d.o.o., Zagreb	23.04.2001.
21. Štedionica Mediteran d.o.o., Split	05.12.2001.
22. Štedionica za razvoj i obnovu d.o.o., Zagreb	02.07.2001.
23. Trgovačko-turistička banka d.d., Split	08.09.2000.
24. Županjska banka d.d., Županja	03.05.1999.

¹ Banka je, temeljem članka 190. Zakona o bankama, dužna uskladiti visinu svog temeljnog kapitala sa Zakonom o bankama, propisanom dinamikom do 31. prosinca 2006. godine.

Banke i štedionice u likvidaciji

Naziv banke/štedionice	Datum pokretanja likvidacije
1. Convest banka d.d., Zagreb	01.11.2003.
2. Investicijsko-komercijalna štedionica d.d., Zagreb	31.05.2000.
3. Križevačka banka d.d., Križevci	03.01.2005.
4. Primus banka d.d., Zagreb	23.12.2004.
5. Štedionica Dora d.d., Zagreb	01.01.2002.

6. Štedionica SA-GA d.d., Zagreb	31.12.2001.
7. Štedionica Zlatni vrutak d.d., Zagreb	28.12.2001.

Banke i štedionice koje su izgubile odobrenje za rad, a nisu pokrenule postupak likvidacije

Naziv banke/štedionice	Datum oduzimanja odobrenja za rad
1. Hibis štedionica d.d., Zagreb	07.03.2001.
2. Marvil štedionica d.d., Zagreb	08.06.2001.

Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke

1. ožujka 2005.

Članovi Savjeta Hrvatske narodne banke

Predsjednik Savjeta	dr. sc. Željko Rohatinski
Članovi Savjeta	prof. dr. sc. Mate Babić dr. sc. Alen Belullo prof. dr. sc. Božidar Jelčić dr. sc. Branimir Lokin Čedo Maletić Relja Martić mr. sc. Adolf Matejka mr. sc. Damir Novotny prof. dr. sc. Silvije Orsag mr. sc. Tomislav Presečan dr. sc. Sandra Švaljek dr. sc. Boris Vujčić dr. sc. Branko Vukmir

Rukovodstvo Hrvatske narodne banke

Guverner	dr. sc. Željko Rohatinski
Zamjenik guvernera	dr. sc. Boris Vujčić
Viceguverner	Čedo Maletić
Viceguverner	Relja Martić
Viceguverner	mr. sc. Adolf Matejka
Viceguverner	mr. sc. Tomislav Presečan

Izvršni direktori

Sektor za istraživanja i statistiku	mr. sc. Ljubinko Jankov
Sektor za centralnobankarske operacije	Irena Kovačec
Sektor za devizne poslove	Jadranka Granić
Sektor bonitetne regulative i nadzora banaka	Marija Mijatović-Jakšić
Sektor plana, analize i računovodstva	mr. sc. Dijana Jakelić
Sektor platnog prometa	Neven Barbaroša
Sektor za informatičke tehnologije	mr. sc. Mario Žgela
Sektor podrške poslovanju	Boris Ninić
Sektor za međunarodnu suradnju	mr. sc. Michael Faulend

Kratice i znakovi

BDP	– bruto domaći proizvod
BDV	– bruto dodana vrijednost
BZ	– blagajnički zapisi
CPI	– Consumer Price Index
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka
dep.	– depoziti
dr.	– drugo
DZS	– Državni zavod za statistiku
EK	– Europska komisija
EMTN	– Euro Medium Term Note
EMU	– Ekonomska monetarna unija
EPL	– Employment protection legislation
EU	– Europska unija
eviden.	– evidencija
fik.	– fiksni
Fina	– Financijska agencija
GFS	– metodologija MMF-a za statistiku javnih financija (Government Finance Statistics)
GOP	– granična obvezna pričuva
HAC	– Hrvatske autoceste
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak
HC	– Hrvatske ceste
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju
HNB	– Hrvatska narodna banka
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje
IER	– indeks ekonomskog raspoloženja
ind.	– individualni
IOP	– indeks očekivanja potrošača
IPDT	– indeks pritiska na devizno tržište
IPP	– indeks pouzdanja potrošača
IRP	– indeks raspoloženja potrošača
JTR	– jedinični trošak rada
međ.	– međunarodna
MF	– Ministarstvo financija
mil.	– milijun
mir.	– mirovinskih
mlrd.	– milijarda
MMF	– Međunarodni monetarni fond
MUP	– Ministarstvo unutarnjih poslova
NIA	– neto inozemna aktiva
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti
OP	– obvezna pričuva
osig.	– osiguravajućih
PDV	– porez na dodanu vrijednost
PEP	– Prepristupni ekonomski program
PPI	– Producer Price Index
potr.	– potrošnja
pr.	– proizvodi
RH	– Republika Hrvatska
SDR	– posebna prava vučenja

SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
tis.	– tisuća
TNZ	– Tržište novca Zagreb
tr.	– tromjesečje
TZ	– trezorski zapisi

Kratice za države

AT	– Austrija
BE	– Belgija
BG	– Bugarska
CZ	– Češka
DE	– Njemačka
DK	– Danska
ES	– Španjolska
FI	– Finska
FR	– Francuska
GB	– Velika Britanija
GR	– Grčka
HR	– Hrvatska
HU	– Mađarska
IE	– Irska
IT	– Italija
NL	– Nizozemska
PL	– Poljska
PT	– Portugal
RO	– Rumunjska
SI	– Slovenija
SE	– Švedska
SK	– Slovačka

Kratice za valute

ATS	– austrijski šiling
CHF	– švicarski franak
DEM	– njemačka marka
EUR	– euro
FRF	– francuski franak
GBP	– funta sterlinga
HRK	– hrvatska kuna
ITL	– talijanska lira
JPY	– japanski jen
SIT	– slovenski tolar
USD	– američki dolar

Znakovi

–	– nema pojave
....	– ne raspolaže se podatkom
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere
∅	– prosjek
a, b, c, ...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
*	– ispravljen podatak
()	– nepotpun, odnosno nedovoljno provjeren podatak

